พิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย

COUP D'ETAT OF THAILAND HISTORICAL MUSEUM

นาย คุณากรณ์ คชรินทร์

KHUNAKORN KOCHARINT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผศ.พงศ์สันต์ สุวรรณะชฎ	ประธานคณะกรรมการ
ผศ.โอชกร ภาคสุวรรณ	กรรมการ
ผศ.รุ่งโรจน์ วงศ์มหาศิริ	กรรมการ
อาจารย์ธีรชัย ลี้สุพลานนท์	กรรมการ
ดร.มนสินี อรรถวานิช	กรรมการและเลขานุการ

.....

(ผศ.พิสิฐ พินิจจันทร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย (Coup D'etat of Thailand Historical Museum)
นักศึกษา	คุณากรณ์ คชรินทร์
รหัสประจำตัว	56020007
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมและการวางแผน
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

ประเทศหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตย ในเหตุการณ์ปฏิวัติสยาม 2475 กว่า 85 ระบอบประชาธิปไตยไทย ต้องเกิดการรัฐประหารหลายครั้ง มีความสูญเสียบนถนน สู่ประชาธิปไตย แต่เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ ไม่ได้ถูกพูดถึงในวงกว้าง ซึ่งส่งผลต่อปัญหา ทางการเมืองภายในประเทศ เนื่องจากไม่ได้เรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์มากเพียงพอ

จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การเมืองไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและในอนาคต ทำให้เห็นว่า เมื่อการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะทำให้ปัญหาการเมืองไทยคลี่คลายได้ พิพิธภัณฑ์จึงเข้ามามีบทบาทเป็นหนึ่งในวิธีในการแก้ปัญหาในส่วนนี้ โดยจะเป็นการแก้ปัญหาโดยปราศจากความเกลียดชัง และเพิ่มความเข้าใจในสังคม ในการเล่าเรื่องทุกแนวคิดของสังคม โดยผ่านสถานะต่างๆ เพื่อทำให้เราเข้าใจกันและกันมากขึ้น โดยหวังจะหยิบยกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ไม่เป็นที่พูดถึงในวงกว้าง มาตีแผ่ทำความเข้าใจสู่สังคม เกิดเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นสัญลักษณ์ แห่งความเข้าใจ หรือ สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกว่า เราพร้อมที่จะเดินหน้าต่อไปบนเส้นทางประชาธิปไตยแล้ว

ดังนั้น พิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย จะทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบันให้ดีขึ้น ผ่านความเข้าใจของคนในสังคม เพื่อแสวงหาคำตอบของประชาธิปไตยต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

พิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย การสำเร็จวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ตัวผู้จัดทำเผชิญปัญหาบางประการ การสำเร็จวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ใช้กำลังใจส่วนมากไปกับการทำงาน ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณผู้มีพระคุณดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัว (พ่อ แม่ น้า ตา ยาย) ที่สนับสนุนทุกการเดินทางในชีวิตเพื่อมุ่งสู่จุดหมายในอนาคต

ขอขอบคุณ ผศ. พิสิฐ พินิจจันทร์ ที่ให้ คำแนะนำปรึกษาทุกปัญหาไม่ว่าจะเรื่องเรียน เรื่องการใช้ชีวิต และอนาคต

ขอขอบคุณ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นปีที่การทำวิทยานิพนธ์เต็มไปด้วยแรงบัลดาลใจในการทำงาน

ขอขอบคุณ อาจารย์หลายๆท่าน ที่ยื่นมือเข้ามาช่วยในปัญหาที่เกิดขึ้น เพียงแค่กำลังใจก็เพียงพอต่อการทำงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ให้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณสายรหัส ที่คอยอยู่เคียงข้างตั้งแต่เริ่มต้นเรียน จนวันสุดท้ายในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนๆ หลายๆคน ที่คอยให้กำลังใจเสมอ และรู้สึกได้ถึงความอบอุ่นในสถานที่แห่งนี้

ขอขอบคุณทุกโอกาสในชีวิต ขอบคุณการเดินทางที่ทำให้ผมโตขึ้น ขอบคุณช่วงเวลาในการใช้ชีวิตต่างแดน ที่ทำให้ผมได้มองมุมใหม่ๆ

และขอขอบคุณ ผู้ที่ช่วยชีวิตผมจากภัยพิบัติเมื่อสามปีก่อน ให้ผมกลับมาผจญภัยและค้นหาตัวเองต่อไป

คุณากรณ์ คชรินทร์

ภาควิชา สถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	**คุณากรณ์ คชรินทร์**
วันเดือน ปี เกิด	23 กุมภาพันธ์ 2538
ที่อยู่	386/100 ม.9 ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150
ประวัติการศึกษา	2555 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
	2560 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
กิตติกรรมประกาศ	II
สารบัญ	
สารบัญรูปภาพ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ	3
1.4 ขอบเขตและการศึกษาโครงการ	4
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโครงการ	**5**
2.1 ความหมายและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์	5
2.2 การกำหนดเนื้อหาของนิทรรศการ	8
2.2.1 ความเป็นมาประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยก่อนปฏิวัติสยาม	8
2.2.2 เหตุการณ์รัฐประหารทางประวัติศาสตร์	13
2.2.3 ประเภทของการทำรัฐประหารในประเทศไทย	31
2.2.4 พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร	34
2.3 การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ของโครงการ	47
2.4 การศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ	58
บทที่ 3 การศึกษาอาคารตัวอย่าง	**79**
3.1 การศึกษากลุ่มอาคารบนถนนราชดำเนินกลาง	81
3.2 การศึกษากลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์	100
3.3 สรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง	138
บทที่ 4 การศึกษาผู้ใช้และองค์ประกอบของโครงการ	**141**
4.1 วิเคราะห์ผู้ใช้สอยโครงการ	141
4.1.1 โครงสร้างการบริหารงานของโครงการ	141
4.1.2 ประเภทของผู้ใช้โครงการ	150
4.1.3 พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ	152
4.1.4 การคาดการณ์จำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์	156

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.5 สรุปการศึกษาผู้ใช้โครงการ 156
4.2 การศึกษาองค์ประกอบ ความสัมพันธ์และพื้นที่ในโครงการ 157
4.2.1 การศึกษาองค์ประกอบโครงการ 157
4.2.2 การกำหนดและสรุปรายละเอียดโครงการ 160
4.2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ 162
4.2.4 การกำหนดพื้นที่ใช้สอยของโครงการ 165
4.2.5 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ 190

บทที่ 5 การศึกษาที่ตั้งโครงการ 192
5.1 แนวทางและหลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ 193
5.1.1 แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ 193
5.1.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ 195
5.2 การวิเคราะห์และการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ 197
5.2.1 ข้อบัญญัติสำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ 197
5.2.2 นโยบายการขนส่งมวลชลสำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ 198
5.2.3 นโยบายการพัฒนาพื้นที่สำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ 199
5.2.4 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการ 200
5.2.5 การสรุปเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ 200
5.2.6 การพิจารณาหาที่ตั้งโครงการ 201
5.3 การศึกษารายละเอียดที่ตั้งโครงการ 207
5.3.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่โครงการ 207
5.3.2 ทัศนียภาพโดยรอบของที่ตั้งโครงการ 214
5.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการกับบริบทโดยรอบ 216

บทที่ 6 การศึกษาระบบโครงสร้างและงานระบบที่เกี่ยวข้อง 217
6.1 การศึกษาระบบโครงสร้างของอาคาร 217
6.1.1 แรงที่ผลกระทบต่อโครงสร้าง 217
6.1.2 ลักษณะโครงสร้างที่ใช้กับอาคาร 217
6.2 การศึกษางานระบบประกอบอาคาร 220
6.2.1 ระบบไฟฟ้า 220
6.2.2 ระบบส่องสว่าง 220
6.2.3 ระบบปรับอากาศ 221
6.2.4 ระบบสุขาภิบาล 223

บทที่ 7 สรุปผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม 224

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 2.1 หนังสือกราบบังคมทูล ของนักปฏิรูป ร.ศ. 103	10
รูปที่ 2.2 คณะกบฏ ร.ศ. 130	11
รูปที่ 2.3 พระยากัลยาณไมตรี (ฟรานซิส บี. แซร์)	12
รูปที่ 2.4 เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลา	20
รูปที่ 2.5 เหตุการณ์ 6 ตุลา	20
รูปที่ 2.6 เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535	21
รูปที่ 2.7 ทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ 1	22
รูปที่ 2.8 พระยาพหลพลพยุหเสนา เข้าเจรจากับฮิเดะกิ โทโจ	23
รูปที่ 2.9 กำแพงเบอร์ลิน สัญลักษณ์แห่งสงครามเย็น	24
รูปที่ 2.10 สงครามเวียดนาม	25
รูปที่ 2.11 ลำดับเหตุการณ์ ยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2475 - 2490	26
รูปที่ 2.12 ลำดับเหตุการณ์ ยุคทหารบก พ.ศ. 2490 - 2514	27
รูปที่ 2.16 แผนที่อาคารที่เกิดขึ้นด้วยศิลปะคณะราษฎร	34
รูปที่ 2.17 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาฯ	35
รูปที่ 2.18 อาคารศาลฎีกา ริมท้องสนามหลวง	36
รูปที่ 2.19 อาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์	36
รูปที่ 2.20 ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519	37
รูปที่ 2.21 สนามกีฬาศุภชลาศัย	37
รูปที่ 2.22 ศาลาเฉลิมไทย	38
รูปที่ 2.23 ศาลาเฉลิมกรุง	38
รูปที่ 2.24 ถนนราชดำเนิน	39
รูปที่ 2.25 อาคารไปรษณีย์กลาง บางรัก	41
รูปที่ 2.26 วัดไตรมิตรวิทยารามวรมหาวิหาร	41
รูปที่ 2.27 สนามมวยราชดำเนิน	42
รูปที่ 2.28 อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	42
รูปที่ 2.29 อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ	43
รูปที่ 2.30 วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร	43
รูปที่ 2.31 ตึกกองบัญชากลาง บนเขาน้ำโจน ในศูนย์กลางทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรี	44
รูปที่ 2.32 ศาลากลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	44
รูปที่ 2.33 พระที่นั่งอนันตสมาคม ปี พ.ศ. 2475	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.34 หมุดคณะราษฎร 45
รูปที่ 2.35 ท่าราชวรดิฐ 46
รูปที่ 2.36 อาคารกรมประชาสัมพันธ์ 46
รูปที่ 2.37 โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC 47
รูปที่ 2.38 การแบ่งโซนของผนพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC 48
รูปที่ 2.39 ผังแม่บทพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC 48
รูปที่ 2.40 โครงการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ Muse Pass 49
รูปที่ 2.41 องค์กรเครือข่ายญาติวีรชน รำลึก 14 ตุลา 50
รูปที่ 2.42 อนุสรณ์สถาน พฤษภาประชาธรรม 50
รูปที่ 2.43 ผังองค์กรสถาบันพระปกเกล้า 54
รูปที่ 2.44 แสดงผังแบบ Open Plan 58
รูปที่ 2.45 แสดงผังแบบ Nave to Room 58
รูปที่ 2.46 แสดงผังแบบ Linear Procession 59
รูปที่ 2.47 แสดงผังแบบ Loop 59
รูปที่ 2.48 แสดงผังแบบ Complex 59
รูปที่ 2.49 แสดงผังแบบ Labyrinth 60
รูปที่ 2.50 การสัญจรแนวตรง Rectilinear Circuit 60
รูปที่ 2.51 การสัญจรแบบมีทางหลัก Comb Type Layout 61
รูปที่ 2.52 การสัญจรแบบเป็นรอบวงจร Twisting Circuit 61
รูปที่ 2.53 การสัญจรแบบผังรูปสานไปมาอย่างอิสระ Weaving Freely Layout 61
รูปที่ 2.54 การสัญจรแบบผังจัดวางหน่วยห้องต่อเนื่อง Chain Layout 62
รูปที่ 2.55 การสัญจรแบบ Block Arrangement 62
รูปที่ 2.56 การสัญจรแบบพัดลม Fan Shape 62
รูปที่ 2.57 การสัญจรแบบเข้า - ออก หลายทาง Decentralized System of Access 63
รูปที่ 2.58 แสดงลักษณะ Diorama ในพิพิธภัณฑ์ 66
รูปที่ 2.60 แสดงลักษณะ Touch Screen Monitor ในพิพิธภัณฑ์ 67
รูปที่ 2.61 แสดงลักษณะ การฉายภาพ Projection ในพิพิธภัณฑ์ 67
รูปที่ 2.62 แสดงหลักการของความใกล้ชิด 73
รูปที่ 2.63 แสดงหลักการของความคล้ายคลึง 73
รูปที่ 2.64 แสดงหลักการของความต่อเนื่อง 74
รูปที่ 2.65 แสดงหลักการของความประสาน 74
รูปที่ 3.1 Diagram แสดงตำแหน่งอาคารในถนนราชดำเนิน 81
รูปที่ 3.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.3 Sky View ชั้นที่ 4 ในนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 82
รูปที่ 3.4 โถงทางเดินภายในอาคาร นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 83
รูปที่ 3.5 เส้นทางสัญจรเส้นทางที่ 1 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 84
รูปที่ 3.6 เส้นทางสัญจรเส้นทางที่ 2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 85
รูปที่ 3.7 ส่วนสนับสนุน นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 86
รูปที่ 3.8 ห้องเรืองรุ่งวิถีไทย (ซ้าย), Mystic Minor Hong Kong Disneyland (ขวา) 86
รูปที่ 3.9 ห้องเรืองนามมหรสพศิลป์ 87
รูปที่ 3.10 ห้องเยี่ยมยลถิ่นกรุง 87
รูปที่ 3.11 ห้องเกียรติยศแผ่นดินสยาม 87
รูปที่ 3.12 ขนาดอาคารและขนาดที่ดินนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 88
รูปที่ 3.13 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 88
รูปที่ 3.14 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 89
รูปที่ 3.15 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 89
รูปที่ 3.16 ผังการสัญจรพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 90
รูปที่ 3.17 ห้องที่ 1 Timeline การสืบสันตติวงศ์ 91
รูปที่ 3.18 ห้องที่ 2 พระราชประวัติก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์ 91
รูปที่ 3.19 ห้องที่ 3 พระราชพิธีบรมราชาภิเษก 91
รูปที่ 3.20 ห้องที่ 4 พระราชกรณียกิจ 92
รูปที่ 3.21 ห้องที่ 5 งานฉลองพระนครครบรอบ 150 ปี 92
รูปที่ 3.22 ห้องที่ 6 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 92
รูปที่ 3.23 ห้องที่ 7 พระราชทานรัฐธรรมนูญ 93
รูปที่ 3.24 ห้องที่ 8 เครื่องราชภัณฑ์ ส่วนพระองค์ 93
รูปที่ 3.25 ห้องที่ 9 หลังสละราชสมบัติ 93
รูปที่ 3.26 นิทรรศการของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี 94
รูปที่ 3.27 ขนาดอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและขนาดที่ดิน 94
รูปที่ 3.28 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 95
รูปที่ 3.29 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 95
รูปที่ 3.30 หอสมุดกรุงเทพมหานคร 96
รูปที่ 3.31 โถงต้อนรับภายในอาคารหอสมุดกรุงเทพมหานคร 96
รูปที่ 3.32 ช่องเปิดระนาบด้านบนในอาคาร 97
รูปที่ 3.33 ช่องเปิดระนาบด้านข้างของอาคาร 97
รูปที่ 3.34 ช่องเปิดในชั้นบนสุด 98
รูปที่ 3.35 วัสดุกระเบื้องภายในอาคาร 98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.36 ลวดลายภายในอาคาร 98
รูปที่ 3.37 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน 99
รูปที่ 3.38 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินในชั้นที่ 1 99
รูปที่ 3.39 Jewish Museum Berlin 100
รูปที่ 3.40 อาคาร Kollegienhaus (ซ้าย), Jewish Museum โดย Libeskind (ขวา) 101
รูปที่ 3.41 แนวความคิดของเชื่อมต่อทั้งสองอาคาร 101
รูปที่ 3.42 การวางผังบริเวณ Jewish Museum Berlin 102
รูปที่ 3.43 การวางผังบริเวณ Jewish Museum Berlin 102
รูปที่ 3.44 ผังการสัญจรของ Jewish Museum Berlin 103
รูปที่ 3.45 ผังอาคาร Jewish Museum Berlin 103
รูปที่ 3.46 ผังอาคาร Kollengienhaus (ซ้าย), ภาพโถงอเนกประสงค์ (ขวา) 104
รูปที่ 3.47 เทคนิคการสร้างความรู้สึกเมื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ 104
รูปที่ 3.48 ชั้นใต้ดินของพิพิธภัณฑ์ 105
รูปที่ 3.49 ภายใน Holocaust Tower และ รูปตัด Holocaust Tower 106
รูปที่ 3.50 ราวบันได และประตูเหล็กที่ควบคุมเสียงภายในหอคอยสังหาร 106
รูปที่ 3.51 Garden of Exile และ Holocaust Memorial โดย Peter Eisenman 107
รูปที่ 3.52 ภายใน Axis of Continuity บันไดที่นำสู่ นิทรรศการหลัก 108
รูปที่ 3.53 Memory Void 108
รูปที่ 3.54 นิทรรศการถาวรภายในสองชั้น บนสุดของพิพิธภัณฑ์ 109
รูปที่ 3.55 แนวความคิดของรูปทรงอาคาร (ซ้าย), ช่องเปิดเชิงสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ขวา) 110
รูปที่ 3.56 แนวความคิดของรูปทรงอาคาร 110
รูปที่ 3.57 แนวความคิดสัดส่วนอาคาร 111
รูปที่ 3.58 ขนาดอาคารและที่ตั้งโครงการ 111
รูปที่ 3.59 ภาพเปรียบเทียบของสถานที่จริงและพิพิธภัณฑ์ 112
รูปที่ 3.60 แสงธรรมชาติ 112
รูปที่ 3.61 แสงประดิษฐ์ 113
รูปที่ 3.62 วัสดุที่ใช้ภายในอาคาร 113
รูปที่ 3.63 Hiroshima Peace Memorial Museum 114
รูปที่ 3.64 ภายในพิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Memorial Museum 114
รูปที่ 3.65 ที่ตั้งของโครงการ 115
รูปที่ 3.66 Atomic Bomb Dome 115
รูปที่ 3.67 แกนที่ส่งผ่านจาก พิพิธภัณฑ์ ถึง Atomic Bomb Dome 116
รูปที่ 3.68 พื้นที่สุดท้ายของพิพิธภัณฑ์ซึ่งเชื่อมสู่บริบท ฮิโรชิม่า (ซ้าย), โอกินาว่า (ขวา) 117

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.69 แหลมที่ยื่นออกไปในทะเลโอกินาว่า โดยมีนัยยะแอบแฝง 117
รูปที่ 3.70 ผังบริเวณ Hiroshima Peace Memorial 118
รูปที่ 3.71 บารัค โอบามา่ ประธานาธิบดีอเมริกาคนแรกที่เยือนฮิโรชิม่าหลังการทิ้งปรมาณู 118
รูปที่ 3.72 อนุสาวรีย์และอนุสรณ์สถานที่จัดแสดงในสวนสันติภาพ 119
รูปที่ 3.73 อนุสรณ์สถานภายในสวนสันติภาพ 119
รูปที่ 3.74 อาคารพิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Memorial Museum 119
รูปที่ 3.75 แสดงการสัญจร ในชั้นที่ 1 (ซ้าย) และชั้นใต้ดิน (ขวา) 120
รูปที่ 3.76 แสดงการสัญจร ในชั้นที่ 2 (ขวา) เนื้อหานิทรรศการในอาคารฝั่งตะวันออก 120
รูปที่ 3.77 Diagram การสัญจร ภายในพิพิธภัณฑ์ Main Building 121
รูปที่ 3.78 สื่อจัดแสดงเหตุการณ์วันเกิดปรมาณู 121
รูปที่ 3.79 วัตถุจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Museum 122
รูปที่ 3.80 ทางออกของพิพิธภัณฑ์ ใต้อาคาร Main Building 122
รูปที่ 3.81 Hiroshima Peace Museum 123
รูปที่ 3.82 พิพิธภัณฑ์ Nagasaki Atomic Bomb 124
รูปที่ 3.83 Byodo in Museum โดย Akira Kuryu 124
รูปที่ 3.84 สภาพเมืองของนางาซากิ 125
รูปที่ 3.85 ศูนย์กลางปรมณูใน Nagasaki Atomic Bomb Museum 125
รูปที่ 3.86 ผังบริเวณ พิพิธภัณฑ์ Nagasaki Atomic Bomb 126
รูปที่ 3.87 ผังพื้นชั้น B1 126
รูปที่ 3.88 ผังพื้นชั้น B2 127
รูปที่ 3.89 ทางเดินวนโดมรูปทรงวงกลมเพื่อลงไปสู่ชั้น B2 127
รูปที่ 3.90 ผังสามมิติ การเข้าชมส่วนของพิพิธภัณฑ์ 128
รูปที่ 3.91 นิทรรศการห้องแรก “เวลา” 128
รูปที่ 3.92 นิทรรศการห้องที่สอง 129
รูปที่ 3.93 นิทรรศการห้องที่สาม 129
รูปที่ 3.94 ผังสามมิติ อาคาร Memorial Hall 130
รูปที่ 3.95 Remembrance Hall 131
รูปที่ 3.96 บ่อน้ำในชั้นบนสุดของ Memorial Hall 131
รูปที่ 3.97 เงาที่ตกกระทบทางเดินภายใต้โดมทรงกลม 132
รูปที่ 3.98 แสงธรรมชาติในอาคาร 132
รูปที่ 3.99 Shiba Ryotaro Memorial Museum 133
รูปที่ 3.100 โซนนิ่งพิพิธภัณฑ์ Shiba Ryotaro Museum 134
รูปที่ 3.101 ผังบริเวณของ Shiba Ryotaro 134

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.102 ผังพื้นชั้นที่ 1 (ซ้าย) และ ผังพื้นชั้นใต้ดิน 1 (ขวา) 135
รูปที่ 3.103 โถงนิทรรศการ 135
รูปที่ 3.104 ทางเดินผนังโค้งในรูปแบบของ Tadao Ando 136
รูปที่ 3.105 ทัศนียภาพอาคาร จากมุมมองที่จอดรถ 136
รูปที่ 3.106 ผังอาคารในผังที่ดิน 137
รูปที่ 3.107 ช่องแสงขนาดใหญ่ในพิพิธภัณฑ์ 137
รูปที่ 3.108 ทางเดินโค้งก่อนเข้าสู่ตัวอาคาร 138
รูปที่ 3.109 แสงธรรมชาติใน Nagasaki Atomic Bomb Museum 140
รูปที่ 3.110 ช่องแสงขนาดใหญ่ในพิพิธภัณฑ์ 140
รูปที่ 4.1 แผนผังองค์กรและการบริหารงาน ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam 142
รูปที่ 4.2 ผังองค์กร สำนักผู้อำนวยการ 143
รูปที่ 4.3 ผังองค์กร ฝ่ายอำนวยการ 144
รูปที่ 4.4 ผังองค์กร ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam 145
รูปที่ 4.5 ผังองค์กร ฝ่ายสื่อสารและการตลาด ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam 146
รูปที่ 4.6 ผังองค์กร ฝ่ายวิชาการ ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam 147
รูปที่ 4.7 ผังองค์กร ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่ ดัดแปลงจาก Museum Siam 148
รูปที่ 4.8 ผังองค์กร ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam 149
รูปที่ 4.9 ผังพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการอาคารอื่นๆ 152
รูปที่ 4.10 ผังพฤติกรรมของบุคคลพิเศษ 153
รูปที่ 4.11 ผังพฤติกรรมของบุคคลภายนอก 154
รูปที่ 4.12 Function Diagram 162
รูปที่ 4.13 ผังอาคารของ Nagasaki Atomic Bomb Museum 162
รูปที่ 4.14 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับผู้เข้าชมนิทรรศการ 163
รูปที่ 4.15 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ 164
รูปที่ 4.16 การลำดับเรื่องราวในนิทรรศการถาวรในโครงการ 165
รูปที่ 4.17 การจัดแสดงรูปแบบ Board A 166
รูปที่ 4.18 การจัดแสดงรูปแบบ Board B 166
รูปที่ 4.19 การจัดแสดงรูปแบบ Board C 166
รูปที่ 4.20 การจัดแสดงรูปแบบ Board D 167
รูปที่ 4.21 การจัดแสดงรูปแบบ Electronic Board 167
รูปที่ 4.22 การจัดแสดงรูปแบบ Audio Board 167
รูปที่ 4.23 การจัดแสดงรูปแบบ Diorama แบบ 1 คน 168
รูปที่ 4.24 การจัดแสดงรูปแบบ Diorama แบบ 2 คน 168

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.25 การจัดแสดงรูปแบบ Theatre / Projector ขนาดเล็ก 168
รูปที่ 4.26 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture A 169
รูปที่ 4.27 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture B 169
รูปที่ 4.28 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture C 169
รูปที่ 4.29 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture D 170
รูปที่ 4.30 พื้นที่สำหรับติดต่อยืมคืนหนังสือ 178
รูปที่ 4.31 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ 178
รูปที่ 4.32 พื้นที่รอต่อคนต่อคิว 179
รูปที่ 4.33 ชั้นวางหนังสือ 179
รูปที่ 4.34 พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือ 180
รูปที่ 4.35 พื้นที่สำหรับใช้งานคอมพิวเตอร์ 180
รูปที่ 4.36 พื้นที่ทำงานสำหนับเจ้าหน้าที่ 181
รูปที่ 4.37 พื้นที่สำหรับจำหน่ายตั๋วเข้าชม 182
รูปที่ 4.38 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ 182
รูปที่ 4.39 พื้นที่รอต่อคนต่อคิว 183
รูปที่ 4.40 แสดงห้องประชุมขนาด 200 ที่นั่ง 184
รูปที่ 4.41 แสดงห้องประชุมขนาดเล็ก 184
รูปที่ 4.42 ห้องขายของที่ระลึก นิทรรศรัตนโกสินทร์ 185
รูปที่ 4.43 พื้นที่รับประทานอาหาร 185
รูปที่ 4.44 ห้องพยาบาล (ห้องฉุกเฉิน) 186
รูปที่ 4.45 ขนาดพื้นที่ทำงานขนาดเล็ก 2.50 ตารางเมตร 187
รูปที่ 4.46 ขนาดพื้นที่ทำงานขนาดใหญ่ 187
รูปที่ 4.47ห้องประชุม12 คน ขนาด 28 ตารางเมตร 187
รูปที่ 5.1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร 193
รูปที่ 5.2 กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการ Muse Pass 194
รูปที่ 5.3 กรณีศึกษา เกาะพิพิธภัณฑ์ในกรุงเบอร์ลิน (ซ้าย) และ Berlin Pass (ขวา) 194
รูปที่ 5.4 แผนผังเชื่อมโยงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ 195
รูปที่ 5.5 แสดงผังสีกรุงเทพมหานคร 197
รูปที่ 5.6 แสดงเขตพื้นที่ของกรุงรัตนโกสินทร์ 197
รูปที่ 5.7 แสดงแผนการขนส่งมวลชล รถไฟฟ้า (MRT) ในอนาคต 198
รูปที่ 5.8 โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่ราชดำเนินกลาง โดย UDDC 199
รูปที่ 5.9 บริเวณพื้นที่ 16 199
รูปที่ 5.10 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ 200

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.11 พื้นที่ทั้ง 3 ที่มีความเป็นไปได้ 201
รูปที่ 5.12 ที่ดินบริเวณที่ 1 202
รูปที่ 5.13 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 1 202
รูปที่ 5.14 ที่ดินบริเวณที่ 2 203
รูปที่ 5.15 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 2 203
รูปที่ 5.16 ที่ดินบริเวณที่ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ) 204
รูปที่ 5.17 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ) 204
รูปที่ 5.18 พื้นที่ ที่ตั้งโครงการทั้งสามแห่ง 205
รูปที่ 5.19 พื้นที่ ที่ตั้งโครงการทั้งสามแห่ง 206
รูปที่ 5.20 ภาพถ่ายแสดงที่ตั้งโครงการในปัจจุบันซึ่งถูกใช้เป็นที่ตั้งพระเมรุมาศจำลอง 207
รูปที่ 5.21 ภาพถ่ายอาคารกรมประชาสัมพันธ์เดิม (ที่ตั้งโครงการ) ในเหตุการณ์ 14 ตุลา 207
รูปที่ 5.22 สภาพที่ตั้งโครงการ 208
รูปที่ 5.23 การโคจรของแสงอาทิตย์และทิศทางลม ของที่ตั้งโครงการ 208
รูปที่ 5.24 แสดงลักษณะของเงาอาคารโดยรอบที่ตั้งโครงการตามเวลา 209
รูปที่ 5.25 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยการเดินและจักรยาน 210
รูปที่ 5.26 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถยนต์และรถจักรยานยนต์ 210
รูปที่ 5.27 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถเมล์สาธารณะ 211
รูปที่ 5.28 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถไฟฟ้า (MRT) ในอนาคต 211
รูปที่ 5.29 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยเรือ 212
รูปที่ 5.30 แสดงที่ตั้งโครงการบนผังสีกรุงเทพมหานคร 212
รูปที่ 5.31 แสดงลักษณะความสูงตามกฎหมายและแนวศูนย์กลางปากทางเข้าโครงการ 213
รูปที่ 5.32 แสดงลักษณะระยะถอยร่นจากแนวเขตที่ดินและทางสาธารณะ 213
รูปที่ 5.33 แสดงทัศนียภาพของโครงการ 214
รูปที่ 5.34 แสดงทัศนียภาพของโครงการ 215
รูปที่ 5.35 อนุสรณ์สถานพฤษภาประชาธรรม 215
รูปที่ 5.36 บริเวณใกล้เคียงที่ตั้งโครงการ 216
รูปที่ 6.1 ระบบ Air Cooled Water Chiller 222
รูปที่ 6.2 ระบบ Water Cooled Water Chiller 222
รูปที่ 7.1 แนวความคิดเส้นขนาน 224
รูปที่ 7.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 224
รูปที่ 7.3 การวางผังแนวความคิด 225
รูปที่ 7.4 การวางผังแกนสำคัญ 225
รูปที่ 7.5 รูปแบบสถาปัตยกรรม 226

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7.6 ผังบริเวณ 226
รูปที่ 7.7 ผังพื้นชั้นที่ 1 227
รูปที่ 7.8 ผังพื้นชั้นใต้ดิน 227
รูปที่ 7.9 ผังพื้นชั้นที่ 2 227
รูปที่ 7.10 รูปด้านและรูปตัด 228
รูปที่ 7.11 ลานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 228
รูปที่ 7.12 ห้องประชุม 229
รูปที่ 7.13 นิทรรศการ 229
รูปที่ 7.14 นิทรรศการห้องที่ 1 230
รูปที่ 7.15 นิทรรศการห้องที่ 2 230
รูปที่ 7.16 นิทรรศการห้องที่ 3 231
รูปที่ 7.17 นิทรรศการห้องที่ 4 231
รูปที่ 7.18 นิทรรศการห้องที่ 5 232
รูปที่ 7.19 นิทรรศการห้องที่ 6 232
รูปที่ 7.20 นิทรรศการห้องที่ 7,8 233
รูปที่ 7.21 นิทรรศการห้องที่ 9 233
รูปที่ 7.22 นิทรรศการห้องที่ 10 234
รูปที่ 7.23 นิทรรศการห้องที่ 11 234
รูปที่ 7.24 ห้องนิทรรศการสุดท้าย 235
รูปที่ 7.25 หุ่นจำลอง 235

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รวบรวมเหตุการณ์รัฐประหารและการกบฏที่เกิดขึ้นในประเทศไทย	13
ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นประสาทสัมผัสที่นำการเรียนรู้ให้มนุษย์	63
ตารางที่ 2.3 แสดงรูปแบบและลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ	64
ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อพิพิธภัณฑ์และประเด็นที่ต้องการจะศึกษาในแต่ละแห่ง	79
ตารางที่ 3.2 สรุปพื้นที่ใช้สอยของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	88
ตารางที่ 3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยของพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	94
ตารางที่ 3.4 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Jewish Museum	111
ตารางที่ 3.5 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Hiroshima Peace Memorial Museum	123
ตารางที่ 3.6 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Shiba Ryotaro Museum	137
ตารางที่ 3.7 สรุปขนาดของอาคารตัวอย่าง	139
ตารางที่ 4.1 ช่วงเวลาทำงานของแผนกบริการวิชาการ	148
ตารางที่ 4.2 ตารางสรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ	150
ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงพฤติกรรมของผู้เข้าชมทั่วไป โดยแบ่งเป็นส่วนตัวและหมู่คณะ	155
ตารางที่ 4.4 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการมิวเซียมสยาม	156
ตารางที่ 4.5 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร	156
ตารางที่ 4.6 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการในแต่ละช่วงเวลา	156
ตารางที่ 4.7 ตารางสรุปผู้ใช้โครงการ	156
ตารางที่ 4.8 ตารางสรุปองค์ประกอบจากวัตถุประสงค์	157
ตารางที่ 4.9 ตารางสรุปองค์ประกอบจากพฤติกรรม	158
ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง	159
ตารางที่ 4.11 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ	160
ตารางที่ 4.12 สรุปขนาดพื้นที่ของรูปแบบการจัดแสดง	170
ตารางที่ 4.13 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 1 เริ่มต้น	171
ตารางที่ 4.14 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 2 ยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2475 - 2490	171
ตารางที่ 4.15 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 3 ยุคทหารบก พ.ศ. 2490 - 2516	173
ตารางที่ 4.16 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 4 ยุคแห่งประชาชน พ.ศ. 2516 - ปัจจุบัน	174
ตารางที่ 4.17 รูปแบบนิทรรศการส่วนสุดท้าย	175
ตารางที่ 4.18 ขนาดพื้นที่นิทรรศการถาวร	176
ตารางที่ 4.19 สรุปพื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับองค์ประกอบหลักของโครงการ	177
ตารางที่ 4.20 คำนวนพื้นที่โถงห้องสมุด	178
ตารางที่ 4.21 พื้นที่สำหรับติดต่อยืมคืนหนังสือ ของห้องสมุด	178
ตารางที่ 4.22 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ	178
ตารางที่ 4.23 พื้นที่รอคิวเพื่อยืม - คืนหนังสือ	179
ตารางที่ 4.24 พื้นที่สำหรับชั้นวางหนังสือ	179

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.25 พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ 180
ตารางที่ 4.26 พื้นที่สำหรับโสตทัศนศึกษา 180
ตารางที่ 4.27 พื้นที่ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 181
ตารางที่ 4.28 ความต้องการขั้นต่ำของห้องน้ำ 181
ตารางที่ 4.29 สรุปพื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับห้องสมุด 181
ตารางที่ 4.30 ตารางคำนวนพื้นที่โถง 182
ตารางที่ 4.31 พื้นที่สำหรับจำหน่ายตั๋วเข้าชม 182
ตารางที่ 4.32 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ 182
ตารางที่ 4.33 พื้นที่รอคิวซื้อตั๋วเข้าชมนิทรรศการ 183
ตารางที่ 4.34 พื้นที่โถงและพื้นที่ลงทะเบียนสำหรับการประชุมและเสวนา 183
ตารางที่ 4.35 วิธีคำนวนพื้นที่รับประทานอาหารและครัว 185
ตารางที่ 4.36 พื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับส่วนรับประทานอาหาร 186
ตารางที่ 4.37 ตารางคำนวนพื้นที่สำนักงาน 188
ตารางที่ 4.38 สรุปขนาดองค์ประกอบหลักของโครงการ 190
ตารางที่ 4.39 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนบริหารโครงการ 190
ตารางที่ 4.40 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนสนับสนุนโครงการ 191
ตารางที่ 4.41 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนบริการ 191
ตารางที่ 5.1 เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ 200

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

นับตั้งแต่ ระบอบประชาธิปไตยในราชอาณาจักรไทยก่อตัวขึ้น ใน เหตุการณ์ ปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ระยะเวลา ล่วงเลยมากว่า 85 ปี แห่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ล้วนผ่านเหตุการณ์สำคัญ ทางประวัติศาสตร์หลายเหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการก้าวเข้ามาสู่จุดสูงสุดทางอำนาจการปกครองประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลัง ทั้งจากกำลังทหารหรือกำลังมวลประชาชน ประกอบกับระยะเวลาที่ผ่านมาความไม่มั่นคงของระบอบประชาธิปไตย ประกอบกบัปัญหาภายในประเทศ ร่วมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยนำมาซึ่งการเกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการกระทำรัฐประหาร[1] ด้วยความเชื่อที่ประเทศจะยังเดินหน้าต่อไปได้ภายใต้การปกครองแบบ ทหาร การกระทำรัฐประหาร เกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย มากว่า 13 ครั้ง ซึ่งโดยเฉลี่ย ประมาณทุก 6-7 ปี จะเกิด เหตุการณ์ รัฐประหารขึ้นหนึ่งครั้ง นอกจากนี้ยังมีความพยายามก่อการรัฐประหารแต่ไม่สำเร็จ ซึ่งจะถูกเรียกว่า การกบฏ อีกกว่า 12 ครั้ง ปัจจุบันประเทศไทย ครองอันดับที่ 4 ประเทศที่มีการรัฐประหารมากที่สุดในโลกรองจาก ซูดาน อีรัก และโบลิเวีย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมากที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน[2]

เหตุผลในการเข้าแทรกแซงอำนาจของทหารไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เพราะ วัฒนธรรมทางการเมืองของ ชนชั้นนำไทยทั้งทหารและพลเรือนเป็นแบบอำนาจนิยม โดยเมื่อพิจารณา เห็นว่าการเมืองการปกครองตามระบบ ประชาธิปไตยไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ เกิดความวุ่นวาย ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยเหตุผลจาก ทั้ง ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นเหตุผลเพียงพอที่ทำให้ทหารมีแนวโน้มที่จะ ใช้อำนาจเข้ามาจัดการกับ สภาวะเช่นนั้น เพื่อนำประเทศให้สามารถดำเนินต่อไปได้ และไม่เชื่อว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตามแนวทางของตะวันตกคือสิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับสังคมการเมืองแบบไทย [3] เป็นการสะท้อนให้เห็นนัยยะหนึ่ง คือ ระบอบประชาธิปไตยในแบบตะวันตก อาจเป็นสิ่งที่ดีแต่อาจไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสังคมการเมืองไทยในขณะนี้ ซึ่งประเทศไทยยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นของระบอบประชาธิปไตยและคุ้นเคยกับการต้องอยู่ ร่วมกับเหตุการณ์รัฐประหารมาโดยตลอด เหตุผลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวไทยต้องร่วมกันช่วยค้นหาคำ ตอบและอธิบายต่อนานาชาติในการหาประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทย

---

[1] **การรัฐประหาร** หมายถึง การใช้กำลังเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลโดยฉับพลัน

[2] **ข้อมูลการรวบรวมสถิติเหตุการณ์รัฐประหารในโลก** จาก องค์กรณ์ CSP: Center for Systemic Peace

[3] ไชยะ เทพา. **"การรัฐประหารในการเมืองไทย Coups D' état in Thailand"**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2559.

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หากความทรงจำบางอย่างไม่ได้ถูกกระตุ้นให้ตระหนักรู้อย่างที่ควรจะเป็น และหากเราจะไม่ได้เรียนรู้ซึ่ง ประวัติศาสตร์และเรียนรู้เหตุผลในเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์เหล่านี้ ประเทศก็ยังคงติดอยู่กับวิถีแบบเดิม และไม่ เกิดการพัฒนาทางสังคมประชาธิปไตยตามแนวทางโดยประชาชนชาวไทย โดยเหตุการณ์รัฐประหาร เปรียบ เสมือนเหรียญสองด้าน ต่างมุมมอง ต่างวาระ มีทั้งจากดีไปร้าย และ จากร้ายกลับกลายมาดี จึงมีความจำเป็น ที่ รัฐบาลไทยควรจะเปิดโอกาส ให้เนื้อหาเรื่องราวเหตุการณ์รัฐประหารที่สามารถถูกพูดถึงในมุมที่กว้างมากขึ้นกว่า ปัจจุบัน เพื่อที่ประชาชนชาวไทยจะได้มีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจ เหตุการณ์ตั้งแต่ ชนวนการเกิดเหตุของการ รัฐประหารในแต่ละครั้งจนถึงผลกระทบหลังจากการเกิดเหตุรัฐประหาร และได้ใช้พื้นที่ร่วมกันในการค้นหาวิธีการ ที่เหมาะสมในการสร้างประชาธิปไตยในแบบของประเทศไทยและได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนทางความคิด ทัศนคติ ต่อ สังคมและการพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับประชาธิปไตย ในจิตใจผู้คน

แผนยุทธศาสตร์สถาบันพระปกเกล้า ฉบับที่ 5 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2563) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ "สถาบันวิชาการชั้นนำด้านการพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และสันติวิธี เพื่อประโยชน์ส่วนรวม" และมุ่งเน้น การศึกษาให้ความรู้และเสนอการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาเมืองอย่างสันติวิธี [1] ประกอบกับ นโยบาย "มิวเซียม 4.0" จาก คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจัดตั้งโดย รัฐบาล มีนโยบายขับเคลื่อนประเทศผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการปฏิรูปการศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความ สำคัญ ในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ของไทย ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่มี ประสิทธิภาพ และเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาให้ประเทศไทยเติบโตได้อย่างมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน เพื่อส่งเสริม ภาพลักษณ์ใหม่ ของวงการพิพิธภัณฑ์ไทย ให้มีความทันยุคทันสมัย และเป็นระบบเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของ คนรุ่นใหม่ ในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ตลอดจนส่งเสริมให้บุคคลทั่วไป สามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ได้ สะดวกยิ่งขึ้น ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อันสอดคล้องกับพฤติกรรมการ ดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน [2]

โครงการพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทยจึงถูกเสนอแนะขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ให้ความรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา และเก็บรวบรวมข้อมูลและมรดกทางประวัติศาสตร์ของสังคมไทย ในหัวข้อที่ยังไม่เป็นที่กล่าวถึงในวงกว้างมาก นักในประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจถึง ที่มาที่ไปของเหตุผลของความขัดแย้งในอดีต และแสวงหา ประชาธิปไตยในแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ด้วยความหวังว่าวันหนึ่ง พลเมืองในประเทศไทยจะสร้าง ระบอบประชาธิปไตยในแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทยโดยใช้องค์ความรู้จากการศึกษาประวัติศาสตร์มาประกอบ และในท้ายที่สุด การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ จะนำมาซึ่งการพัฒนาพลเมืองไทยให้รู้จัก เคารพ สิทธิ เสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตย และเชื่อในกลไกของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนชาวไทยเป็น ผู้ร่วมกันสร้างขึ้นมา โดยมองถึงประโยชน์ประเทศชาติเป็นหลัก เมื่อถึงวันนั้น ประเทศไทยจะเดินหน้าภายใต้ ระบอบประชาธิปไตย อย่างสง่างาม และก้าวพ้นความขัดแย้งและไม่ซ้ำรอยเหตุการณ์อย่างในอดีต

---

[1] สถาบันพระปกเกล้า. แผนยุทธศาสตร์สถาบันพระปกเกล้าฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559-2563.

[2] นโยบาย มิวเซียม 4.0". วันที่สืบค้น 13 สิงหาคม 2560. จาก สำนักข่าวนิวส์พลัส (http://www.newsplus.co.th)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ที่ไม่ถูกบันทึกหรือถูกกล่าวถึง หลัง พ.ศ. 2475

1.2.2. เป็นสถานที่ให้ความรู้เรื่องความเคารพ สิทธิเสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตย

1.2.3. เป็นเครื่องเตือนใจถึงความขัดแย้งในอดีต เพื่อการเรียนรู้โดยปราศจากความเกลียดชัง

1.2.4. เป็นสถานที่ที่ทำให้นานาชาติเข้าใจเหตุการณ์รัฐประหาร ในระบอบประชาธิปไตยแบบวัฒนธรรมไทยซึ่งยังอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นของการสร้างสังคมประชาธิปไตย

1.2.5. เป็นสถานที่แลกเปลี่ยน ทัศนคติ ความรู้ ผ่านพื้นที่แสดงออกทางความคิดเห็น ที่ไม่เคยมีมาก่อน และไม่เป็นการรบกวน หรือสร้างความเดือดร้อนกับผู้อื่นๆ จากการขาดพื้นที่แสดงออกทางความคิดเห็น

1.2.6. เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าข้อมูล สำหรับ นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไป และนักท่องเที่ยว สำหรับเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์ดังกล่าว

1.2.7. ชี้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการักษามรดกทางประวัติศาสตร์อันมีคุณค่าในยุคดังกล่าว

1.2.8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ ที่มีเนื้อหาแตกต่างจากเนื้อหาในสถานที่อื่น เนื่องจากในกลุ่มประเทศที่เกิดรัฐประหารเป็นประจำ ประเทศไทยถือว่าอยู่ในภาวะสงบสุข และมีความพร้อมที่จะนำเสนอเรื่องราว เหตุผลและเหตุการณ์รัฐประหาร ในแต่ละครั้ง

1.2.9. เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีความทันสมัย โดยมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติ ตามนโยบายรัฐบาล

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

1.3.1. ศึกษาพฤติกรรมและขอบเขตของการใช้สอยพื้นที่ในโครงการ

1.3.2. ศึกษาองค์ประกอบโครงการ รูปแบบพิพิธภัณฑ์ และนิทรรศการเพื่อการออกแบบ

1.3.3. ศึกษาเอกลักษณ์ การสร้างพื้นที่ทางอารมณ์ สำหรับการเข้าชมอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์

1.3.4. เรียนรู้ที่จะออกแบบ โดยปราศจากอคติ และใช้สถาปัตยกรรมแสดงออกความเป็นกลาง

1.3.5. ค้นหาแนวทางการใช้สถาปัตยกรรม เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาในสังคม

1.3.6. เพื่อศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการประเภทพิพิธภัณฑ์

1.3.7. เพื่อศึกษาระบบโครงสร้าง ที่มีความเหมาะสมกับการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ขอบเขตและการศึกษาโครงการ

1.4.1 ขอบเขตการศึกษาโครงการ ขั้นตอนการศึกษาขั้นปฐมภูมิ

1. ศึกษาพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของผู้ใช้โครงการ
2. วิเคราะห์และเลือกที่ตั้งโครงการอย่างเหมาะสม
3. ศึกษานโยบายและผลกระทบ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร เพื่อนำการออกแบบมาเป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนาประเทศ
4. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้น กับโครงการพิพิธภัณฑ์อื่นๆในประเทศไทย
5. ศึกษาเหตุการณ์รัฐประหารและกบฏที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ เหตุ การณ์ ปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 รวมถึงเหตุการณ์โลก ที่มีผลต่อเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน

1.4.2 ขั้นตอนการศึกษาขั้นทุติยภูมิ

6. วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบรอง และองค์ประกอบเสริมของโครงการเพื่อนำมาให้พื้นที่ ออกแบบอย่างเหมาะสม
7. ศึกษาข้อกฎหมายและเทศบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
8. วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ ด้านกายภาพ เช่น การเข้าถึงโครงการ ทิศทาง สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ พื่อนำมาออกแบบ จัดวางตำแหน่งของกลุ่มอาคารอย่างเหมาะสม
9. ศึกษาอาคารตัวอย่าง ทั้งในประเทศและนอกประเทศ เพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย เพื่อเป็นแบบอย่างใน การออกแบบโครงการ
10. ศึกษาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และกลั่นกรอง ข้อมูล ก่อนนำมากำหนดหัวข้อในการจัดแสดง
11. ศึกษาการจัดการ ออกแบบ พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ เพื่อนำข้อมูลไปสู่งานออกแบบสถาปัตยกรรม ต่อไป
12. ศึกษาความน่าจะเป็นของผลกระทบ ก่อนและหลังโครงการเกิดขึ้น
13. ศึกษาความเชื่อมโยงกับกลุ่มพิพิธภัณฑ์ด้วยกัน เพื่อสร้างแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว
14. ศึกษาโครงสร้างและงานระบบที่เหมาะสมกับโครงการประเภทพิพิธภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโครงการ

2.1 ความหมายและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์

ในการศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเนื้อหาที่จัดแสดงในนิทรรศการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบพิพิธภัณฑ์ รวมถึงการศึกษาผู้ใช้โครงการ พฤติกรรมการใช้สอยในโครงการทั้งหมดเพื่อใช้ในการดำเนินการออกแบบต่อไป

2.1.1 ความหมายและคำนิยามของพิพิธภัณฑ์

คำว่า **พิพิธภัณฑ์** หมายถึง สถานที่ หรือ สถาบัน ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ในลักษณะสันทนาการความรู้ที่ได้รับจากการจัดแสดง ร่วมกับการอนุรักษ์จัดเก็บฟื้นฟูสภาพ นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์ยังมีความหมายที่กว้างขวางมากกว่า สถานที่และการจัดการแสดง แต่อาจเปรียบได้กับคำว่า "แหล่งเรียนรู้" โดย สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ (International Council of Museum) หรือ ICOM ได้ให้คำจัดของคำว่า"พิพิธภัณฑ์" ไว้ดังนี้ "พิพิธภัณฑ์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะ และ เป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้และจัดแสดง วัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์ทางการค้นคว้า การศึกษา และ ความเพลิดเพลินใจ" [1]

คำว่า **ประชาธิปไตย** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากศัพท์ภาษากรีกว่า Demos หมายถึงประชาชน กับ Kratien หมายถึง การปกครอง ดังนั้นประชาธิปไตยหรือ democracy จึงหมายถึงการปกครองโดยประชาชน โดยอำนาจสูดสุดในการปกครองจะมาจากประชาชน และรัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้เมื่อวาระสิ้นสุดลง ก็ต่อเมื่อประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่ารัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น [2]

คำว่า **สมบูรณาญาสิทธิราชย์** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Absolute Monarchy คือ ระบอบการปกครองที่มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองและมีสิทธิ์ขาดในการบริหารประเทศ ในระบอบการปกครองนี้ กษัตริย์ก็คือกฎหมาย กล่าวคือ ที่มาของกฎหมายทั้งปวงอยู่ที่กษัตริย์ คำสั่ง ความต้องการต่าง ๆ ของกษัตริย์ ล้วนมีผลเป็นกฎหมาย [3]

---

[1] **ความหมายสากลของพิพิธภัณฑ์**. วันที่สืบค้น 26 สิงหาคม 2560. จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอินทร์บุรี (http://www.finearts.go.th/)

[2] ยุวดี เทพยสุวรรณ. **ดัชนีชี้วัดประชาธิปไตย**. วันที่สืบค้น 4 ตุลาคม 2560 จาก ฐานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า (http://kpi.ac.th/kpith/pdf/%E0%25%A2/content.pdf)

[3] อมร รักษาสัตย์. **พระราชอำนาจตามกฎหมาย**. วันที่สืบค้น 4 ตุลาคม 2560 จาก ฐานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า (http://www.mcu.ac.th/BO/Files/Doc/Article/artFile48.doc)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำว่า **"ปฏิวัติ"** ตรงกับคำในภาษาภาษาอังกฤษว่า Revolution มีรากศัพท์จากภาษาละตินคือ revolutio และ revolvere แปลว่า หมุนกลับ (to turn around) สำหรับในสังคมการเมืองไทยเกิดการปฏิวัติทางการเมืองขึ้นเพียงครั้งเดียวคือ การปฏิวัติสยาม ในวันที่24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นการปฏิวัติการปกครองโดยเปลี่ยนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monachy) กลายเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (Constitutional Monarchy) ส่วนการล้มล้างรัฐบาลในครั้งต่อมานั้นเป็นเพียงการรัฐประหาร เพราะไม่ได้ต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ทว่าเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้นำของรัฐบาล [1]

คำว่า **"รัฐประหาร"** ตรงกับคำรากศัพย์ในภาษาฝรั่งเศสว่า Coup d' e'tat หมายถึง การใช้กำลังเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลโดยฉับพลัน หรือการใช้ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันด่วนด้วยวิธีการนอกระบบ ไม่มีกฎหมายใดรองรับโดยมีวัตถุประสงค์อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงตัวหัวหน้ารัฐบาล หรือผู้ปกครองประเทศแล้วจัดตั้งคณะรัฐบาลชุดใหม่ที่อยู่ภายใต้ผู้ก่อการรัฐประหารขึ้นมา โดยที่รูปแบบการปกครองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด มีแต่ตัวผู้นำและคณะผู้นำเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าต่อไปหรือยกเลิกรัฐธรรมนูญเก่าและประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็ได้ [2]

คำว่า **"กบฏ"** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Rebellion หมายถึง การปฏิเสธการเชื่อฟังหรือคำสั่งฉะนั้น จึงอาจ มองว่ารวมพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งมุ่งทำลายหรือเข้าควบคุมตำแหน่งผู้มีอำนาจอันเป็นที่ยอมรับ เช่น รัฐบาล ผู้ว่าราชการ ประธาน ผู้นำทางการเมือง สถาบันการเงิน หรือบุคคลผู้รับผิดชอบ ด้านหนึ่ง รูปแบบพฤติกรรมอาจรวมวิธีปราศจากความรุนแรง ในทางการเมือง การกบฏหมายถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ฉับพลันเพื่อ ล้มล้างรัฐบาล หากทำการไม่สำเร็จจะถูกเรียกว่า กบฏ จลาจล [3]

คำว่า **"รัฐธรรมนูญ"** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Constitution หมายถึง กฎหมายขั้นมูลฐานของรัฐ ซึ่งกล่าวถึงกฎเกณฑ์ที่จัดวางระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครอง เป็นกฎหมายที่อยู่ในฐานะสูงกว่ากฎหมายอื่น ๆ ทั้งปวง ซึ่งกฎหมายอื่น ๆ จะมีวิธีการจัดทำหรือมีข้อความที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงกฎเกณฑ์การปกครองทางด้านการเมืองอย่างกว้าง ๆ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดรูปบริหารในทางการเมืองของรัฐหรือประเทศ [4]

---

[1] สิษฐิกุล แก้วงาม. **เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสหวิทยาการสังคมศาสตร์ (มธ 120).** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2550

[2] **รัฐประหาร**. วันที่สืบค้น 26 สิงหาคม 2560. จากฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า (http://wiki.kpi.ac.th/)

[3] **กรกบฏ**. วันที่สืบค้น 28 สิงหาคม 2560. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

[4] พรชัย เลื่อนฉวี. **"กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง"**. จาก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐประหาร เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมาโดยตลอด แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพูดถึงในวงกว้างอย่างที่ควรจะเป็น ประกอบกับพิพิธภัณฑ์ในเชิงการเมือง มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย และขาดศูนย์กลางในการดำเนินเรื่องราว

รัฐประหาร ในประเทศไทยมีจำนวนมากที่สุดอันดับ 4 ของโลก ในปัจจุบัน รองจาก ซูดาน อีรัก และ โบลิเวีย ตามลำดับ[1] หากมองถึงโอกาสในการนำเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐประหาร มาเป็นการสร้างการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการสร้างพิพิธภัณฑ์ที่รายล้อมไปด้วย พื้นที่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏอยู่รอบกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีความปลอดภัยในกลุ่มประเทศที่เกิดรัฐประหารบ่อยครั้ง หากเทียบจากเกณฑ์ความปลอดภัยโลก[2] ด้วยเอกลักษณ์ในการรัฐประหารแบบไทย ซึ่งในบางครั้งไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้น และจะถือเป็นพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งแรกของโลกที่ว่าด้วยเรื่องของการรัฐประหาร อีกนัยยะหนึ่งสำหรับพิพิธภัณฑ์ คือ เพื่อเป็นสื่อที่อธิบายว่าเกิดเหตุการณ์ หรือแนวความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของประชาธิปไตยไทยที่ผ่านมา เพื่อให้ชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าใจสถานการณ์ในความจริง และเปิดกว้างต่อการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

เป็นที่เชื่อได้ว่า ในเวลาอันสั้นของประชาธิปไตยไทยต่อจากนี้ รัฐประหารจะยังคงอยู่คู่กับประชาธิปไตยไทยต่อไป หากแต่เหตุการณ์รัฐประหารทางประวัติศาสตร์ ในโครงการ จะมุ่งเน้นให้เล่าเนื้อหาโดยปราศจากความเกลียดชัง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ สงคราม ที่จะไม่ถูกเล่าให้เกิดความเกลียดต่อศัตรูหากแต่ให้เห็นถึงผลของสงคราม บุคคลในประวัติศาสตร์ในยุคดังกล่าวล้วนมีความเชื่อในการพัฒนาประเทศในแบบของตน การให้ความรู้ผ่านการไม่เกลียดชังอาจนำมาซึ่งวันหนึ่ง ประเทศไทยจะพร้อมมีเสถียรภาพทางการเมืองแบบไทยขึ้น

พิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีความสำคัญอย่างมาก ที่จะต้องเกิดขึ้น

2.1.3 ประเภทของพิพิธภัณฑ์สยามรัฐประหาร

พิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเพื่อ ให้ความรู้ผ่านนิทรรศการ ในเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของประเทศไทย เป็นหลัก (Politics History Museum) นอกจากนี้นิทรรศการ ยังมีเนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับการทหารและสงครามในยุคดังกล่าว ซึ่งจะมีส่วนร่วม และเป็นปัจจัย สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ (Military and War Museum) พิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย มีแหล่งเรียนด้วยสื่อและนิทรรศการที่หลากหลายทันสมัยตามนโยบายรัฐบาล นอกจากส่วนนิทรรศการแล้ว ยังมีการให้ความรู้ผ่าน พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ และส่วนห้องสมุด ที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์มีการเคลื่อนไหว และมีการใช้งาน ตลอดเวลา

---

[1] **ข้อมูลการรวบรวมสถิติเหตุการณ์รัฐประหารในโลก** จาก องค์กรณ์ CSP: Center for Systemic Peace

[2] **ข้อมูลการรวบรวมสถิติความปลอดภัยประเทศในโลก** จาก องค์กรณ์ Global Peace Index 2017. จะพบว่า ไทย อยู่อันดับ 120, ซูดาน อยู่อันดับ 155, อีรัก อยู่อันดับ 161, โบลิเวีย อยู่อันดับ 86

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การกำหนดเนื้อหาของนิทรรศการ

2.2.1 ความเป็นมาประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยก่อนปฏิวัติสยาม

ก.) อาณาจักรสุโขทัย ในปี (พ.ศ. 1792 - 1981) หลังจากพ่อขุนบางกลางหาว และพ่อขุนผาเมือง ได้ยึดสุโขทัย โดยไม่ขึ้นกับขอมอีกต่อไป พ่อขุนบางกลางหาวได้สถาปนาเป็น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ อาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านการปกครอง โดยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ปกครอง ในรูปแบบพ่อปกครองลูก หรือ ปิตาธิปไตย ซึ่งตรงกับในคำภาษาอังกฤษว่า Paternalism โดย ผู้ปกครอง เปรียบเสมือน พ่อ และประชาชน เปรียบเสมือน ลูก "กษัตริย์สามารถใช้อำนาจเด็ดขาดในการปกครองลูกได้ ในขณะเดียวกัน ก็มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองอย่างใกล้ชิดเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน เป็นระบอบการปกครองสมัยสุโขทัย ก่อนจะมีการสถาปนาความคิด ธรรมราชา และ เทวราชาในภายหลัง" [1]

ข.) อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310) อาณาจักร กรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานียาวนานถึง 417 ปี มี พระมหากษัตริย์ 5 ราชวงศ์ 32 พระองค์ โดยความเจริญรุ่งเรืองด้านการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยาเด่นชัดที่สุด ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง โดยรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่พระมหากษัตริย์ นำระบบศักดินามาใช้บริหารแบบจตุสดมภ์ มีการตั้งหน่วยงานทางการปกครองขึ้น 6 กรม ได้แก่ กรมมหาดไทย, กรมกลาโหม, กรมเมือง, กรมวัง, กรมคลัง และกรมนา

องค์ประกอบของสังคมอยุธยา เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรขอมรวมทั้งศาสนาพราหมณ์ พระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงจากพ่อขุนหรือปิตุราช ไปเป็น เทวราชหรือสมมุติเทพ และได้มีการนำระบบศักดินา ที่มีตำแหน่งทางราชการทำให้มีอภิสิทธิ์เหนือราษฎรสามัญ เกิดระบบเจ้าขุนมูลนาย โดย สังคมอยุธยา แบ่งสถาบันต่างๆ โดยเรียงลำดับชนชั้น ดังนี้

1. พระมหากษัตริย์ ทางดำรงเป็นเจ้าแผ่นดิน หรือ เจ้าชีวิต และเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจมีตำแหน่งสูงสุดในสังคม มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองบริหารบ้านเมือง
2. เจ้านาย หมายถึง เชื้อพระวงศ์ของพระมหากษัตริย์ เป็นชนชั้นที่ได้รับเกียรติยศและอภิสิทธิ์ มาตั้งแต่กำเนิด
3. ขุนนาง หรือ ข้าราชการ เป็นชนชั้นที่มีอำนาจและอภิสิทธิ์เป็นจักรกลในการบริหารปกครองประเทศ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลทุกข์สุขของราษฎร แทนพระมหากษัตริย์
4. พระสงฆ์ เป็นชนชั้นที่มีฐานทางสังคม ไม่เกี่ยวข้องกับการปกครองและได้รับการยอมรับจากทุกชนชั้นแม้แต่พระมหากษัตริย์
5. ไพร่ หมายถึง ราษฎรสามัญทั่วไป ไพร่ต้องขึ้นทะเบียนสังกัดมูลนาย เช่น เจ้านาย ขุนนาง โดยมีอิสรเสรีภาพ ภายใต้กฎหมาย และอำนาจการปกครอง
6. ทาส เป็นชนชั้นที่ต่ำที่สุดในสังคม ทาสขาดอิสรภาพ เนื่องจากการเป็นเชลย หรือขายตัวเป็นทาส นายทาสหรือเจ้าของทาส ถือเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในตัวทาส [2]

---

[1] **ระบอบพ่อปกครองลูก ปิตาธิปไตย**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

[2] **ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก Social Learning (http://pawi2845.wordpress.com/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค.) อาณาจักรกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2311 - 2325) หลังจากกรุงศรีอยุธยาล่มสลาย จากการรุกรานของอาณาจักรพม่า พระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงกอบกู้เอกราชคืนจากข้าศึก และได้ทรงย้ายเมืองหลวงไปยังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในด้านการปกครอง ได้ดัดแปลงมาจากรูปแบบของกรุงศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็นการปกครองส่วนกลางและการปกครองส่วนภูมิภาค โดยการปกครองส่วนกลาง ประกอบด้วย สมุหนายก, สมุหพระกลาโหม, กรมเวียง, กรมวัง, กรมคลัง, และกรมนา ในส่วนการปกครองส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย หัวเมืองชั้นใน, เมืองพระยามหานคร และ เมืองประเทศราช [1]

ง.) กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในปี (พ.ศ. 2325 - 2394) พระบาทสมเด็จพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงขึ้นครองราชย์ เป็นพระปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้น ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น สยามยังอยู่ในช่วงไม่พ้นอันตรายจากการรุกรานจากอาณาจักรข้างเคียง เช่น ศึกเก้าทัพ เป็นต้น การปกครองจึงเป็นไปในรูปแบบอยุธยาตอนปลาย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การปกครองส่วนกลาง ได้แก่ กลาโหม, มหาดไทย, กรมเมือง, กรมวัง, กรมคลัง และกรมนา
2. การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ หัวเมืองภูมิภาคต่างๆ
3. การปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ บ้าน, ตำบล, แขวง และ เมือง [2]

กฎหมายที่สำคัญในยุคนี้ คือ กฎหมายตราสามดวง หรือประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 ได้แก่ ตราคชสีห์ ตราราชสีห์ และตราบัวแก้ว ซึ่งเป็นตราประจำตำแหน่งสมุหพระกลาโหม สมุหนายกและพระยาพระคลัง ตามลำดับ เสนาบดีทั้งสามเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง ดูแลหัวเมืองทั่วพระราชอาณาจักร ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศมาจนถึงรัชกาลที่ 5 ก่อนที่จะมีการปฏิรูปกฎหมายและการศาลตามแบบสากล [3]

จ.) การปกครองในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394 - 2411) เนื่องจากพระองค์มีความแตกฉานภาษาอังกฤษและวิทยาการสมัยใหม่ อีกทั้งมีสหายเป็นข้าราชการและพ่อค้าชาวตะวันตก จึงทำให้เข้าใจความเป็นไปของโลก เช่น การเปิดประเทศ รวมทั้งตระหนักถึงภัยจากลัทธิจักรวรรดินิยม ซึ่งการคุกคามดังกล่าวเป็นผล นำมาซึ่งสัญญาเบาริ่ง พระองค์ได้ปรับปรุงบ้านเมือง เพื่อก้าวไปสู่ความเป็น อารยธรรมสากล เช่น อนุญาตให้ราษฎรถวายฎีการ้องทุกข์ได้, ยกเลิก การบังคับราษฎรให้ปิดประตูหน้าต่างบ้านเรือนขณะ พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนิน, โปรดให้ข้าราชการสวมเสื้อเข้าเฝ้า เป็นต้น ในด้านการปกครองพระองค์ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิม [4]

---

[1] **อาณาจักรธนบุรี**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

[2] [4] **ลักษณะการเมืองการปกครองรัตนโกสินทร์ ตอนต้น**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. (https://navyfamilylovetheking.blogspot.com/2014/11/blog-post_24.html)

[3] **การเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. (http://www.thaigoodview.com/library/contest2553/type2/social03/28/02con01.htm)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉ.) การปกครองในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 - 2453) พระองค์ทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย และพระองค์ทรงปฏิรูปการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยแบ่งเป็นสองระยะ

การปฏิรูปการปกครองระยะที่หนึ่ง เป็นการปรับปรุงการปกครองในตอนต้นรัชกาล ทรงตั้งสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน (Council of State) และ สภาที่ปรึกษาในพระองค์ (Privy Council) สภาทั้งสองทำหน้าที่ออกและยกเลิกกฎหมายหมาย สภาทั้งสองดำเนินงานไปได้ไม่นาน ก็เกิด ความขัดแย้งเป็นวิกฤติการณ์วังหน้า ทำให้สภาทั้งสองต้องยุติการดำเนินการ

การปฏิรูปการปกครองระยะที่สอง ในช่วงหลังของรัชกาลเนื่องจากภัยคุกคามในการล่าอาณานิคมของตะวันตก จึงปฏิรูปการปกครองตามรูปแบบตะวันตก เปลี่ยนกรมเป็นกระทรวง จนในที่สุด ได้ทั้งสิ้น 10 กระทรวง ในส่วนภูมิภาคได้เปลี่ยนการแบ่งเขตการปกครอง เป็น จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน [1]

ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของไทย ตามทัศนคติของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ เพิ่งมีมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากในรัชกาลนี้ พระองค์ทรงรวบอำนาจจากเหล่าขุนนางข้าราชการ ที่เคยมีอำนาจมาไว้ที่ศูนย์กลางการปกครอง คือ ตัวพระองค์ และพระประยูรญาติ ทำให้พระมหากษัตริย์ทรงดำรงสถานะเป็นทั้งประมุขของรัฐและประมุขของฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง เท่ากับว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของไทยมีเพียง 3 รัชกาลเท่านั้น [2]

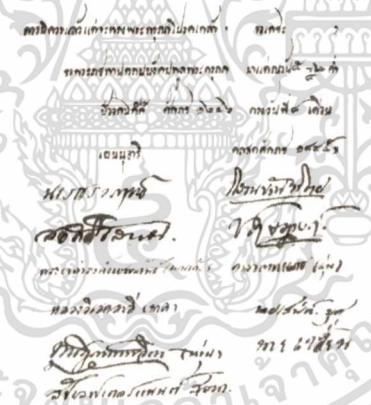

รูปที่ 2.1 หนังสือกราบบังคมทูล ของนักปฏิรูป ร.ศ. 103
(ที่มา: https://www.silpa-mag.com/club/art-and-culture/article_11362)

ร.ศ. 103 ขณะที่พระองค์ยังไม่ทรงทันได้ปรับปรุงการปกครองประเทศให้เป็นไปตามพระราชหฤทัยก็มีกลุ่มเจ้านายและข้าราชการทำหนังสือกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองราชการแผ่นดิน เป็นระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเมื่อ ร.ศ. 103 (พ.ศ. 2427) [3]

---

[1] **การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่** 5. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. (https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-2/historical_period/01.html)

[2] นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **เหตุแห่งการปฏิวัติสยาม** 2475. สัมภาษณ์นิตยสารสารคดี "24 มิถุนายน 2475 ฉบับที่ 172 : มิถุนายน 2542.

[3] **นักปฏิรูปยุคแรกของสยามสมัยใหม่ใน ร.ศ. 103 และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปแผ่นดิน** . วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก สโมสรศิลปวัฒนธรรม (https://www.silpa-mag.com/club/art-and-culture/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิรูปกฎหมายสยาม เริ่มในปี พ.ศ. 2440 โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายและการศาลไทย ทรงศึกษาวิชากฎหมายจากมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ได้ทรงตั้งโรงเรียนสอนวิชากฎหมายขึ้น โดยดำเนินการสอนเอง ต่อมาได้กลายเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายลักษณะอาญา ประกาศใช้ใน พ.ศ.2451 จัดเป็นกฎหมายฉบับทันสมัยที่สุดฉบับแรกของไทย, พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ,พระราชบัญญัติสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ.120 ,กฎหมายการเลิกทาส พ.ศ. 2448 เป็นต้น [1]

การเลิกทาส และ เลิกไพร่ เป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งของพระองค์ "ซึ่งเป็นการยกเลิกระบบที่คนชั้นสูงตั้งขึ้น เพื่อกดขี่ราษฎรให้ทำงานรับใช้หรือส่งทรัพย์สินให้โดยไม่มีกำหนดว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด"[2] นับเป็นการเปลี่ยนแปลงชนชั้นในสังคม ที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

ช.) การปกครองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 - 2468) ในรัชสมัยของพระองค์ กระแสแห่งปัญญาชนมุ่งหวังที่จะเห็นพระองค์จะทรงเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไปสู่ประชาธิปไตย เพราะพระองค์ทรงศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการล่มสลายของราชวงศ์แมนจูเปลี่ยนแปลงประเทศจีนสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณะรัฐ แต่พระองค์ทรงไม่เห็นด้วยกับความพร้อมในเวลานั้น หรือประชาธิปไตยอาจยังไม่เหมาะสมกับสยาม

ดุสิตธานี เป็นเมืองจำลองรูปแบบประชาธิปไตย ที่พระองค์สร้างขึ้นบริเวณพระราชวังพญาไท เป็นเมืองเล็กๆ ขนาด 1 ใน 20 เท่าของเมืองจริง มีอาคารสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นแบบทดลองการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยโปรดให้มีพระธรรมนูญการปกครองลักษณะนัคราภิบาล หรือ มีนายกเทศมนตรี มีพรรคการเมือง 2 พรรค และ สภาการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย

รูปที่ 2.2 คณะกบฏ ร.ศ. 130
(ที่มา: https://th.wikipedia.org)

กบฏ ร.ศ. 130 ความพยายามเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเริ่มเด่นชัดขึ้น ใน ร.ศ. 130 เมื่อทหารและปัญญาชนกลุ่มหนึ่งพยายามวางแผนให้กษัตริย์ พระราชทานรัฐธรรมนูญขึ้น เปลี่ยนแปลงระบอบจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็น ระบอบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น แต่ความแตกก่อน คณะทั้งหมดจึงถูกจับ อุดมการณ์ของ ร.ศ. 130 เป็นตัวอย่างของคนหนุ่มผู้เป็นผลผลิตของการศึกษาแบบแผนตะวันตก และเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหมือนการวางรากฐานความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจนสำเร็จ ในการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475

---

[1] **การวางรากฐานระบอบประชาธิปไตย** . วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. (https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-2/historical_period/03.html)

[2] **ชัย เรืองศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. 2352-2453 ด้านเศรษฐกิจ**. ไทยวัฒนาพานิช. 2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช.) การปกครองในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2468 - 2477) พระองค์ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะทรงทำนุบำรุงให้ราษฎรเป็นสุข หลังสภาพเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อพระองค์ครองราชย์ใหม่ๆ มีผู้ใช้นามว่านายภักดีและนายไทย ถวายฎีกาของพระราชทานรัฐธรรมนูญ ประกอบกับเสียงเรียกร้องแห่งปัญญาชน ทำให้พระองค์ตระหนักและเริ่มแสวงหาแนวทางการปกครองที่เหมาะสม

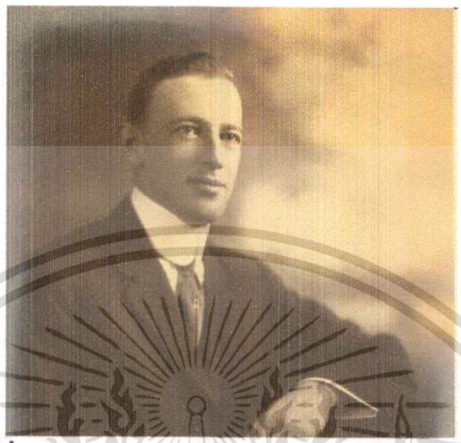

รูปที่ 2.3 พระยากัลยาณไมตรี (ฟรานซิส บี. แซร์)
(ที่มา: http://app.eduzones.com/portal/artistic/40825/)

แนวพระราชดำริเรื่องประชาธิปไตย มีพระราชบันทึกปรึกษาพระยากัลยาณไมตรีว่าประเทศไทยควรมีรัฐบาลในรูปแบบใด ประเทศไทยจะมีการปกครองในระบบรัฐสภาได้หรือไม่ในอนาคต ระบบรัฐสภาแบบอังกฤษจะเหมาะสมกับชาวตะวันออกหรือไม่ ส่วนพระองค์เองทรงมีความเห็นว่าในเวลานั้นประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะมีการปกครองแบบมีผู้แทน คำกราบบังคมทูลของพระยากัลยาณไมตรีเป็นไปในลักษณะสนับสนุนแนวพระราชดำริที่ว่า เมืองไทยยังไม่พร้อมที่จะมีรัฐสภามีมาจากประชาชนโดยตรง ระบบรัฐสภาที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมาจากการเลือกตั้งอย่างใช้สติปัญญาของผู้มีสิทธิเลือกผู้แทน มิฉะนั้นจะกลายเป็นเผด็จการทางรัฐสภา ฉะนั้นจึงควรรอให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นก่อน [1]

ทรงเตรียมพระราชทานรัฐธรรมนูญ พระองคมอบหมายให้กรมหมื่นเทวงศ์วโรทัยเสนาบดีว่าการกระทรวงต่างประเทศให้ศึกษาระบบการปกครองแบบมีผู้แทนที่ประเทศเนเธอร์แลนด์จัดในชวา และทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสารวาจา และนาย เรมอนด์ บี. สตีเวนส์ เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยร่างดังกล่าวเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2474 ใช้ชื่อว่า An Outline of Changes in the Form of Government การเตรียมร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีพระราชดำริที่จะพระราชทานในวาระ ฉลองกรุงเทพมหานคร ครบรอบ 150 ปี ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2475 พระองค์ทรงส่งเอกสารร่างรัฐธรรมนูญ ให้กับสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อนำเข้าประชุมอภิรัฐมนตรีสภา หลักฐานของอุปทูตอังกฤษกล่าวว่า อภิรัฐมนตรีสภา ไม่เห็นด้วยกับการพระราชทานในเวลาดังกล่าว ทำให้ร่างรัฐธรรมนูญที่เตรียมไว้ ไม่ถึงประชาชน ต่อมาในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ในปีเดียวกันนั้น ก็เกิดเหตุการณ์ปฏิวัติสยามขึ้น

---

[1] **แนวพระราชดำริและการเตรียมการเรื่องประชาธิปไตยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-อยู่หัว**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 เหตุการณ์รัฐประหารทางประวัติศาสตร์

2.2.2.1 ลำดับเหตุการณ์รัฐประหารและการกบฏในประเทศไทย

การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 โดย กลุ่ม คณะราษฎร ได้ยึดอำนาจและทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็น ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliament System) โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญโดยมีพระราชอำนาจอย่างมีจำกัด (Limited Monarchy) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเกิดเหตุการณ์ รัฐประหาร และกบฏ ซึ่งเป็นการใช้กำลังหรือความพยายามใช้กำลัง เพื่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยมีเกิดขึ้น ดังนี้ คือ

ตารางที่ 2.1 รวบรวมเหตุการณ์รัฐประหารและการกบฏที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

0. การปฏิวัติสยาม 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 (สำเร็จ)	- กลุ่มคณะราษฎร ยึดอำนาจและทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา
1. การรัฐประหารครั้งที่ 1 1 เมษายน พ.ศ. 2476 (สำเร็จ)	- พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร พร้อมงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา
2. การรัฐประหารครั้งที่ 2 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 (สำเร็จ)	- กลุ่มคณะราษฎร ยึดอำนาจรัฐบาลชุดพระยามโนปกรณ์นิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี แล้วตั้ง นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี
3. กบฏบวรเดช 11-27 ตุลาคม พ.ศ. 2476 (ไม่สำเร็จ)	- พระองค์เจ้าบวรเดช พยายามยึดอำนาจปกครองประเทศของรัฐบาลสมัย นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา โดยนำทหารหัวเมืองบางส่วนเข้ายึดดอนเมือง แต่สุดท้าย ถูกรัฐบาลปราบปรามลงได้
4. กบฏนายสิบ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2478 (ไม่สำเร็จ)	- นายทหารชั้นประทวนในกองพันต่าง ๆ นำโดย สิบเอกสวัสดิ์ มหะมัด ได้รวมตัวกันก่อการเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยหมายจะสังหารนายทหารและบุคคลสำคัญต่างๆ ในกองทัพบกและรัฐบาลแต่ว่าแผนการทั้งหมดได้เกิดแตกเสียก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. กบฏพระยาทรงสุรเดช 29 มกราคม พ.ศ. 2482	- เป็นเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งส่วนตัวระหว่าง หลวงพิบูลสงคราม กับพระยาทรงสุรเดช และเมื่อหลวงพิบูลสงคราม ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้มีการกวาดล้างจับตายนายทหารคนสนิทของพระยาทรงสุรเดช 3 คน จับกุมผู้ที่ต้องสงสัย จำนวน 51 คนโดยถือเป็นกบฏทั้งๆที่ไม่ได้มีเหตุการณ์ร้ายแรงอะไร
6. การรัฐประหารครั้งที่ 3 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 (สำเร็จ)	- คณะทหารบกกลุ่มหนึ่ง มีนายทหารนอกประจำการส่วนใหญ่ ซึ่งนำโดย พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาลสมัย พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ แล้วมอบให้ นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลถัดไป นับเป็นเหตุการณ์สิ้นสุด คณะราษฎรฝ่ายพลเรือน ที่นำโดย นายปรีดี พนมยงค์
7. กบฏแบ่งแยกดินแดน 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491	- มีการจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสานหลายคน โดยกล่าวหาว่ ร่วมกันฝึกอาวุธ เพื่อแบ่งแยกดินแดนภาคอีสานออกจากประเทศไทย แต่รัฐบาลไม่สามารถดำเนินการจับกุมได้ เนื่องจากมีสิทธิคุ้มครองทางการเมือง ในที่สุดกรมตำรวจจึงใช้วิธีใช้อำนาจและเล่ห์เหลี่ยมในการจับกุม 4 อดีตรัฐมนตรีจากภาคอีสาน และทั้งหมดถูกยิงเสียชีวิตอย่างน่าสงสัยบนรถขนนักโทษของตำรวจ
8. การรัฐประหารครั้งที่ 4 6-7 เมษายน พ.ศ. 2491 (สำเร็จ)	- คณะนายทหารกลุ่มที่ทำการรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 จี้บังคับให้ นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบตำแหน่งต่อให้ จอมพล ป. พิบูลสงครามจัดตั้งรัฐบาล ชุดต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. กบฏเสนาธิการ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2491 (ไม่สำเร็จ)	- เมื่อนายทหารระดับเสนาธิการของกองทัพวางแผนที่จะเข้ายึดอำนาจการปกครอง เพื่อปรับปรุงกองทัพจากความเสื่อมโทรม แต่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทราบแผนการล่วงหน้าและทำการจับกุมผู้คิดก่อการได้
10. กบฏวังหลวง 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 (ไม่สำเร็จ)	- นายปรีดี พนมยงค์กับคณะ ซึ่งได้รับการสนับสนุน จากกองทัพเรือบางส่วน ได้ทำการยึดพระบรมหาราชวัง เพื่อล้มล้างรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ถูกปราบลงด้วยกำลังกองทัพบก
11. กบฏแมนฮัตตัน 26 มิถุนายน พ.ศ. 2494 (ไม่สำเร็จ)	- ระหว่างพิธีการส่งมอบเรือขุดสันดอน แมนฮัตตัน ที่สหรัฐอเมริกามอบให้ ที่ บริเวณ ท่าราชวรดิฐ ทหารเรือกลุ่มหนึ่ง ได้เข้าจับกุมตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อบังคับให้เปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่ท้ายที่สุดถูกปราบลงด้วย กำลังกองทัพบกกับกองทัพอากาศ
12. การรัฐประหารครั้งที่ 5 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 (สำเร็จ)	- จอมพล ป. พิบูลสงคราม พร้อมทั้ง คณะรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2490 ประกาศทำการรัฐประหารผ่านวิทยุกระจายเสียง โดยนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับวันที่ 10 ธันวาคม 2475 มาใช้ และได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกในวันเดียวกัน
13. กบฏสันติภาพ พ.ศ. 2495 - พ.ศ. 2497	- รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จับกุมประชาชนจำนวนมาก ด้วยความผิดที่ว่ายุยงให้เกิดการแตกแยก เมื่อเกิดการปั่นป่วนในบ้านเมือง ก็จะใช้กำลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบอื่นผู้ที่ถูกจับกุมคุมขังจำนวนหนึ่งเป็นสมาชิกคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. การรัฐประหารครั้งที่ 6 16 กันยายน พ.ศ. 2500 (สำเร็จ)	- จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับกลุ่มทหารบกทำรัฐประหารยุดอำนาจจากรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม แล้วมอบให้นายพจน์ สารสิน เป็นนายกรัฐมนตรี จัดตั้งรัฐบาลชุดต่อไป ขณะที่จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องหลบหนี และต้องขอลี้ภัยการเมือง ในประเทศญี่ปุ่น
15. การรัฐประหารครั้งที่ 7 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 (สำเร็จ)	- โดย จอมพลถนอม กิตติขจร เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาลของตนเอง โดยได้ยกเลิกการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 นับเป็นการรัฐประหารอีกครั้งหนึ่งของประเทศไทย ที่เป็นรัฐประหารเงียบในรูปแบบของการยึดอำนาจตัวเองของรัฐบาลทหาร เหมือนกันกับรัฐประหาร พ.ศ. 2494 ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และได้นำการปกครองกลับไปอยู่ภายใต้เผด็จการทหารอีกครั้ง
16. กบฏ 2507 1 ธันวาคม พ.ศ. 2507	- ภายใต้คำสั่งของ พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ อธิบดีกรมตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระจายกำลังกันออกกวาดล้างผู้ต้องหาว่าคิดการร้ายอันเป็นภัยต่ออันเป็นภัยต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรงทั่วจังหวัดพระนครและธนบุรี ปรากฏว่าในการนี้ทางการตำรวจสันติบาลได้จับกุมผู้ต้องหาสำคัญพร้อมทั้งเอกสาร
17. การรัฐประหารครั้งที่ 8 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 (สำเร็จ)	- รัฐบาลชุด พลโท ถนอม กิตติขจร ประกาศลาออก เมื่อตอนกลางวัน วันที่ 20 ตุลาคม 2501 ในวันเดียวกัน จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นำคณะทหารกระทำการรัฐประหาร ยึดอำนาจปกครองประเทศ จนวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2502 จึงถูกแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18. การรัฐประหารครั้งที่ 9 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (สำเร็จ)	- เนื่องมาจากเหตุการณ์ 6 ตุลา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ รัฐบาลพลเรือนโดย หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ คณะนายทหาร 3 เหล่าทัพและอธิบดีกรมตำรวจ นำโดย พล เรือเอกสงัด ชลออยู่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จึงจำเป็นต้องยึดอำนาจการปกครองไว้ และแต่งตั้ง นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี
19. กบฏ 26 มีนาคม 2520 26 มีนาคม พ.ศ. 2520 (ไม่สำเร็จ)	- หลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลา เกิดความกังวลว่าจะมีการรัฐประหารซ้อนขึ้นมาจากทหารกลุ่มที่ไม่ใช่ทหารที่มีอำนาจอยู่ในขณะนั้น จนกระทั่งเกิดขึ้นจริงๆ นำโดย พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ เคลื่อนกำลังเข้ายึดสถานที่สำคัญต่าง ๆ แต่สุดท้ายถูกปราบปราม รวมทั้ง พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ ถูกตัดสินประหารชีวิต นับเป็นกบฏคนสุดท้ายที่ถูกประหารชีวิต จนทุกวันนี้
20. การรัฐประหารครั้งที่ 10 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 (สำเร็จ)	- หลังจาก แต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยต้องปฏิรูปการเมืองภายในระยะเวลา 12 เดือน ซึ่งทางคณะปฏิรูปฯเห็นว่าล่าช้าเกินไป ประกอบกับสถานการณ์ต่าง ในประเทศยังไม่สงบดีด้วย จึงกระทำการรัฐประหารซ้ำอีกครั้ง ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการ รัฐประหารตัวเอง และได้แต่งตั้ง พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ เป็นนายกรัฐมนตรี
21. กบฏยังเติร์ก 1 เมษายน พ.ศ. 2524 (ไม่สำเร็จ)	- เป็นความพยายามรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พล เอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยกลุ่มผู้ก่อการส่วนใหญ่เป็นนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่น 7 สุดท้ายล้มเหลว และต้องลี้ภัยไปยังต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

22. กบฏ 9 กันยา หรือ กบฏสองพี่น้อง 9 กันยายน พ.ศ. 2528 (ไม่สำเร็จ)	- การกบฏครั้งนี้โดยกลุ่มทหารนอกราชการและกลุ่มที่ล้มเหลวเมื่อกบฏยังเติร์กพยายามยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่นายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารบกอยู่ระหว่างปฏิบัติภารกิจอยู่ต่างประเทศ การกบฏครั้งนี้ยังถือเป็นการใช้ความพยายามรัฐประหารที่ไม่ประสบความสำเร็จครั้งสุดท้าย ที่เรียกว่า "กบฏ" อีกด้วย
23. การรัฐประหารครั้งที่ 11 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 (สำเร็จ)	- คณะทหารที่เรียกคณะของตนว่า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช ได้นำกำลังเข้ายึดอำนาจล้มรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติไทยที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน คณะ รสช. นี้มี พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นหัวหน้า แต่ผู้ที่มีอำนาจแท้จริงคือ ผู้บัญชาการทหารบก พลเอกสุจินดา คราประยูร
24. การรัฐประหารครั้งที่ 12 19 กันยายน พ.ศ. 2549 (สำเร็จ)	- โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีพลเอก สนธิ บุญยรัตกลินเป็นหัวหน้าคณะ โค่นรักษาการนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร (ยศในขณะนั้น) นับเป็นรัฐประหารในรอบ 15 ปี
25. การรัฐประหารครั้งที่ 13 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (สำเร็จ)	- โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โค่นรัฐบาลรักษาการนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาลรัฐประหารดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมืองซึ่งเริ่มเมื่อเดือนตุลาคม 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ และอิทธิพลของดร.ทักษิณ ชินวัตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.2 **ลำดับเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองภายในประเทศไทย**

ก.) พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ (2 มีนาคม พ.ศ. 2477) "ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิ์ขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร"[1] หลังจากเหตุกาณ์ปฏิวัติสยาม, การพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับแรก และเหตุการณ์กบฏบวรเดช ข้อขัดแย้งในราชการระหว่างพระองค์และรัฐบาลไม่สามารถหาข้อยุติได้ จนในเวลาหลังไม่สามารถไกล่เกลี่ยยุติความเห็นต่างได้ พระองค์จึงตัดสินพระทัยสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 และเสด็จไปประทับที่ประเทศอังกฤษจนสวรรคตเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลภายใต้จอมพล ป. พิบูลสงครามกราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีและอัญเชิญพระบรมอัฐิกลับสู่ประเทศไทยเพื่ออัญเชิญขึ้นประดิษฐานไว้ร่วมกับสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าในพระบรมมหาราชวัง

ข.) กรณีพิพาทอินโดจีน (28 พฤศจิกายน 2483 - 9 พฤษภาคม 2484) หลังจากกระแสชาตินิยมถูกกระตุ้นขึ้นในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม คณะนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง รวมทั้งประชาชนร่วมกันเดินขบวนเรียกร้องรัฐบาลเรียกเอาดินแดนคืนจากฝรั่งเศสจากเหตุการณ์ ร.ศ. 112 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ส่งทหารข้ามพรมแดนเข้าไปยึดคืนในทันที เนื่องจากฝรั่งเศสกำลังสูญเสียอย่างหนักในสงครามโลกครั้งที่ 2 สุดท้ายญี่ปุ่นเสนอตัวเข้ามาไกล่เกลี่ยเหตุการณ์ดังกล่าวจนยุติ และไทยได้ดินแดนข้อพพาทกลับมา

ค.) ปรีดีย์พนมยงค์และขบวนการเสรีไทย ปรีดี ย์ พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม เป็นคณะราษฎรฝ่ายพลเรือน ซึ่งในภายหลังอยู่ขั้วอำนาจตรงข้ามกับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม คณะราษฎรสายทหาร นายปรีดีย์ พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี 3 สมัย และมีบทบาทอย่างมากในยุคแรกของประชาธิปไตยไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในรัชกาลที่ 8 ในช่วงสงครามโลกเป็นผู้นำขบวนการเสรีไทย ขบวนการใต้ดินในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำหน้าที่ในการต่อต้านการรุกรานของจักรวรรดิญี่ปุ่น นายปรีดีย์ พนมยงค์ ต้องยุติบทบาททางการเมือง หลังถูกกล่าวหาในเรื่องการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

ง.) พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2485 ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 2 เป็นการยอมรับความคิดเหมาเจ๋อตุง หลังการปฏิวัติจีน พ.ศ. 2492 ขึ้นมาเท่ากับแนวความคิดลัทธิมาร์กซ-เลนิน ในปี พ.ศ. 2504 มีการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 มีการปลุกระดมในการต่อสู้ แต่ต้องย้ายฐานออกจากเมืองไปสู่ชนบท เพราะการปราบปรามอย่างรุนแรงของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

---

[1] คำประกาศสละราชสมบัติของ**พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว** (รัชกาลที่ 7) ในพระราชหัตถเลขา ลงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 เวลา 13.45 น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ.) วันเสียงปืนแตก (7 **สิงหาคม** 2508) วันเสียงปืนแตก เป็นวันที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เกิดการปะทะด้วยอาวุธปืนกับกองกำลังตำรวจฝ่ายรัฐบาลไทยอย่างรุนแรงเป็นครั้งแรก โดยเกิดขึ้นที่บ้านนาบัว อ.เรณูนคร จังหวัดนครพนม หลังจากทำงานเคลื่อนไหวจัดตั้งชาวนาอยู่ในชนบทโดยการหลีกเลี่ยงการปะทะกับทหารของรัฐบาลมาเป็นเวลานานหลายปี

ฉ.) เหตุการณ์ วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

รูปที่ 2.4 เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลา
(ที่มา: http://www.tlcthai.com/)

เป็นวันที่มีนักศึกษาและประชาชนมากกว่า 5 แสนคน ชุมนุมเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากจอมพลถนอม กิตติขจร นำไปสู่การปราบปรามอย่างรุนแรงมีผู้เสียชีวิต 77 ราย และบาดเจ็บกว่า 857 ราย โดยเหตุคือความเบื่อหน่ายการปกครองในระบอบเผด็จการทางการทหารและต้องการเรียกร้องประชาธิปไตยขึ้น จนสุดท้ายจอมพลถนอม กิตติขจร, จอมพลประภาส จารุเสถียร และ พ.อ. ณรงค์ กิตติขจรต้องลี้ภัยไปยังต่างประเทศ 14 ตุลา เป็นการลุกฮือครั้งยิ่งใหญ่ซึ่งเป็นแรงบัลดาลใจในการลุกฮือในเหตุการณ์อื่นๆ ต่อไป

ช.) เหตุการณ์ วันมหาวิปโยค 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

รูปที่ 2.5 เหตุการณ์ 6 ตุลา
(ที่มา: https://www.khaosod.co.th/)

เหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นเหตุการณ์จราจล ปราบปราม นักศึกษาและผู้ประท้วงการเดินทางกลับประเทศของจอมพล ถนอม กิตติขจรในรูปแบบพระสงฆ์ เหตุการณ์ปราบปรามเกิดขึ้นในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์และสนามหลวง ผลของการปราบปราม มีผู้เสียชีวิต 46 คน นักศึกษาบางส่วนต้องหนีเข้าป่าร่วมกับคอมมิวนิสต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซ.) เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ (17-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2535)

รูปที่ 2.6 เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
(ที่มา: http://www.trueplookpanya.com)

เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนออกมาประท้วงขับไล่การสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (รสช.) โดยมีพลเอก สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งการเข้าสู่ตำแหน่งของพลเอก สุจินดา คราประยูร ผู้ชุมนุมมองว่าไม่เป็นประชาธิปไตย จนนำไปสู่การประท้วงอดอาหาร การเดินขบวนและการชุมนุมในพื้นที่ต่างๆ ทำให้รัฐบาลมีคำสั่งให้สลายการชุมนุม จึงเกิดการประทะขึ้น มีประชาชนบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก โดย พลเอก สุจินดา คราประยูรแถลงว่า เสียชีวิต 40 ราย บาดเจ็บ 600 ราย ในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงรับสั่งให้พลเอก สุจินดา คราประยูร และ นายจำลอง ศรีเมือง แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม เข้าเฝ้าโดยพระราชทานพระราชดำรัส ผ่านทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย หลังจากนั้น 4 วัน พลเอกสุจินดา ก็ลาออกจากตำแหน่ง

ฌ.) วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง (พ.ศ. 2540) วิกฤตดังกล่าวเริ่มขึ้นในประเทศไทย เมื่อค่าเงินบาทลดลงอย่างมากอันเกิดจากการตัดสินใจของรัฐบาลไทย ซึ่งมีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธเป็นนายกรัฐมนตรี ที่ลอยตัวค่าเงินบาท ตัดการอิงเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ หลังจากความพยายามทั้งหมดที่จะสนับสนุนค่าเงินบาทเมื่อเผชิญกับการแผ่ขยายแบบเกินเลยทางการเงิน (financial overextension) อย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนขับเคลื่อนอสังหาริมทรัพย์ ในเวลานั้น ประเทศไทยมีภาระหนี้สาธารณะซึ่งทำให้ประเทศอยู่ในสภาพล้มละลายก่อนหน้าการล่มสลายของค่าเงิน และเมื่อวิกฤตดังกล่าวขยายออกนอกประเทศ ค่าเงินของประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และญี่ปุ่นก็ได้ทรุดตัวลงเช่นกัน ตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงและรวมไปถึงราคาสินทรัพย์อื่น ๆ และทำให้หนี้เอกชนเพิ่มสูงขึ้น[1]

ญ.) การชุมนุมในยุคหลัง ในยุคหลังการชุมนุมโดยประชาชนในประเทศไทย เริ่มแบ่งฝ่ายมากขึ้น เริ่มมีกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นแต่ละกลุ่มมากขึ้น ซึ่งกลุ่มที่มีบทบาทในยุคดังกล่าวมีดังนี้ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.), พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย, คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กลุ่มดังกล่าวมีบทบาทอย่างมากในเวทีการเมืองในยุค พ.ศ. 2540 - 2557

---

[1] **วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540**. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.3 ลำดับเหตุการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย

ก.) การล่มสลายของราชวงศ์แมนจู การล่มสลายของราชวงศ์แมนจู หรือ ราชวงศ์ชิง เริ่มต้นจากช่วงปลายราชวงศ์มีความสับสนและสถานภาพทางการเมืองไม่แน่นอน ดร. ซุน ยัดเซ็นประกาศก่อตั้งรัฐบาลใหม่ หลายเมืองเริ่มตีตัวออกห่างราชวงศ์ ราชวงศ์จึงเรียกนายพลหยวน ซื่อไข่เข้ามาปราบปรามผู้แข็งข้อ ภายหลังนายพลหยวน แต่งตั้งรัฐบาล ทำให้ประเทศจีนในขณะนั้น มีรัฐบาล 2 ฝ่าย แต่รัฐบาลทั้งสองไม่ได้ทำสงครามกัน นายพลหยวน ต้องการให้จีนปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ขณะที่ ดร. ซุน ต้องการให้จีนเปลี่ยนเป็นแบบ สาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดี ทั้งสองฝ่ายเจรจากันเป็นไปด้วยดี ทำให้ราชวงศ์ต้องสละราชบัลลังก์

การล่มสลายของราชวงศ์แมนจู เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2454 หรือ ช่วงต้นรัชกาลที่ 6 ปิดฉากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในจีนที่มีมากกว่า 5000 ปี จากการล่มสลายดังกล่าว ทำให้ปัญญาชนแห่งสยาม มุ่งหวังให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย

ข.) สงครามโลกครั้งที่ 1 และการล่มสลายของจักรวรรดิ

รูปที่ 2.7 ทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ 1
(ที่มา: https://www.clipmass.com/story/91655)

สงครามโลกครั้งที่ 1 หรือมหาสงคราม เป็นสงครามที่เกิดขึ้นและลุกลามในทวีปยุโรป โดยแบ่งเป็นฝ่าย พันธมิตรประกอบด้วยอังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และฝ่ายมหาอำนาจกลาง ประกอบด้วย เยอรมัน ออสเตรีย-ฮังการี อิตาลี สงครามใช้เวลาเกือบ 5 ปีจึงยุติด้วยชัยชนะของ ฝ่ายพันธมิตร มีทหารเสียชีวิต บาดเจ็บ สูญหายไม่ต่ำกว่า 40 ล้านคน โดยเยอรมันนี และรัสเซีย(ถอนตัวก่อนสงครามยุติ) สูญเสียดินแดนมหาศาลส่วน กรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี จักรวรรดิเยอรมัน จักรวรรดิรัสเซีย และ จักรวรรดิออตโต-มัน ล่มสลาย ซึ่งประเทศสยามได้ส่งทหารเข้าร่วมรบร่วมกับฝ่ายพันธมิตร หลังได้รับชัยชนะได้แก้ไขสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 4

ค.) จักรวรรดิรัสเซียล่มสลาย จักรวรรดิรัสเซียล่มสลายในช่วงราชวงศ์โรมานอฟ โดยราชวงศ์โรมานอฟปกครองรัสเซียด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยไม่ยอมให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใดๆ ที่จะลดอำนาจกษัตริย์ลงแม้แต่น้อย พระเจ้านิโคลัสที่ 2 หรือพระเจ้าซาร์นิโคลัสทรงทุ่มงบประมาณไปกับสงครามไปเป็นจำนวนมาก ทำให้บ้านเมืองลำบาก เศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ประชาชนก่อการปฏิวัติ โดยเกิดขึ้นในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 1 ยังไม่ยุติ พระเจ้าซาร์นิโคลัสจึงต้องสละราชสมบัติและหลบหนีแต่ไม่สำเร็จ และถูกลอบปลงพระชนม์โดยกำลังของฝ่ายบอลเชวิกเช่นเดียวกับเชื้อพระวงศ์อื่นๆ ในราชวงศ์โรมานอฟ ปิดฉากระบอบกษัตริย์ของรัสเซีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง.) สงครามโลกครั้งที่ 2

รูปที่ 2.8 พระยาพหลพลพยุหเสนา เข้าเจรจากับฮิเดะกิ โทโจ
(ที่มา: https://th.wikipedia.org)

แบ่งเป็นสงครามระหว่างสองฝ่าย คือ ฝ่ายสัมพันธมิตรและฝ่ายอักษะ เป็นสงครามที่กว้างขวางที่สุดในประวัติศาสตร์ มีทหารกว่า 100 ล้านนายจากกว่า 30 ประเทศเข้าร่วม สงครามโลกครั้งที่สองเริ่มตั้งแต่การบุกครองโปแลนด์ของเยอรมนีในวันที่ 1 กันยายน 2482 การรุกของฝ่ายอักษะยุติลงในปี 2485 หลังญี่ปุ่นปราชัยในยุทธนาวีที่มิดเวย์ใกล้กับฮาวายที่สำคัญและเยอรมนีปราชัยในแอฟริกาเหนือและจากนั้นที่สตาลินกราดในสหภาพโซเวียต สงครามในยุโรปยุติลงหลังกองทัพแดงยึดกรุงเบอร์ลินได้และการยอมจำนนอย่างไม่มีเงื่อนไขของเยอรมนีเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2488 แต่ญี่ปุ่นยังปฏิเสธที่จะยอมจำนน กระทั่งมีการทิ้งระเบิดนิวเคลียร์สองลูกถล่มญี่ปุ่น ได้นำไปสู่การยอมจำนนอย่างเป็นทางการของญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2488 [1]

สำหรับประเทศไทย ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ตั้งแต่เวลาประมาณ 02.00 น. กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา สุราษฎร์ธานี ปัตตานีและบางปู สมุทรปราการ และบุกเข้าประเทศไทยทางบกที่อรัญประเทศ ซึ่งในระยะแรกกองทัพญี่ปุ่นยังไม่อาจบุกเข้ามาได้ ทางญี่ปุ่นเองได้ประกาศว่า ไม่ต้องการยึดครองประเทศไทยแต่จะขอใช้ไทยเป็นทางผ่านไปยังพม่าและอินเดีย เท่านั้น การต่อสู้ทำท่าว่าจะยืดเยื้อต่อไป จนกระทั่งคำขู่ว่า ญี่ปุ่นได้เตรียมเครื่องบินทิ้งระเบิดไว้ 250 ลำที่ไซ่ง่อน เพื่อจะมาทิ้งระเบิดกรุงเทพมหานคร ถ้าไทยไม่ยอมให้ผ่าน รัฐบาลไทยเห็นว่า ไม่อาจต้านทานกองกำลังญี่ปุ่นได้นาน จึงยอมยุติการต่อสู้และประกาศทางวิทยุให้ทุกฝ่ายหยุดยิง รัฐบาลไทยโดยจอมพล.ป ได้รับคำปรึกษาจากทูตทหารเยอรมันให้ร่วมมือเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น จนในที่สุด รัฐบาลไทยได้ทำพิธีลงนามร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นในวันที่ 21 ธันวาคม ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และในวันที่ 25 มกราคม สถานการณ์ผลจากสงครามทวีความรุนแรงขึ้นอัครราชทูตญี่ปุ่นได้ชักชวนรัฐบาลไทยให้ร่วมลงนามเป็นพันธมิตรทางการทหารกับฝ่ายอักษะอย่างเต็มตัว [2]

หลังจบสงครามสหรัฐยื่นกรานปกป้องไทย โดยถือว่าไทยในขณะนั้นเป็นดินแดนที่ถูกข้าศึกครอบครอง และไม่ยอมรับว่าไทยประกาศสงครามต่อตัวเองตามแนวคิดของขบวนการเสรีไทย ส่วนจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องขึ้นศาลไทยในข้อหาอาชญากรสงคราม [3]

---

[1] [2] [3] **สงครามโลกครั้งที่ 1** วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ.) สงครามเย็น พ.ศ. 2490

รูปที่ 2.9 กำแพงเบอร์ลิน สัญลักษณ์แห่งสงครามเย็น
(ที่มา:https://sites.google.com)

เป็นสถานะความตึงเครียดทางการเมืองและการทหารหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระหว่างประเทศในกลุ่มตะวันตก (สหรัฐอเมริกา พันธมิตรเนโท ฯลฯ) และประเทศในกลุ่มตะวันออก (สหภาพโซเวียตและพันธมิตรในสนธิสัญญาวอร์ซอ) ระหว่างแนวคิดลัทธิคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตยตะวันตก จุดยุติเริ่มขึ้นที่ การกดดันเรียกร้องเอกราชของชาติยิ่งเติบโตขึ้นในยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศโปแลนด์ ฝ่ายกอร์บาชอฟไม่ยอมใช้ทหารโซเวียตเพื่อค้ำจุดระบอบสนธิสัญญาวอร์ซอที่ไม่มั่นคงดังที่เคยเป็นในอดีต ผลลงเอยด้วยใน ค.ศ. 2492 เกิดคลื่นปฏิวัติซึ่งโค่นระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งหมดในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียตเองเสียการควบคุมและถูกห้ามหลังความพยายามรัฐประหารอันไร้ผลในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2494 แล้วนำไป สู่การยุบสหภาพโซเวียตอย่างเป็นทางการในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2494 และการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศอื่นอย่างประเทศมองโกเลีย กัมพูชาและเยเมนใต้ สหรัฐเหลือเป็นประเทศอภิมหาอำนาจของโลกแต่ผู้เดียว

ฉ.) สงครามเย็น พ.ศ. 2493 เป็นสงครามระหว่างสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) โดยได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติฝ่ายหนึ่ง กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) โดยได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหลัก อีกฝ่ายหนึ่ง สงครามเกาหลีเป็นผลจากเขตทางการเมืองของเกาหลีโดยความตกลงที่ฝ่ายสัมพันธมิตรผู้ชนะกระทำเมื่อสงครามแปซิฟิกยุติ คาบสมุทรเกาหลีถูกจักรวรรดิญี่ปุ่นปกครองตั้งแต่ปี 2463 กระทั่งสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด หลังการยอมจำนนของจักรวรรดิญี่ปุ่นในเดือนกันยายน 2488 นักปกครองชาวอเมริกันได้แบ่งคาบสมุทรตามเส้นขนานที่ 38 โดยกองกำลังทหารสหรัฐยึดครองส่วนใต้ และกองกำลังทหารโซเวียตยึดครองส่วนเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช.) พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน เป็นพรรคการเมืองหลักในสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีสมาชิกกว่า 80 ล้านคน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2464 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน เริ่มต้นเมื่อ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2464 ที่เซี่ยงไฮ้ได้เข้าปกครองจีนแผ่นดินใหญ่ภายหลังโค่นพรรคก๊กมินตั๋ง (KMT) ลงในสงครามกลางเมือง โดย หม่าหลิน (Marine) เป็นผู้แทนเลนิน พบกับ ดร.ซุนยัตเซ็น และ หลี่ต้าเจา กับ จางเหลย เสนอให้จัดตั้งพรรคการเมืองที่รวบรวมความสามัคคีของกรรมกรและชาวนา[1]

ซ.) สงครามเวียดนาม

รูปที่ 2.10 สงครามเวียดนาม

(ที่มา: https://board.postjung.com/875364.html)

สงครามเวียดนาม หรือ สงครามอินโดจีนครั้งที่สอ งเป็นสงครามตัวแทนสมัยสงครามเย็นที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม ลาวและกัมพูชาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2498 กระทั่งกรุงไซ่งอนแตกเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518 มีเวียดนามเหนือซึ่งได้รับการสนับสนุนจากจีน สหภาพโซเวียตและพันธมิตรคอมมิวนิสต์อื่นเป็นคู่สงครามฝ่ายหนึ่งกับรัฐบาลเวียดนามใต้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐและประเทศที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์อื่นเป็นคู่สงครามอีกฝ่ายหนึ่ง

รัฐบาลสหรัฐมองว่าการเข้ามามีส่วนในสงครามของตนเป็นหนทางป้องกันการยึดเวียดนามใต้ของคอมมิวนิสต์อันเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การจำกัดการขยายตัวของลัทธิที่ไม่พึงปรารถนาที่ใหญ่กว่า โดยมีเป้าหมายที่แถลงไว้เพื่อหยุดการแพร่ของคอมมิวนิสต์ ตามทฤษฎีโดมิโนของสหรัฐ หากรัฐหนึ่งกลายเป็นคอมมิวนิสต์ รัฐอื่นในภูมิภาคก็จะเป็นไปด้วย ฉะนั้น นโยบายของสหรัฐจึงถือว่าการผ่อนปรนการแพร่ของคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศเวียดนามนั้นยอมรับไม่ได้ การมีส่วนร่วมทางทหารของสหรัฐยุติลงเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2516 อันเป็นผลมาจากคำแปรญัตติเคส–เชิร์ช ที่รัฐสภาสหรัฐผ่านรัฐบาล

สำหรับประเทศไทยในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัตน์ เกิดการพัฒนาหลายจุด เมื่อสหรัฐเข้ามาทำการลงทุน เช่น เมืองพัทยา เป็นต้น[2]

---

[1] พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

[2] สงครามเวียดนาม วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (https://th.wikipedia.org/)

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.4 สรุปลำดับเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย

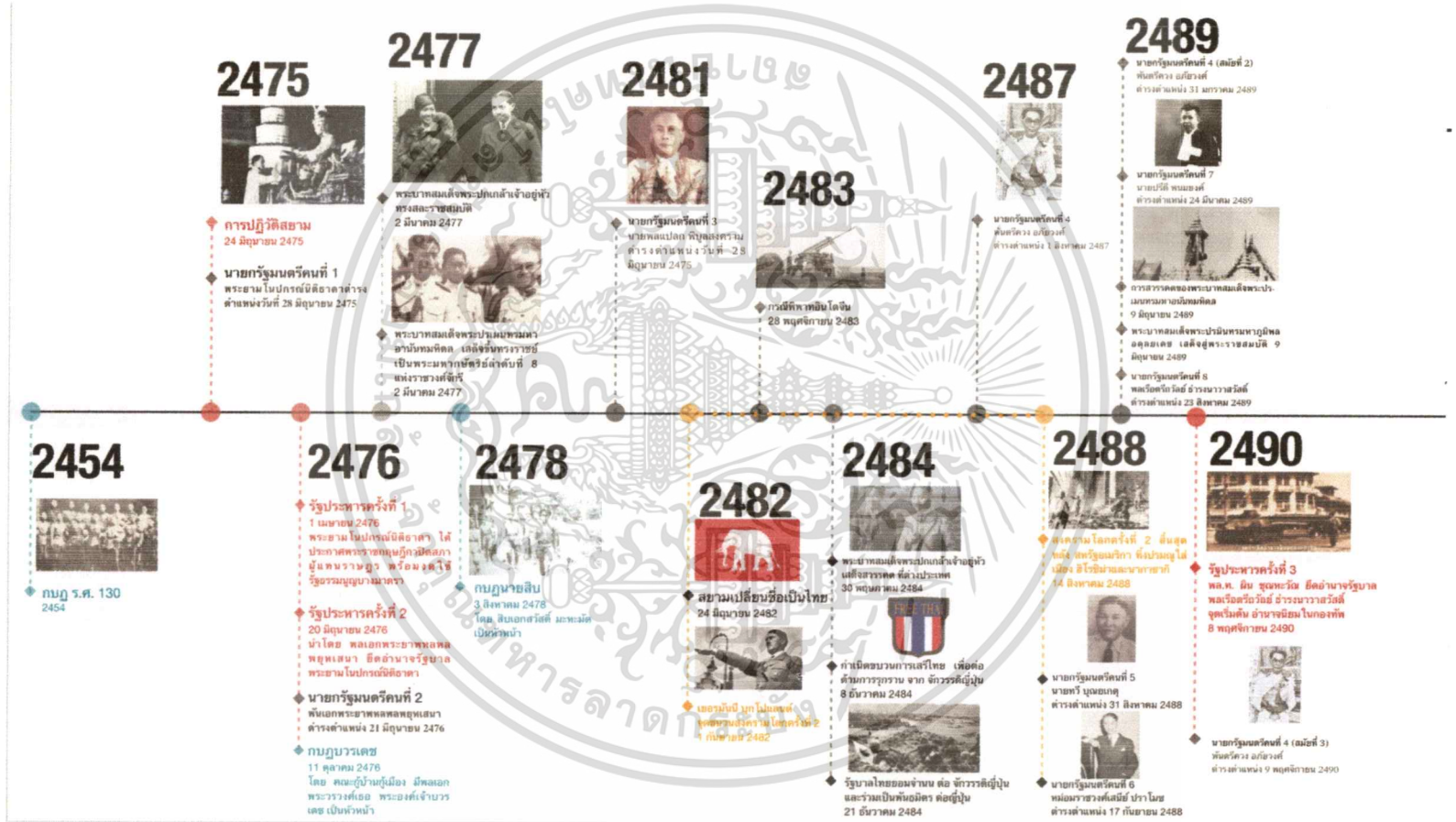

รูปที่ 2.11 ลำดับเหตุการณ์ ยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2475 - 2490

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

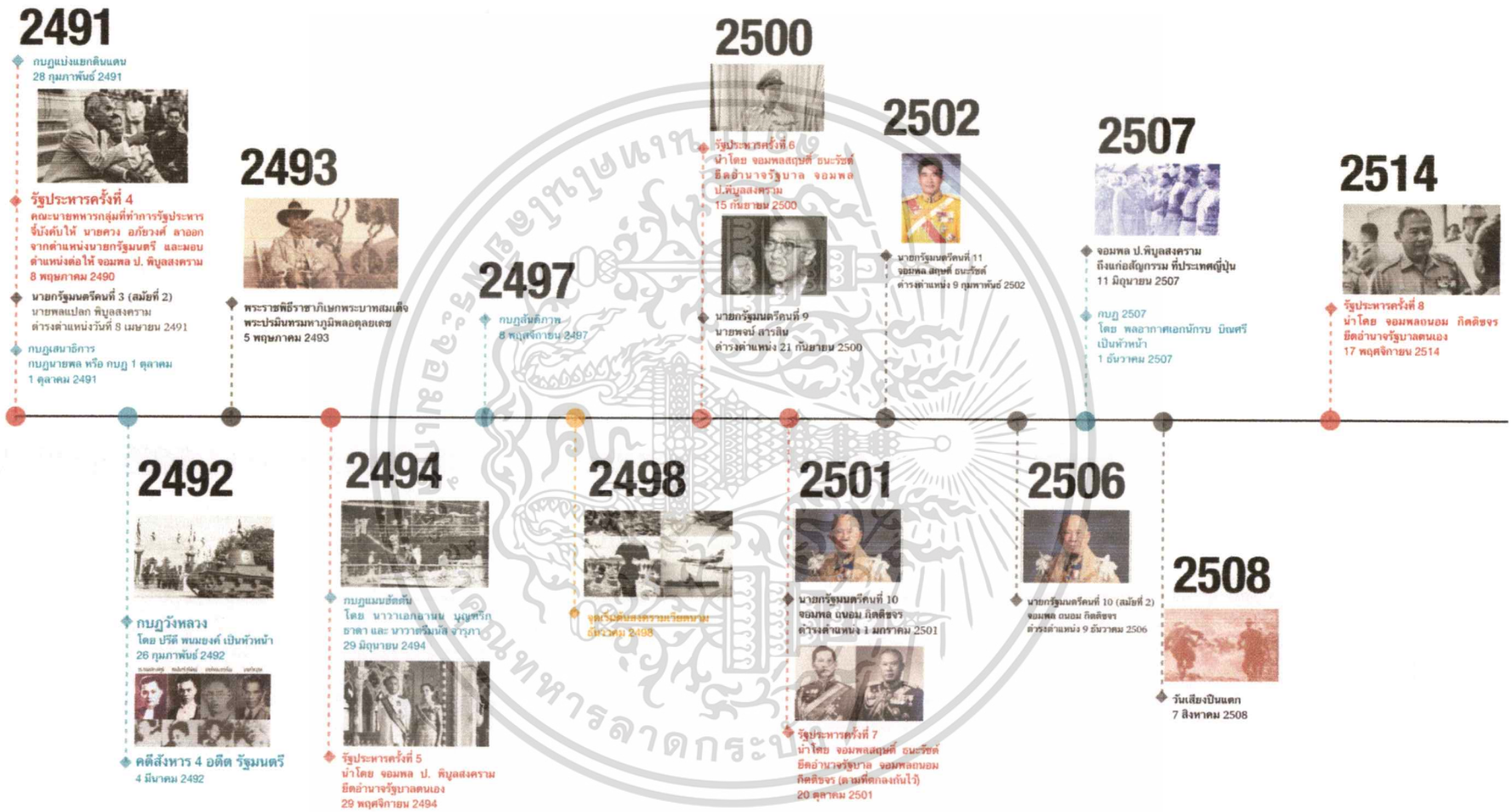

รูปที่ 2.12 ลำดับเหตุการณ์ ยุคทหารบก พ.ศ. 2490 - 2514
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

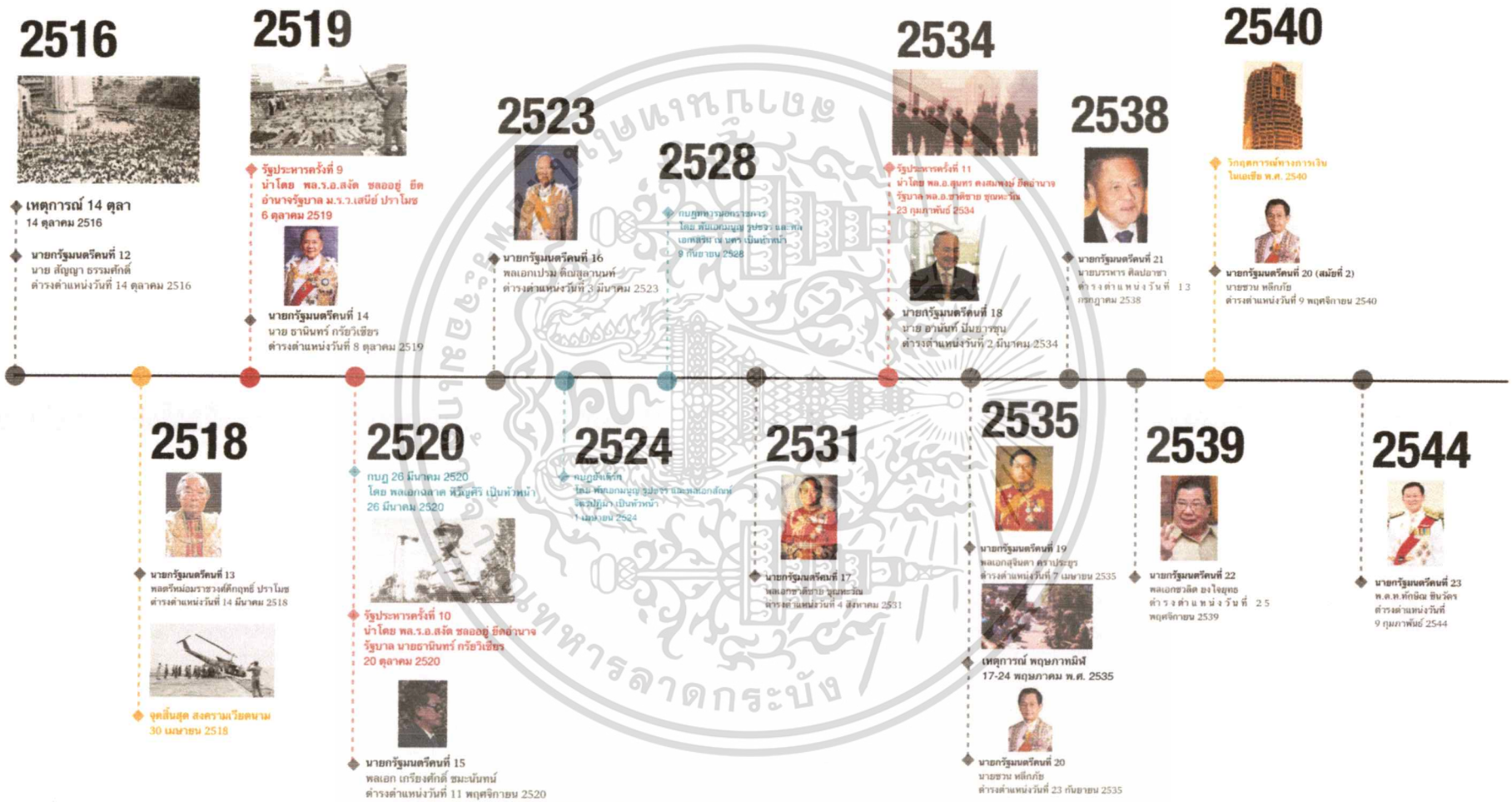

รูปที่ 2.13 ยุคพลังประชาชน พ.ศ. 2516 - 2549

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

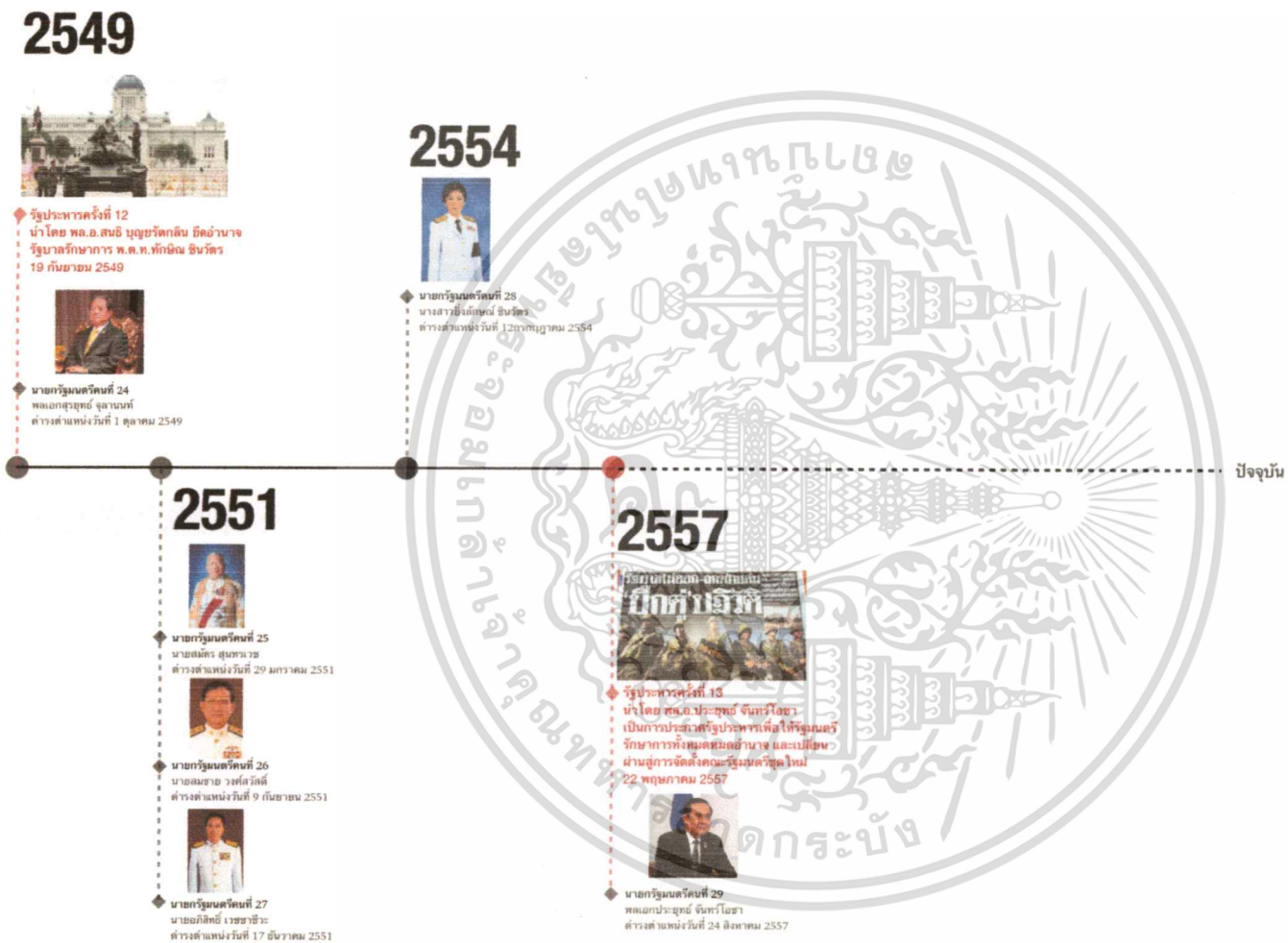

รูปที่ 2.14 ยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2549 - ปัจจุบัน

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

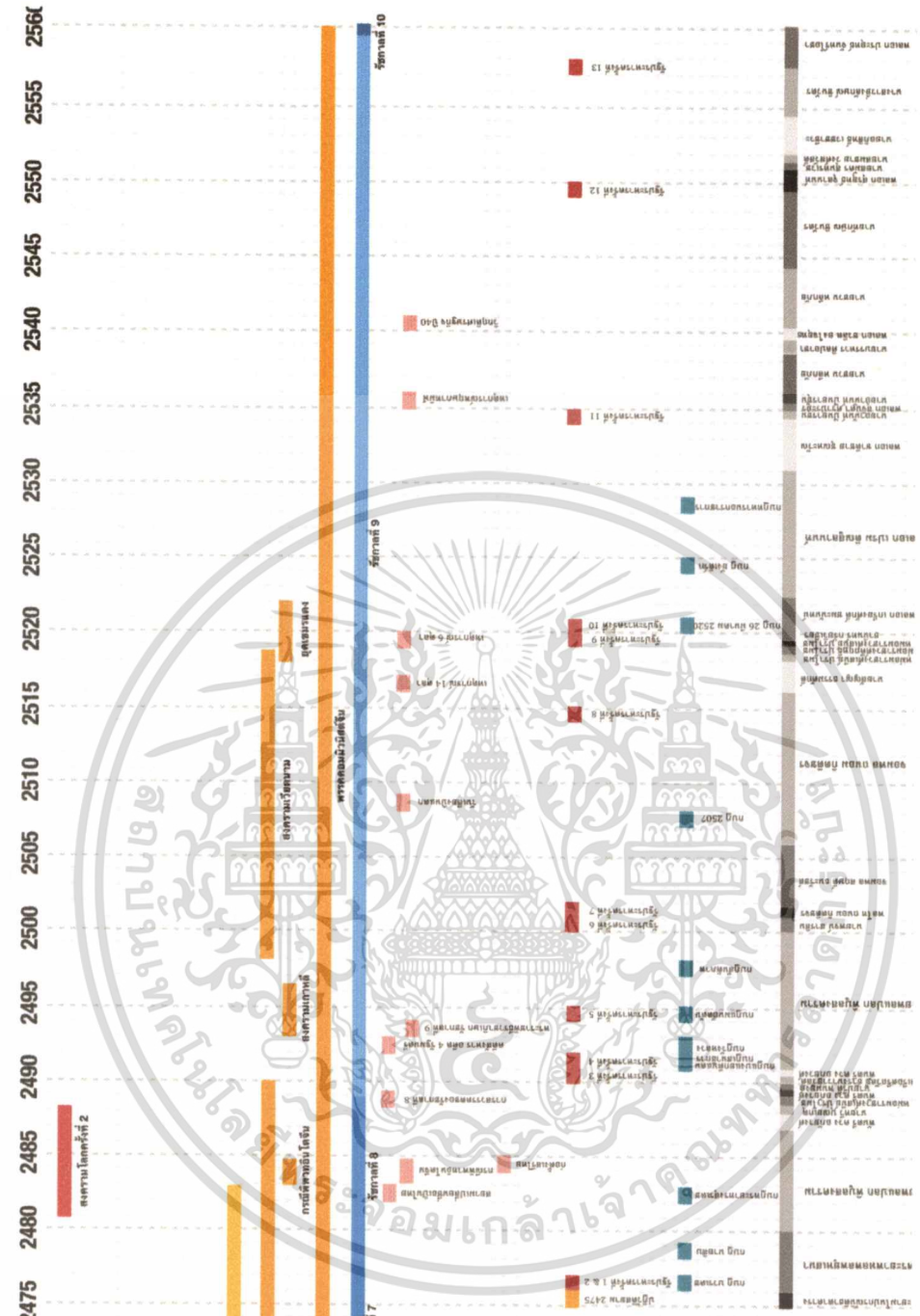

รูปที่ 2.15 ลำดับเหตุการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหารในไทย
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.3 ประเภทของการทำรัฐประหารในประเทศไทย

ตามแนวความคิดของ โอซาน โอ. วารอล ศาสตราจารย์ กฎหมายจากมหาวิทยาลัยลูวิส แอนด์ คลาร์ก แห่งสหรัฐอเมริกา การรัฐประหารสามารถแบ่งออกเป็น สองประเภท

1. **การรัฐประหารที่ไม่เป็นประชาธิปไตย** หมายถึง การโค่นอำนาจรัฐเพื่อยึดอำนาจมาเป็นของตัวเองโดยไม่สนใจ เสียงของประชาชน พบได้ในสังคมการปกครองยุคเก่าหรือก่อนยุคสงครามเย็น ในทศวรรษที่ 1990

2. **การรัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย** (The Democratic Coup d'etat) หมายถึง การรัฐประหารที่ไม่ทำให้ประชาธิปไตยถดถอยเหมือนกับการรัฐประหารที่ไม่เป็นประชาธิปไตย สามารถปูทางไปสู่รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งพบว่าร้อยละ 74 ของรัฐประหารที่เกิดขึ้นในโลกหลังยุคสงครามเย็น หรือหลังทศวรรษที่ 1990 เป็นการรัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย โดย สามารถจำแนกลักษณะ ของรัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย ได้ 7 ข้อ

ก.) การรัฐประหารที่มุ่งโค่นล้มระบอบเผด็จการ (Totalitarian) หรือระบอบผู้ปกครองที่ใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ (Authoritarian) ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายทางการเมือง

ข.) รัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ออกมาต่อต้านผู้นำเผด็จการ หรือผู้นำที่ใช้อำนาจเบ็ดเสร็จอย่างยาวนาน จะเห็นได้จากตัวอย่าง ที่พลเมืองเรียกร้องประชาธิปไตย หลังถูกกีดกันไม่ให้มีสิทธิในการเลือกตั้ง

ค.) การรัฐประหารผู้นำเผด็จการที่ไม่ยอมลงจากตำแหน่ง แม้ประชาชนต่อต้านมหาศาล

ง.) รัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย มักจะเกิดขึ้นในบางประเทศที่มีการเกณฑ์ทหาร ส่งผลให้กองทัพเต็มไปด้วยสมาชิกปัญญาชนของสังคม ไม่ใช่ทหารรับจ้าง กองทัพในแง่นี้อาจได้ชื่อว่าเป็นสถาบันแห่งเดียวที่ไม่คอร์รัปชั่นและไม่ถูกกระทบจากกลไกของรัฐซึ่งมีคอร์รัปชั่นซึมลึก

จ.) กองทัพขานเสียงเรียกร้องของประชาชน เพื่อโค้นระบอบเผด็จการ

ฉ.) กองทัพจัดการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรมภายในระยะเวลาไม่นาน ประกาศวันเลือกตั้งล่วงหน้าอย่างชัดเจน เพื่อสร้าง กลไกทางการเมืองขึ้นมาใหม่ เป็นสัญญาณถึงรัฐบาลเฉพาะกาล ว่าตนมีบทบาทและอำนาจอย่างจำกัดและเป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น

ช.) ภายหลังการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม กองทัพจะถ่ายโอนอำนาจนั้นสู่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในทันที กองทัพต้องไม่พยายามแก้ไขนโยบายของรัฐบาลใหม่แม้ไม่สอดคล้องกับนโยบายกองทัพหรือไม่พยายามแทรกแซงการเลือกตั้ง ทั้งนี้ รัฐประหารหลายครั้งที่ผ่านมาถูกอ้างว่าทำเพื่อโค่นนักการเมืองที่ผู้นำคณะรัฐประหารมองว่าคอร์รัปชั่น ไร้ประสิทธิภาพ การรัฐประหารแบบนี้จะไม่ถือว่าเป็นรัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย[1]

---

[1] **รัฐประหารที่เป็นประชาธิปไตย**. วันที่สืบค้น 26 สิงหาคม 2560. สำนักข่าว ไทยพับลิก้า (https://thaipublica.org/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการกระทำรัฐประหารในประเทศไทย พบว่า มีความแตกต่างกันออกไปทางบริบทของสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย แต่สรุปภาพรวมของได้ดังนี้

1.) การแย่งชิงอำนาจของชนชั้นนำไทย อาจกล่าวได้ว่าการยึดอำนาจทางการเมืองในประเทศไทยนั้น เป็นการต่อสู้แย่งชิงอำนาจรัฐระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองไทยทั้งสิ้น ในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง พ.ศ. 2475 ประชาชนของประเทศไทยยังอยู่ในสภาวะที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ผลคือ อำนาจทางการเมืองถูกส่งมาสู่ชนชั้นนำทั้งฝ่ายทหารหรือฝ่ายพลเรือน ซึ่งได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ และมีกองกำลังพร้อมอาวุธ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาระบอบการปกครองจนเข้มแข็งและประชาชนสามารถมีส่วนร่วม แต่ชนชั้นนำไทยยังคงเป็นผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสูงและได้จัดตั้งมวลชนเข้ามาสนับสนุนกลุ่มตนผ่านกลไกต่างๆ ดังนั้นเมื่อเกิดการต่อสู้ขึ้น สภาวะความตรึงเครียดจนหาทางออกไม่ได้ จะได้รับการตัดสินใจบนความได้เปรียบขึ้น ทั้งทางกำลัง และอาวุธ สุดท้ายฝ่ายที่ชนะอยู่เสมอจึงเป็นกองทัพ

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองย่อมต้องได้มาโดยการเลือกตั้งจากประชาชนตามระบอบการปกครองประชาธิปไตย แต่การรัฐประหารเป็นการเปลี่ยนแปลงผู้ถืออำนาจด้วยการใช้กำลังมากกว่ากระบวนการเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่สามารถสถาปนาความเข้มแข็งกับประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง การรัฐประหารแทบทั้งสิ้นประชาชนไม่มีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นการรัฐประหารหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วจึงเป็นการกระทำโดยชนชั้นนำทางการเมือง เว้นแต่หลังปฏิรูปการเมืองหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างเงื่อนไขให้ทหารออกมายึดอำนาจ

2.) กำลังทหารเข้ายึดสถานที่สำคัญเชิงสัญลักษณ์ การยึดอำนาจหลายครั้ง กองทัพต้องนำกองกำลังและอาวุธออกมาจากที่ตั้งเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการควบคุม โดยการยึดสถานที่สำคัญทางยุทธศาสตร์การเมือง เช่น ทำเนียบรัฐบาล สถานีวิทยุโทรทัศน์ สถานที่ราชการ

3.) เป็นเครื่องมือเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ระบบการเมืองไทย พยายามปกครองประชาธิปไตย โดนจากคนๆหนึ่ง คณะใดคณะหนึ่งไปสู่ประชาชน แต่ความเคยชินของผู้ครอบครองอำนาจ จึงเลือกใช้วิธีรัฐประหาร และสามารถเอาชนะกลุ่มการเมืองอื่นๆได้ทั้งพรรคการเมือง สภาผู้แทนราษฎร ประชาชน

4.) รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งหรือรัฐสภาที่ผ่านมา ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ทางทหารเกิดความไม่ศรัทธาในรัฐบาลหรือระบอบประชาธิปไตย จึงกระทำการรัฐประหาร และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมืองต่างๆ และบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดยคณะรัฐประหาร[1]

---

[1] ไชยะ เทพา. "**การรัฐประหารในการเมืองไทย** Coups D' état in Thailand". วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2559. หน้าที่ 12-17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.) เป็นเครื่องมือควบคุมรัฐสภา การรัฐประหารบางกรณี เป็นการยึดอำนาจตนเอง เมื่อรัฐบาลไม่สามารถควบคุมรัฐสภาหรือผู้แทนราษฎรได้ ทำให้ต้องใช้วิธีรัฐประหารตนเองเพื่อกุมอำนาจในมือใหม่อีกครั้งหนึ่ง

6.) ปราศจากการต่อต้านจากประชาชน แม้ว่าจะมีความพยายามต่อต้านจากกลุ่มที่สูญเสียอำนาจ ชนชั้น ปัญญาชน นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชนทั่ว ไปก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถก่อตัวอย่างเป็น รูปธรรมจนนำ ไปสู่พลัง ที่เข้มแข็ง เพียงพอในการท้าทาย อำนาจของกองทัพ ที่ทำ การรัฐประหารได้

7.) การรัฐประหารเพื่อสร้างประชาธิปไตยแบบไทยๆ เพราะกองทัพไม่เชื่อว่า แนวความคิดแบบประชาธิปไตยแบบตะวันตกจะเหมาะสมกับประเทศไทย จึงต้องการสร้างประชาธิปไตยแบบใหม่ ได้แก่ การรัฐประหาร พ.ศ. 2490 โค่นล้มคณะนายปรีดี พนมยงค์ การรัฐประหาร พ.ศ. 2500 ล้มล้างกลุ่มทหาร ตำนวจภายใตการนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม การรัฐประหาร พ.ศ. 2501 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอัตตาธิปไตย การรัฐประหาร พ.ศ. 2519 ปราบปรามคณะนิสิตละประชาชน การรัฐประหาร พ.ศ. 2549 หยุดประชาธิปไตยแบบรัฐสภา การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐประหารที่นำกองทัพกลับสู่อำนาจทางการเมืองอีกครั้ง ซึ่งทั้ง 6 ครั้งเป็นความพยายามที่จะสถาปนาระบอบการเมืองของตนเองขึ้นมาแก้ปัญหา แทนประชาธิปไตยแบบตะวันตก

8.) การรัฐประหารเกิดขึ้นตามโอกาส ซึ่งประเทศไทย รัฐประหารได้ง่ายเพราะกลุ่มที่ปฏิบัติคือกองทัพ ประกอบกับ สภาพสังคมไม่สามารถพัฒนาความพร้อมในระบอบได้ การรัฐประหารจึงง่ายดาย เพื่อหน้าต่างแห่งโอกาสเปิดขึ้น

เหตุผลที่ใช้เพื่อกระทำการรัฐประหารส่วนใหญ่เมื่อศึกษาจะพบดังนี้

1.) เพื่อรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย (2494, 2519)
2.) มีการทุจริตคอรัปชั่น (2490, 2494, 2534)
3.) รัฐธรรมนูญไม่เหมาะสม (2494, 2520)
4.) การรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์และมีการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ (2501, 2519, 2534, 2549)
5.) ภัยคอมมิวนิสต์ (2494, 2501, 2514, 2519)
6.) เศรษฐกิจตกต่ำสินค้าราคาสูง (2490)
7.) รัฐบาลไร้ประสิทธิภาพ (2490, 2500, 2520)
8.) เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองประชาชนแตกแยก (2500, 2501, 2520, 2557)
9.) สมาชิกสภาก่อความวุ่นวาย (2490, 2501, 2519, 2534)
10.) ปกป้องรักษาผลประโยชน์และศักดิ์ศรีของทหาร (2491,2534)
11.) เสถียรภาพและความมั่นคง (2476) [1]

---

[1] ไชยะ เทพา. "**การรัฐประหารในการเมืองไทย** Coups D' état in Thailand". วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2559. หน้าที่ 12-17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร

2.2.4.1 ศิลปะคณะราษฎร

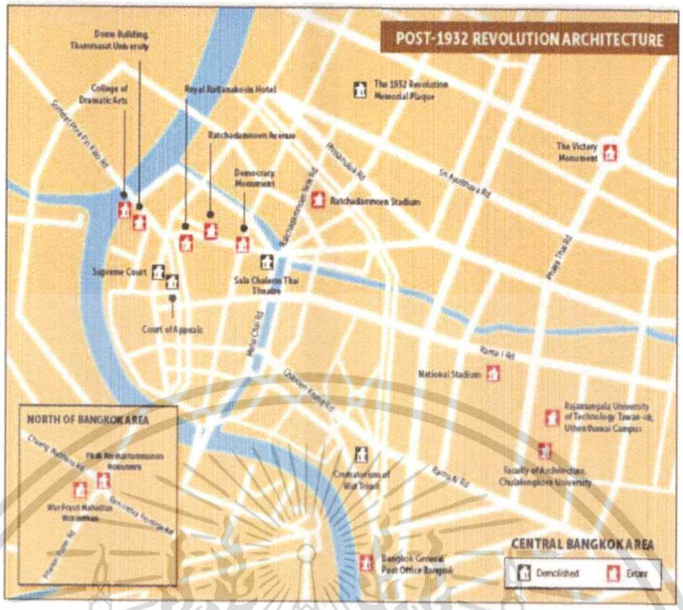

รูปที่ 2.16 แผนที่อาคารที่เกิดขึ้นด้วยศิลปะคณะราษฎร

(ที่มา: สำนักข่าว Bangkok Post. ฉบับวันที่ 25 มิถุนายน 2560)

ศิลปะคณะราษฎร หรือ People's Party Art เป็น รูปแบบศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมือง เพียงแบบเดียวที่เด่นชัดที่สุดที่เคยเกิดขึ้น การสร้างรูปแบบทางศิลปะขึ้น เป็นวิธีการที่สามารถครอบนำกระแสความคิดของผู้คนมาตั้งอดีต ดังที่สามารถเห็นได้ในรูปแบบศิลปะในอาณาจักรต่างๆ หลักฐานมรดกจากเหตุการณ์ ปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ทั้งสถาปัตยกรรมและวัตถุ พบว่า ไม่ได้อยู่ในสภาพที่ดี หรือมีความสำคัญอะไรโดยเฉพาะสถาปัตยกรรม โดยแทบทั้งหมดไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องด้วยอายุที่ยังไม่ถึง 100 ปี ตามหลักเกณฑ์การให้คุณค่า ทำให้ความสำคัญในอาคารเหล่ านี้ถดถอยลงไปตามกาลเวลา

อ.ชาตรี ประกิตนนทการ เห็นว่าศิลปะคณะราษฎรไม่ได้ถูกนับเป็นศิลปะแบบไทย ซึ่งมักยึดโยงกับศาสนาและชนชั้นสูงในอดีต และ สถาปัตยกรรมคณะราษฎร มีลักษณะเรียบง่าย และ ลดทอนรายละเอียดความหรูหรา รวมทั้งมีการใช้ตัวเลขเชิงสัญลักษณ์ในการออกแบบ เช่น การสร้างเสา 6 ต้นเพื่อสะท้อนหลัก 6 ประการ หรือการใช้ตัวเลขจากวันปฏิวัติสยาม 24 มิ.ย. 2475 ในการกำหนดสัดส่วนและจำนวนองค์ประกอบใน อนุเสาวรีย์ประชาธิปไตย และแนวความคิดสมัยใหม่นี้ยังมีเหตุผลอื่นๆ อีก เช่น หลังคาแบน เพื่อให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตก ซึ่งย้อนกลับไป ในสมัยนั้นถือว่าเป็นเทคโนโลยีชั้นสูงมาก ดังเช่น การสร้างถนนราชดำเนิน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความศิวิไลซ์ในพระนคร แต่นอกจากนี้ทั้งหมดนั้นเพื่อสร้างความหมายในสถาปัตยกรรมที่สะท้อนแนวคิดความเท่าเทียม เป็นสถาปัตยกรรมสร้างเพื่อทุกคน ไม่ใช่สร้างเพื่อเฉพาะชนชั้นสูงอีกต่อไป เช่นเดียวกับแนวคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและหลักหกประการ

ปัจจุบัน มีหลายตึกที่ถูกทุบทิ้งไปด้วยเหตุผลทางด้านการใช้สอย เช่น ศาลฎีกา เมรุวัดไตรมิตร หรือศาลาเฉลิมไทย และมีสิ่งของที่หายไปแบบไม่มีเหตุผลรองรับ เช่น หมุดคณะราษฎร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของคณะราษฎรสามารถหายไปอย่างง่ายดาย ส่วนหนึ่งเพราะ หลังจากการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2490 หรือ พ.ศ. 2500 มีการสร้างค่านิยมด้วยการทำให้ ประวัติศาสตร์คณะราษฎรถูกลืมเลือน และสร้างความเป็นไทยขึ้น ทำให้ศิลปะคณะราษฎรเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4.2 พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทางการเมืองหลังการปฏิวัติสยาม

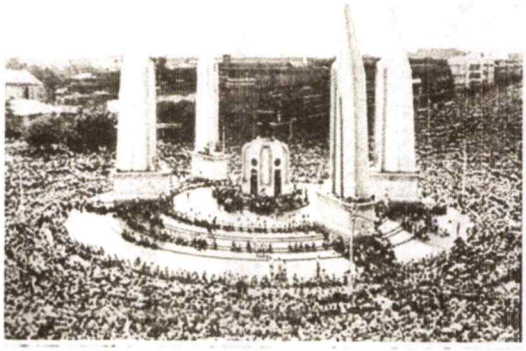

รูปที่ 2.17 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาฯ
(ที่มา: https://th.wikipedia.org)

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (Democracy Monument) ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์การแสดงออกในการชุมนุมทางการเมืองสำคัญๆ หลายครั้ง เช่น เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516, เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535,การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พ.ศ. 2553,การชุมนุมคัดค้านการร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯนายทักษิณ ชินวัตร พ.ศ. 2556

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ออกแบบโดย หม่อมหลวงปุ่ม มาลากุล ตั้งอยู่กึ่งกลางวงเวียนระหว่างถนนราชดำเนินกลางกับถนนดินสอ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นเป็นที่ระลึกถึงเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยทำพิธีเปิดเมื่อ 24 มิถุนายน 2483 ในสมัย รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

"...อนุสาวรีย์นี้จะเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญก้าวหน้าทั้งมวล เป็นต้นว่า ถนนสายต่างๆ ที่จะออกจากกรุงเทพฯ ไปยังหัวเมืองก็จะนับต้นทางจากอนุสาวรีย์นี้ ถนนราชดำเนินซึ่งเป็นแนวของอนุสาวรีย์ ก็กำลังสร้างอาคารให้สง่างามเป็นที่เชิดชูเกียรติของประเทศ และเป็นการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ที่ทรงตั้งพระราชหฤทัย จะทำให้ถนนนี้เป็นที่เชิดชูยิ่ง..." กล่าวโดย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในพิธีเปิดอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

ลักษณะและความหมายของอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

1. ครีบ 4 ด้าน สูงจากแท่นพื้น 24 เมตร มีรัศมียาว 24 เมตร หมายถึง วันที่ 24 มิถุนายน 2475
2. พานทูนฉบับรัฐธรรมนูญ ซึ่งตั้งอยู่บนยอดป้อม สูง 3 เมตร หมายถึง เดือน 3 (มิถุนายน)
3. และ อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ภายใต้รัฐธรรมนูญ (นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ)
4. ปืนใหญ่จำนวน 75 กระบอก รอบฐานของอนุสาวรีย์ หมายถึงเลขลงท้าย ปีที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
5. ลายปั้นนูนที่ฐานครีบทั้ง 4 เน้นถึงเรื่องราวการดำเนินงานของคณะราษฎร
6. พระขรรค์ 6 เล่มล้อมรอบป้อมกลางตัวอนุสาวรีย์ หมายถึง หลัก 6 ประการของคณะราษฎร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.18 อาคารศาลฎีกา ริมท้องสนามหลวง

(ที่มา: http://www.museum-press.com/content--3-1664-108828-1.html)

กลุ่มอาคารศาลฎีกา ถูกสร้างขึ้นใน สมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ปี พ.ศ. 2482 เพื่อเป็น อนุสรณ์สถานระลึกถึงเหตุการณ์ที่ได้ รับเอกราชทางการศาล คืนอย่างสมบูรณ์ ใน พ.ศ. 2481 หลังจากสูญเสียไปในสัญญา เบาว์ริ่ง ในรัชกาลที่ 4 ตัวอาคารถูกออกแบบในคติแบบคณะราษฎร ดังเช่น เสาหกต้น ในบริเวณอาคารกลาง แสดงถึงหลัก หกประการของ คณะราษฎร ซึ่งถือเป็นอาคารทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่ากับประเทศไทย โดย สมาคมสถาปนิกสยามจึงได้ประกาศมอบรางวัลอาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์ เมื่อปี พ.ศ. 2550 และรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นในปี พ.ศ. 2552 และกรมศิลปากรยังได้มีหนังสือยืนยันไปยังศาลตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2552 ว่า กลุ่มอาคารศาลฎีกาเป็นโบราณสถานตามนิยามที่กฎหมายกำหนด แต่ท้ายที่สุด กลุ่มอาคารศาลฎีกา ถูกรื้อถอนอย่างรวดเร็ว ใน ปี พ.ศ. 2556 นับเป็นการสูญเสียมรดกประวัติศาสตร์ของชาติ อีกแห่งหนึ่ง

รูปที่ 2.19 อาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์

(ที่มา: http://topicstock.pantip.com/library/topicstock/2008/09/K7047936/K7047936.html)

อาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์ (Royal Rattanakosin Hotel) เป็นอาคารเก่าบริเวณถนนราชดำเนิน เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อ 24 มิถุนายน 2486 ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปัจจุบันโรงแรมแห่งนี้ได้ต้อนรับนักทักเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีจุดเด่นที่สำคัญคือที่ตั้งซึ่งติดกับพระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และท้องสนามหลวง โรงแรมรัตนโกสินทร์ยังเป็นโรงแรมที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองไทยมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ภายหลังปฏิวัติสยาม ปี พ.ศ. 2475 เป็นโรงแรมที่อยู่คู่กับถนนราชดำเนินเพียงแห่งเดียวในบริเวณนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

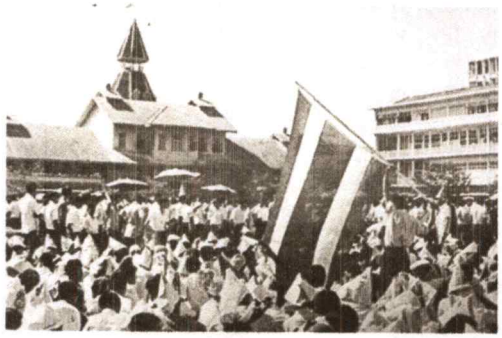

รูปที่ 2.20 ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

(ที่มา: http://www.manager.co.th/)

ตึกโดม แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับการออกแบบโดย นายจิตรเสน อภัยวงศ์ ด้วยการเชื่อมต่ออาคารทั้ง 4 หลัง ที่เป็นของกองพันทหารราบที่ 4 เดิม เข้าเป็นตึกเดียวกัน โดยจุดเชื่อมตรงกลางระหว่างอาคารที่ 2 และ 3 ได้ออกแบบให้มีลักษณะโดนเด่น ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้ประศาสน์การ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองได้ให้แนวคิด เพื่อให้เป็นสถาปัตยกรรม ที่มีลักษณะที่โดดเด่น ไม่ได้เลียนแบบชาติอื่นแต่อย่างใด

ลักษณะและความหมายของตึกโดม

1. ฐานของกรวยเป็น 8 เหลี่ยม ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่ามี 6 เหลี่ยม ตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎร แต่มีทฤษฎีสันนิฐาน ว่า หลัก 6 ประการซ่อนอยู่ที่เสาของหลังคาชั้นสองของตึกโดม
2. ยอดแหลม หมายถึง การบรรลุความปรารถนาสูงสุด
3. อาคารสองปีกด้านท่าพระจันทร์และด้านท่าพระอาทิตย์หมายถึงการแผ่ขยายของหมู่ราษฎร
4. โดม หมายถึง ดินสอเขียนฟ้า เปรียบประดุจดินสอ ที่ใช้จดบันทึกเรื่องราว ลงบนท้องฟ้า

รูปที่ 2.21 สนามกีฬาศุภชลาศัย

(ที่มา: http://www.tnews.co.th/contents/312097)

สนามกีฬาศุภชลาศัย เดิมทีเป็นพื้นที่วังวินด์เซอร์ หรือวังประทุมวัน หลังจากปฏิวัติสยาม 2475 พระราชอำนาจถูกจำกัดอย่างมาก หลวงศุภชลาศัย ในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสร้างกรีฑาสถานแห่งชาติ โดยตั้งใจจะทุบวังประทุมวันทิ้ง ทั้งที่มีบริเวณอื่นโดยรอบ สร้างความโทมนัสกับพระพันวัสสาฯ เพราะวังนี้เปรียบเสมือนตัวแทนของพระราชโอรสที่สวรรคตขณะทรงพระเยาว์ เมื่อเสียงคนทุบวังลูกดังอยู่ทุกวัน ด้วยหัวอกคนเป็นแม่ พระองค์ถึงกับทรงตรัสกับนางข้าหลวงผู้ใกล้ชิดว่า "ได้ยินเสียงเขาทุบวังลูกฉันทีไร มันเหมือนกับกำลังทุบใจฉันอย่างนั้น" ด้วยความเศร้ายิ่งนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.22 ศาลาเฉลิมไทย

(ที่มา: https://ifineclub.wordpress.com/tag/ศาลาเฉลิมไทย/)

ศาลาเฉลิมไทย เป็นโรงมหรสพ โรงภาพยนตร์ ตั้งอยู่มุมถนนราชดำเนินกลาง สร้างตามความประสงค์จอมพล ป. พิบูลสงคราม สร้างปี พ.ศ. 2483 แต่ต้องหยุดเพราะภัยสงคราม จนแล้วเสร็จ 10 กุมภาพันธ์ 2492 อาคารก่อสร้างขึ้นด้วยรูปทรงโมเดิร์นตามแบบตะวันตกไม่มีหลังคา คล้ายคลังกับศาลาเฉลิมกรุง อาคารได้รับการออกแบบโดยจิตรเสน อภัยวงศ์ และตกแต่งภายในโดยศิวาวงศ์ กุญชร ณ อยุธยา เนื่องจากศาลาเฉลิมไทยตั้งอยู่ด้านหน้าวัดราชนัดดารามวรวิหาร และ โลหะปราสาท ทำให้เกิดการบดบังทัศนียภาพเบื้องหลัง จนในที่สุดเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2532 คณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีมติให้รื้อศาลาเฉลิมไทย แม้จะมีเสียงคัดค้านจากหลายฝ่ายก็ตาม ศาลาเฉลิมไทย มีบทบาทสำคัญในช่วงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นทั้งที่หลบภัยและโรงพยาบาลของคนเจ็บจากการเรียกร้องประชาธิปไตย

รูปที่ 2.23 ศาลาเฉลิมกรุง

(ที่มา: http://www.salachalermkrung.com)

ศาลาเฉลิมกรุง ตั้งอยู่ริมถนนเจริญกรุง แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เดิมเป็นโรงภาพยนตร์ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ศาลาเฉลิมกรุงได้วางศิลาฤกษ์โดย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2473

ตัวอาคารรูปสี่เหลี่ยมสูงแบบสมัยใหม่ ออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างโดยหม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤดากร และ นารถ โพธิปราสาท เป็นวิศวกร สร้างโดยบริษัทบางกอกภายในออกแบบตกแต่งเรียบง่าย ระหว่างตะวันตกผสมผสานกับไทย นับเป็นอาคารสมัยใหม่ชิ้นแรกๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องการพัฒนาความศิวิไลซ์ให้ทัดเทียมกับชาติมหาอำนาจ แต่อาคารก็เปิดทำการในยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2476

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

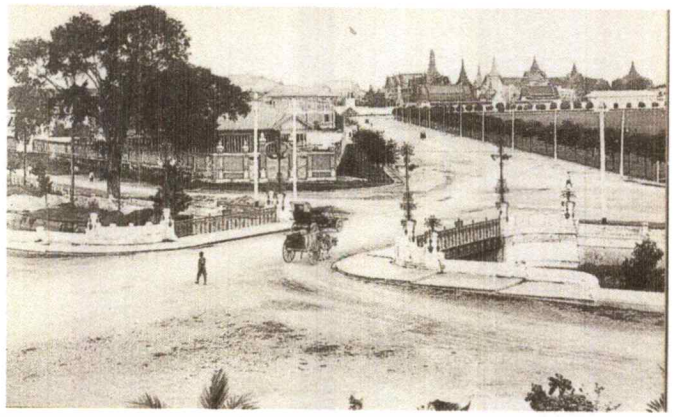

รูปที่ 2.24 ถนนราชดำเนิน

(ที่มา: http://chantrawong.blogspot.com/2013/12/144.html)

ถนนราชดำเนิน เปรียบเสมือนถนนแห่งการต่อสู้บนระบอบประชาธิปไตย ถนนราชดำเนินเป็นถนนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2442 เพื่อเป็นที่เสด็จพระราชดำเนินระหว่างพระบรมมหาราชวังกับพระราชวังดุสิต เพื่อความสง่างามของบ้านเมืองและเพื่อให้ประชาชนได้เดินเที่ยวพักผ่อน จึงมีพระราชประสงค์ให้สร้างถนนราชดำเนินให้กว้างที่สุด และให้สองฟากถนนเป็นที่ตั้งวังและสถานที่ราชการใหญ่ ๆ ในยุคคณะราษฎร ถนนราชดำเนิน ถูกรายล้อมไปด้วยสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เป็นศูนย์รวมความศิวิไลซ์ของพระนคร

ถนนราชดำเนินแบ่งออกเป็น สามสายหลัก ดังนี้ ถนนราชดำเนินใน ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินนอก มีเส้นทางตั้งแต่แขวงพระบรมมหาราชวัง จนถึงแขวงดุสิต

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในถนนราชดำเนินกลางมีดังนี้

1. **เหตุการณ์ ปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475** เช้ามืดวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎรได้มารวมตัวกันที่ลานพระบรมรูปทรงม้า หัวถนนราชดำเนินนอก ก่อนจะแยกย้ายกันไปจับกุมพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ที่ปกครองประเทศอยู่ในเวลานั้น มาเป็นตัวประกัน อยู่ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม แล้วประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครอง ณ ลานกว้าง หัวถนนราชดำเนินเมื่อรุ่งอรุณมาเยือน
2. **เหตุการณ์ เลือกตั้งสกปรก พ.ศ. 2500** ถนนราชดำเนินรองรับวิถีทางของระบอบประชา ธิปไตยเป็นครั้งแรก เมื่อนิสิต นักศึกษา และประชาชน รวมตัวกันเดินขบวนเพื่อประท้วงการเลือกตั้งสกปรกของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในวันที่ 2 มีนาคม 2500 ขบวนมุ่งหน้าจากกระทรวงมหาดไทย ผ่านถนนราชดำเนิน ไปยังทำเนียบรัฐบาล
3. **เหตุการณ์ วันมหาวิปโยค พ.ศ. 2516** เป็นเหตุการณ์ที่นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนในประเทศไทย มากกว่า 5 แสนคน ได้รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลเผด็จการของจอมพลถนอม กิตติขจร นำไปสู่การใช้กำลังของรัฐบาลเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีผู้เสียชีวิต 77 ราย บาดเจ็บ 857 ราย และสูญหายอีกจำนวนมาก[1]

---

[1] ขวัญใจ เอมใจ. (2541). **ราชดำเนิน ทางมีเพราะคนเดิน**. สารคดี ฉบับที่ 164 ปีที่ 14 เดือนตุลาคม 2541.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. **เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519** เหตุการณ์จลาจลซึ่งเกิดขึ้น บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ขณะที่นักศึกษาจากหลายมหาวิทยาลัย ร่วมกับประชาชน กำลังชุมนุมประท้วงการเดินทางกลับประเทศไทยของจอมพลถนอม กิตติขจร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่สนามฟุตบอลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลูกเสือชาวบ้านชุมนุมกันอยู่ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า เคลื่อนพลมาสมทบกับกระทิงแดงและนวพลที่ท้องสนามหลวง และเกิดเหตุร้ายขึ้นในที่สุด มีผู้ชีวิต 46 คน

5. **เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535** เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลที่มีพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี และต่อต้านการสืบทอดอำนาจของ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นการรัฐประหารรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 นำไปสู่เหตุการณ์ปราบปรามและปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารกับประชาชนผู้ชุมนุม มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

6. **เหตุการณ์ ขับไล่ทักษิณ พ.ศ.2549** วันเสาร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ประชาชนออกมาชุมนุมที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า ถนนราชดำเนินนอก การชุมนุมครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่มีการชุมนุมยืดเยื้อข้ามคืน ในครั้งนี้มีการเปิดตัวกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย "การชุมนุมกู้ชาติ" การชุมนุมครั้งถัดมาจัดที่ลานพระบรมรูปทรงม้า โดยจะเป็นการชุมนุมยืดเยื้อไม่มีกำหนด จนกว่านายกรัฐมนตรีจะลาออกจากตำแหน่ง

7. **เหตุการณ์ ขับไล่รัฐบาลหุ่นเชิด พ.ศ.2551** พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งการชุมนุมยังคงมีเป้าหมายที่จะต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ ซึ่งมีจุดประสงค์ในการขับไล่นายสมัคร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐบาลทั้งสองชุดถูกมองว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

8. **เหตุการณ์ ความขัดแย้งไทย-กัมพูชา พ.ศ.2554** พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้กลับมาชุมนุมอีกครั้งบริเวณสะพานมัฆวานและหน้าทำเนียบรัฐบาล จากกรณีความขัดแย้งไทย-กัมพูชา โดยเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามมติของกลุ่มพันธมิตรฯ 3 ข้อ แต่ทว่ารัฐบาลก็มิได้มีท่าทีสนองตอบ และได้ออกพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรมาใช้รักษาความปลอดภัยมายุติการชุมนุมในครั้งนี้

9. **เหตุการณ์ มวลมหาประชาชนโค่นระบอบทักษิณ พ.ศ.2556** มวลมหาประชาชนออกมาชุมนุมขับไล่รัฐบาลของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รวมทั้ง ส.ส.312 คน และ สว.เลือกตั้งบางส่วน และต้องการล้มล้างระบอบทักษิณให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทย ภายใต้การนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ภายหลังรวมกันเรียกว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) โดยการชุมนุมเป็นแบบยืดเยื้อ ปักหลักพักค้าง ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนินกลาง สะพานผ่านฟ้า สี่แยกนางเลิ้ง กระทรวงการคลัง และศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ และในวันที่ 24 พ.ย.2556 [1]

---

[1] ขวัญใจ เอมใจ. (2541). **ราชดำเนิน ทางมีเพราะคนเดิน**. สารคดี ฉบับที่ 164 ปีที่ 14 เดือนตุลาคม 2541.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

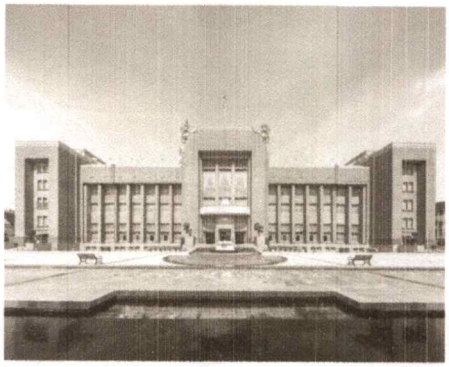

รูปที่ 2.25 อาคารไปรษณีย์กลาง บางรัก

(ที่มา: https://www.kobkid.com/)

อาคารไปรษณีย์กลาง บางรัก เป็นตัวอาคารเป็นรูปตัว ที (T) สูง 4 ชั้น และชั้นใต้ดินอีก 1 ชั้น ส่วนหน้ากว้าง 103.80 เมตร ลึก 38.52 เมตร ส่วนหลัง กว้าง 22 เมตร ลึก 96 เมตร ตัวอาคาร ด้านหน้ามีการแบ่งความยาวออกเป็น 5 ส่วน โดยเน้นความสำคัญกับตำแหน่งศูนย์กลาง โดยให้มุขหน้าบริเวณกึ่งกลางของอาคารมรขนาดใหญ่สุด ประดับด้วยปูนปั้นรูปครุฑ ได้รับความนิยมในงานสถาปัตยกรรมทำพิธีเปิดเมื่อ วันที่ 24 มิ.ย. พ.ศ. 2483 ในรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

กรมศิลปากร ได้มีหนังสือที่ วธ.0407/1480 ลงวันที่ 9 เม.ย. 2547 แจ้งว่าปัจจุบันอาคาร ปณก. ถือเป็นโบราณสถาน ตาม พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535) แต่กรมศิลปากรยังมิได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

รูปที่ 2.26 วัดไตรมิตรวิทยารามวรมหาวิหาร

(ที่มา: https://pantip.com/topic/32521953)

วัดไตรมิตรวิทยารามวรมหาวิหาร ท้องสนามหลวงได้ใช้เป็นที่ตั้งของเมรุสำหรับราษฎรครั้งแรกในคราวที่ตั้งเมรุชั่วคราวสำหรับผู้เสียชีวิตจากการปราบกบฏบวรเดช สถาปัตยกรรมของเจ้าได้เคลื่อนมาให้ไพร่ได้หยิบยืมใช้สอย เห็นได้ชัดใน พ.ศ. 2490 ที่มีการสร้างเมรุถาวรขึ้นที่วัดไตรมิตรฯ ตรงเยาวราช เป็นอาคารก่ออิฐเสริมปูนทั้งหลัง ด้านหน้าเป็นบุษบกยอดปราสาทเพื่อใช้ตั้งศพ เมื่อสังเกตที่ตัวสถาปัตยกรรมเป็นหลังคาซ้อน 6 ชั้น เพื่อสะท้อนหลัก 6 ประการของคณะราษฎร ต่อมาเมรุของวัดไตรมิตรฯ นี้ได้กลายเป็นต้นแบบให้กับวัดอีกหลายแห่ง การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคมขนานใหญ่ ทำให้ 'ไพร่' หรือที่เปลี่ยนสถานะมาเป็น 'ประชาชน' หรือ 'ราษฎร' มีสิทธิที่จะสามารถใช้สถาปัตยกรรมพระเมรุเทียมเจ้าได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.27 สนามมวยราชดำเนิน

(ที่มา: https://armytour.go.th/th/places/สนามมวยราชดำเนิน)

สนามมวยราชดำเนิน ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 1 ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร สนามมวยราชดำเนินก่อตั้งขึ้นโดยดำริของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น โดยให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างขึ้น โดยเริ่มก่อสร้างตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มาเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2488

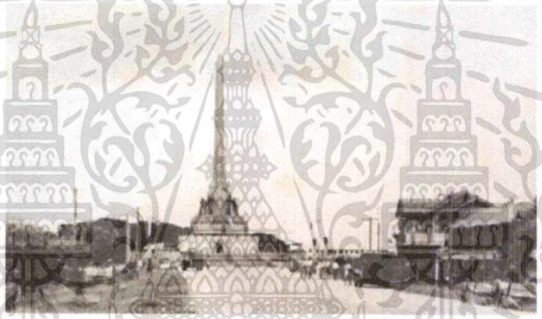

รูปที่ 2.28 อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

(ที่มา: http://www.tnews.co.th/contents/178785)

อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เป็นอนุสาวรีย์ในกรุงเทพมหานคร โดยรอบเป็นวงเวียน อยู่ระหว่างถนนพหลโยธิน ถนนพญาไท ถนนราชวิถี โดยอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิสร้างขึ้นเพื่อเทิดทูนวีรกรรมของทหาร ตำรวจ และพลเรือนที่เสียชีวิตไปในกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเรื่องการปรับปรุงพรมแดนไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ซึ่งในครั้งนั้นมีผู้เสียชีวิต 59 คน ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นผู้วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2484 และจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นผู้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2485

แรงบัลดาลใจห้าประการ ในการออกแบบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

1. ปฏิบัติการของกองทัพทั้ง 5
2. ปฏิบัติการอย่างกล้าหาญของกำลังพลโดยเฉพาะ
3. อาวุธที่ทหารใช้สู้รบ
4. เหตุการณ์ที่สำคัญที่ต้องเปิดการสู้รบ
5. ความสนใจของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

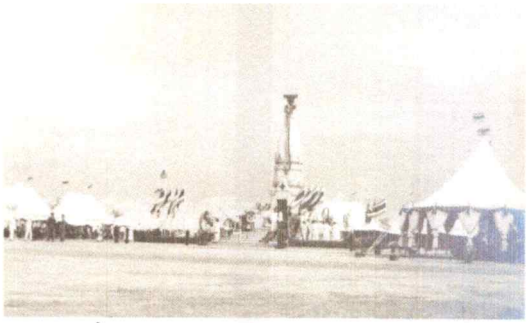

รูปที่ 2.29 อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

(ที่มา: https://www.silpa-mag.com/club/art-and-culture/article_3935)

อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ เป็นอนุสาวรีย์ที่ตั้งอยู่ ณ วงเวียนหลักสี่ จุดตัดระหว่างถนนพหลโยธินกับถนนแจ้งวัฒนะและถนนรามอินทรา อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญจัดสร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองการปราบกบฏบวรเดช โดยมีการบรรจุอัฐิทหารและตำรวจที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ภายในรวม 17 นาย จึงมีชื่อเรียกอื่นๆ ได้แก่ อนุสาวรีย์ปราบกบฏ อนุสาวรีย์ 17 ทหารและตำรวจ อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญได้รับการออกแบบโดยหลวงนฤมิตรเลขการ อาจารย์ประจำโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยยึดหลักทางการเมืองของรัฐบาล 5 ประการ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กองทัพ และรัฐธรรมนูญ การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2479 อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ เคยใช้เป็นสถานที่เพื่อนัดชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ในปี พ.ศ. 2553

รูปที่ 2.30 วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

(ที่มา: http://www.dhammathai.org/watthai/bangkok/watphrasrimahathat.php)

วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นสำนักสงฆ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2484 และเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหารเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2485 สร้างใน สมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้สร้างวัดขึ้นบริเวณใกล้เคียงกับอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ซึ่งอนุสาวรีย์แห่งนี้ได้จารึกชื่อผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากการปราบกบฏบวรเดช เมื่อปี พ.ศ. 2476 เพื่อเป็นอนุสรณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตย และกำหนดให้แล้วเสร็จทันวันชาติ คือวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2484 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สร้างวัดขึ้นโดยให้ชื่อว่า วัดประชาธิปไตย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

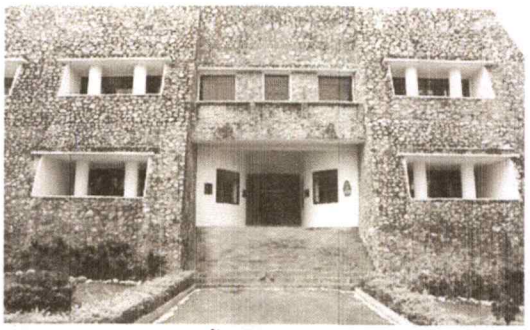

รูปที่ 2.31 ตึกกองบัญชากลาง บนเขาน้ำโจน ในศูนย์กลางทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรี
(ที่มา: http://www.wikiwand.com/th/ศูนย์การทหารปืนใหญ่)

ศูนย์กลางทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรี ในปัจจุบันมีการเปิดเป็ นแหล่งการเที่ยวชม แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร ซึ่งมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. กองบัญชาการเขาน้ำโจน (ตึกชาโต้) จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2487 ตั้งอยู่บนเขาน้ำโจน เป็นศิลปกรรมแบบฝรั่งเศส มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในห้วงสงครามมหาเอเชียบูรพา โดย ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ใช้ตึกนี้เป็นตึกบัญชาการวางแผนยุทธศาสตร์
2. พิพิธภัณฑ์พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ได้จัดที่บ้านพักของท่าน
3. ตึกพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ 111 ปี ฯพณฯ พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) ภายในพิพิธภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะเป็นภาพของที่ระลึก เหรียญตราและชุดเครื่องแบบ
4. อนุสรณ์สถาน จอมพล ป.พิบูลสงคราม ปรับปรุงบ้านพักของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในขณะที่ ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรก
5. อนุสาวรีย์จอมพล ป.พิบูลสงคราม จัดสร้างขึ้นเมื่อพ.ศ. 2522 เพื่อเป็นอนุสรณ์ระลึกถึงคุณงามความดีของ ฯพณฯ ที่มีต่อประเทศชาตินานัปการ
6. อนุสาวรีย์ พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ที่จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ .ศ. 2503 เพื่อเป็นอนุสรณ์ระลึกถึงคุณงามความดี ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็น “เชษฐบุรุษ”

รูปที่ 2.32 ศาลากลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา: http://ayutthaya.go.th/showatg.php?selatg=21)

ศาลากลางจังหวัดอยุธยา เดิมตั้งอยู่ที่ ตำบลประตูชัย อำเภอกรุงเก่าสร้างเป็นตึก 3 ชั้น รูปร่างคล้ายตัวที ซึ่งได้ทำการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 สมัยหลวงบริหารชนบท เป็นข้าหลวงประจำจังหวัด โดยการสนับสนุนจากนายปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลังในสมัยนั้นซึ่งเป็นชาวอยุธยาที่ตัวตึกด้านหน้าศาลากลางจังหวัด ได้ก่อสร้างพระบรมรูปวีรกษัตริย์วีรสตรี ซึ่งได้ประกอบคุณาประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่กรุงศรีอยุธยาและชาติไทยในครั้งอดีตรวม 6 พระองค์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ หลัก 6 ประการของคณะราษฎร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

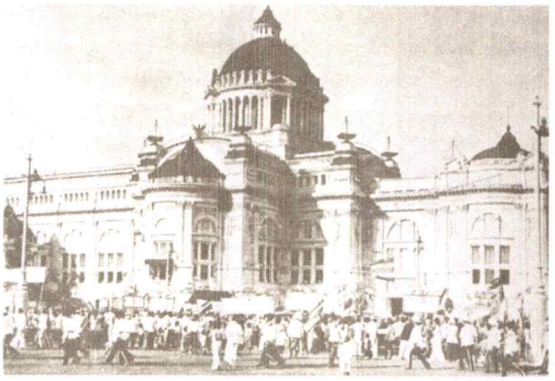

รูปที่ 2.33 พระที่นั่งอนันตสมาคม ปี พ.ศ. 2475

(ที่มา: https://www.museumsiam.org/)

พระที่นั่งอนันตสมาคม (Ananta Samakhom Palace) เป็นอาคารทรงยุโรปล้วนเป็นพระที่นั่งหินอ่อนเพียงองค์เดียวในประเทศไทย ซึ่งก่อสร้างด้วยหินอ่อนสีขาวชั้นหนึ่งจากเมืองคาร์ราราประเทศอิตาลี ได้รับการออกแบบโดยสถาปนิกชาวอิตาลีนามว่า มาริโอ ตามานโญ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2451 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่สร้างไม่ทันเสร็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เสด็จสวรรคต จึงสร้างต่อแล้วเสร็จในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้ใช้อาคารแห่งนี้เป็น กองบัญชาการของคณะผู้ก่อการ และอีก 4 วันต่อมาหลังที่พระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475

รูปที่ 2.34 หมุดคณะราษฎร

(ที่มา: https://www.matichon.co.th/news/529711)

หมุดคณะราษฎร เป็นหมุดทองเหลืองฝังอยู่กับพื้นถนนบนลานพระบรมรูปทรงม้าด้านสนามเสือป่า ณ ตำแหน่งที่พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) อ่านประกาศคณะราษฎร มีข้อความว่า "ณ ที่นี้ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เวลาย่ำรุ่ง คณะราษฎรได้ก่อกำเนิดรัฐธรรมนูญเพื่อความเจริญของชาติ" จัดทำขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทย มีพิธีฝังหมุดเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2479 โดยมีพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นและหัวหน้าคณะราษฎรเป็นผู้ฝังหมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

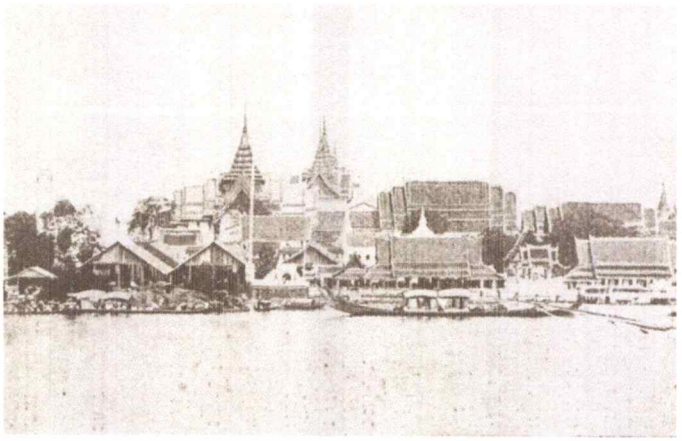

รูปที่ 2.35 ท่าราชวรดิฐ

(ที่มา: https://board.postjung.com/642565.html)

พระที่ท่าราชวรดิฐเป็นท่าเทียบเรือพระที่นั่ง ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของพระบรมมหาราช-วัง ปัจจุบันเป็นท่าเรือรับส่งข้าราชการทหารเรือและประชาชนทั่วไปข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยาจากฝั่งพระนครไปยังฝั่งธนบุรีขึ้นตรงท่าของกรมอู่ทหารเรือ ท่าเรือราชวรดิฐมีบทบาททางการเมืองครั้งหนึ่งคือ กบฏแมนฮัตตัน เมื่อทหารเรือกลุ่มหนึ่ง เรียกตัวเองว่า คณะกู้ชาติ ทำการกบฏจี้ตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ระหว่างเป็นประธานในพิธีรับมอบเรือขุดสันดอนสัญชาติอเมริกัน ชื่อ แมนฮัตตัน ที่ท่าราชวรดิฐ โดยนำไปกักขังไว้ในเรือรบหลวงชื่อ ศรีอยุธยา ที่จอดรออยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา

รูปที่ 2.36 อาคารกรมประชาสัมพันธ์

(ที่มา: http://oknation.nationtv.tv/blog/surasakc/2010/04/28/entry-1)

อาคารกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อ พ.ศ. 2504 กรมโฆษณาการได้รับอนุมัติให้สร้างอาคาร หลังใหม่ในที่เดิม เนื่องจากตึกเก่าอายุเกือบร้อยปีชำรุด อาคารหลังใหม่นี้ออกแบบเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ โดยนายพิชัย วาสนาส่ง เปิดใช้อาคารตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2506 จนกระทั่งอาคารหลังนี้ถูกเผาในเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ 17 - 20 พฤษภาคม 2535 คณะรัฐมนตรีจึงอนุมัติเงิน 517 ล้านบาท เพื่อให้ก่อสร้าง อาคารที่ทำการกรมประชาสัมพันธ์หลังใหม่ ณ ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระราม 6 และเปิดทำการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน[1]

---

[1] **มาฟื้นความจำกรุงเทพฯ ในอดีต ... ยังจำกันได้ไหม** ?. วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2560. จาก (http://oknation.nationtv.tv/blog/surasakc/2010/04/28/entry-1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ของโครงการ

2.3.1 การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง

การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง เพื่อที่จะศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ทั้งด้านนโยบาย ด้านการเงินและด้านการบริหารโครงการ เพื่อให้เห็นโอกาสและความเป็นไปได้ของโครงการในด้านการดำเนินการ

2.3.1.1 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (Crown Property Bureau, CPB) เป็นนิติบุคคล มีหน้าที่จัดการ ดูแลรักษา จัดหาผลประโยชน์ และดำเนินการอื่นใดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ซึ่งประกอบด้วย ทรัพย์สินส่วนพระองค์ และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์) ตามที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมาย

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีทรัพย์สินในความดูแล เป็นที่ดินกว่า 54 ตารางกิโลเมตรในกรุงเทพมหานคร และ 160 ตารางกิโลเมตรในจังหวัดอื่น โดยทำสัญญาให้เช่าแก่หน่วยงานราชการ องค์กรธุรกิจ และบุคคลทั่วไป ปัจจุบันมีอสังหาริมทรัพย์อยู่ในความดูแลประมาณ 37,000 สัญญา ในจำนวนนี้มีการจัดประโยชน์หลายรูปแบบ ทั้งเพื่ออยู่อาศัยหาประโยชน์พอยังชีพ ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และใช้เป็นที่ตั้งของหน่วยงานทั้งภาครัฐและสมาคม องค์กรที่ไม่ได้แสวงหาประโยชน์ในเชิงธุรกิจ แยกเป็นที่ดินในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 25,000 สัญญา และในส่วนภูมิภาค อาทิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดลำปาง จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสงขลา จังหวัดนครปฐม จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี รวมประมาณ 12,000 สัญญา[1]

รูปที่ 2.37 โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC
(ที่มา: http://uddc.net/th/)

ใน พ.ศ. 2557 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ร่วมกับศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล็งเห็นศักยภาพและโอกาสในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางสู่ต้นแบบการออกแบบเมืองของกรุงเทพมหานคร โดยออกแบบพัฒนาบนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ [2]

---

[1] สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. (https://th.wikipedia.org/).

[2] โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณราชดำเนินกลาง. วันที่สืบค้น 24 ตุลาคม 2560. ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง UDDC. (http://uddc.net/th/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

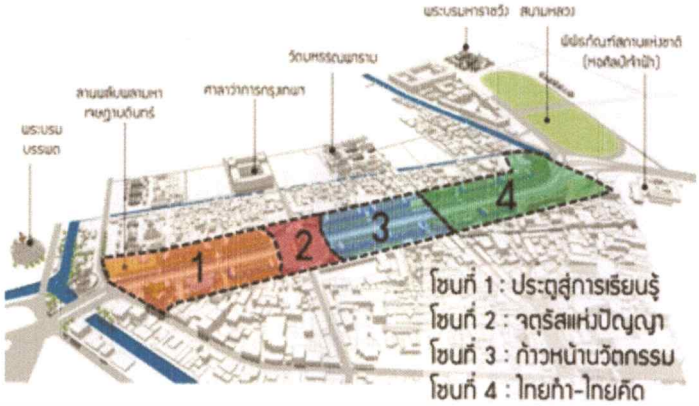

รูปที่ 2.38 การแบ่งโซนของผนพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC
(ที่มา: http://uddc.net/th/)

จากความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ด้วยความโดดเด่นขององค์ประกอบทางกายภาพข้อได้เปรียบด้านที่ตั้ง และแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต พื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางมีศักยภาพสูงยิ่งในการเป็นหมุดหมายสำคัญของการอนุรักษ์ฟื้นฟูกรุงรัตนโกสินทร์ ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ดำเนินโครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง เสนอต่อสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อเป็นแนวทางในการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่บริเวณนี้ต่อๆไป โดยโครงการดังกล่าวใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งสิ้น 4 เดือน (ม.ค. 2557 – พ.ค. 2557)[1]

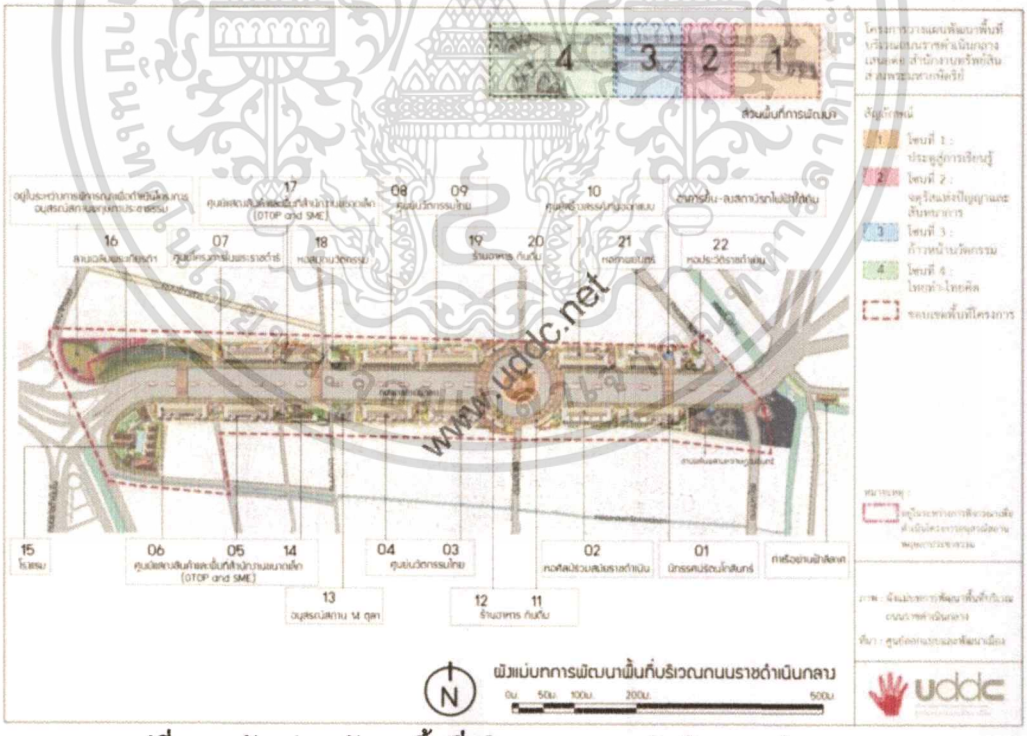

รูปที่ 2.39 ผังแม่บทพัฒนาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดย UDDC
(ที่มา: http://uddc.net/th/)

[1] โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณราชดำเนินกลาง. วันที่สืบค้น 24 ตุลาคม 2560. ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง UDDC. (http://uddc.net/th/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.2 ภาครัฐบาล

วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย "ไทยแลนด์ 4.0" ซึ่งเป็นยุคที่ 4 ของโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจมีไปอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ยุคแรก "ไทยแลนด์ 1.0" เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่น การผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน เนื้อสัตว์ เป็นต้น ยุคสอง "ไทยแลนด์ 2.0" เน้นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขาย รองเท้า เครื่องหนัง เป็นต้น ต่อมา ยุคสาม "ไทยแลนด์ 3.0" เน้นอุตสาหกรรมหนัก เช่น การผลิตและขาย เหล็กกล้า รถยนต์ ปูนซีเมนต์ จนถึงปัจจุบัน "ไทยแลนด์ 4.0" ได้มีนโยบายที่จะพัฒนาไปเป็นเศรษฐกิจใหม่ โดยแนวคิด เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เปลี่ยนการขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เน้นภาคการผลิต ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น[1]

รูปที่ 2.40 โครงการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ Muse Pass
(ที่มา: https://www.dplusguide.com/2017/thailand-muse-pass-season-5)

นอกจากการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจแล้วการพัฒนาและบูรณาการด้านการเรียนรู้ก็ดำเนินการพัฒนาควบคู่กันไป โดยคณะกรรมการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งการเรียนรู้เปิดตัวโครงการ "Museum 4.0" โดยสร้างมิติใหม่ของพิพิธภัณฑ์ไทย พร้อมส่งเสริมทั้งคนไทยและต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์และแหล่งการเรียนรู้ในประเทศมากขึ้น โดยการเปิดตัวโครงการนำร่อง 2 โครงการในปัจจุบัน ได้แก่ เว็บไซต์ "Museum Thailand" และบัตร "Muse Pass" ที่เที่ยวพิพิธภัณฑ์ได้ทั่วประเทศไทย กว่า 54 แห่ง

รัฐบาลซึ่งมีนโยบายขับเคลื่อนประเทศผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการปฏิรูปการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ของไทย ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาให้ประเทศไทยเติบโตได้อย่างมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนจึงได้เปิดตัวโครงการ"มิวเซียม 4.0 (Museum 4.0)" ขึ้น เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ใหม่ของวงการพิพิธภัณฑ์ไทย ให้มีความทันยุคทันสมัยและเป็นระบบเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 โดยได้รับความร่วมมือจาก 18 หน่วยงาน ภายใต้คณะ. กรรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ [2]

---

[1] ประเทศไทย 4.0 โมเดลเศรษฐกิจใหม่. วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. Dr Borworn. (http://www.drborworn.com/articledetail.asp?id=16223)

[2] คณะกรรมการบูรณาการ เปิดตัวโครงการ "Museum 4.0". วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. Museum Thailand. (http://www.museumthailand.com/news-detail.php?CONID=1741)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.3 ภาคเอกชน

1.) เครือข่ายญาติวีรชน

รูปที่ 2.41 องค์กรเครือข่ายญาติวีรชน รำลึก 14 ตุลา
(ที่มา: https://news.mthai.com/politics-news/90556.html)

ตลอดประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ผ่านมา เส้นทางทางการเมืองได้สร้างวีรชนในเหตุการณ์ต่างๆ มากมาย เครือข่ายญาติวีรชนก่อตั้งขึ้นเพื่อระลึกถึง วีรชนที่สละชีวิตเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งในแต่ละปี เครือข่ายญาติวีรชนจะรวมตัวกันเพื่อรำลึกถึงความเสียสละเหล่านี้ ในวาระต่างๆ เช่น เครือข่ายญาติวีรชน 14 ตุลา จะออกมาร่วมรำลึกถึงเหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่บริเวณ แยกคอกวัว เพื่อร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอุทิศให้แก่ผู้เสียชีวิตจากการเรียกร้องประชาธิปไตย โดยมีสถานที่รำลึกอีกที่หนึ่ง คือ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา บนถนนราชดำเนินกลาง

รูปที่ 2.42 อนุสรณ์สถาน พฤษภาประชาธรรม
(ที่มา: http://daily.bangkokbiznews.com/gallery/20170518)

อีกเครือข่ายที่มีการร่วมรำลึกถึงเหตุการณ์ทางการเมือง คือ เครือข่ายญาติวีรชนพฤษภา 35 โดยมีการร่วมรำลึกถึงเหตุการณ์ วันที่ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยมีการสร้างอนุสรณ์สถานเพื่อรำลึกขึ้นที่ พื้นที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเก่าบนถนนราชดำเนินกลางหรือที่ตั้งกองประชาสัมพันธ์เก่า ซึ่งเป็นสถานที่ที่เสียหายจากเพลิงไหม้ในเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วย เครือข่ายญาติวีรชนยังเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นตลอดหลายปีที่ผ่านมา ทั้งการร่วมพิธีกรรมรำลึกและการร่วมเสวนาทางการเมืองในวาระต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย

เป็นองค์กรการภาคประชาชนที่เป็นกลางทางเมือง เพื่อกลั่นกรองคนดี คนกล้า และมีความสามารถเข้าสู่อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ผ่าน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายครั้งการเลือกตั้งแต่ละ ครั้งมีส่วนสร้างความเข้มแข็ง ของพลังการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่กล่าวได้ว่าความชัดเจนของการมีส่วนร่วมดังกล่าวคง อยู่ในระดับที่ "ใช้สิทธิหย่อนบัตร" เท่านั้น จนกระทั่งมีการก่อตั้ง องค์กรกลางการเลือกตั้งขึ้นตาม คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 3/2535 เพื่อระดมแกนนำ องค์กรประชาชนทั้งภาครัฐ และ เอกชนเข้าร่วมวางยุทธศาสตร์กลั่นกรองคนดีเข้าสู่สภาผู้แทน ผ่าน ยุทธวิธี 2 ประการ คือ

(1) ยุทธวิธีรุก โดยการรณรงค์ให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง และป้องปรามการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

(2) และยุทธวิธีรับ โดยการสอดส่องดูแลหน่วยเลือกตั้งและการแจ้งเหตุ

ปรากฏว่า ในการปฏิบัติภารกิจขององค์กรกลาง ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากองค์กร เอกชน องค์การวิชาชีพ นักวิชาการ สื่อมวลชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนผู้สนใจปัญหา บ้านเมืองจำนวนหลายหมื่นคน ทำให้การเลือกตั้งใน ปี 2535 (22 มี.ค.และ 13 ก.ย.) ปี 2538 (2 ก.ค.) และ ปี 2539 (17 พ.ย.) มีนักการเมือง "น้ำดี" เพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแต่ละครั้ง องค์กรกลางซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก ภาครัฐให้ปฏิบัติงาน โดยอิสระก็สลายตัวภายหลังชำระสะสางบัญชีการเงินเสร็จสิ้น

เพื่อให้การดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสนองตอบเสียงเรียกร้องของเครือข่ายอาสาสมัครจากทั่วประเทศที่ต้องการให้องค์กรกลางเป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือในกิจกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้ง คณะกรรมการองค์กรกลางจึงมีมติว่า ให้จัดตั้งองค์กรถาวรขึ้น และให้ชื่อว่า "มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย"

ในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2544 (6 ม.ค.) ได้ร่วมกับเครือข่ายอาสาสมัครทั่วประเทศจัดตั้ง "เครือข่ายประชาชนเพื่อการเลือกตั้ง" (People Network for Election in Thailand – P-NET) โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรก (2542-2545) ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเห็นชัด มีนักการเมืองเกิดขึ้นใหม่จำนวนมาก และ นักการเมืองหน้าเก่าที่ถูก "จับตา"ก็สอบตกมากเช่นเดียวกัน

โดยมีพันธกิจของ มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย คือเสริมสร้างและพัฒนาสังคมประชาธิปไตย ประสานเครือข่าย ทุกภูมิภาค ส่งเสริมการสร้างพลเมือง ที่ตื่นรู้ให้มีศักยภาพ ในการคัดนักการเมืองที่ดี มีจริยธรรม และมีผลงาน เข้าสู่อำนาจผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่ เสรี โปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม [1]

---

[1] เกี่ยวกับองค์กรกลาง มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย. วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย. (http://www.pnetforum.org/aboutus)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) มูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี)

นายอัศนี พลจันทร หรือที่รู้จักกันภายใต้นามปากกาว่า นายผี มหากวีผู้ยิ่งใหญ่ซึ่งได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็นมหากวีฝ่ายประชาชนผู้โดดเด่นอยู่ในแถวหน้าสุดแห่งโลกวรรณกรรมจากอดีตจวบจนปัจจุบัน สร้างสรรค์ผลงานที่มีพลังไว้อย่างมากมาย นอกจากความเป็นนักกวีผู้ยิ่งใหญ่แล้วนายอัศนี พลจัทร ยังเป็นนักต่อสู้ทางด้านสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันในสังคมไทย และคอยช่วยเหลือให้ความเป็นธรรมกับชาวบ้านที่เดือดร้อนมาโดยตลอดจนถึงวาระสุดท้าย

มูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี) ได้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นการรำลึกถึงนายอัศนี พลจันทร มหากวีของประชาชนโดยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิและมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2541 ซึ่งตรงกับวันที่นายอัศนี พลจันทร ได้ถือกำเนิดมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2460 และเดิมจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิใช้ชื่อว่ามูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี)

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

1 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความเป็นกลาง และไม่ให้การสนับสนุนด้านการเงินหรือทรัพย์สินแก่นักการเมืองหรือพรรคการเมือง แต่จะให้การส่งเสริมและสนับสนุนการก่อสร้างอนุสรณ์สถาน ซึ่งแสดงถึงเหตุการณ์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับปัญหากระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตลอดจนการให้ความสงเคราะห์ทางด้านเงินทุน และด้านอื่นๆแก่บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรใด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ ซึ่งรวมทั้งการให้ทุนการศึกษาหรือวิจัย เพื่อศึกษาหรือวิจัยทางด้านกฎหมายในสาขาต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ตลอดจนการให้ความสงเคราะห์ทางด้านเงินทุนและด้านอื่นๆแก่บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรใดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ ซึ่งรวมทั้งการให้ความสงเคราะห์ทางด้านกฎหมาย การดำเนินอรรถคดีและด้านอื่นๆแก่ผู้ยากจนและหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบังคับใช้กฎหมาย

4 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิเสรีภาพของปวงชชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการให้ความสงเคราะห์ทางด้านกฎหมาย การดำเนินอรรถคดี และด้านอื่นๆแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพดังกล่าว

5 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนหลักนิติธรรมและความเคารพในกฎหมายของบ้านเมือง ความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย และการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน [1]

---

[1] มูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี). วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. มูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี). (http://assaneepollajan.com/about_vision.php)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) กลุ่มประชาคมธรรมศาสตร์ร่วมใจปฏิรูปประเทศ

เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันตามฉบับประชาคมธรรมศาสตร์ เพื่อแสดงออกในแนวทางทางการเมือง โดยมีวิสัยทัศน์ระยะยาว ในการสร้าง "แผนปฏิรูปประเทศไทย" ในรูปแบบของแถลงการณ์ถึงนายกรัฐมนตรี โดยแผนดังกล่าวเกิดจากการวิเคราะห์ การรับรู้ปัญหา และหาทางแก้ปัญหา ผ่านการถกเถียงแลกเปลี่ยนของสมาชิกในประชาคม เป็นต้น

ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ กลุ่มประชาคมธรรมศาสตร์ร่วมใจปฏิรูปประเทศ มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบของแถลงการณ์ และกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เช่น การคัดค้านการไล่ อาจารย์สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ออกจากตำแหน่ง เป็นต้น

2.3.1.4 องค์กรต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพิพิธภัณฑ์

1.) United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก ปีนทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ ก่อตั้งโดยได้มีการลงนามในธรรมนูญขององค์การ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2488 และต่อมาเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2489 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสมาชิกก่อตั้ง 20 ประเทศ ได้ร่วมมือกันให้สัตยาบันธรรมนูญองค์การ ซึ่งเริ่มด้วยข้อความที่ว่า "สงครามเริ่มต้นที่จิตใจของมนุษย์ฉันใด ความหวงแหนสันติภาพก็ต้องสร้างขึ้นในจิตใจของมนุษย์ด้วยฉันนั้น" [1]

2.) International Council of Museums (ICOM)

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ เป็นองค์การระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นโดยการสนับสนุนจาก UNESCO ปัจจุบันมีชาติสมาชิกกว่า 113 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเข้าร่วมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2490 เป็นองค์กรอิสระที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาลใด

พิพิธภัณฑ์ หมายถึง พิพิธภัณฑ์ทั้งหมดที่เปิดให้ประชาชนชม เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลป พิพิธภัณฑ์เทคนิค พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์โบราณคดี กับทั้งสวนสัตว์ สวนพฤกศาสตร์ และสวนธรรมชาติ แต่ไม่รวมถึงหอสมุด เว้นแต่จำพวกที่มีห้องแสดงไว้ให้ประชาชนชมอยู่เสมอไป (เช่น หอสมุดวชิรญาณ) [2]

---

[1] องค์การการศึกษา วิ ทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. วั นที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. (https://th.wikipedia.org/).

[2] สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ. วั นที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. Baanjomyut. (https://www.baanjomyut.com/library_2/museum/04.html)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.5 บทบาทสถาบันพระปกเกล้า

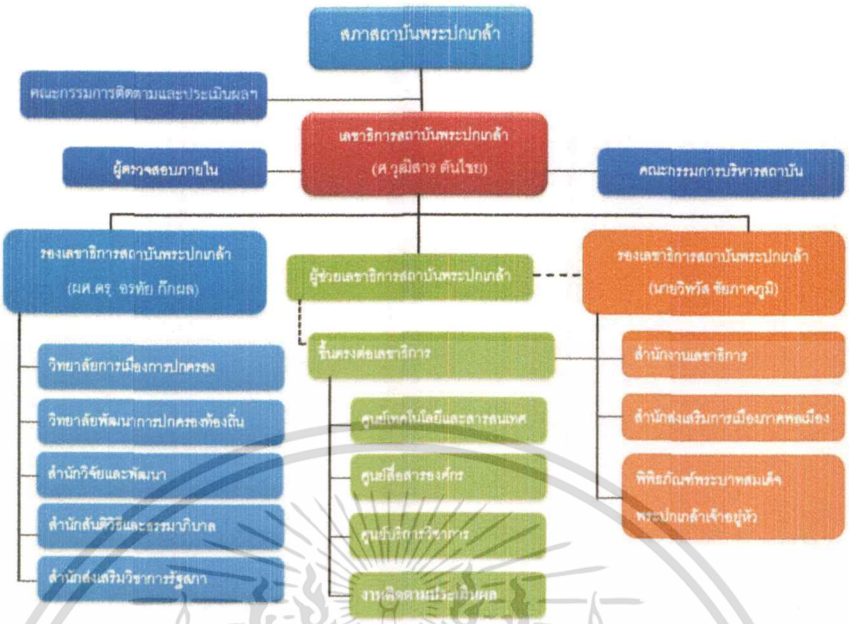

รูปที่ 2.43 ผังองค์กรสถาบันพระปกเกล้า

(ที่มา: http://kpi.ac.th/โครงสร้างสถาบัน.html)

สถาบันพระปกเกล้าเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา โดยมีสภาสถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์กรบริหารสูงสุด ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ ซึ่งจะครอบคลุมถึงเรื่องของการวิจัย การจัดการศึกษา อบรม และเผยแพร่ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และการเมืองการปกครอง รวมทั้งให้บริการคำแนะนำปรึกษาด้านการบริหารปกครองบ้านเมืองที่ดี ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน[1]

วิสัยทัศน์ (Vision)

สถาบันวิชาการชั้นนำด้านการพัฒนาประชาธิปไตยธรรมาภิบาลและสันติวิธีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategies)

1. การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และสันติวิธี
2. การพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้นำทางความคิดและการทำงาน เพื่อเผยแพร่ การพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และสันติวิธี
3. การพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมือง
4. การส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา
5. การส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระปกเกล้าศึกษา
6. การพัฒนาองค์กรสู่สมรรถนะและสากล

---

[1] เกี่ยวกับสถาบันพระปกเกล้า. วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. ฐานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า (http://kpi.ac.th/).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธกิจ (Mission)[1]

1. ศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อสร้างองค์ความรู้และเสนอแนะการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ
2. ให้บริการทางวิชาการทั้งในรูปของการศึกษาอบรมทางวิชาการ ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และสันติวิธี
3. ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา
4. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนความรู้ความเข้าใจ และการใช้สิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
5. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์การทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และสันติวิธี
6. ส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระปกเกล้าศึกษา
7. บริหารงานกองทุนเพื่อการพัฒนาและเผยแพร่ประชาธิปไตย

ค่านิยมร่วม (Shared Values)

"KPI - D"

K : Knowledge : บุคลากรที่มีความรู้และความรอบรู้ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานข้อเท็จจริง ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้และมุ่งผลิตผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ

P : Professionalism : บุคลากรที่เป็นมืออาชีพ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักวิชา พัฒนาตนเองตลอดเวลา ยึดมั่นในหลัก ธรรมาภิบาล ความซื่อตรง และการตรงต่อเวลา

I : Innovation : บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยแนวคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

D : Democratic governance : บุคลากรที่ยึดหลักการทำงานอย่างเสมอภาค เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าเข้ามาเป็นหน่วยงานที่เป็นผู้ดูแลบริหารโครงการ พิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย

[1] วัตถุประสงค์ของสถาบันพระปกเกล้าโดยสรุปตาม พ.ร.บ. สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541. หมวด 1 การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน มาตรา 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

2.3.2.1 ความเป็นไปได้ในด้านเศรษฐศาสตร์และการบริหารงาน

โครงการพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองสังคมตามความเป็นไปของเส้นทางการเมืองไทย เพื่อให้บริการด้านการศึกษาต่อประชาชนไทยรวมถึงคนต่างชาติโดยเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจที่มีต่อการเมืองไทยเป็นหลัก นอกจากนี้ด้านการท่องเที่ยวยังคงเป็นสิ่งที่สนับสนุนความเป็นไปได้ของโครงการเช่นกัน เพราะเป็นการพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ไทยไปในตัว โครงการจะได้ผลประโยชน์ในด้านกำไรสังคมเป็นหลัก มิใช่เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ในแง่การดำเนินการโครงการจะอาศัยความร่วมมือจากทางภาครัฐบาล สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และเอกชนร่วมดำเนินการ โดยให้สถาบันพระปกเกล้าเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการบริหารโครงการในระยะยาว ซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อชาติในแง่การดูแลรักษาสมบัติทางประวัติศาสตร์ของชาติเฉกเช่นเดียวกับพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทางสถาบันพระปกเกล้า เป็นผู้ดูแล

2.3.2.2 ความเป็นไปได้ในด้านการเงิน

เนื่องจากโครงการจำเป็นต้องใช้เงินทุนในแต่ละจุดประสงค์ จึงมีการจำแนก ประเภทของบประมาณ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.) งบลงทุน

ได้แก่งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในระยะแรก เช่น งบประมาณในด้านการได้มาซึ่งที่ตั้งของโครงการ และงบประมาณในช่วงระยะเวลาก่อสร้างโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการจนเปิดบริการได้

2.) งบดำเนินการ

เป็นค่าใช้จ่ายในด้านการดำเนินงาน โดยสามารถจำแนกตามประเภท ได้ดังนี้

2.1) ประเภทเงินเดือน
2.2) ประเภทค่าจ้างประจำ
2.3) ประเภทค่าจ้างชั่วคราว
2.4) ประเภทค่าตอบแทน
2.5) ประเภทค่าใช้สอย
2.6) ประเภทค่าวัสดุ
2.7) ประเภทที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
2.8) ประเภทค่าครุภัณฑ์
2.9) ประเภทงบประมาณในการจัดการส่วนบริการทางวิชาการ
2.10) ประเภทค่าดูแลรักษาโครงการ
2.11) ประเภทงบประมาณในการจัดกิจกรรมพิเศษ
2.12) ประเภทค่าใช้จ่ายอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยสามารถหา **แหล่งที่มาของเงินทุน** ได้จากลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.) **ภาครัฐบาล**
- นโยบายรัฐบาล
- คณะบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
- สถาบันพระปกเกล้า

2.) **ภาคเอกชน**
- องค์กรญาติวีรชนต่างๆ
- มูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย
- มูลนิธิอัศนี พลจันทร (นายผี)
- กลุ่มประชาคมธรรมศาสตร์ร่วมใจปฏิรูปประเทศ
- การบริจาคของภาคเอกชน

3.) **องค์กรต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพิพิธภัณฑ์**
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)
- International Council of Museums (ICOM)

4.) **สถาบันการศึกษา**

5.) **รายได้ภายในโครงการ**
- ค่าธรรมเนียมการเข้าชมนิทรรศการ
- การขายของที่ระลึก
- การขายอาหาร
- การขายหนังสือ
- จัดสัดส่วนบริเวณพื้นที่ให้เช่าภายในโครงการ
- การให้เช่าสถานที่เพื่อกิจกรรมทางการศึกษา เช่น การละคร การประชุม การอบรม เป็นต้น

6.) **สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**

7.) **ทุนช่วยเหลือพิเศษจากรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นเป็นงบกลางของประเทศ ซึ่งกลุ่มพิพิธภัณฑ์สามารถยื่นความจำนงค์ได้**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ

การออกแบบพิพิธภัณฑ์ จำเป็นจะต้องศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบการจัดแสดงของนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ทั้งเรื่องหลักจิตวิทยาของผู้เข้าชม การจัดการสัญจร การวางผัง และ การออกแบบแสง ซึ่งแบ่งประเด็นดังนี้

2.4.1 การศึกษาวิธีการจัดผังการแสดงนิทรรศการ

การจัดผังสำหรับห้องจัดแสดงนิทรรศการ สามารถจำแนกเป็นสามรูปแบบ ได้แก่ พื้นที่โล่ง, พื้นที่สำหรับการสั ญจร และพื้นที่สำหรับจัดแสดงงาน ซึ่งการออกแบบขนาดพื้นที่ต้องคำนึงถึงจำนวนผู้ใช้งาน ขนาดของสื่อจัดแสดง และแนวการสัญจรเพื่อชมนิทรรศการ รวมถึงระยะและมุมมองของผู้ชมนิทรรศการ

องค์ประกอบสำคัญของการจัดผังห้องจัดแสดงตามการสัญจรให้มีความน่าสนใจ มีดังนี้ การกำหนดประตู ทางเข้า-ออก, การแบ่งพื้นที่ย่อยสำหรับจัดแสดง, แสดงแนวทางเดินให้ผู้เข้าชมรับรู้และถูกนำทางด้วยสิ่งที่น่าสนใจเป็นระยะที่กำหนด จนถึงจุดสำคัญของนิทรรศการ ซึ่งการจัดผังการแสดงนิทรรศการมีความสัมพันธ์กับการจัดการสัญจรภายในโครงการ

ก.) ผังแบบ Open Plan

รูปที่ 2.44 แสดงผังแบบ Open Plan

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

การจัดนิทรรศการในห้องโล่งกว้าง มีการสัญจรที่เป็นอิสระ ทางเข้า - ออกทางเดียว เหมาะสมกับการจัดแสดงนิทรรศการที่ต้องใช้พื้นที่โล่งและให้อิสระในการเดินชม รวมทั้งนิทรรศการประเภทปรับเปลี่ยนบ่อย เช่น นิทรรศการชั่วคราว เพื่อง่ายต่อการควบคุม

ข.) ผังแบบ Nave to Room

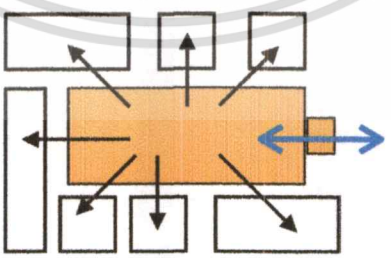

รูปที่ 2.45 แสดงผังแบบ Nave to Room

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

การมีห้องโถงอยู่ตรงกลาง และแยกห้องจัดแสดงย่อยต่างๆอยู่รายล้อมทิศทาง ทำให้การเดินชมนิทรรศการแต่ละห้อง เป็นอิสระ หรือมีการจัดลำดับห้องก่อนหลังก็ได้ส่วนการสัญจร ทางเข้า - ออก เหมาะสมกับการมีทางเดียว และโถงกลางควรที่จะกว้างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค.) ผังแบบ Linear Procession

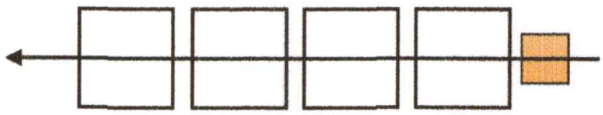

รูปที่ 2.46 แสดงผังแบบ Linear Procession

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

Linear Procession หรือ Rectilinear Circuit คือผังแบบมีห้องหลายห้องเรียงและเชื่อมต่อกันแบบมีทิศทางเดียว ในแนวเส้นตรง ควบคุมได้ง่าย และสะดวก

ง.) ผังแบบ Loop

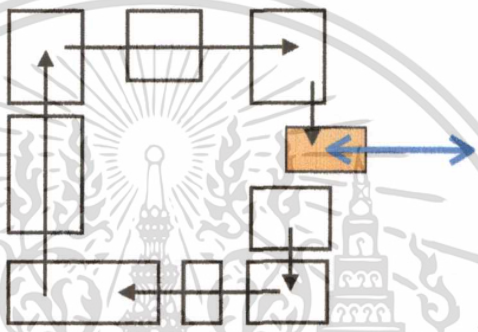

รูปที่ 2.47 แสดงผังแบบ Loop

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

คือผังแบบมีห้องหลายห้องเรียงรายเป็นกลุ่ม เดินชมเป็นทิศทางที่สามารถเดินจากจุดเริ่มต้นและวนกลับมาที่จุดเดิม มีทางเข้าออกทางเดียวกัน เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมแบบรวมศูนย์ และแบบกระจายไปห้องต่างๆ

จ.) ผังแบบ Complex

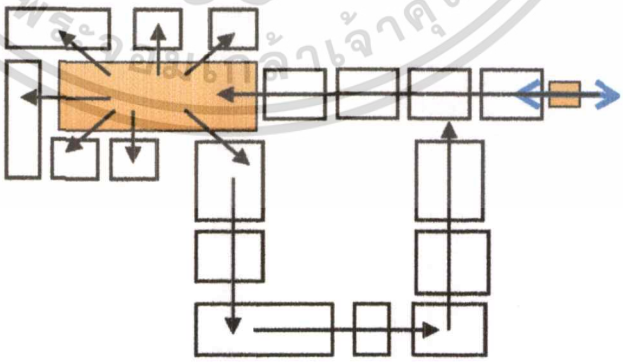

รูปที่ 2.48 แสดงผังแบบ Complex

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

คือผังแบบมีห้องหลายห้องที่จัดเป็นกลุ่มๆ เดินชมเป็นทิศทางที่ยืดหยุ่นและผสมผสานผังแบบต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น บางส่วนเป็นแบบ Linear Procession บางส่วนเป็นแบบ Loop โดยเหมาะกับการจัดแสดงเนื้อหาที่มีความซับซ้อน หรือหลายหัวข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉ.) ผังแบบ Labyrinth

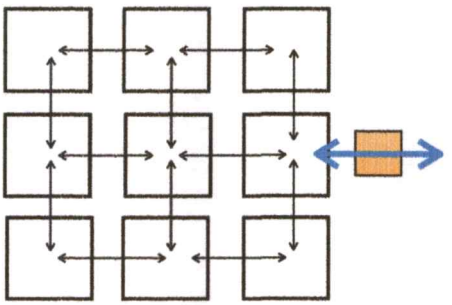

รูปที่ 2.49 **แสดงผังแบบ** Labyrinth

(ที่มา : David Littlefield. "Metric Handbook". 2008. p.28)

ผังแบบมีห้องหลายห้องเรียงเชื่อมต่อกันเป็นตาราง สามารถเดินเข้า - ออก ได้จากทุกทิศทางที่มีผนังติดกัน การวางผังแบบนี้ผู้ชมจะมีอิสระในการเดินชม แต่อาจควบคุมการเดินได้ยาก เหมาะกับการชมวัตถุ หรือผลงานต่างๆ ที่ไม่จำเป็น ต้องมีเนื้อหาสาระที่ต่อเนื่องกัน หรือเน้นความสัมพันธ์ของเรื่องราวแบบภาพรวม ไม่จำเป็นต้องเป็นลำดับขั้นตอน

2.4.2 *การศึกษาการจัดการสัญจรภายในโครงการ*

การจัดระบบทางสัญจรในพิพิธภัณฑ์ สามารถแบ่งย่อยออกเป็นสองระบบ ตามลักษณะแกนการสัญจร คือ การสัญจรเข้า - ออกทางเดียว และ การสัญจรแบบเข้า - ออกหลายทาง ซึ่งทั้งสองระบบจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.2.1 *การศึกษาการสัญจรรูปแบบเข้า - ออก ทางเดียว*

เป็นการสัญจรที่กำหนดให้มีเส้นทางเข้า - ออก ต่อเนื่องไปในทิศทางเดียวกัน ข้อดีของการสัญจรในทิศทางเดียว คือ การควบคุมดูแลได้อย่างสะดวก ผู้ชมสามารถเดินไปในเส้นทางที่กำหนดได้อย่างง่ายและชัดเจน แต่มีข้อเสียคือไม่มีอิสระในการเดินชมมากนัก และหากสิ่งที่จัดแสดงก่อนไม่สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจพอ ก็อาจทำให้ผู้ชมเบื่อหน่ายหรือไม่สนใจนิทรรศการส่วนหลังได้เท่าที่ควร ในด้านการวางผัง การสัญจรแบบนี้จะเน้นทางเลื่อนไหลของผู้ชม เดินตามเส้นทางเดียวจากจุดเริ่มต้น จนถึงจุดสุดท้าย โดยอาจมีการหยุดดูเป็นระยะๆ โดยแบ่งได้ ดังนี้

ก.) *การสัญจรแนวตรง* Rectilinear Circuit

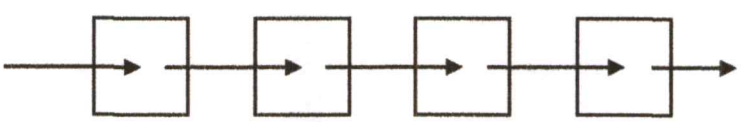

รูปที่ 2.50 ***การสัญจรแนวตรง*** Rectilinear Circuit

เป็นการสัญจรทางตรง ทิศทางเดียว อาจมีการหยุดดู หรือทำกิจกรรมเป็นช่วงๆ โดยมีประตูทางเข้า และประตูทางออก อยู่คนละตำแหน่งกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข.) การสัญจรแบบมีทางหลัก Comb Type Layout

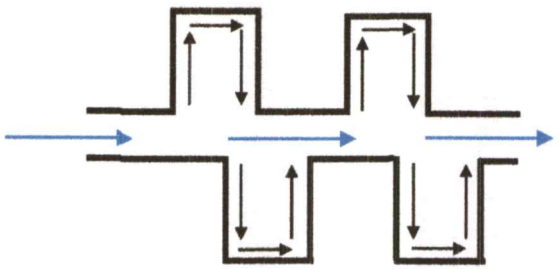

รูปที่ 2.51 **การสัญจรแบบมีทางหลัก** Comb Type Layout

เป็นการสัญจรที่มีทางเดินกลาง และแยกออกไปเป็นจุดๆ แต่ยังคงรักษาแกนหลักไว้

ค.) การสัญจรแบบเป็นรอบวงจร Twisting Circuit

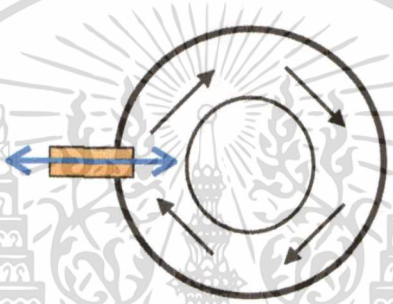

รูปที่ 2.52 **การสัญจรแบบเป็นรอบวงจร** Twisting Circuit

เป็นการสัญจรแบบมีโถงกลาง หรือเว้นไว้จัดแสดงตรงกลางในขณะที่ผู้ชมก็เดินเป็นวงรอบได้และวนกลับมาที่จุดเริ่มต้นเพื่อออกจากห้องจัดแสดง

ง.) การสัญจรแบบผังรูปสานไปมาอย่างอิสระ Weaving Freely Layout

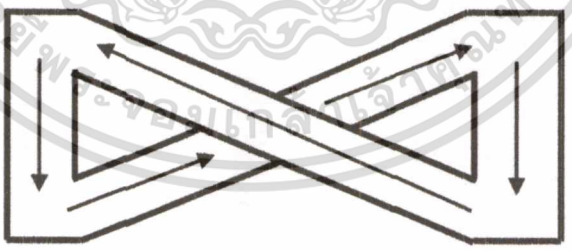

รูปที่ 2.53 **การสัญจรแบบผังรูปสานไปมาอย่างอิสระ** Weaving Freely Layout

ผังการสัญจรแบบนี้อาจใช้ความลาดชันเป็นการลดระดับ หรือยกระดับเข้าช่วยด้วย ทำให้เกิดความน่าสนใจ และเกิดมิติแบบใหม่ๆ แต่อาจทำให้เกิดความสับสนในทิศทางได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ.) การสัญจรแบบผังจัดวางหน่วยห้องต่อเนื่อง Chain Layout

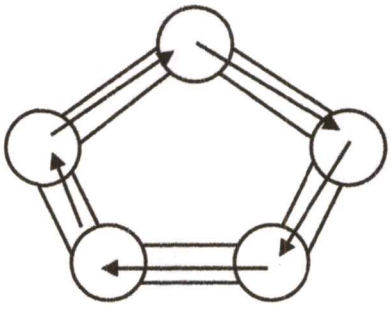

รูปที่ 2.54 **การสัญจรแบบผังจัดวางหน่วยห้องต่อเนื่อง** Chain Layout

เป็นการสัญจรแบบเดินทางเดียววนผ่านห้องย่อยต่างๆ จนกระทั่งเดินกลับมาที่ห้องแรก อันเป็นจุดเริ่มต้น การสัญจรรูปแบบนี้ควบคุมได้ง่าย และสามารถ เข้า - ออก ทางประตูเดียวกันได้

ฉ.) การสัญจรแบบ Block Arrangement

รูปที่ 2.55 **การสัญจรแบบ** Block Arrangement

เป็นการสัญจรแบบมีจุดเปลี่ยน คือ เป็นการวางผังอย่างต่อเนื่อง โดยการนำหน่วยที่น่าสนใจเป็นตัวชักนำผู้เข้าชม โดยแยกเป็นห้องๆ อยู่ทางริมเพื่อให้ใช้พื้นที่อย่างเต็มที่

ช.) การสัญจรแบบพัดลม Fan Shape

รูปที่ 2.56 **การสัญจรแบบพัดลม** Fan Shape

เป็นการสัญจรแบบมีทางเข้ากลาง และให้ผู้เข้าชมมีโอกาสเลือกจุดเข้าชมต่อได้ แต่ข้อเสียคืออาจทำให้ผู้เข้าชมเกิดความสับสน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2.2 การศึกษาการสัญจรรูปแบบเข้า - ออก หลายทาง

Decentralized System of Access

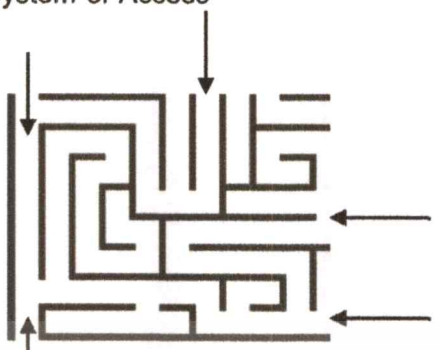

รูปที่ 2.57 การสัญจรแบบเข้า - ออก หลายทาง Decentralized System of Access

เป็นการสัญจรที่กำหนดให้มีเส้นทางเข้าและออกสองทาง หรือหลายทางขึ้นไป ซึ่งผู้เข้าสามารถเดินไปมาได้อย่างอิสระมากขึ้น และมีทางเลือกชมเฉพาะจุดที่น่าสนใจ คล้ายการเดินบนถนนในเมือง แต่อาจเข้าชมได้ไม่ครบตามที่จัดแสดงไว้

ในด้านการวางผัง การสัญจรแบบนี้จะมีอิสระและน่าสนใจ มีความท้าทายในการออกแบบ อาจมีการผสมผสาน ระบบสัญจรแบบทางเดียวเข้ามาในบางจุดก็ได้ ส่วนข้อเสียคือควบคุมยาก และอาจต้องเน้นจุดเด่นที่ต้องการแสดงให้ชัดเจน

2.4.3 การศึกษาสื่อและวิธีการนำเสนอการแสดง

การจัดนิทรรศการ ที่จะต้องสื่อสารด้วยสื่อและเทคโนโลยีผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์นั้น นักจิตวิทยาพบว่า การรับรู้ของมนุษย์แบ่งเป็น 5 ส่วนด้วยกัน ซึ่งคือ การรับรู้ผ่านประสาท ตา หู กาย ลิ้น และจมูก ซึ่งการมองเห็นด้วยดวงตา เป็นสัมผัสที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุด

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นประสาทสัมผัสที่นำการเรียนรู้ให้มนุษย์

ประสาทสัมผัส	เปอร์เซ็นของการเรียนรู้
ตา	83
หู	11
จมูก	3.5
กาย	1.5
ลิ้น	1

(ที่มา : บทความการเห็นกับการเรียนรู้โดย ศจ.ดร. บุญรัตน์ บัวเย็น)

ภาพ วัตถุและสื่อต่างๆ ล้วนเป็นรูปแบบการจัดแสดงที่เน้นการมองเห็น ซึ่งการจำแนกประเภทรูปแบบ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภทหลักๆ ได้แก่ 2มิติ 3มิติ การสร้างบรรยากาศ และสื่อกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 แสดงรูปแบบและลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ

รูปแบบสื่อการจัดแสดง	ลักษณะและรายละเอียด
การจัดแสดงรูปแบบ 2 มิติ	เป็นลักษณะของการจัดการแสดงแบบ ภาพ สี เสียง และตัวอักษร เพียงอย่างเดียว ผู้ชมสามารถรับรู้ด้วยการมองดูทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แลพอ่านคำบรรยายต่างๆ เป็นการจัดแสดงที่ไม่เน้น กิจกรรมให้คนมีส่วนร่วม แต่เน้นการให้ความรู้ หรือเนื้อหาสาระมากกว่า
การจัดแสดงรูปแบบ 3 มิติ	มีการใช้วัตถุจัดแสดงประกอบ เช่น วัตถุ สิ่งของประติมากรรม หุ่นจำลอง เป็นต้น สามารถช่วยสร้างความน่าสนใจ และเห็นการอธิบาย ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถเดินผ่าน และเดินชมได้รอบๆ ทำให้เห็นมุมมอง ที่หลากหลายมากขึ้น
การสร้างบรรยากาศ	เป็นการจัดแสดงที่ผู้ชมสามารถเดินผ่านเข้าไปในพื้นที่ ที่ถูกจำลองบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ขึ้น
สื่อกิจกรรม	การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้วยกิจกรรม

(ที่มา : คู่มือการสอนออกแบบภายในพิพิธภัณฑ์ โดย ณัฐรฐนนท์ ทองสุทธิพีรภาส)

2.4.3.1 การจัดแสดงด้วยสื่อ 2 มิติ ป้ายนิเทศ และ บอร์ด

แผ่นป้าย (Board) หมายถึง แผ่นหนังสี อ หรือ แผ่นเครื่องหมายที่บอกให้รู้เป็นวัสดุรองรับสื่อหรือเนื้อหาต่างๆ อาจเป็นแผ่นป้ายที่ถอดประกอบได้เคลื่อนย้ายได้หรือติดตายตัว หรือมีแผ่นติดกับผนังเลยก็ได้ ส่วนวัสดุที่ใช้ เช่น กระดาษแข็ง ไม้อัด ไม้ไผ่สาน ไม้เนื้อแข็ง พลาสติกโลหะ แผ่นเซลโลกรีต เป็นต้น

เนื้อหาที่ปรากฏในป้าย ไม่ควรมีคำอธิบายมากเกินไป ควรเน้นรูปภาพ หรือ แผนภูมที่เข้าใจง่าย และเห็นได้จากระยะไกล ใช้สีหรือกราฟฟิคที่สอดคล้องเชื่อมโยงต่อเนื่องกันในแต่ละป้าย

ส่วนการจัดวางป้ายนิเทศ และ บอร์ด ควรเว้นที่ให้ผู้ชมมีพื้นที่สำหรับยืนชม และเรียงลำดับเนื้อหา ก่อน หลัง ตามเส้นทางการเดิน การจัดป้ายต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.3.2 การจัดแสดงด้วยสื่อ 2 มิติ และ 3 มิติ อื่นๆ

1. **แผ่นปลิว** Leaflets ในงานนิทรรศการสามารถใช้ในการประชาสัมพันธ์งานและให้ข้อมูลเนื้อหาสาระที่ต้องการจะสื่อสาร เหมาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากและไม่เฉพาะเจาะจง เป็นสื่อที่ลงทุนน้อยทั้งเวลา แรงงาน และงบประมาณ

2. **จุลสาร วารสาร** Journal เป็นที่นิยมอย่างมากในการจัดนิทรรศการขนาดกลางและขนาดใหญ่ และมักจัดทำเป็นโอกาสพิเศษสำหรับนิทรรศการนั้นๆ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของบทความจะเกี่ยวข้องกับนิทรรศการโดยตรงหรือโดยอ้อมบ้าง

3. **โปสเตอร์** Poster เป็นสื่อทัศนวัสดุที่สร้างขึ้นเพื่อใช้กระตุ้น ชักชวน ชักจูง ให้ผู้ชมเกิดความสนใจเชื่อถือศรัทธาและนำไปสู่การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป การใช้ภาพโฆษณาในนิทรรศการจะช่วยเร้าใจให้ผู้ชมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างได้ดี เช่น การชักชวนให้ทำกิจกรรม หรือ การกระตุ้นให้เห็นภัยเรื่องต่างๆ

4. **แผนภูมิ** Charts เป็นวัสดุ กราฟิกที่มีองค์ประกอบเป็นสัญลักษณ์ รูปภาพ และตัวอักษร ใช้ประกอบการบรรยายชี้แจงสรุปสาระสำคัญในนิทรรศการเหมาะกับเนื้อหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ กระบวนการ การแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล

5. **แผนภาพ** Diagram เป็นทัศนวัสดุอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นส่วนประกอบต่างๆ ของสิ่งของหรือระบบงานด้วยภาพ เช่น การทำงานของลูกสูบรถยนต์ การทำงานของเครื่องกรองน้ำ เป็นต้น

6. **แผนสถิติ** Graphs เป็นวัสดุที่เน้นการสื่อความหมายในเชิงปริมาณและตัวเลข แผนสถิติแต่ละเรื่องควรแจ้งที่มาของข้อมูลต่างๆ ให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเชื่อถือ และเปิดโอกาสให้ศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ง่ายขึ้นด้วย เนื้อหาที่เหมาะสมได้แก่ข้อมูลเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

7. **ของแสดงจริง** Real Objects ได้แก่ สิ่งของที่มีสภาพเดิ มแท้ อาจเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ผู้ชมสามารถเรียนรู้ของจริงได้ด้วยประสาทสัมผัสทำให้สามารถ มองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส และได้สัมผัสกับบรรยากศจริงด้วยตัวเองได้

8. **หุ่นจำลอง** Models เป็นทัศนวัสดุชนิดหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบของจริงมีลักษณะ เป็น 3 มิติ แสดงสัดส่วนและสีที่เหมือนจริงใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ทดแทนของจริงในกรณีที่ของจริงมีข้อจำกัด ไม่สามารถนำมาแสดงได้ เช่น การแสดงโครงสร้างสิ่งของบางอย่างที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่เกินไป บางอย่างมีอันตรายอยู่ไกลเกินไป สูญหายไปในอดีต สื่อหุ่นจำลองจึงมีประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ของผู้ชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. **อันตรทัศน์** Diorama เป็นการนำเอาการจัดฉากและวัตถุประเภท 3 มิติ มาประกอบกันเพื่อแสดงให้เห็นบรรยากาศ และ เนื้อเรื่องที่ใกล้เคียงกับความจริงได้มากขึ้น อาจมีการเคลื่อนไหว และเสียงประกอบด้วย มักให้ผู้เข้าชมดูรอบๆอย่างเดียว หรือเดินเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแสดงก็ได้

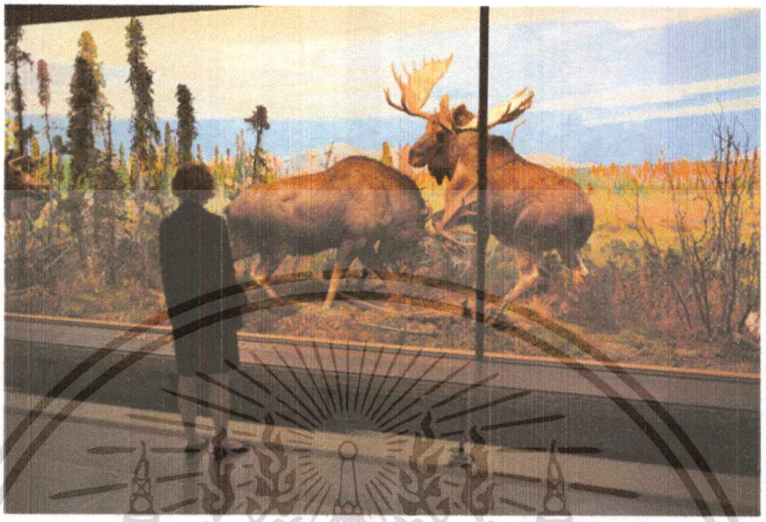

รูปที่ 2.58 แสดงลักษณะ Diorama ในพิพิธภัณฑ์
(ที่มา : http://mentalfloss.com/article/67020/natural-history-museum-dioramas-are-disappearing)

10. **Mock Up** มีลักษณะคล้ายกับ Diorama โดยเป็น Model ขนาดใหญ่ 1 ชิ้น ที่ผู้ชมเดินเข้าไปในนั้นได้ ที่แตกต่างกับ Diorama ในแง่ของจุดสนใจ คือ Diorama จะมีจุดสนใจจะอยู่ที่วัตถุที่นำมาจัดแสดงภายในห้องนั้น ส่วน Mock Up จุดสนใจจะอยู่ที่ตัวของมันเองทั้งหมด ส่วนขนาดขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่จะนำมาจัดการแสดง

11. **Electronic Board** เป็นบอร์ด ที่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าเข้ามาช่วยในการจัดแสดงเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและสามารถตอบสนองประสาทสัมผัสได้มากกว่า การใช้สายตาเพียงอย่างเดียว เช่น การใช้ไฟ LED , ไฟกระพริบต่างๆ เป็นต้น

รูปที่ 2.59 แสดงลักษณะ Electronic Board ในพิพิธภัณฑ์
(ที่มา : http://www.liminal.org.uk/portfolio/the-boisterous-sea-of-liberty/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. Touch Screen Monitor เป็นการใช้ระบบจอสัมผัสในการอ่านข้อความหรือดูภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสามารถเลือกดู หรืออ่านในสิ่งที่สนใจได้

รูปที่ 2.60 แสดงลักษณะ Touch Screen Monitor **ในพิพิธภัณฑ์**
(ที่มา : http://www.museum.point2explore.com/)

13. Equipments เป็นการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ เข้ามาช่วยในการจัดแสดงแต่มีข้อจำกัด คือไม่สามารถ จัดแบบการจัดทั่วไปได้ เพราะต้องการความมืดในการจัดแสดง เช่น Computer Display, Video Wall, Virtual Reality, Hologram

14. **การฉายภาพ** Projection เป็นการฉายภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว แสดงเรื่องราวได้ เช่น ภาพยนตร์สั้น แอนิเมชั่น เป็นต้น โดยมีเครื่องฉาย เป็นอุปกรณ์สำคัญ มีฉากตั้งรองรับ และมีการควบคุมแสงในบริเวณให้มืดอยู่เสมอ

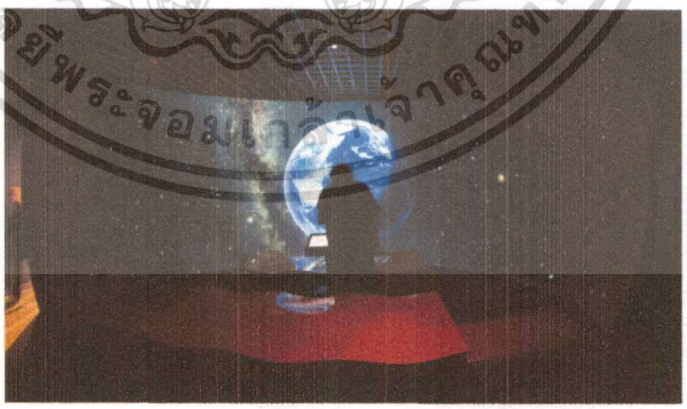

รูปที่ 2.61 แสดงลักษณะ การฉายภาพ Projection **ในพิพิธภัณฑ์**
(ที่มา : http://www.digitalprojection.com/)

15. Mixed Technique คือการนำเอาเทคนิคต่างๆ มาจัดแสดงร่วมกันเพื่อเพิ่มความสนใจในเนื้อหาและเรื่องราวของงานที่จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.3.3 **สื่ออุปกรณ์**

สื่ออุปกรณ์พื้นฐาน ได้แก่ เครื่องเสียงและอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย

- **เครื่องเสียง** Audio Equipment เป็นสื่อโสตอุปกรณ์ ที่มีความจำเป็นในการจัดนิทรรศการ ช่วยในการปรับเสียงผู้พูดให้ผู้ฟังรับรู้ได้อย่างชัดเจน ทำให้สะดวกในการสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ในนิทรรศการ ทั้งในบริเวณงานที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ ภายในห้องประชุม และห้องจัดนิทรรศการ ระบบการขยายเสียงมีส่วนประกอบ 4 ส่วน

1.) **ไมโครโฟน** Microphone เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนคลื่นเสียงให้เป็นสัญญาณไฟฟ้าฟ้าความถี่เสียงเสียงได้

2.) **เครื่องขยายเสียง** Amplifier การทำงานเครื่องขยายเสียง มี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนปรับแต่งและควบคุมเสียง และส่วนขยายเสียงและขยายสัญญาณให้มีกำลังส่งไปยังลำโพง

3.) **ลำโพง** Speaker เป็นอุปกรณ์ ทำหน้าที่ เปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าที่ขยายแล้วให้กลับเป็นสัญญาณเสียงเหมือนเสียงจากแหล่งกำเนิด

4.) **เครื่องฉาย** Projector เครื่องฉายนั้นเป็นอุปกรณ์สำคัญในการดำเนินงาน ที่นิยมใช้มากในปัจจุบัน คือ เครื่องฉาย LCD (Liquid Crytal Display) ที่สามารถฉายภาพได้จากอุปกรณ์ต่างๆ ได้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์, เครื่องวิซวลไลเซอร์ หรื อเครื่องเล่นวิดีทัศน์

2.4.3.4 **สื่อกิจกรรม**

- **การบรรยาย** คือการถ่ายทอดข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการสื่อสารด้วยการบอกเล่า เป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จัดประกอบนิทรรศการทั่วไป ซึ่งผู้บรรยายควรเตรียมการศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนมาเป็นอย่างดี จึงบรรยายได้อรรถรสชวนติดตาม ผู้บรรยายที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องบรรยายอย่างลึกซึ้ง

- **การประชุมสัมมนา** เป็นการจัดลักษณะในกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์หรือเป็นการระดมความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหมาะสำหรับกรณีที่ผู้เข้าร่วมสัมมนามีประสบการณ์มากและมีความรู้ระดับอาวุโส ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน มีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น ไม่มีวิทยากร มีแต่ผู้ประสานงานหรือผู้จัดดำเนินการคอยอำนวยความสะดวกและให้บริการ

- **การสาธิต** เป็นกิจกรรมที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระด้วยการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อมกับบรรยายหรืออธิบายเป็นลำดับขั้นตอนโดยทั่วไปจะประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ขั้นสาธิต ขั้นสรุป และประเมินผล โดยผู้ชมนิทรรศการมีส่วนร่วมในการสังเกตและร่วมกิจกรรมไปด้วยเป็นระยะๆ กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมปฏิบัติที่มีกระบวนการมีลำดับขั้นตอน

- **การแสดงบทบาทสมมุติและสถานการณ์จำลอง** เป็นกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็น กระบวนการที่มีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือกำหนดสถานกาณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- **การเล่นเกม** เป็นกิจกรรมที่มีกติกาสำหรับการเล่น อาจแข่งกับตนเองหรือผู้อื่นก็ได้ มีประโยชน์ทำให้ได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน ตื่นเต้น สนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

- **การแสดงและภาพยนตร์** เป็นสื่อกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานเรียกความสนใจจากผู้ชมได้ การแสดงที่ดีควรสอดคล้องและส่งเสริมวัตถุประสงค์ของนิทรรศการ การแสดงที่นิยมจัดในนิทรรศการ ได้แก่ ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน รีวิว ละคร นอกจากนี้ยังมี การแสดงประเภทมหรสพ ซึ่งจัดในนิทรรศการขนาดใหญ่ เช่น ละครเวที หรือ ภาพยนตร์ เป็นต้น ก

- **การจัดการประกวดและการแข่งขันทักษะต่างๆ** สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้ประกวดแข่งขันและผู้ชมนิทรรศการได้ ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าหาเทคนิค วิธีการต่างๆ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถได้รวดเร็ว เนื้อหาของการจัดประกวดและแข่งขันอาจเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ

2.4.4 การศึกษาเรื่องแสงที่เหมาะสมในพิพิธภัณฑ์

ในการสร้างสรรค์ปรากฏการณ์ของแสงสว่างกับงานสถาปัตยกรรม เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ นิทรรศการ และพิพิธภัณฑ์มีความน่าสนใจ มีแสงสว่างที่เพียงพอ เหมาะสม และเพื่อเน้นวัตถุ จุดเด่น หรือที่ว่างต่างๆ ให้มีบรรยากาศที่สวยงาม การใช้แสงในการออกแบบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์

2.4.4.1 แสงธรรมชาติ

การใช้แสงธรรมชาติ หรือแสงอาทิตย์นั้น จะมีความสว่างจ้ามาก และมีความร้อนสูง ดังนั้นจึงต้องมีการออกแบบเพื่อลดหรือควบคุมแสงให้ส่องผ่านอย่างเหมาะสม สีของแสงธรรมชาติเมื่อกระทบวัตถุ จะไม่เปลี่ยนสีของวัตถุ รูปแบบการส่องผ่านมีลักษณะดังนี้

- ตำแหน่งการส่องผ่านของแสง
- การส่องผ่านของแสงด้านบน เป็นลักษณะส่องผ่านทางหลังคา เช่น การใช้ช่องแสงหลังคา (Skylight) หรือการเปิดช่องแสงด้านข้างของหลังคา
- การส่องผ่านของแสงจากด้านข้าง เป็นลักษณะการเปิดช่องแสงที่ผนัง หรือผ่านผนังโปร่งแสงเข้ามาในอาคาร
- การส่องผ่านของแสงรอบทิศทาง (Global) เป็นลักษณะการส่องผ่านของแสงผ่านกรอบอาคารในทุกทิศทาง เช่น แสงผ่านโครงสร้างโปร่ง (Truss) และผ่านระนาบกระจกใสรอบด้าน หรือเป็นอาคารที่มีแต่โครงสร้าง แต่ไร้ผนังเป็นต้น
- การควบคุมปริมาณของแสง

หลังจากศึกษาวิธีการส่องผ่านของแสงจากตำแหน่งต่างๆแล้ว การควบคุมปริมาณแสงก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ช่องเปิดโล่ง หรือ กระจกใส แสงจะส่องผ่านมาได้โดยตรง มีความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกมาก ทำให้ห้องดูโล่งสบายขึ้น เช่น ผนังกระจกใส หน้าต่างกระจกใส กรอบหน้าต่างไร้บาน เป็นต้น ข้อเสีย คือหากเป็นช่องใกล้ระดับพื้นดิน จะทำให้ห้องเสียความเป็นพื้นที่ส่วนตัว

- ช่องเปิดที่มีส่วนกันแดดที่ยืดหยุ่น เป็นช่องที่สามารถเพิ่มหรือลดปริมาณแสงได้ เช่น การใช้ผ้าม่าน ฉากกันแสง บานหน้าต่าง กันสาดที่เปิด - ปิดได้ เป็นต้น

- ช่องเปิดที่มีส่วนกันแดดแบบถาวร เป็นช่องที่มีส่วนกันแสงอาทิตย์ที่ถูกยึดติดถาวร เช่นกันสาด ระแนงไม้ แผงลายของ Facade อาคาร เป็นต้น

- ช่องเปิดที่มีความโปร่งแสง เช่น กระจกฝ้า หรือ การติดฟิล์มสะท้อนแสง

- ช่องเปิดที่เกือบทึบแสง เช่น การใช้แผงระแนงกั้น ทำให้มองไม่เห็นภายนอก และแสงส่องผ่านได้น้อย หรือ การให้แสงส่องผ่านรูแสงเล็กๆ เป็นต้น ให้ความรู้สึกเชื่อมต่อกับภายนอกน้อย ทำให้ห้องเกิดมิติ มีความลึกลับ ซับซ้อนมากขึ้น

- ความสัมพันธ์ของแสงธรรมชาติกับสถาปัตยกรรม

การส่องผ่านของแสงในสถาปัตยกรรม จะเป็นการขับเน้นส่วนต่างๆ ของสถาปัตยกรรมได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.) แสงและการเน้นรูปทรง Light Emphasizing Form

แสงธรรมชาติสามารถเน้นรูปทรงทางสถาปัตยกรรม และเฟอร์นิเจอร์ภายในให้เกิดความชัดเจนได้ ตัวอย่างของการใช้แสงในการเน้นสถาปัตยกรรม เช่น

นอกจากจะเน้นเพียงรูปทรงแล้ว การส่องสว่างที่ทั่วถึงทั้งห้องก็ช่วยเน้น ปริมาตร และ รูปร่าง ของรูปทรงได้ด้วย ตัวอย่างของการใช้แสงในการเน้นสถาปัตยกรรม

2.) แสงและการลวงตารูปทรง (Light Dematerializing Form)

แสงธรรมชาตินั้นสามารถลวงตา หรือลดความชัดเจนของรูปทรงสถาปัตยกรรมได้ ซึ่งมักเกิดกับลักษณะพื้นผิวของรูปทรงประกอบด้วยเช่น ความไม่ชัดเจนของรูปทรงที่เกิดจากแสงสะท้อนกับพื้นผิวของรูปทรงนั้น ทำให้เกิดแสงที่มีลักษณะเคลื่อนไหวเป็น Dynamic ซึ่งมักปรากฏบนผิววัสดุมันวาว เช่น โลหะเหล็ก สังกะสี ทองแดง กระจก เป็นต้น ตัวอย่างของการสะท้อนแสงแบบนี้ เช่น

นอกจากนี้ แสงและลวดลายของเงา (Light and Shadow Pattern) ที่ทาบลงบนสถาปัตยกรรม ยังช่วยบดบังและลวงตารูปทรง หรือรูปร่างได้ เช่นแสงที่ส่องผ่านระแนง ช่องแสง ลวดลายตะแกรง หรือหน้าต่างกระจกสี

3.) แสงเพื่อการส่องวัตถุ และขับเน้นจุดเด่น

เป็นการใช้แสงธรรมชาติเพื่อส่องสว่างไปยังวัตถุ หรือสิ่งที่จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4.2 แสงประดิษฐ์

เป็นแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าที่สามารถดัดแปลงมาใช้ในมุมต่างๆได้สะดวกและมีปริมาตรสม่ำเสมอ สามารถแบ่งประเภท ได้ดังนี้

- Direct Light คือ ไฟส่ องตรง ลักษณะแสงมีความสัมพันธ์โดนตรงกับมุมของไฟที่ส่องไปยังพื้น ผนัง หรือ ที่วัตถุ ไฟแต่ละดวงจะแสดงสว่างที่ชัดเจนเหมาะสำหรับใช้ในสถานที่ที่ต้องการแสงสว่างมาก เช่น ห้องโถง ห้องทำงาน ห้องสมุด

- Indirect หรือ Reflected Light คือ การส่ องสว่ างโดยตรงอาจใช้การสะท้อน หรือการหลบดวงไฟ สามารถดึงดูดความสนใจของพื้นที่ได้ เพราะสามารถส่องแสงสว่างโดยยังทำให้ดูนวลสบายตา ไม่เจิดจ้าจนเกินไป

- Light from Below หรือ Foot Light คือ ไฟที่ส่องวัตถุจากทางด้านล่าง อาจดูไปเป็นธรรมชาติ และไม่สร้างความสมจริง แต่เป็นการเน้นวัตถุ หรือสิ่งที่แสดงให้เกิดอารมณ์จินตนาการ จากการมองเห็นที่เกินจริง การส่องไฟ Foot Light ที่ดีควรทำมุม 45 องศา เพื่อให้เห็นสิ่งที่แสดงได้ชัดเจน

- Front Light คือ แสงจากทางด้านหน้า ตำแหน่งไฟจะอยู่ข้างๆ หรือข้างหลังผู้ดู แล้วส่องไปยังพื้นด้านหน้า ซึ่งลดความแปลกแยกระหว่างวัตถุกับพื้นที่ได้มากกว่าไฟ อื่นๆ Front Light เป็นชนิ ดจะสว่างครอบคลุมแต่ เพียงด้านที่ส่องสว่างด้านเดียว ทำให้ข้างหลังเกิดเงาทั้งหมดหรือ ไม่เห็นส่วนหลังวัตถุดังนั้นพื้นที่และบรรยากาศจะต้องคงไว้เพียงขอบเขตสำคัญด้านเดียว ที่ผู้ชมต้องเห็น

- Border Light คือ ไฟที่ส่องผ่านขอบกั้ นนิยมการส่องสว่างเป็นแถบยาวต่อเนื่อง ที่พื้น ผนัง หรือเพดาน อาจต้องใช้ดวงไฟจำนวนมากในการติดตั้งเป็นแถว

- Back Light คือ แสงจากด้ านหลัง ตำแหน่งจะอยู่ข้างหลังวัตถุ ส่องสว่างจากด้านหลังและทอดเงาไปยังผู้ดูแล แสงนี้เป็นการเน้นรูปร่าง หรือเงาของวัตถุ มีแนวโน้มทำให้เกิดซอกหลืบ มักใช้ในงานละคร และบรรยากาศนี้ไม่สามารถเน้นแสงที่มากระทบได้

- Shade Light คือ แสงด้านข้าง เป็นแสงที่ส่องไปยังพื้นที่จากด้านข้างเป็นทิศทางที่ถูกใช้ประจำและมีประโยชน์ในการสร้างความชัดเจนต่อพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5 การศึกษาจิตวิทยาของผู้เข้าชมนิทรรศการ

2.4.5.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้

การศึกษาจิตวิทยาของผู้เข้าชมนิทรรศการสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

ก.) ปัจจัยเร้าจากภายนอก คือ สื่อกิจกรรมต่าง ๆ สื่อเหล่านี้จะสามารถกระตุ้น การรับรู้ได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณลักษณะต่อไปนี้

- ความเข้ม หมายถึงความชัดเจนของสื่อจัดแสดง เช่น แสง สี
- ขนาดวัตถุ หรือสิ่งเร้าที่ใหญ่มักดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าวัตถุหรือสิ่งเร้าที่มีขนาดเล็ก
- ความแปลกใหม่และสิ่งที่ขัดแย้งกัน การเปลี่ยนแปลงทำให้สิ่งเร้าผิดปกติไปจากเดิมที่คุ้นเคยหรือสิ่งที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับสิ่งปกติทั่วไป จะสามารถสร้างความน่าสนใจได้เป็นอย่างดี
- ตำแหน่งที่ตั้ง สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดนิทรรศการให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม จะกระตุ้นความสนใจได้ดีกว่าการจัดวางในระดับสูงหรือต่ำเกินไป
- การเคลื่อนไหว สิ่งเร้าที่มีการเปลี่ยนหรือการเคลื่อนไหวย่อมสามารถกระตุ้นความสนใจได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่นิ่งอยู่กับที่
- ความเป็นหนึ่งเดียว สิ่งของหรือวัตถุที่มีอยู่หนึ่งเดียวบนพื้นที่ว่างบริเวณกว้างจะก่อให้เกิดความสนใจได้ดีเป็นพิเศษ
- ระยะทาง สิ่งของหรือรูปภาพที่วางซ้อนทับกันบางส่วนจะก่อให้เกิดมิติ ตื้นลึกทำให้ดูเป็นระยะทางใกล้ไกลเป็นลำดับ จะช่วยเร้าความสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่จัดเรียงในระนาบเดียว
- ความคงทน เป็นช่วงระยะเวลาหรือความถี่ในการปรากฏและคงอยู่ของสิ่งเร้า ทำให้อวัยวะรับสัมผัสมีเวลาเพียงพอในการรับรู้มีโอกาสทบทวน การตีความซ้ำอีกหลายครั้ง ทำให้รับรู้แม่นยำแน่นอน
- การทำซ้ำ สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นซ้ำและซ้ำอีก หลายครั้ง

ข.) ปัจจัยเร้าจากภายใน เป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาดังนั้นการสร้างความสนใจเพื่อให้เกิดการรับรู้จึงควรคำนึงถึงปัจจัยทางด้านจิตวิทยาบางประการ ดังต่อไปนี้

- ความตั้งใจ เป็นการเตรียมความพร้อมของมนุษย์ เพื่อสัมผัสให้ได้อย่างชัดเจน เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เลือกตอบสนองแก่สิ่งเร้าบางชนิด
- แรงขับ เป็นแรงกระตุ้นให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ
- อารมณ์ หรือคุณภาพของจิตใจ ถ้าหากอารมณ์ดีจิตใจแจ่มใสปลอดโปร่งจะสามารถแปลความหมายของการรับสัมผัสได้ถูกต้องกว่าขณะอารมณ์ขุ่นมัวหรือจิตใจได้รับความกระทบกระเทือน
- ความสนใจ หมายถึงความโน้มเอียงที่จะแสดงบทบาทและเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ก่อให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป
- สติปัญญา เป็นความสามารถขั้นสูงของมนุษย์แต่ละคนในการผสมผสานระหว่างอารมณ์ความรู้สึกกับความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล สติปัญญาจึงเป็นผลสรุปองค์ความรู้ทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.2 การรับรู้นิทรรศการตามแนวทฤษฎีจิตวิทยา

ตามทฤษฎีของกลุ่มเกสตอลท์ มีแนวคิดว่าองค์ประกอบสำคัญของภาพหรือสิ่งเร้าที่เรารับรู้โดยทั่วไปมี 2 ส่วน คือ ภาพและพื้น ดังนั้น การรวมกันของภาพและพื้น จึงถือเป็นกฎสำคัญของการจัดสิ่งเร้า เพื่อการกระตุ้นความสนใจซึ่งมีหลักสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

ก.) หลักของความใกล้ชิด

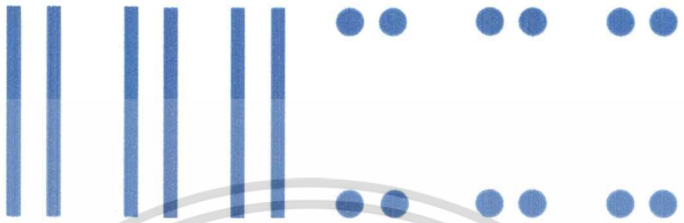

รูปที่ 2.62 แสดงหลักการของความใกล้ชิด

(ที่มา : ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ, 2529 หน้า 104)

หมายถึง สิ่งเร้าที่อยู่ใกล้กันทำให้เรามีแนวโน้มที่จะรับรู้เป็นพวกเดียวกันมากกว่าสิ่งเร้าอยู่ห่างกัน

ประโยชน์ ในการนำหลักของความใกล้ชิดมาใช้กับการจัดนิทรรศการคือ สะดวกต่อการรับรู้และเรียนรู้ของผู้ชม ทำให้ดูเป็นกลุ่มเป็นก้อนหรือเป็นชุด ง่ายต่อการตรวจสอบจำนวน วัสดุที่จัดแสดง การประยุกต์หลักการนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมรับรู้ได้ดีตามหลักควรจัดสื่อหรือวัตถุสิ่งของให้อยู่รวมกัน เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน

ข.) หลักการของความคล้ายคลึง

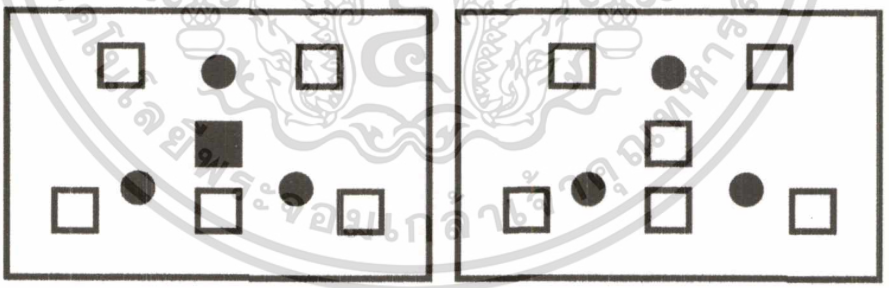

รูปที่ 2.63 แสดงหลักการของความคล้ายคลึง

(ที่มา : วิวรรณน์ จันทร์เทพย์, 2548)

หมายถึง สิ่งเร้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันทำให้การรับรู้มีแนวโน้มที่จะเป็นพวกเดียวกันมากกว่าสิ่งที่แตกต่างกัน แม้ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ใกล้หรือไกลกันก็ตาม แต่หลักนี้ไม่สามารถใช้ได้กับทุกสิ่งเร้า

ประโยชน์ของหลักของความคล้ายคลึง คือ ช่วยให้เกิดความเป็นกลุ่มและมีเอกภาพ สะดวกต่อการรับรู้และเรียนรู้ของผู้ชม การประยุกต์ใช้หลักของความคล้ายคลึงกับการจัดนิทรรศการทำได้โดยการจัดวางสื่อหรือสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายกัน เป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค.) หลักการของความต่อเนื่อง

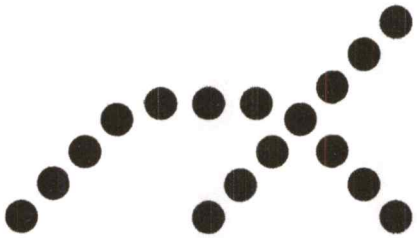

รูปที่ 2.64 แสดงหลักการของความต่อเนื่อง
(ที่มา : วิวรรณน์ จันทร์เทพย์, 2548)

หมายถึง สิ่งเร้าที่ปรากฏให้เห็นอย่างซ้ำๆ เหมือนกันไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่องจะมีแนวโน้มเป็นพวกเดียวกันมากขึ้น

ประโยชน์ในการนำหลักการนี้มาใช้คือ ช่วยให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนออกแบบและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและง่ายต่อการสังเกต การรับรู้และการเรียนรู้ดังตัวอย่างเช่น การจัดวางป้ายนิเทศ ให้เป็นแนวต่อเนื่องกันเป็นระยะทางยาวตามความเหมาะสมการใช้เส้น สี สัญลักษณ์ แสง รูปแบบ ซ้ำๆ กันอย่างต่อเนื่อง

ง.) หลักการของการประสาน

รูปที่ 2.65 แสดงหลักการของความประสาน
(ที่มา : ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ, 2529 หน้า 106)

หมายถึง การต่อเติมสิ่งเร้าที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ (Closure) สิ่งที่ผิดปกติหรือส่วนของภาพหรือของวัตถุที่หายไปจะกระตุ้นการรับรู้ได้ดีความไม่สมบูรณ์จะก่อให้เกิดความสงสัยสามารถสร้างความฉงนและสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมได้ดี

การประยุกต์ใช้หลักของการประสานกับการจัดนิทรรศการสามารถทำได้โดยการวางผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันให้ห่างกันในบางช่วงที่ต้องการกระตุ้นการรับรู้หรือเรียกร้องความสนใจเป็นพิเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.3 ทฤษฎีจิตวิทยาด้านการเรียนรู้ของมนุษย์

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ แต่มิใช่ผลจากการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณหรือวุฒิภาวะ หรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเหนื่อยล้า พิษของยา เป็นต้น

การจัดนิทรรศการเป็นสิ่งกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ชมได้ดีเนื่องจากการใช้สื่อหลายชนิดและวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้หลายด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนิทรรศการมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ แตกต่างจากการเรียนรู้ในห้องเรียนทั่วไป

Benjamin Bloom นักวัดผลผู้ยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกา สรุปว่าการเรียนรู้มีผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป

ก.) **การเรียนรู้ความเข้าใจ** หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ผู้ชมสามารถเกิดการเรียนรู้ด้านนี้ได้จากสื่อ หรือวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย ในงานนิทรรศการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ หุ่นจำลอง ของจริง ของตัวอย่าง แผนภูมิ แผนสถิติ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในงานนิทรรศการ เช่น การตอบปัญหา การแสดงละคร การบรรยาย การ อภิปราย เป็นต้น

ข.) **การเรียนรู้ด้านเจตคติ ด้านอารมณ์จิตใจ** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ทำให้ผู้ชม เกิดความพอใจ เกิดความซาบซึ้ง และเห็นคุณค่าเกิดความศรัทธา มีค่านิยม เกิดความภาคภูมิใจ ผู้ชมสามารถเกิดการเรียนรู้ด้านนี้จากนิทรรศการได้ดี

ค.) **การเรียนรู้ด้านกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะหรือความชำนาญในการใช้กล้ามเนื้อหรืออวัยวะต่างๆ ในการเคลื่อนไหวไม่ว่าจะเป็นทักษะการพูด อ่าน เขียน เล่นดนตรี กีฬา ฟ้ารำ การคำนวฯ ที่สามารถทำได้อย่างคล่องแคล่วจนแลดูเป็นธรรมชาติ

โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้ชมในการรับชมนิทรรศการว่าแต่ละครั้งผู้ชมจะเกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ ตัวผู้ชมหรือผู้เรียนในด้าน วุฒิภาวะและความพร้อมสติปัญญา อารมณ์ เพศ สังคมวัฒนธรรม และประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และความสนใจส่วนในด้านเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาและนิทรรศการความยากง่าย ความหมาย และความสอดคล้องกับเนื้อหากับกิจกรรม ซึ่งเทคนิคในการนำเสนอที่ดีจึงควรมีขั้นตอนที่ต่อเนื่องเร้าความสนใจได้ มีการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สถานที่ สื่อ และบรรยากาศอย่างชัดเจน ถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.4 พัฒนาการด้านการเรียนรู้ของมนุษย์

พัฒนาการของมนุษย์วัยต่างๆ ตั้งแต่เด็กจนถึงวัยชรา โดยธรรมชาติของมนุษย์แต่ละวัยนั้นมีความสนใจและความต้องการแตกต่างกันวัยหรืออายุของผู้ชมมีความเกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ ความพร้อม การรับรู้ การเรียนรู้ ความต้องการ ความสนใจ ประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ในการชมนิทรรศการ ดังนั้นในการจัดนิทรรศการจึงควรคำนึงถึงวัยของผู้ชม

ก.) วัยเด็กตอนต้น อายุตั้งแต่ 2-6 ปี เป็นวัยที่มีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเพราะเริ่มก้าวออกสู่สังคมนอกบ้าน เด็กวัยนี้ชอบสิ่งของแปลกๆ ใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน สนใจสิ่งรอบตัว เป็นวัยแห่งการสำรวจอย่างแท้จริง ช่างซักถาม ชอบรูปภาพในหนังสือและชมสิ่งเคลื่อนไหวสีสันสดใสชัดเจน ของเล่นที่จับต้องได้ถนัดมือ ชอบวิ่งเล่น ปีนป่าย เคลื่อนไหว ร้องเพลงที่มีจังหวะง่ายๆ เนื้อร้องสั้น เลียนแบบคนที่โตกว่า

ข.) วัยเด็กตอนกลาง อายุ 7-12 ปี อยู่ในระดับประถมศึกษา เด็ กสนใจสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว พอใจที่จะเผชิญสิ่งแปลกใหม่ ชอบอ่านหนังสือ ฟังเพลง ร้องเพลง ดูโทรทัศน์ ชอบภาพยนตร์ ประเภทนิทาน นิยายผจญภัยลึกลับ การทดลองค้นคว้าหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ สนใจร่างกายของตนเอง สัตว์เลี้ยง การเล่นที่มีการเคลื่อนไหว การกระโดดโลดเต้น การออกกำลังกาย การทำงานฝีมือ การก่อสร้างและเกมการแข่งขันต่าง ๆ

ค.) วัยรุ่น อายุประมาณ 13-19 ปี ลักษณะความสนใจของวัยรุ่นมี ขอบข่ายกว้างขวาง สนใจหลายอย่างแต่ยังไม่ลึกซึ้งมาก สนใจและชอบเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความนิยม นอกจากนี้ เริ่มสนใจเรียนรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ การแต่งกาย การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การเสริมบุคลิกภาพ และความงามให้ทันสมัย วัยนี้สนใจคบเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ ให้ความสำคัญกับงานเลี้ยงชุมนุม การสังสรรค์ ความสนุกสนามเพลิดเพลิน

ง.) วัยผู้ใหญ่ตอนต้น อายุประมาณ 20- 40 ปี ทั่วไปให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องรูปร่าง หน้าตา การปรับปรุงบุคคลิกภาพ และเสื้อผ้าการแต่งกาย พอๆ กับ วัยรุ่นตอนปลาย คนวัยนี้อยู่ในวัยสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่อยู่อาศัย อิทธิพลด้านอาชีพ มีผลต่อความสนใจมากโดยเฉพาะเรื่องที่เกียวข้องกับอาชีพและสังคมที่ตนรับผิดชอบอยู่ การปรับตัวให้เข้ากับคู่สมรส การอบรม เลี้ยงดูลูก นอกจากนี้ยังให้ความสนใจกับงานสังคม การเมือง งานอดิเรก การท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจและศาสนา

จ.) วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง อายุประมาณ 40-60 ปี เป็นระยะที่เริ่มเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมถอย ความสนใจอยู่ที่เรื่องสุขภาพ การปรับตัวในงานอาชีพที่ต่อเนื่องมาจากวัยผู้ใหญ่ตอนต้น กิจกรรมยามว่าง ความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำประโยชน์ให้สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา

ฉ.) วัยชรา อายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป วัยนี้เป็นวัยปรับตัวให้ เหมาะกับความเสื่อมของสุขภาพร่างกาย คนในวัยชราจึงสนใจเรื่องสุขภาพ ชอบให้มีคนอยู่เป็นเพื่อ สนใจเรื่องราวในอดีตที่ตนเองเคยร่วมสมัย ต้องการการยอมรับและการยกย่องประสบการณ์และความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.6 ทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ของนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการณ์จำเป็นต้องมีหลักการและทฤษฎีมาประกอบกับแนวคิดในการออกแบบ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สื่อและเรื่องราวเนื้อหาที่จัดแสดงอย่างเหมาะสมลงตัว และเป็นที่น่าใจสำหรับผู้เข้าชม ซึ่งหลักพื้นฐานในการออกแบบนิทรรศการ คือควรมี เอกภาพ (Unity), ความสมดุล (Balance), การเน้นจุดเด่น (Emphasis)

ก.) ความเป็นเอกภาพ (Unity) หมายถึงผลรวมขององค์ประกอบที่อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความเป็นหน่วยกลุ่มเรื่องที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและกลมกลืนกัน นอกจากความเป็นเอกภาพจะสามารถดึงดูดความสนใจได้แล้ว ยังช่วยในการสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ประโยชน์ของความเป็นเอกภาพในนิทรรศการ มีประโยชน์ทั้งต่อผู้จัดและผู้ชมหลายประการคือ ป้องกันความสับสนและเข้าใจ สะดวกในการจัดการและดำเนินงาน มีจุดเด่นเป็นลักษณะเฉพาะแตกต่าง จากสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย อีกทั้งยังสามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคได้ชัดเจนซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพ จะแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น ความใกล้ชิด (Proximity), การซ้ำ (Repetition), ความต่อเนื่อง (Continuation), ความหลากหลาย (Variety), ความกลมกลืน (Harmony)

ข.) การเน้น (Emphasis) เป็นการเลือกย้ำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งเร้าให้มีความเข้มโดดเด่นกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการรับรู้นิทรรศการได้มากกว่าสิ่งแวดล้อมทั่วไป ทำให้ผู้ชมรับรู้จุดที่เน้นได้ชัดเจนกว่าส่วนอื่นที่มีลักษณะเป็นปกติธรรมดา การเน้นให้เกิดจุดเด่นอาจต้องอาศัยองค์ประกอบศิลป์ได้แก่ สี แสง เงา พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบก็จะมีวิธีการเน้นได้ หลายวิธี เช่น

- การเน้นด้วยสี เป็นการเน้น ด้วยความแตกต่างของสีหรือความเข้มของสีจะสามารถเห็นได้ชัด และช่วยกระตุ้นการรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การเน้นด้วยพื้นผิว เป็นการสร้างความโดเด่นด้วยลวดลาย หรือ สัมผัสของวัสดุ
- การเน้นด้วยขนาด รูปทรง เป็นการใช้ความแตกต่างของขนาดที่เล็ก-ใหญ่ ช่วยให้เกิดการเน้นที่ชัดเจน แต่อาจต้องใช้พื้นที่มากขึ้นด้วย ส่วนรูปทรงที่แปลกตา จะช่วยให้เกิดการดึงดูดสายตาผู้ชมได้ดีเช่นกัน
- การเน้นด้วยแสง สามารถให้ความสว่าง-มืด นำเสนอความน่าสนใจของนิทรรศการ
- การเน้นด้วยทิศทางและตำแหน่ง เป็นการใช้ทิศทางเป็นตำแหน่งของสิ่งที่จัดแสดง ให้สอดคล้องกับแนวคิดของนิทรรศการได้
- การเน้นด้วยการซ้ำ และจังหวะ เป็นการใช้องค์ประกอบที่เหมือนหรือคล้ายกันวางเรียงต่อเนื่องกัน มีความเชื่อมโยงถึงกันและกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค.) ความสมดุล (Balance) หมายถึง ลักษณะการจัดองค์ประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ให้ผู้ชมคล้อยตามโดยไม่รู้ตัว ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกสบายไม่อึดอัดในขณะชมนิทรรศการ เพราะสมดุลทำให้รู้สึกพอดี และเหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหา ความสมดุลในการออกแบบสื่อทัศนศิลป์ในนิทรรศการเป็นการถ่วงดุลขององค์ประกอบต่างๆ ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณ ขนาดหรือน้ำหนักของแต่ละด้านเท่าเทียมกัน สามารถแบ่งความสมดุลในงานออกแบบ ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.) ความสมดุลแบบสมมาตร เป็นความสมดุลที่มีลักษณะซ้าย-ขวาเท่ากัน ได้ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบต่างๆ มีปริมาณขนาดน้ำหนักเท่ากันทั้งซ้ายและขวา เมื่อแบ่งครึ่งด้วยเส้นแกนสมมุติแนวตั้ง ให้ความรู้สึก นิ่งเฉย มั่นคงแน่นอน จริงจัง มีระเบียบ ดังนั้นจึงมักจะใช้กับเนื้อหาที่เกี่ยวกับราชการ ศาสนา การเมือง

2.) ความสมดุลแบบอสมมาตร คือความสมดุลที่มีลักษณะการจัดองค์ประกอบซ้าย - ขวาไม่เท่ากันเสียทีเดียว แต่คำนึงถึงน้ำหนักที่ถ่วงดุลกันเป็นสำคัญ ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่นิ่งเฉย ตื่นเต้น เนื้อหาที่มีลักษณะอิสระเป็นกันเองยืดหยุ่นได้ ไม่เคร่งเครียดนัก สนุกสนาน ผ่อนคลาย สมดุลแบบอสมมาตรจึงแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ มีอิสระ และท้าทายในการออกแบบ การถ่วงน้ำหนักอย่างมีสมดุลโดยมีวิธีการสร้าง ความสมดุลแบบอสมมาตร ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

- ความสมดุลของสี สีเป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้โดยตรง สามารถถ่วงน้ำหนักให้เกิดสมดุลได้ทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร
- ความสมดุลของรูปร่าง สิ่งเร้าที่มีรูปร่างต่างกันจะสามารถกระตุ้นให้รู้สึกถึงความสมดุลได้ทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร
- ความสมดุลของพื้นผิว พื้นผิวของวัตถุที่มีลักษณะแตกต่างกันจะสามารถก่อให้เกิดความสมดุลได้ทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร
- ความสมดุลของตำแหน่งและทิศทาง การจัดวางอค์ประกอบที่เป็นจุดเด่นในตำแหน่งหรือทิศทางของสายตาจะสามารถถ่วงดุลกับส่วนประกอบอื่นๆ ที่มีปริมาณมากกว่าได้ และก่อให้เกิดความสมดุลได้ทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 การศึกษาอาคารตัวอย่าง

การศึกษาอาคารตัวอย่าง

ในการศึกษาอาคารตัวอย่างนั้น เป็นการศึกษาในแต่ละประเภท โดยแบ่งสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยหลักการและวิธีการโดยเลือกกลุ่มอาคารที่ ไม่ใช่เพียงแต่พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์เท่านั้น โดยแบ่งออกเป็น สองประเภท คือกลุ่มอาคารบนถนนราชดำเนินกลาง กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

ประเด็นที่นำมาศึกษาแบ่งได้เป็น 5 หัวข้อดังนี้ ความสัมพันธ์กับบริบท, การวางผังบริเวณ, การออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง, ขนาดและรูปทรง, แสงและวัสดุ

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อพิพิธภัณฑ์และประเด็นที่ต้องการจะศึกษาในแต่ละแห่ง

รายชื่อพิพิธภัณฑ์	บริบท	ผังบริเวณ	ผังพื้น/สื่อ	ขนาด/รูปทรง	แสง/วัสดุ
นิทรรศรัตนโกสินทร์	●		●	●	
พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าฯ	●		●	●	
อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา	●				
หอสมุดกรุงเทพมหานคร	●			●	●
หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน	●				
Jewish Museum Berlin	●	●	●	●	●
Hiroshima Peace Memorial	●	●	●	●	
Nagasaki Atomic Bomb Museum	●	●	●		●
Shiba Ryotaro Memorial Museum	●	●	●	●	●

สีส้ม = กลุ่มอาคารบนถนนราชดำเนินกลาง

สีฟ้า = กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

การศึกษาบริบท คือการศึกษาความเชื่อมโยงจากอาคารที่เกิดขึ้น ไปสู่สภาพแวดล้อมโดยรอบ บริบทสามารถกำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะความกลมกลืน หรือ ความแตกต่าง การศึกษาบริบทสามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ของที่ตั้ง เพื่อแสดงออกมาเป็นความเชื่อมโยงสู่พื้นที่ประวัติศาสตร์ หรือ พื้นที่ อื่นๆ การศึกษาบริบทมีความสำคัญ เพราะการสร้างอาคารใดๆก็ตาม จะนำมาซึ่งผลกระทบต่อบริบทของเมืองและชุมชนโดยรอบในอนาคต

การศึกษาวางผังบริเวณ

การศึกษาการวางผังบริเวณ เพื่อวิเคราะห์เหตุและผลของการเลือกวางโซนนิ่งอาคารในวิธีการต่างๆ นอกจากการศึกษาประเด็นดังกล่าวแแล้ว การศึกษาการวางผังบริเวณยังมีความสัมพันธ์ต่อความพยายามที่จะเชื่อมโยงกับบริบทภายนอก ทั้งการตั้งใจชี้ประเด็นบางอย่างโดยเฉพาะเชิงประวัติศาสตร์ของพื้นที่ในโครงการ และประเด็นในความสะดวกในด้านการบริการ เป็นต้น

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

การศึกษาผังพื้น หมายถึงการศึกษาเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในการเชื่อมโยงขององค์ประกอบภายในโครงการ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงแนวทางในการนำเสนอสื่อด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการบริการภายในอาคาร นอกจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแล้ว การศึกษาผังพื้นยังสามารถวิเคราะห์ทางสัญจรภายในโครงการสำหรับผู้ใช้โครงการประเภทต่างๆ

การศึกษาสื่อการจัดแสดง หมายถึง การศึกษาวิธีการต่างๆ ในการนำเสนอนิทรรศการภายในโครงการ เพื่อเข้าถึงอารมณ์และการรับรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ และค้นหาวิธีการในการนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมกับข้อมูลแต่ละประเภทและเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน เพื่อค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการถ่ายทอดข้อมูลต่อผู้เข้าชมนิทรรศการ

การศึกษาขนาดและรูปทรง

การศึกษาขนาดและรูปทรง เพื่อศึกษาการประมาณการของขนาดอาคารและที่ดินเพื่อเป็นแนวทางและหลักเกณฑ์ในการนำไปเลือกที่ตั้งโครงการในส่วนต่อไป การศึกษารูปทรงอาคาร เพื่อศึกษาแนวคิดในการออกแบบอาคารที่มีความโดดเด่นและมีความน่าสนใจ และยังเป็นการศึกษารูปทรงอาคารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของโครงการโดยตรง เพื่อเป็นแนวคิดในการออกแบบต่อไป

การศึกษาแสงและวัสดุ

การศึกษาแสงและวัสดุ เป็นการศึกษาวิธีการเลือกใช้แสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้แสงที่เหมาะสมกับโครงการ รวมทั้งเป็นเทคนิคในการนำเสนอสื่อ การศึกษาวัสดุเพื่อวิเคราะห์ถึงการเลือกใช้วัสดุที่มีความน่าสนใจและมีความเหมาะสมต่อสื่อที่ต้องการจะนำเสนอในโครงการ การเลือกใช้แสงและวัสดุเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถเป็นสื่อแสดงเนื้อหานิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การศึกษากลุ่มอาคารบนถนนราชดำเนินกลาง

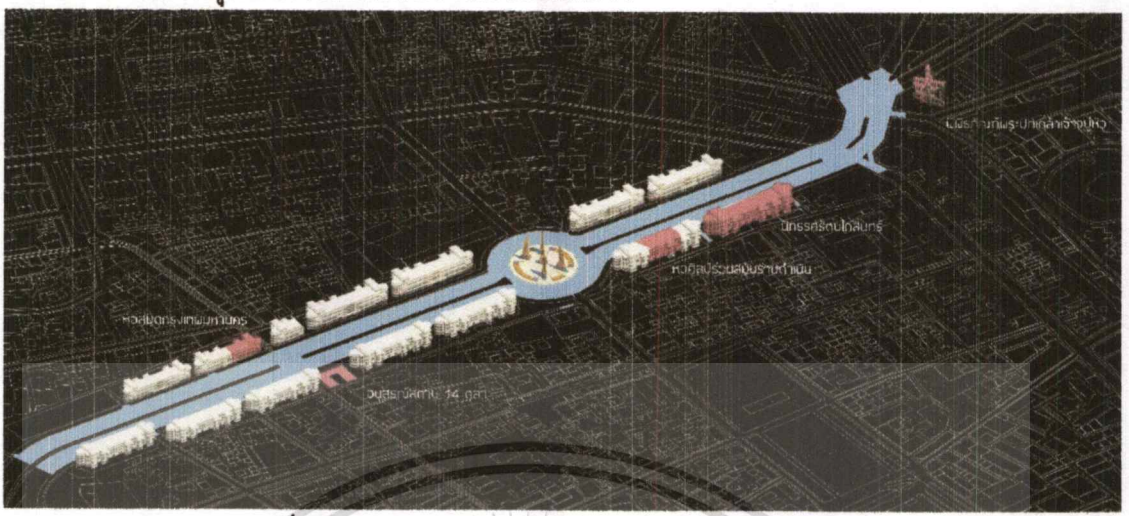

รูปที่ 3.1 Diagram **แสดงตำแหน่งอาคารในถนนราชดำเนิน**
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Case Study กลุ่มแรกที่นำมาศึกษาคือ อาคารที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินกลาง เพราะถนนราชดำเนินกลางเป็นถนนประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ของประชาธิปไตยไทย โดยสองฟากถนนเป็นที่ตั้งวังและสถานที่ราชการสำคัญรวมทั้งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในยุคสมัยนั้น โดยได้ต้นแบบมาจากถนน Champs Elysees แห่งกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เพื่อแสดงถึงศูนย์รวมความศิวิไลซ์ของกรุงรัตนโกสินทร์ อาคารบนถนนราชดำเนินล้วนผ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หลากหลายเหตุการณ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับนิทรรศการภายในโครงการ

โดยเลือกทำการศึกษาอาคาร 5 หลัง เกี่ยวกับประเด็นของสถาปัตยกรรมบนถนนราชดำเนินกลางใน 5 ประเด็นดังกล่าว ได้แก่

1. นิทรรศรัตนโกสินทร์
2. พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
4. หอสมุดกรุงเทพมหานคร
5. หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์
(ที่มา: https://www.tourthailands.com)

3.1.1 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

ที่ตั้งโครงการ : ราชดำเนินกลาง, เขตพระนคร, กรุงเทพมหานคร
ประเภทของอาคาร : พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นกลุ่มอาคารที่สร้างในยุคสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เช่นเดียวกับ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน และหอสมุดกรุงเทพมหานคร โดยรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมไว้และปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายในสำหรับการจัดนิทรรศการ

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

รูปที่ 3.3 Sky View ชั้นที่ 4 ในนิทรรศน์รัตนโกสินทร์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

อาคาร มีส่วนนิทรรศการที่เน้นการใช้ประโยชน์จากการสร้างทัศนียภาพสภาพแวดล้อมถนนราชดำเนินขึ้นที่ชั้นที่ 4 ซึ่งจะมองเห็นถนนราชดำเนินกลาง, วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร, วัดราชนัดดารามวรวิหาร, หอศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ, พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

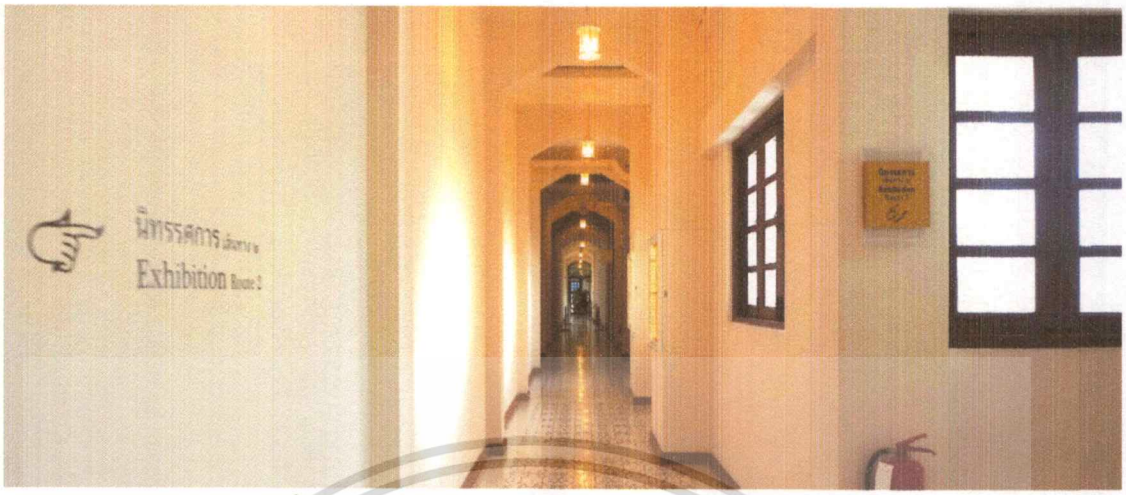

รูปที่ 3.4 โถงทางเดินภายในอาคาร นิทรรศน์รัตนโกสินทร์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีห้องนิทรรศการทั้งหมด 9 ห้อง โดยแบ่งเส้นทางรับชมออกเป็นสองเส้นทาง เส้นทางละ 2 ชั่วโมง หากต้องการจะดูครบจะใช้เวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง โดยแบ่งเส้นทางออกเป็นเส้นทาง ดังนี้

ก.) เส้นทางที่ 1 รับชม 7 ห้อง ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

1. ห้องรัตนโกสินทร์เรืองโรจน์
2. ห้องเกียรติยศแผ่นดินสยาม
3. ห้องเรืองนามมหรสพศิลป์
4. ห้องลือกระบิลพระราชพิธี
5. ห้องสง่าศรีสถาปัตยกรรม
6. ห้องดื่มด่ำย่านชุมชน
7. ห้องเยี่ยมยลถิ่นกรุง

ข.) เส้นทางที่ 2 รับชม 2 ห้อง ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

1. ห้องเรืองรุ่งวิถีไทย
2. ห้องดวงใจปวงประชา

ค.) เส้นทางที่ 3 รับชม 9 ห้อง ใช้เวลา 4 ชั่วโมง

รับชมโดยเรียงห้องจากเส้นทางที่ 1 7 ห้อง เมื่อเสร็จแล้ว เริ่มเส้นทางที่ 2 2 ห้อง ใช้เวลา 4 ชั่วโมง โดยประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

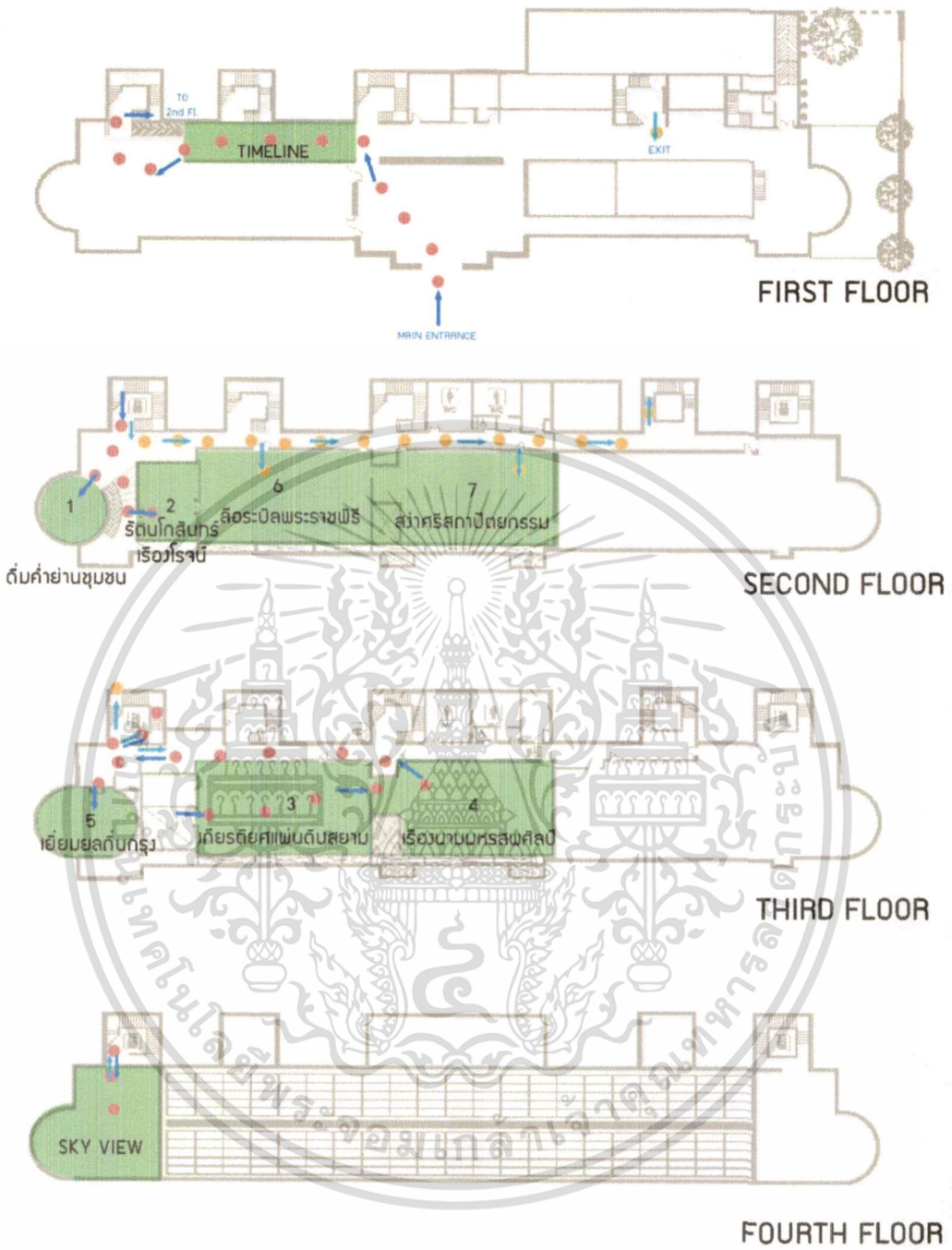

รูปที่ 3.5 เส้นทางสัญจรเส้นทางที่ 1 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา: http://www.nitasrattanakosin.com/)

เส้นทางสัญจรเส้นทางที่ 1 จะเริ่มที่ Timeline จากนั้นขึ้นชั้น 2 ไปยังห้องดื่มด่ำย่านชุมชนและห้องรัตนโกสินทร์เรืองโรจน์ ตามลำดับ ซึ่งภายในห้องนิทรรศน์รัตนโกสินทร์เรืองโรจน์จะเป็นลิฟต์ในตัวพาเราขึ้นไปชั้น 3 ทันที จากนั้นเข้าห้องเกียรติยศแผ่นดินสยาม ห้องเรืองนามมหรสพศิลป์ ห้องเยี่ยมยลถิ่นกรุงตามลำดับ จากนั้นขึ้นชั้น 4 ไปที่ ห้อง Sky View เพื่อชมวิว หลังจากนั้นเดินลงสู่ชั้น 2 เข้าห้องลือระบิลพระราชพิธี และห้องสง่าศรีสถาปัตยกรรม เป็นห้องสุดท้าย รวมทั้งหมด 7 ห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

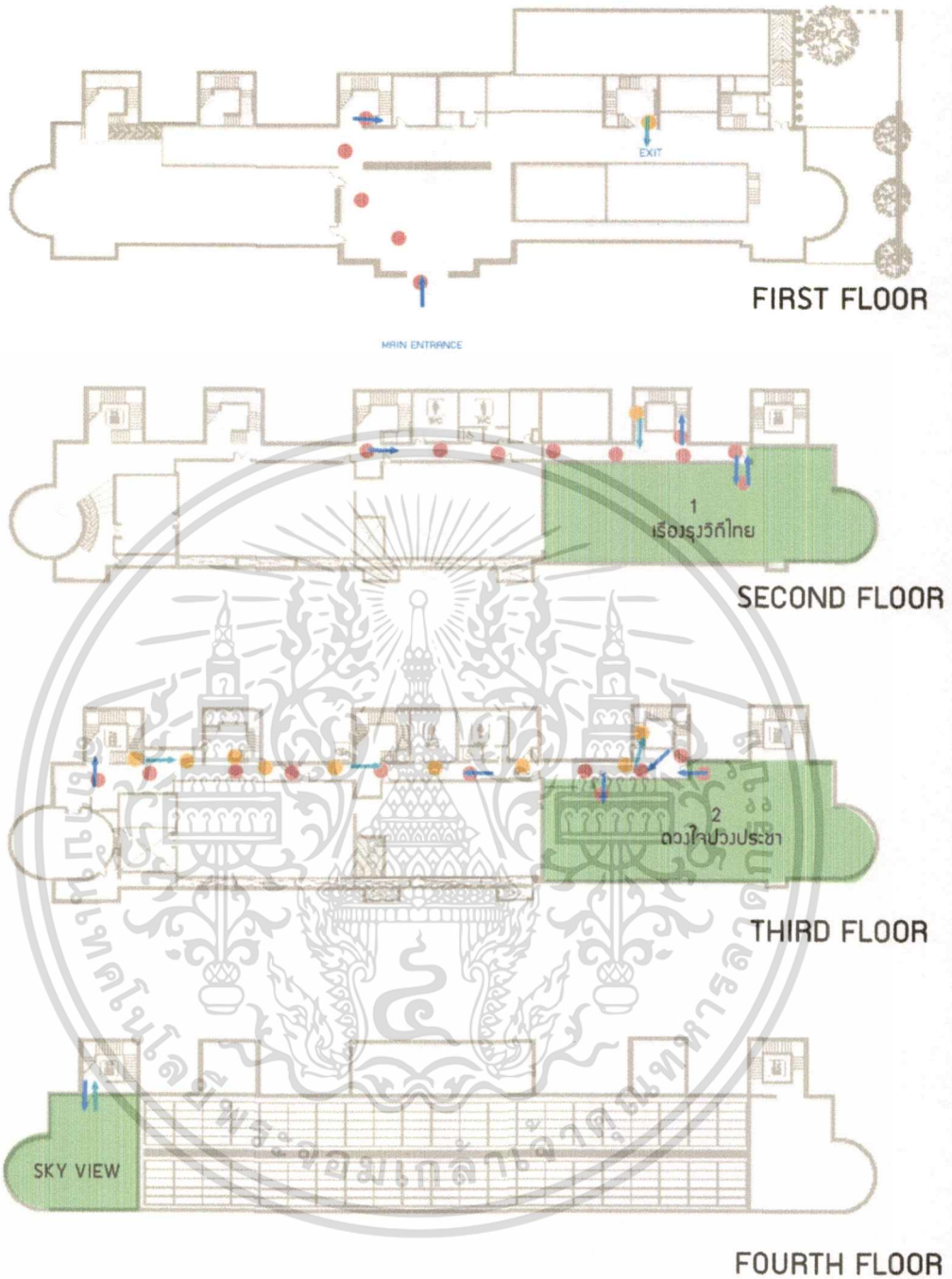

รูปที่ 3.6 เส้นทางสัญจรเส้นทางที่ 2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา: http://www.nitasrattanakosin.com/)

เส้นทางที่สองจะมีเพียงสองห้องซึ่งแต่ละห้องจะใช้เวลานานกว่าเส้นทางที่ 1 เริ่มต้นที่ชั้น 2 ห้องเรือนรุ่งวิถีไทย หลังจากนั้นขึ้นชั้น 3 ชมห้องดวงใจปวงประชา และขึ้นไปชมวิว ที่ห้อง Sky View เป็นห้องสุดท้าย หลังจากนั้นกลับลงมาทางออกด้วยบันไดทางออกซึ่งใช้ร่วมกับเส้นทางที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

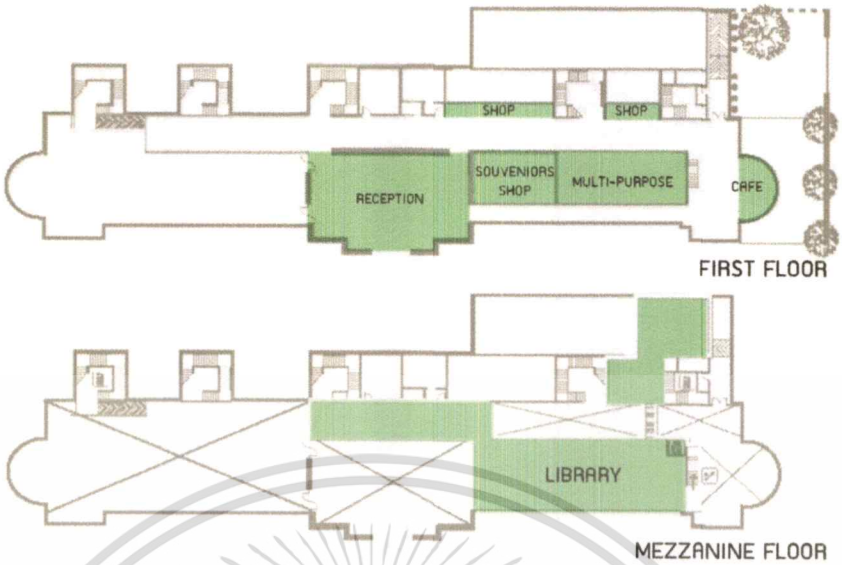

รูปที่ 3.7 ส่วนสนับสนุน นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา: http://www.nitasrattanakosin.com/)

ในส่วนสนับสนุนของโครงการจะอยู่ชั้นที่ 1 โดยจะมี Café คอยให้บริการ ร้านขายของที่ระลึกของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ร้านค้าให้เช่าสองร้าน และห้องอเนกประสงค์ นอกจากนี้มีส่วนของห้องสมุดบริเวณชั้นลอยของชั้นที่ 1

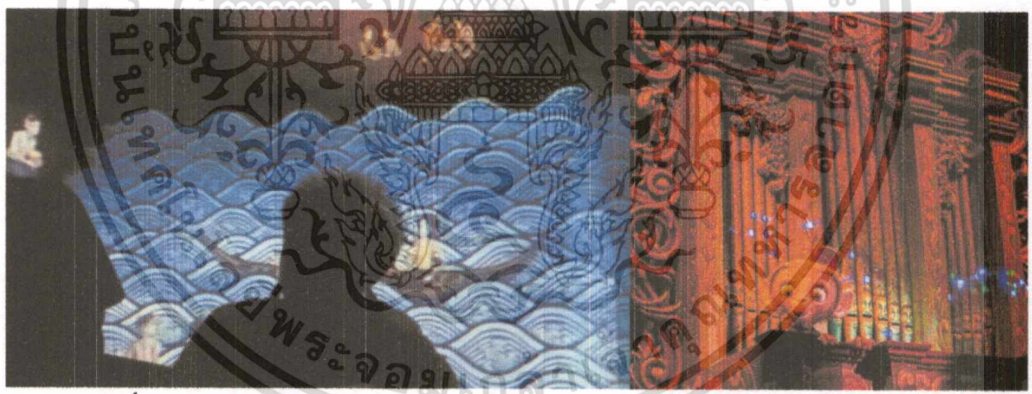

รูปที่ 3.8 ห้องเรืองรุ่งวิถีไทย (ซ้าย), Mystic Minor Hong Kong Disneyland (ขวา)

(ที่มา (ขวา) : https://pantip.com/topic/36024557/)

ครั้งแรกที่เคยเห็น การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในโครงการเรียนรู้ให้เหมือนกับการเล่น คือ Mystic Minor ในสวนสนุกฮ่องกงดิสนีย์แลนด์ เป็นเครื่องเล่นที่ให้ผู้ชมนั่งไปทีละห้อง เหมือนกับพิพิธภัณฑ์ แล้วตัวการ์ตูนจะอธิบายแต่ละห้องโดยใช้เทคนิคทั้งแสงสีและเสียงครบวงจร โดยที่ผู้ชมไม่ต้องเหนื่อยแต่กลับได้รับความเพลิดเพลินและได้รับเนื้อหาอย่างครบถ้วนจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับพิพิธภัณฑ์ในอนาคตเมื่อแนวโน้ม การไม่นิยมการอ่านแต่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์พร้อมกับความเพลิดเพลินจนได้พบว่านิทรรศน์รัตนโกสินทร์ได้นำแนวทางคล้ายเคียง Mystic Minor เข้ามาใช้ในห้องเรืองรุ่งวิถีไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.9 ห้องเรืองนามมหรสพศิลป์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นความเพลิดเพลินตลอด 4 ชั่วโมงที่เข้าชม ด้วยการนำเสนอเนื้อหา ผ่านการบรรยายมากกว่าการอ่านโดยพนักงานทำหน้าที่บรรยายได้อย่างชัดเจนและเพลิดเพลิน ถ้าหากต้องการความรู้เพิ่มจะมีบอร์ดที่คอยให้คำบรรยายขยายการฟัง สิ่งหนึ่งที่ทำให้เพลิดเพลินนั่นคือเทคโนโลยีที่ถูกนำเข้ามาใช้ในโครงการ ทั้งวิดีโอ การฉายภาพ โฮโลแกรม วัตถุจัดแสดงที่สามารถสัมผัสได้ เป็นต้น นับเป็นการยกระดับกลุ่มอาคารในพิพธภัณฑ์ไทย อย่างแท้จริง

รูปที่ 3.10 ห้องเยี่ยมยลถิ่นกรุง

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นอกจากการรับชมและรับฟังอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้โครงการมีความน่าสนใจ คือการให้ผู้รับชมนิทรรศการมีส่วนร่วมกับนิทรรศการด้วยคือการนำผู้ชมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับนิทรรศการด้วย

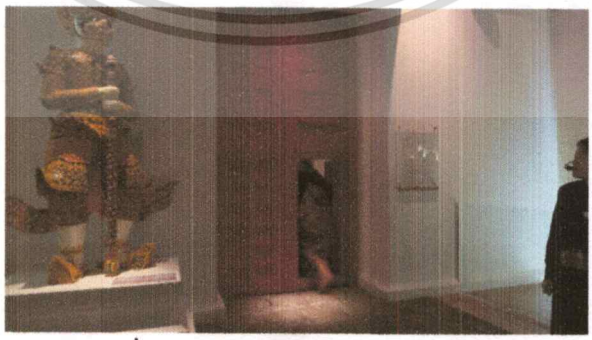

รูปที่ 3.11 ห้องเกียรติยศแผ่นดินสยาม

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การแบ่งทางเดินออกเป็นสองเส้นทางทำให้โครงการมีความน่าสนใจและเปรียบเสมือนภาคต่อซึ่งกันและกันทำให้ผู้ชมมีความสนใจที่จะรับชมให้ครบทั้งสองเส้นทาง และกลับมาสู่โครงการอีกครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาขนาดและรูปทรง

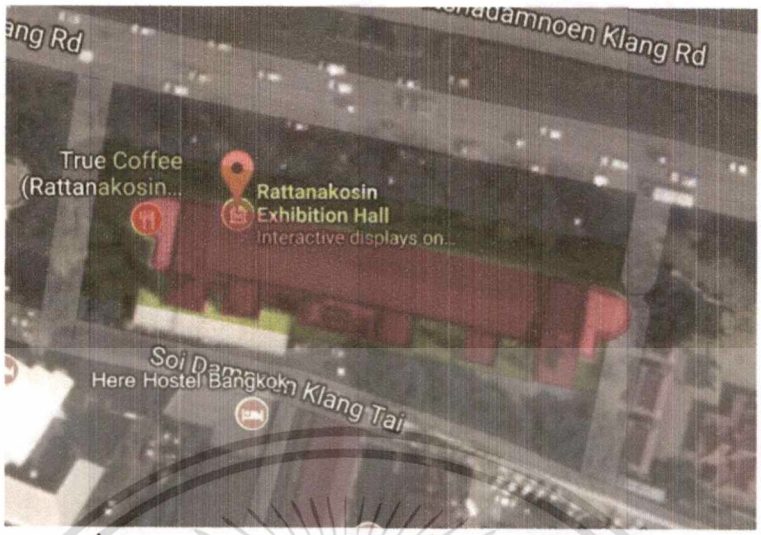

รูปที่ 3.12 ขนาดอาคารและขนาดที่ดินนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา : https://maps.google.com/)

ตารางที่ 3.2 สรุปพื้นที่ใช้สอยของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอยในอาคาร	อัตราส่วน
2,500	8,000	1 : 3.2

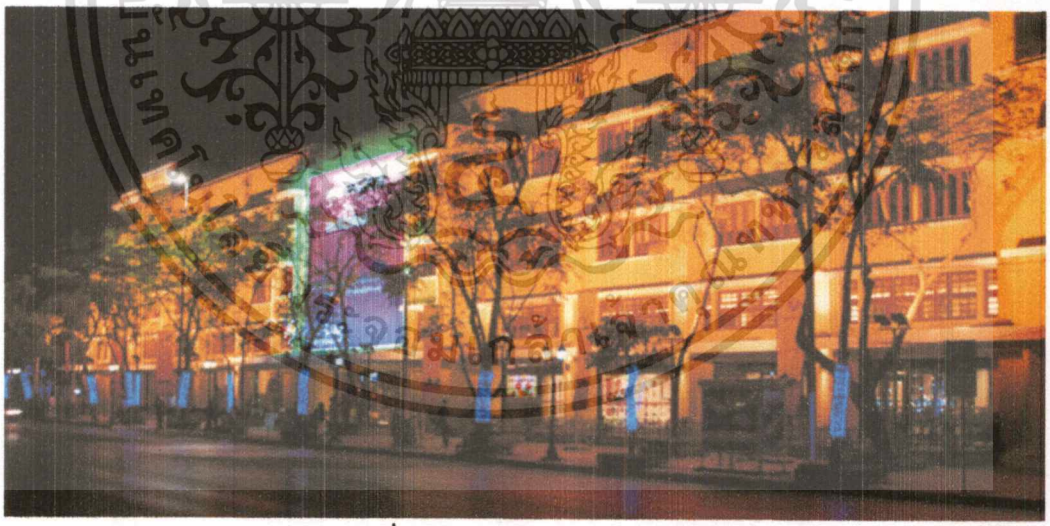

รูปที่ 3.13 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา : https://travel.mthai.com/blog/65146.html)

เนื่องจากอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นการนำอาคารในกลุ่มอาคารเก่าราชดำเนินกลางมาดัดแปลง จึงทำให้รูปทรงของอาคารเป็นอย่างเดิม เหมือนเมื่อเริ่มสร้างกลุ่มอาคารเมื่อกว่า 70 ปีที่แล้ว แต่ใช้วิธีจัดการปรับปรุงพื้นที่ใช้งานภายในแทน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.14 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.1.2 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่ตั้งโครงการ : หลานหลวง, ป้อมปราบศัตรูพ่าย, กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคาร : พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์

แต่เดิมเป็นห้างที่มีชื่อเสียงซึ่งเปิดในสมัยรัชกาลที่ 6 ด้วยสถาปัตยกรรม แบบนีโอคลาสสิค ต่อมากรมโยธาเทศบาล หรือกรมโยธาธิการในปัจจุบัน ได้เช่าสำหรับทำเป็นอาคารสำนักงาน ปัจจุบัน กลายเป็นพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่ ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดูแล

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

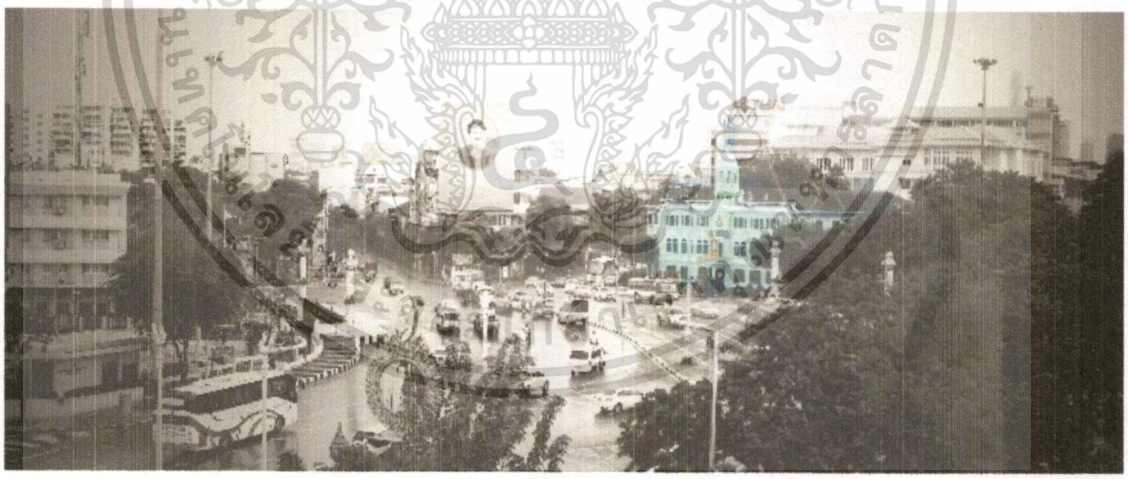

รูปที่ 3.15 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวอยู่ที่บริเวณหัวมุมของถนนราชดำเนินกลาง สามารถมองเห็น ถนนราชดำเนินทั้งสาย เชื่อมต่อไปจนเห็น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถึงแม้ภายนอกอาคารจะเป็นทำเลที่มีมุมมองที่ดี แต่ภายในอาคารมีช่องเปิดที่น้อย ไม่สามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมภายนอกได้ เมื่อเข้าสู่ภายในนิทรรศการจะตัดขาดบริบทภายนอกอย่างสิ้นเชิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

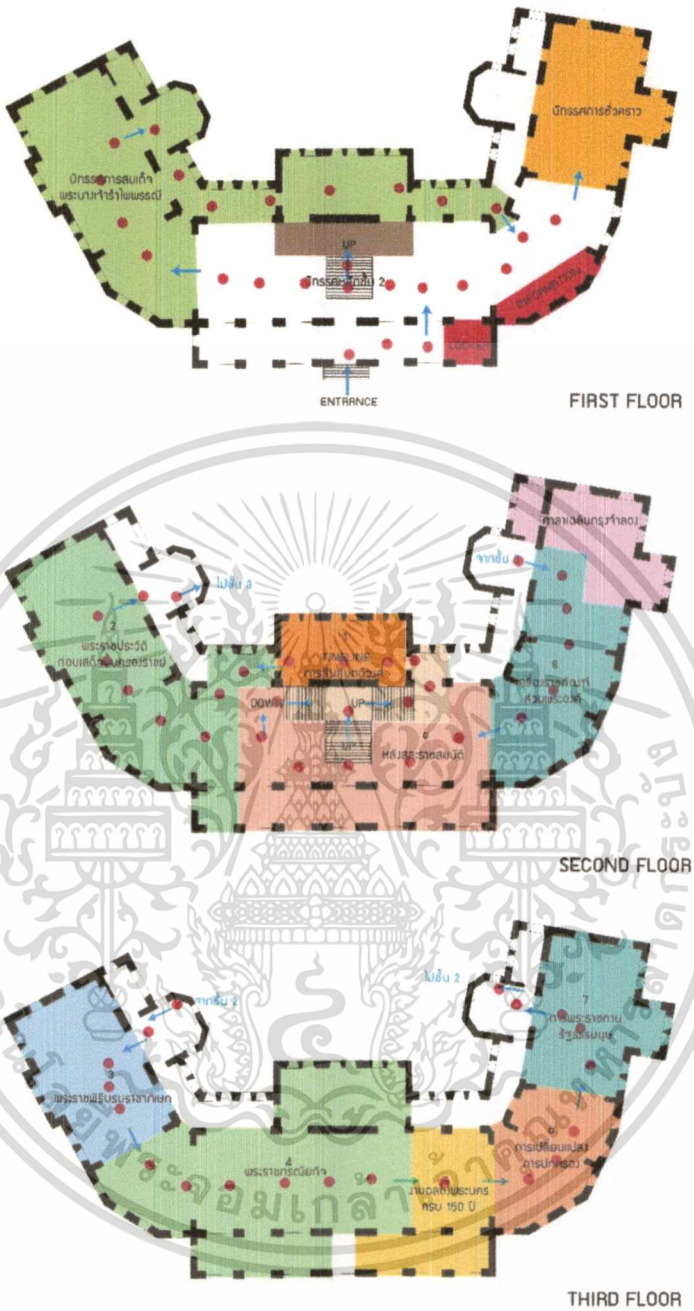

รูปที่ 3.16 ผังการสัญจรพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีทั้งหมด 3 ชั้น 9 ห้องนิทรรศการ โดยเริ่มต้นที่บันไดหลักเชื่อมขึ้นมาชั้น2 จากนั้นชมสองห้องแรก ห้องTimeline การสืบสันตติวงศ์และห้องพระราชประวัติก่อนขึ้นครองราชย์ ตามลำดับ จากนั้นขึ้นชั้นสาม ชมห้องพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ห้องพระราชกรณียกิจ ห้องงานเฉลิมพระนคร 150 ปี ห้องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และ ห้องการพระราชทานรัฐธรรมนูญ ตามลำดับ จากนั้นลงไปที่ชั้น 2 อีกครั้ง รับชม ห้องเครื่องราชภัณฑ์ของพระองค์และ ห้องพระราชประวัติหลังสละราชสมบัติ ตามลำดับ จึงครบ โดยชั้นล่างมีนิทรรศการชั่วคราว และนิทรรศการของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.17 ห้องที่ 1 Timeline การสืบสันตติวงศ์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

รูปที่ 3.18 ห้องที่ 2 พระราชประวัติก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

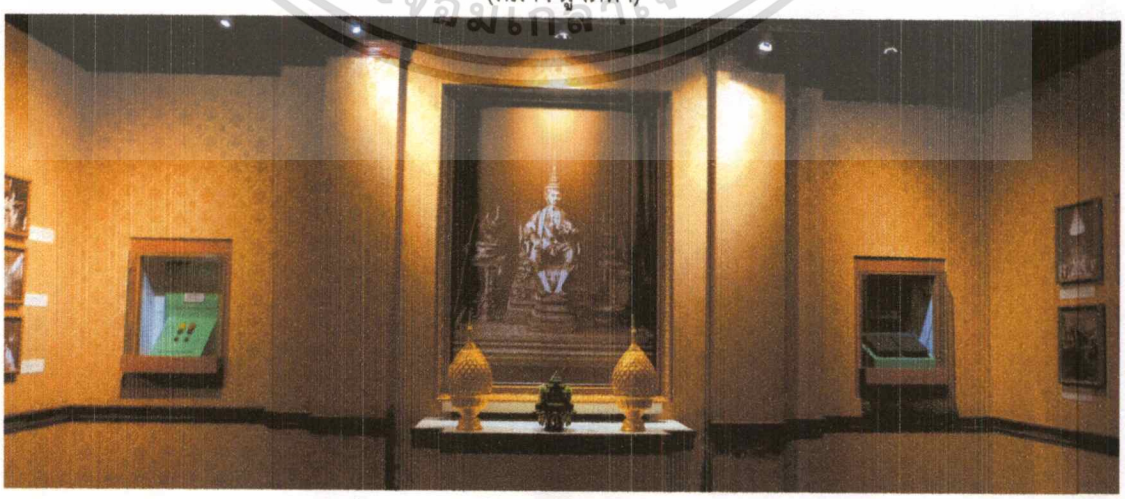

รูปที่ 3.19 ห้องที่ 3 พระราชพิธีบรมราชาพิเษก
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.20 ห้องที่ 4 พระราชกรณียกิจ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

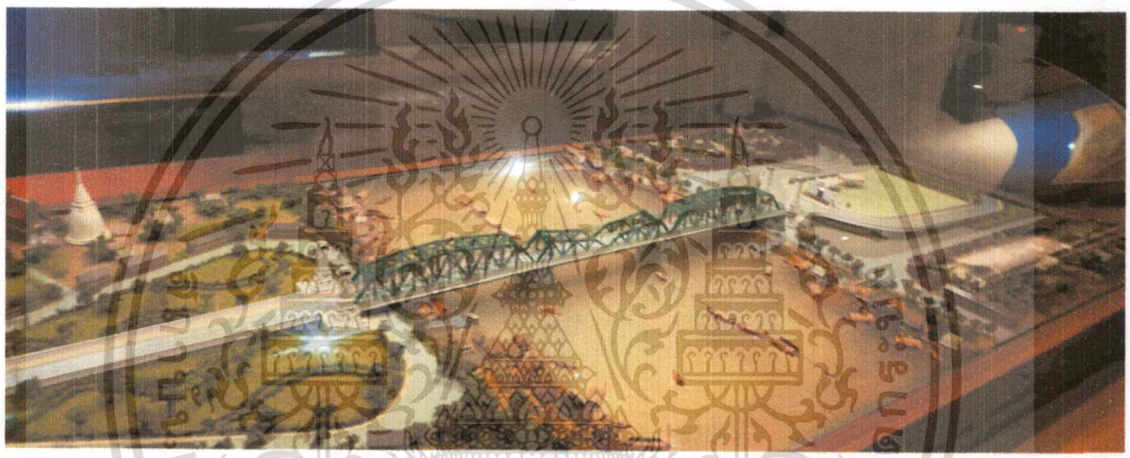

รูปที่ 3.21 ห้องที่ 5 งานฉลองพระนครครบรอบ 150 ปี
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

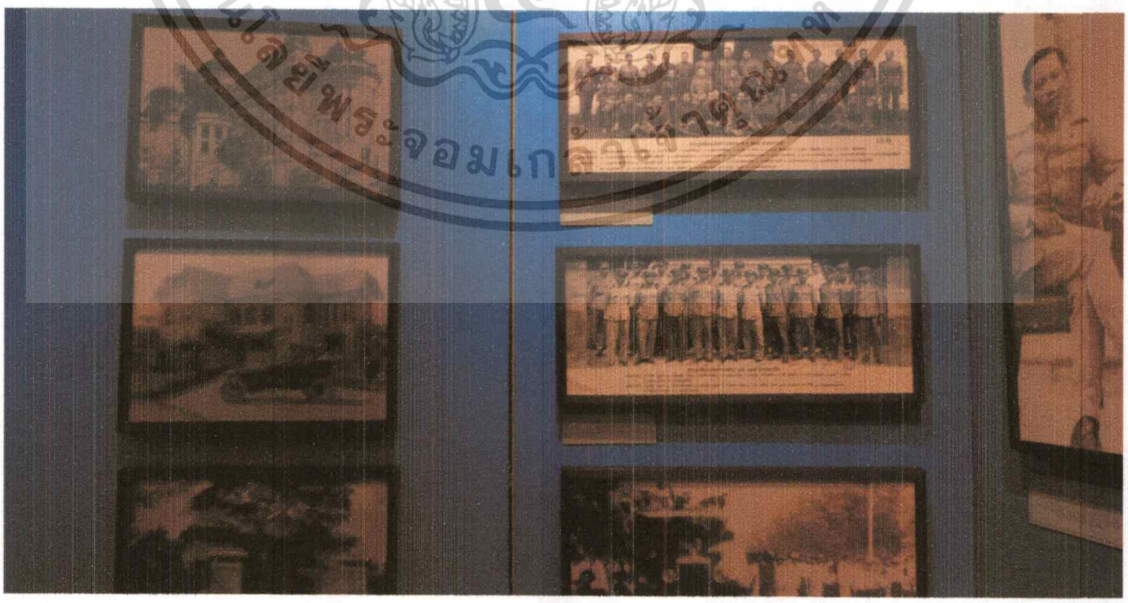

รูปที่ 3.22 ห้องที่ 6 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.23 ห้องที่ 7 พระราชทานรัฐธรรมนูญ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

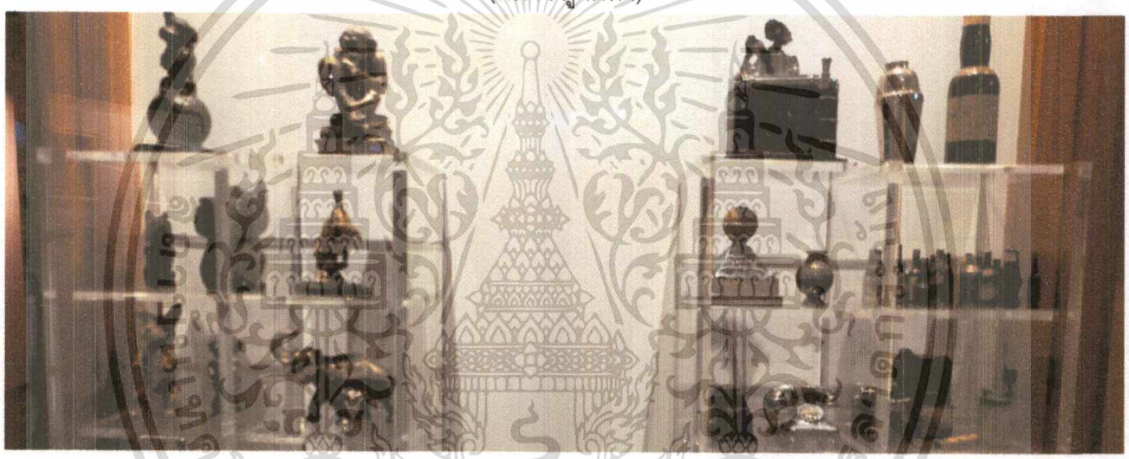

รูปที่ 3.24 ห้องที่ 8 เครื่องราชภัณฑ์ ส่วนพระองค์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

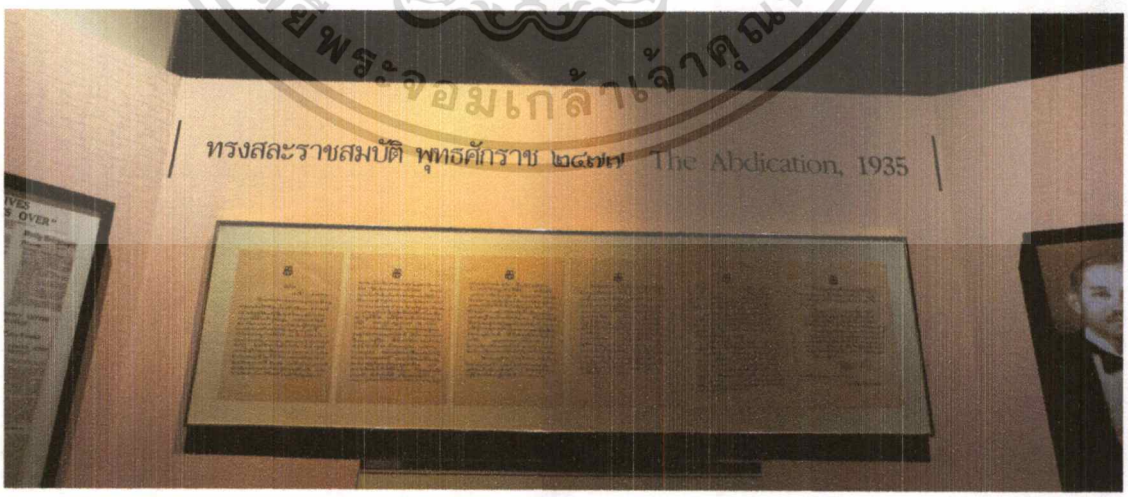

รูปที่ 3.25 ห้องที่ 9 หลังสละราชสมบัติ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.26 นิทรรศการของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การศึกษาขนาดและรูปทรง

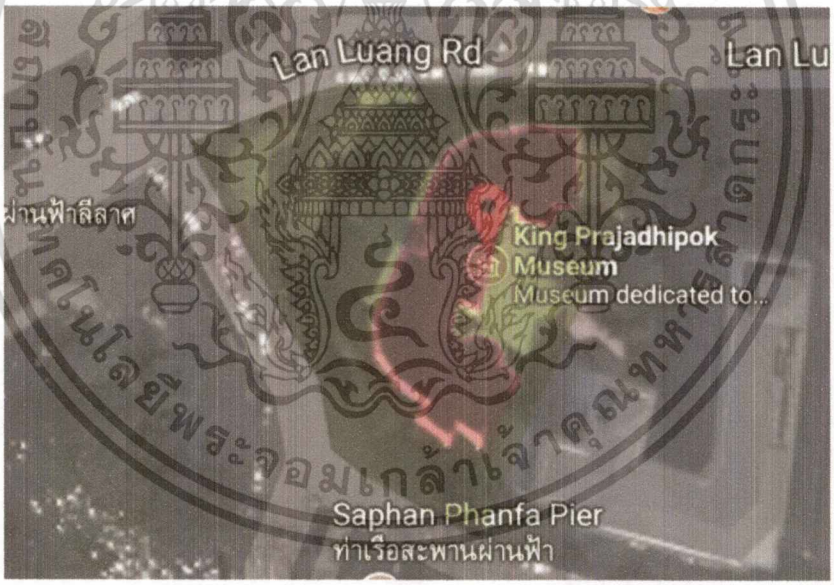

รูปที่ 3.27 ขนาดอาคารพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและขนาดที่ดิน

(ที่มา : https://maps.google.com/)

ตารางที่ 3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยของพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอยในอาคาร	อัตราส่วน
2,800	1,500	1.8 : 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.28 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.1.3 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

ที่ตั้งโครงการ : สี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนินกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประเภทของอาคาร : อนุสรณ์สถาน

อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา แต่เดิมเป็น พื้นที่อาคารสำนักงานกองติดตามผลการปฏิบัติราชการ (กตป.) แต่ถูกเผาทำลายลงไปในเหตุการณ์ 14 ตุลา กลายเป็นที่ว่างรกร้างอยู่นาน โดยปัจจุบันกลายเป็นอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

รูปที่ 3.29 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

มีลักษณะเป็นอนุสาวรีย์และสวนสาธารณะ เข้าถึงได้ง่าย มีสวนหย่อม และที่นั่งบันได ซึ่งมีการค้าขายสินค้าแผงลอยโดยรอบอนุสรณ์สถาน สามารถเชื่อมมุมมองไปยังพื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.30 หอสมุดกรุงเทพมหานคร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.1.4 หอสมุดกรุงเทพมหานคร

ที่ตั้งโครงการ : สี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนินกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประเภทของอาคาร : ห้องสมุดสาธารณะ

หอสมุดกรุงเทพมหานคร หลังจากที่กรุงเทพมหานครได้รับเลือกจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้เป็นเมืองหนังสือโลก เมื่อปี 2556 ทำให้กรุงเทพมหานครต้องดำเนินงานตามพันธกิจดังกล่าว โดยการสร้างหอสมุดกรุงเทพมหานครขึ้น จากอาคารที่ชำรุดทรุดโทรมในถนนราชดำเนินกลาง

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

ภายในคงไว้ซึ่งช่องเปิดเดิม และใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ทั้งทัศนียภาพและแสงธรรมชาติ โดยสามารถมองเห็นอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

การศึกษารูปทรง

รูปที่ 3.31 โถงต้อนรับภายในอาคารหอสมุดกรุงเทพมหานคร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในอาคารคงไว้ซึ่งรูปแบบสถาปัตยกรรมให้ใกล้เคียงกับตั้งแต่สมัยเริ่มก่อสร้างเมื่อประมาณ 70 - 80 ปีที่แล้วดังที่เห็นในโถงต้อนรับภายในอาคาร ซึ่งเก็บรูปแบบของช่องเปิดและที่ว่างเดิมไว้ ทำให้รู้สึกได้ถึงความร่วมสมัยในความศิวิไลซ์ของอาคารราชดำเนินในสมัยเก่าและความทันสมัยในปัจจุบัน ทำให้เราเห็นความงามร่วมสมัยและ รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในยุคที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหารอย่างชัดเจนที่สุดหลังนึงที่ยังคงสภาพเดิมไว้

การศึกษาแสงและวัสดุ

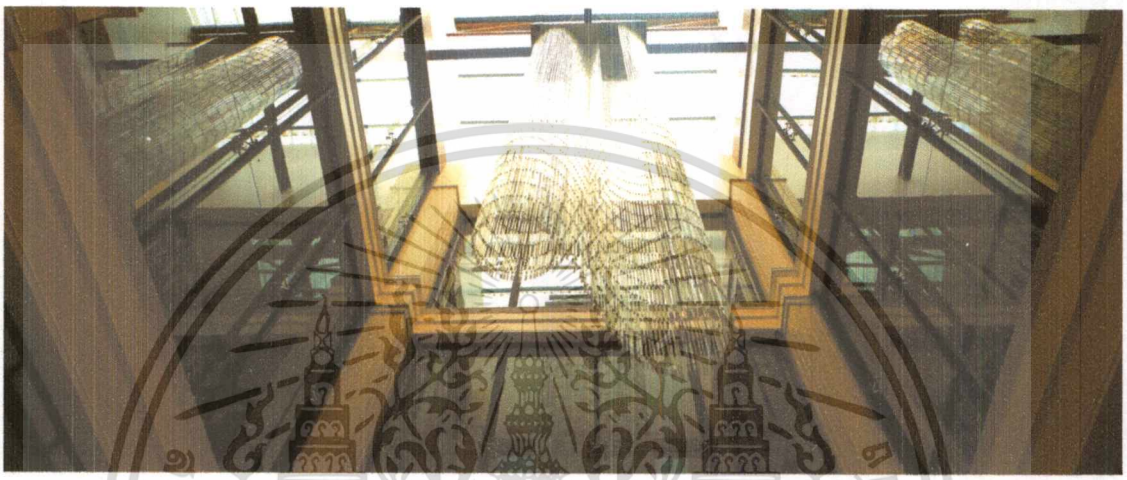

รูปที่ 3.32 ช่องเปิดระนาบด้านบนในอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ถึงแม้ว่าอาคารจะสร้างขึ้นนานมาแล้ว แต่สิ่งที่ออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งคือ การเปิดที่ว่างให้แสงธรรมชาติได้ล้วงเข้ามาที่อาคารในทุกชั้น ซึ่งถือเป็นการออกแบบที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนด แสงที่ใช้ในอาคาร

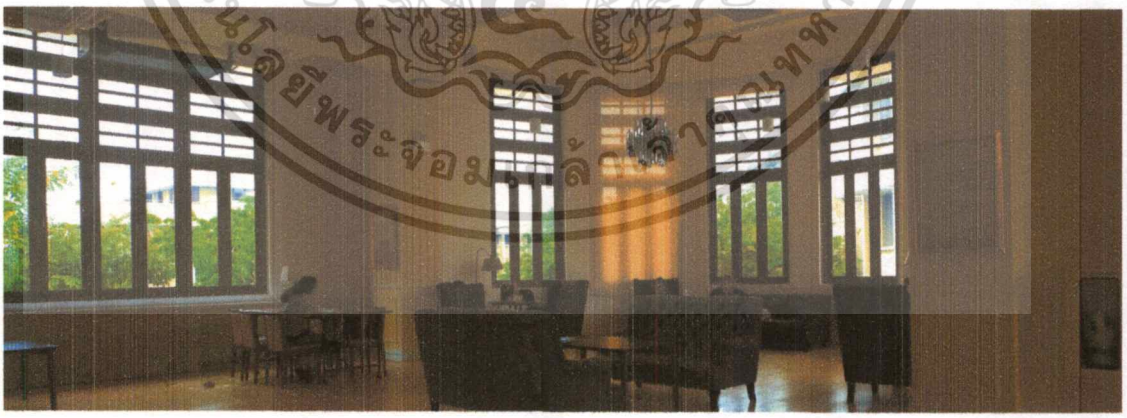

รูปที่ 3.33 ช่องเปิดระนาบด้านข้างของอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นอกจากรูปทรงของอาคาร ที่ช่องเปิดเดิมเข้าไปมีผลแล้วนั้น ช่องเปิดดังกล่าวได้ทำให้แสงธรรมชาติได้เข้ามาภายในอาคารในปริมาณที่เหมาะสม เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

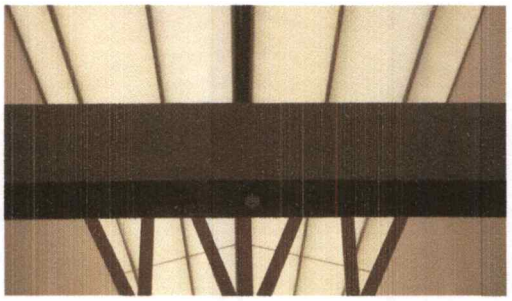

รูปที่ 3.34 ช่องเปิดในชั้นบนสุด
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ช่องเปิดอีกจุดหนึ่งที่น่าสนใจคือบริเวณโถงแสดงงานในชั้นบนสุด ได้นำแสงธรรมชาติผ่าน Skylight ลงมาผ่านการใช้วัสดุที่เหมาะสมทำให้ภายในไม่ร้อนจนเกินไป แต่ได้รับแสงเพียงพอ

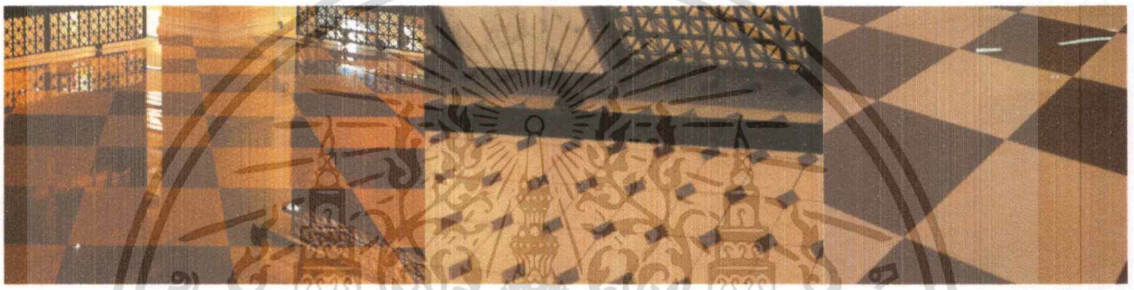

รูปที่ 3.35 วัสดุกระเบื้องภายในอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การปรับปรุงภายใน ได้รักษาอารมณ์ของวัสดุเอาไว้เช่นที่เราสามารถเห็นได้จากกระเบื้องซึ่งให้ความรู้สึกถึงยุคสมัยเก่า หรือยุคที่มีการสร้างอาคารหลังนี้นั้นเอง การใช้จังหวะความเงา หรือสีที่แตกต่างกันสามารถกำหนดที่ว่างให้เกิดความขัดแย้งและปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ได้

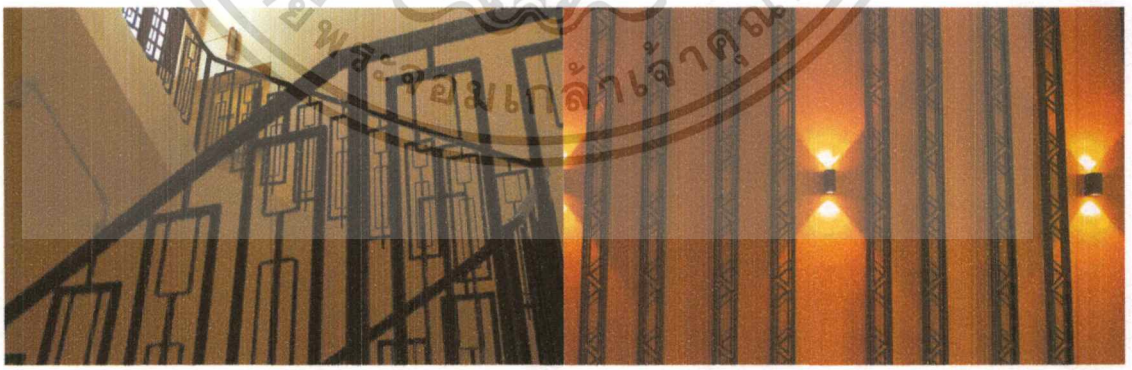

รูปที่ 3.36 ลวดลายภายในอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นอกจากวัสดุปิดผิว เช่น สีผนังหรือแผ่นกระเบื้อง ที่คอยสร้างบรรยากาศแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความเด่นชัดของอาคารยุคดังกล่าว คือ ลวดลายที่เกิดขึ้นภายในอาคาร จังหวะการซ้ำกันที่เกิดขึ้นถูกวางในตำแหน่งที่เหมาะสม ทำให้เราสามารถสัมผัสถึงความงามของอาคารในยุคดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.37 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

(ที่มา: https://www.businesseventsthailand.com/)

3.1.5 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

ที่ตั้งโครงการ : ถนนราชดำเนินกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคาร : หอศิลป์

หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม โดยอาคารสร้างขึ้นในยุคสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยอาคารหลังนี้ได้ถูกบูรณะ แต่คงรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมภายนอกไว้ และได้ปรับปรุงภายในอาคารเพื่อใช้เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย

รูปที่ 3.38 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินในชั้นที่ 1

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

ในชั้น 1 ติดตั้งกระจกทำให้สามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมโดยรอบ แต่ชั้นสองมีช่องเปิดที่น้อยตัดขาดภายนอกอย่างสิ้นเชิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การศึกษากลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

รูปที่ 3.39 Jewish Museum Berlin
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.2.1 Jewish Museum Berlin

ที่ตั้งโครงการ : Lindenstraße, Berlin, Germany

ประเภทของอาคาร : พิพิธภัณฑ์และอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์

Jewish Museum Berlin (หลังใหม่) ถูกสร้างขึ้นและเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อปี 9 กันยายน ค.ศ. 2001 โดยอาคารหลังใหม่ออกแบบโดย Daniel Libeskind สถาปนิกชาวโปแลนด์ - อเมริกัน Libeskind เกิดที่ โปแลนด์หนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสงครามโลก โดยเป็นประเทศแรกนาซีที่เยอรมันบุกยึดครองได้อย่างฉับพลันและมีค่ายกักกันชาวยิวที่ใหญ่ที่สุดอย่าง Auchswitz ตั้งอยู่ในเมือง Krakow ใน โปแลนด์ Libeskind เชื่อเรื่องการออกแบบสถานที่ มากกว่า อาคาร เขาชนะการประกวดแบบ Jewish Museum โดยเป็นการชนะการประกวดแบบครั้งแรกในชีวิตของเขา Jewish Museum คือสถานที่บอกเล่าเรื่องราวความสูญเสียที่เกิดขึ้น และคงอยู่ในความทรงจำของคนยุโรป นับเป็นงานสร้างชื่อให้กับเขา ซึ่งโดยส่วนตัวสถาปัตยกรรมของ Libeskind สามารถสะเทือนอารมณ์และเข้าไปสัมผัสจิตใจผู้เข้าชมได้ดีที่สุดคนหนึ่งในแวดวงสถาปัตยกรรม ซึ่งเขาได้รับเกียรติอีกครั้งในการออกแบบ Ground Zero ของที่ตั้ง World Trade Center เดิมหลังอาคารเดิมเกิดการก่อการร้าย ที่นำเครื่องบินพุ่งชน ตึกแฝด แห่งมหานครนิวยอร์ค นอกจากนี้เขายังมีผลงานอีกมากมาย เช่น Dresden Military Museum, Denver Art Museum, Holocaust Monument Ottawa

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบทของ Jewish Museum Berlin

รูปที่ 3.40 อาคาร Kollegienhaus (ซ้าย), Jewish Museum โดย Libeskind (ขวา)
(ที่มา: http://libeskind.com)

Jewish Museum Berlin ตั้งอยู่ที ถนน Linden กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นถนนเส้นสำคัญประจำเมืองมุ่งหน้าสู่ย่านธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยว นอกจาก Jewish Museum ในเมืองเบอร์ลิน ยังมีพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์หลายแห่ง เช่น Checkpoint Charlie, Topography of Terror ซึ่งทั้งสามพิพิธภัณฑ์ที่ยกตัวอย่าง ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น และอยู่ไม่ห่างกันมาก

Jewish Museum ออกแบบโดยเชื่อมต่อกับอาคารBaroque เก่าชื่อ Kollegienhaus ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1735 โดยเชื่อมต่อกันด้วยทางเดินใต้ดิน ซึ่งสร้างความรู้สึกต่อผู้ใช้งานให้รู้สึกว่าเปรียบเสมือนกำลังใช้อาคารเดียวกัน Jewish Museum มีพื้นที่กว้างขวาง รายล้อมด้วยอาคาร โดยอาคารมีการถอยร่นระยะ จากถนนทำให้เกิดลานอเนกประสงค์สำหรับนัดพบและสัญจรบริเวณด้านหน้าอาคาร สร้างเสริมให้อาคารนั้นกลายเป็น จุดสนใจประจำย่าน

รูปที่ 3.41 แนวความคิดของเชื่อมต่อทั้งสองอาคาร
(ที่มา : http://visceralintricacyexperientialresearch.blogspot.com/)

มีการเปรียบเทียบว่าอาคารเก่าหมายถึงครรภ์ของมารดาและมีเส้นรก(บันไดชั้นใต้ดิน) เชื่อมกับเด็กซึ่งก็คืออาคารใหม่ โดยเป็นเด็กที่เกิดมากับแผลเป็น(ช่องเปิดของอาคาร) เพื่อเล่าเรื่องที่เคยเกิดขึ้นในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการวางผังบริเวณ

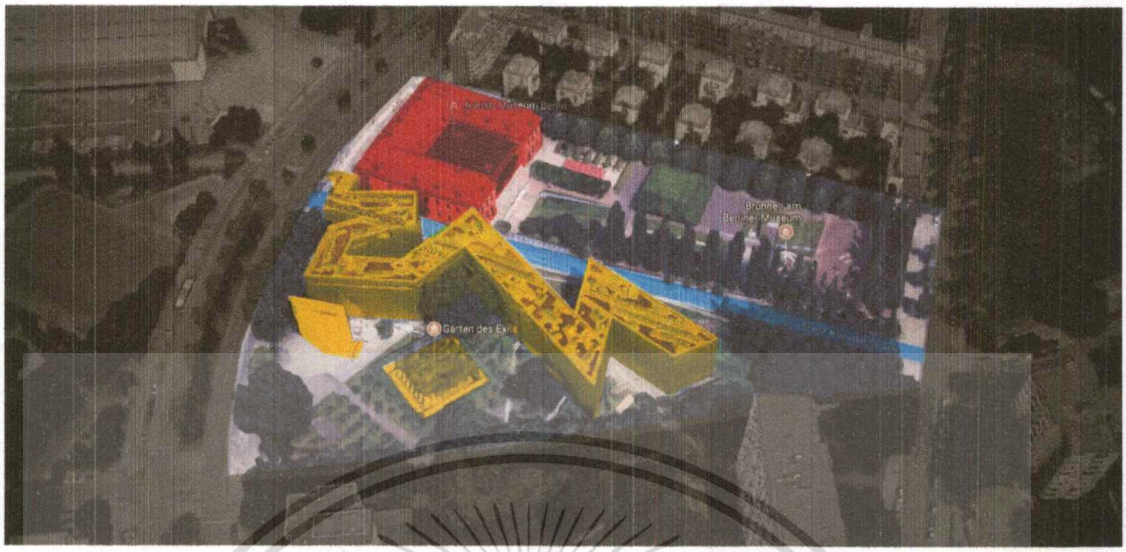

รูปที่ 3.42 การวางผังบริเวณ Jewish Museum Berlin
(ที่มา : https://maps.google.com/)

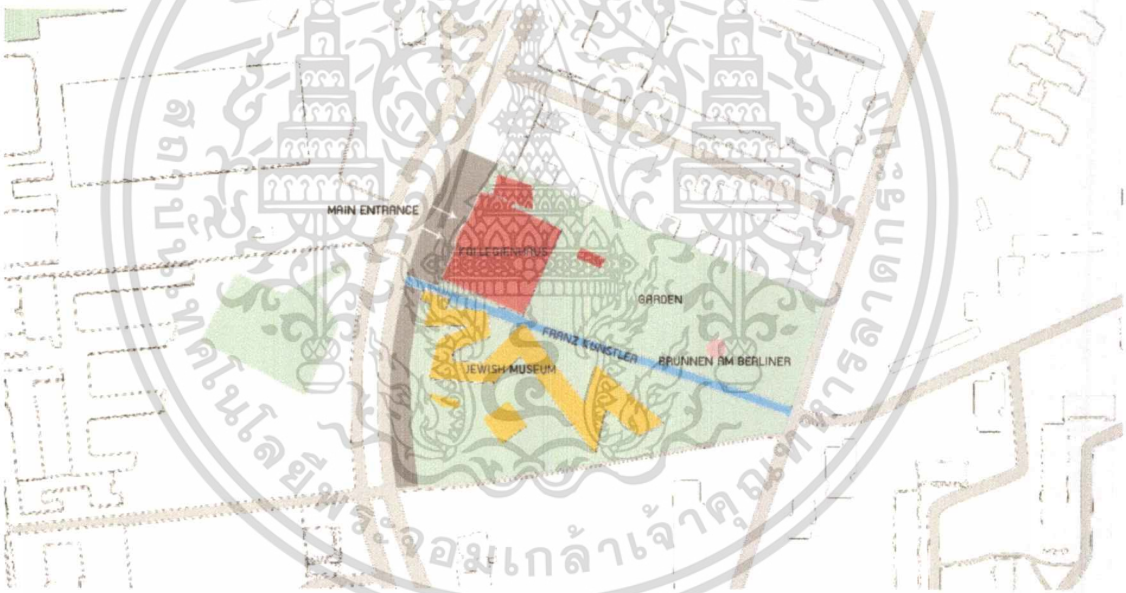

รูปที่ 3.43 การวางผังบริเวณ Jewish Museum Berlin
(ที่มา : https://maps.google.com/)

การวางผังบริเวณของ Jewish Museum Berlin ตัวอาคารแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนอาคาร(สีแดง) คือ อาคารเก่า Kollegienhaus ที่จะใช้เป็นทางเข้าโครงการ และด้านหลังอาคารเป็นพื้นที่สวนและมีอนุสรณ์น้ำพุ Brunnen am Berliner ส่วนอาคาร(สีเหลือง) คืออาคารพิพิธภัณฑ์หลังใหม่ที่ออกแบบ โดย Daniel Libeskind โดยเชื่อมต่อกันด้วยทางเดินชั้นใต้ดิน และมีถนน Franz Kunstler(สีฟ้า)ด้านบน ซึ่งจะอยู่ตรงกลางระหว่างอาคารซึ่งใช้เป็นถนน Service และสามารถทะลุจากด้านหน้าโครงการถึงด้านหลังโครงการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

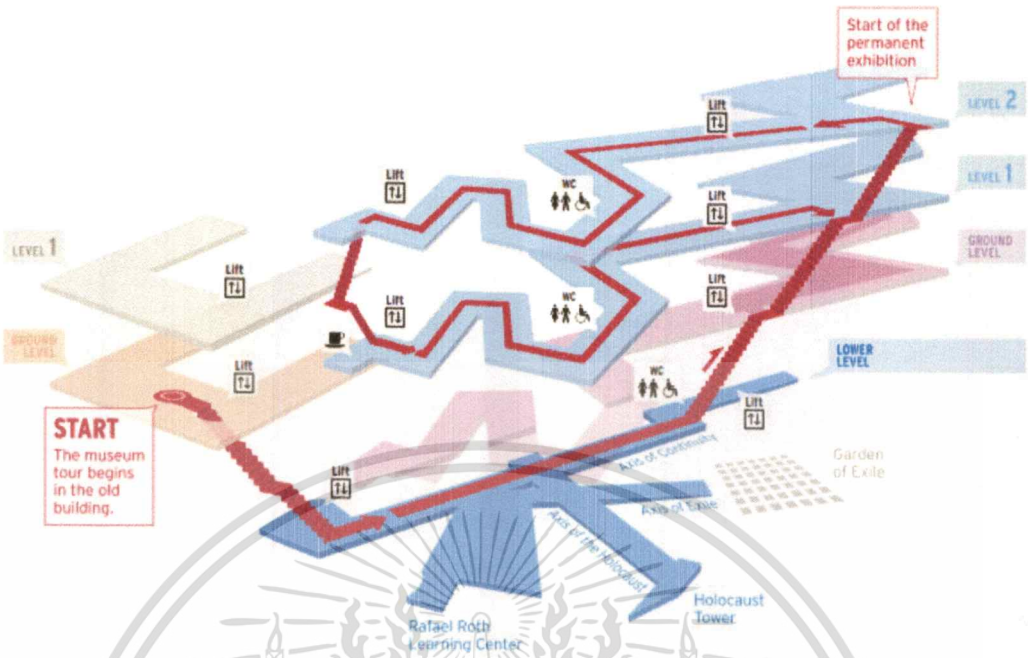

รูปที่ 3.44 ผังการสัญจรของ Jewish Museum Berlin
(ที่มา : www.jmberlin.de)

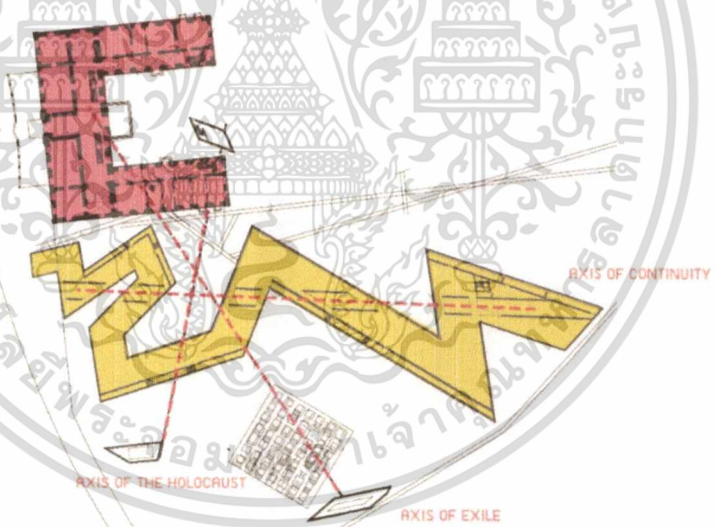

รูปที่ 3.45 ผังอาคาร Jewish Museum Berlin
(ที่มา : https://www.inexhibit.com/case-studies/daniel-libeskind-jewish-museum-part2/)

การสัญจรภายในพิพิธภัณฑ์ Jewish Museum จะต้องเริ่มต้นที่ อาคารเก่า ซึ่งมีพื้นที่ขายตั๋ว และพื้นที่อเนกประสงค์สำหรับจัดแสดงหรือนิทรรศการชั่วคราว หลังจากนั้นเชื่อมไปยังอาคารใหม่ ด้วยบันไดลงสู่ชั้นใต้ดิน แล้วจึงถึงทางแยก ซึ่งจะแยกไปสู่สามแกน Axis of Holocaust, Axis of Exile, Axis of Continuity ซึ่งในแต่ละทางจะมีจุดหมายแต่ละแบบรออยู่ที่ปลายทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.46 ผังอาคาร Kollengienhaus (ซ้าย), ภาพโถงอเนกประสงค์ (ขวา)

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ผังอาคาร Kollengienhaus (อาคารเก่า) แสดงให้เห็นองค์ประกอบหลักของอาคาร โดยเมื่อเข้ามาในโครงการจะเห็นโถงอเนกประสงค์อย่างเช่นในภาพขวามือ โดยเป็นการออกแบบเพิ่มเติมของ Studio Libeskind ซึ่งเอาไว้จัดการแสดงหรือนิทรรศการชั่วคราว แต่ยังคงอาคารเดิมไว้เกือบทั้งสิ้น ส่วนที่จำหน่ายตั๋วจะอยู่ทางซ้ายมือและจะอยู่ติดทางเข้าในทันที หลังจากนั่นการเข้าสู่พิพิธภัณฑ์ จะต้องเดินลงชั้นใต้ดินเพื่อเชื่อมต่อไปยังอาคารใหม่

รูปที่ 3.47 เทคนิคการสร้างความรู้สึกเมื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : http://visceralintricacyexperientialresearch.blogspot.com/)

เทคนิคการสร้างอารมณ์ความรู้สึก และการดึงประสาทการรับรู้ของเข้าชมนิทรรศการจะถูกนำมาใช้ตั้งแต่พื้นที่แรกที่ก้าวเข้ามาสู่อาคารหลังใหม่ โดยการทำให้ผู้คน ได้ยินความเงียบที่สุด ความไม่ยุติธรรมพร้อมความกลัว ได้เห็นการโดนเนรเทศและความรุนแรง ความสำนึกผิดและความหวาดกลัว จะถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบสถาปัตยกรรมในทุกพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

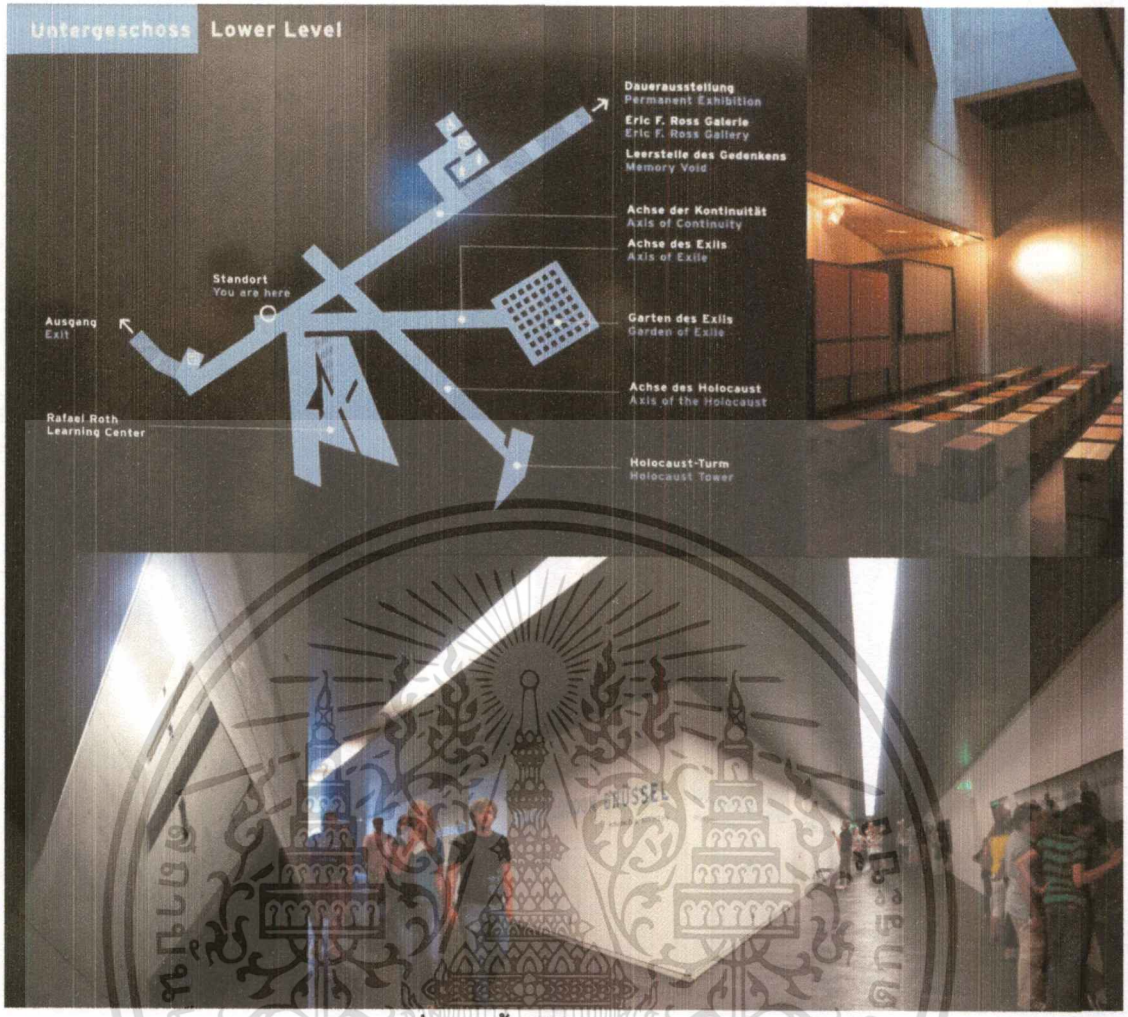

รูปที่ 3.48 ชั้นใต้ดินของพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Daniel Libeskind เรียกการออกแบบพิพิธภัณฑ์ของเขาว่า "Between the Lines" ผังของเขาเป็นเส้นซิกแซกและตัดกันด้วยเส้นตรงเส้นหนึ่ง ช่องเปิดเหนือศีรษะช่วยขับให้ความสูงของอาคารเชื่อมต่อกันกับที่ว่างว่างเปล่าที่ลอยตัวขึ้นเหนือชั้นใต้ดินของอาคาร เกิดการสร้างมิติและความงามในที่ว่างภายใต้ความแข็งแรงของผนังคอนกรีต

หลังจากลงบันไดจากอาคาร Kollengienhaus สิ่งแรกที่ปรากฏคือ Rafael Roth Learing Center ศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็ก สำหรับหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อศึกษาเพิ่มเติม และมีโมเดลจำลองของพิพิธภัณฑ์ Jewish Museum Berlin โดยในบางโอกาสจะมีการบรรยายพิเศษที่นี่ด้วย

โดยทางเดินชั้นใต้ดินจะนำไปซึ่งนิทรรศการสามแบบที่รออยู่ ได้แก่ แกน Axis of Exile Axis of Exile นำสู่ Garden of Exile (สวนแห่งการลี้ภัย),แกน Axis of Holocaust นำสู่ Holocaust Tower (หอคอยสังหาร) และ Axis of Continuity นำสู่นิทรรศการถาวรในชั้นบน ซึ่งระหว่างทางก่อนถึงนิทรรศการถาวร ที่ชั้น Ground มี Memory Void (ช่องแห่งความทรงจำ) ซึ่งเป็น Exhibition อีกส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

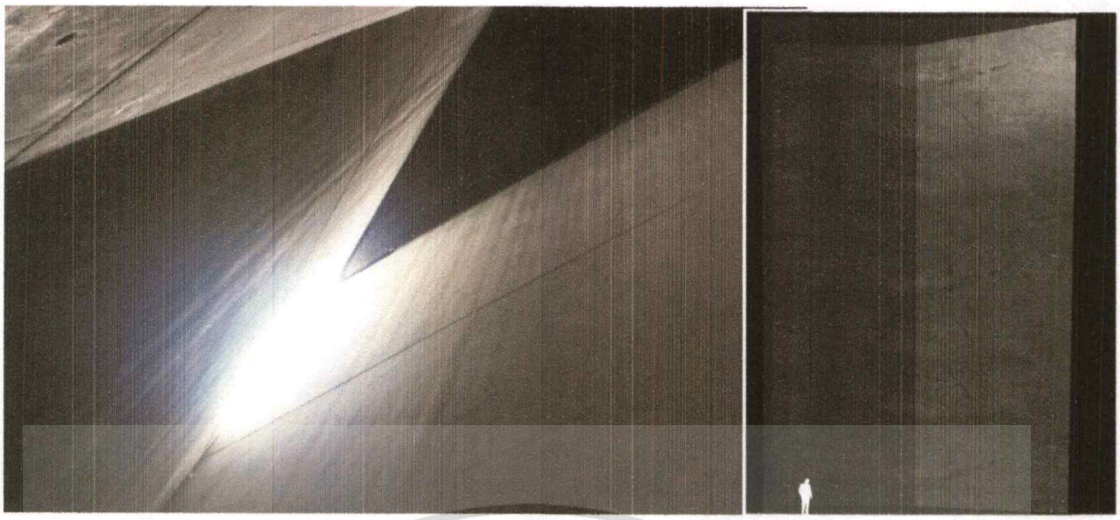

รูปที่ 3.49 ภายใน Holocaust Tower และ รูปตัด Holocaust Tower
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Axis of Holocaust จะนำเราไปสู่ Holocaust Tower (หอคอยสังหาร) เป็นที่ว่างว่างเปล่าสูง 24 เมตร Daniel Libeskind ให้คำนิยามห้องนี้ว่า "Voided Void" สิ่งที่ปรากฏนอกจากความว่างเปล่า คือแสงธรรมชาติที่ว่างเปล่า ไม่มีความร้อนและความสว่างถูกควบคุมให้เข้ามาอย่างเข้มงวดจากการเปิดเส้นเฉือนภายนอกอาคาร นอกจากแสงที่เราจะเห็นแล้วบริเวณกำแพงจะมีราวบันไดที่ถูกวางในตำแหน่งที่ไม่สามารถปีนได้ ให้ความ รู้สึกว่าไม่สามารถหนีไปจากที่นี่ได้เลย และประตูเหล็กทางเข้าหอคอยแห่งนี้เป็นตัวควบคุมเสียงที่เกิดขึ้นในห้องแห่งนี้ เราจะได้ยินเสียงภายนอกเมื่อเปิดประตูและเมื่อประตูปิดลงเสียงเหล็กที่กระทบกันเหมือนประตูเรือนจำที่หนักแน่นและดังกว่าปกติ จะคอยกดให้ผู้ชมรู้สึกถึงความหวาดกลัวของมันเมื่อเสียงกระทบกับกำแพงคอนกรีตดังก้องภายในหอคอย นอกจากนั้นคือเสียงของความว่างเปล่า อีกสิ่งหนึ่งที่ถูกออกแบบ คือ อุณหภูมิในห้องจะมีความเย็นมากกว่าภายนอกอย่างเห็นได้ชัด

รูปที่ 3.50 ราวบันได และประตูเหล็กที่ควบคุมเสียงภายในหอคอยสังหาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.51 Garden of Exile และ Holocaust Memorial โดย Peter Eisenman
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แกน Axis of Exile นำสู่ Garden of Exile (สวนแห่งการลี้ภัย) ภายนอกอาคาร ซึ่งมีเสาคอนกรีต 49 ต้น และพื้นลาดเอียง โดยในเสาแต่ละต้นจะมีต้น Russian Olive ปลูกขึ้นที่ด้านบน และจะแตกกิ่งในช่วงฤดูร้อน Exile ในความหมายทั่วไป หมายถึงการเนรเทศ แต่นัยยะแฝงในการออกแบบชิ้นนี้หมายถึงการช่วยเหลือและความปลอดภัย แต่การหลบหนีจากเยอรมันและเข้าสู่ประเทศอื่นจะให้ความรู้สึกสับสนและเวียนหัว พวกเขาประสบกับความยากลำบากในการพยายามที่ต้องการจะออกจากเยอรมัน การออกแบบสถานที่นี้ทำให้ผู้เข้าชมเกิดความเวียนหัวยุ่งเหยิง เมื่อเดินอยู่ภายในด้วยการสร้างเสาที่เอียงขัดกับพื้นเรียบที่เป็นเหมือนเนิน ถึงแม้รูปลักษณ์จะออกแบบคล้ายกับ Holocaust Memorial ที่ออกแบบโดย Peter Eisenman อีกสถานที่หนึ่งใกล้ ประตู Brandenburg และ ย่าน Potsdamplatz ในกรุงเบอร์ลิน แต่ความรู้สึกแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยของ Peter Eisenman ไม่เกิดการสับสนและเวียนหัวเมื่อเดินภายใน แต่ให้ความรู้สึกที่เงียบและตัดขาดจากภายนอก คล้ายกับเดินภายในสุสาน

ภายใน Garden of Exile มีคำพูดของ Libeskind ติดไว้ดังนี้ “Man empfindet eine gewisse Übelkeit beim Hindurch gehen, dosh das ist recht so, den so aus den Fugen greaten, fühlt sich die vollkommene Ordnung an, wenn man als Exilant die Geschichte Berlins hinter sich Lässt” หมายถึง หนึ่งความรู้สึกเจ็บปวดเล็กน้อยเกิดขึ้นเมื่อคุณเดินผ่านมัน แต่มันเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วที่จะเกิดขึ้น เพราะว่า มันคือความเจ็บปวดที่เหมาะสมแล้วเมื่อคุณเลือกที่จะลืมหรือไม่ยอมรับว่ามันเป็นส่วนหนึ่งที่เคยเกิดขึ้นบนประวัติศาสตร์ของเมืองเบอร์ลิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.52 ภายใน Axis of Continuity บันไดที่นำสู่ นิทรรศการหลัก
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Axis of Continuity นำสู่นิทรรศการถาวรที่เริ่มที่ชั้นบนสุดของอาคาร โดยเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาวยิว ตั้งแต่ เยรูซาเล็ม จนถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งระหว่างทางก่อนถึงนิทรรศการถาวร ที่ชั้นสอง มี Memory Void (ช่องแห่งความทรงจำ) ซึ่งเป็น Exhibition อีกส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์

รูปที่ 3.53 Memory Void
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Libeskind ออกแบบ Memory of Void ด้วยการสร้างที่ว่างภายใน หลายส่วนของอาคาร ช่องเปิดเหล่านี้ขยายตัวในแนวตั้งทั่วทั้งหมดของอาคาร เพื่อจะเสื่อถึง การถูกตัดขาดของชาวยิวในสังคมเยอรมัน

Memory of Void ถูกออกแบบร่วมกับ Menashe Kadishman ศิลปินชาวอิสราเอล ผู้เรียกศิลปะชิ้นนี้ว่า Shalekhet หรือ Fallen Leaves เขาอุทิศ มากกว่า 10,000 ใบหน้าที่ปกคลุมพื้น สำหรับผู้บริสุทธิ์ของสงครามและความรุนแรง การเข้าชม เราจะได้ยินเสียงเหล็กกระทบกันก่อนที่จะเห็นนิทรรศการ เหมือนกับมีคนอยู่หลายร้อยคน แต่เมื่อไปถึงเราจะพบแค่แผ่นเหล็กรูปหน้าคนปกคลุมที่พื้น ผู้คนที่เข้าชม จะถูกบังคับให้เดินก้มหน้า เพราะพื้นที่มีเหล็กนั้นไม่เรียบ ทำให้ความรู้สึกเหมือนผู้คนกำลังไว้อาลัยกับผู้บริสุทธิ์เหล่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

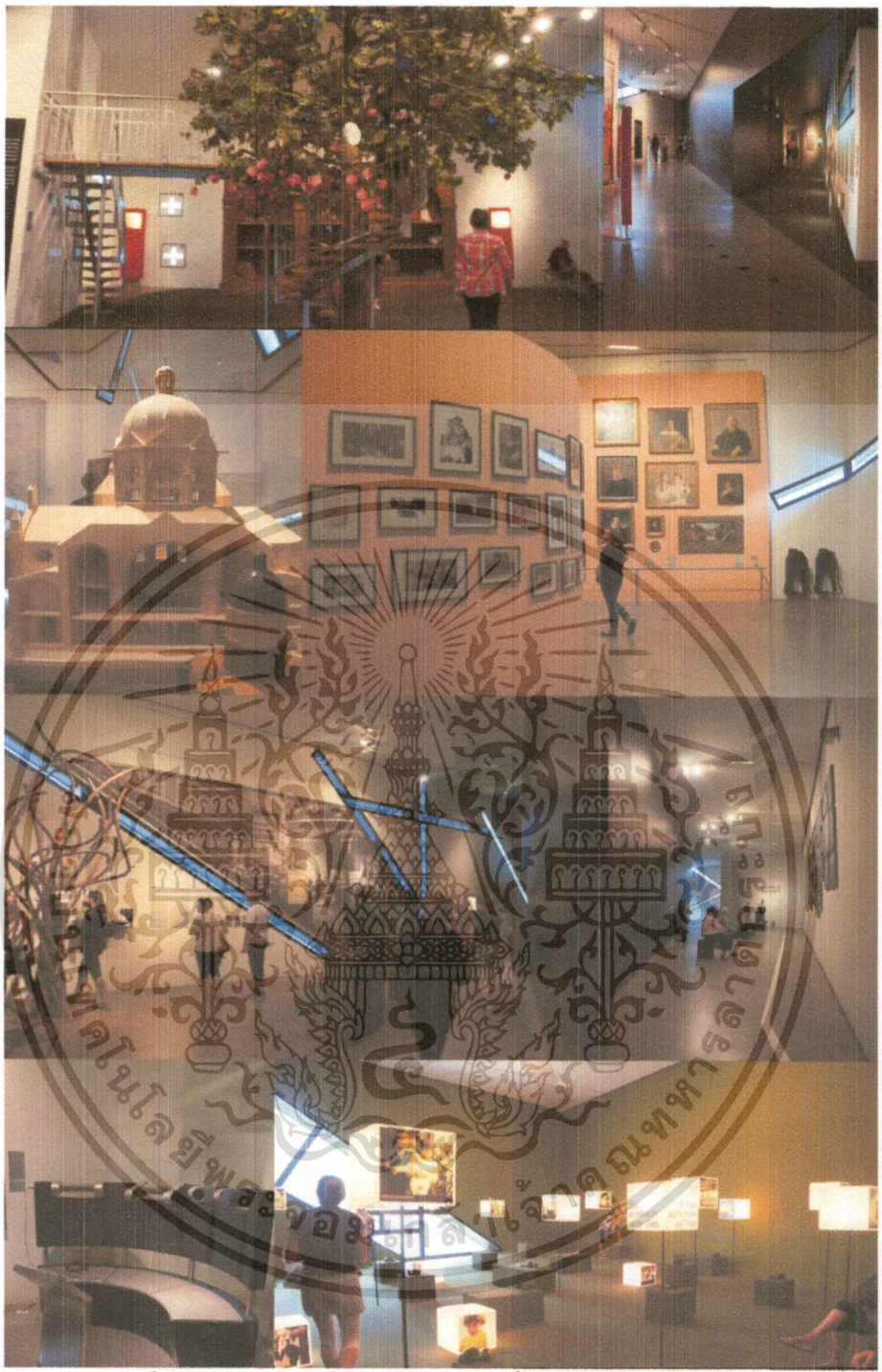

รูปที่ 3.54 นิทรรศการถาวรภายในสองชั้น บนสุดของพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศการถาวรที่สองชั้นบนสุดของอาคารจะเล่าเรื่องตั้งแต่แอปเปิ้ลแห่งผลที่พระเจ้าประทานแก่มนุษย์ เยรูซาเล็ม เยอรมันและยิว การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยเป็นการเดินแบบ Linear ตามเส้นซิกแซกของอาคาร เนื้อหาเรียงตาม Timeline ที่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ โดยใช้สื่อจัดแสดง เช่น บอร์ด วิดีโอ โมเดล ภาพถ่าย และการฟังข้อมูลด้วยหูฟัง บรรยากาศส่วนนี้ จะผ่อนคลายกว่า ห้องอื่นๆ ภายในโครงการนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาขนาดและรูปทรง

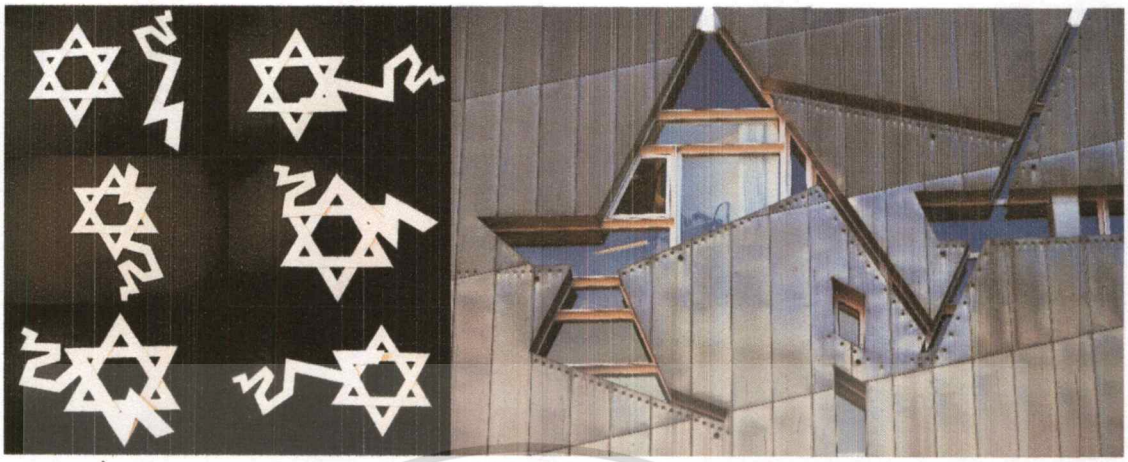

รูปที่ 3.55 แนวความคิดของรูปทรงอาคาร (ซ้าย), ช่องเปิดเชิงสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ขวา)
(ที่มา (ซ้าย) : http://cea-seminar.blogspot.com/2013/02/decomposing-star-of-david-daniel.html)
(ที่มา (ขวา) : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Berlin-_Jewish_Museum_-_3068.jpg)

ในการออกแบบรูปทรงของอาคาร Libeskind ได้อิงบางส่วนจาก สัญลักษณ์ยูดาห์ นอกจากจะเป็นศาสนายังเป็นดั่งวิถีชีวิต ปรัชญา ของชาวยิวอีกด้วย เชื่อได้ว่ารูปทรงของอาคารมีบางส่วนที่มาจากการคลี่ตัวออกของสัญลักษณ์ยูดาห์ ออกมาเป็นตัวสถาปัตยกรรมดั่งที่เห็นในปัจจุบัน นอกจากการคลี่ตัวออกมาเป็น รูปแบบอาคารสัญลักษณ์ยูดาห์ยังสามารถเห็นได้จาก ช่องเปิดของพิพิธภัณฑ์อีกด้วย ช่องเปิดดังกล่าวให้ความรู้สึกทิ่มแทงและบาดลึก เหมือนบาดแผลที่เกิดขึ้นตามตัวของคนยิวที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม

รูปที่ 3.56 แนวความคิดของรูปทรงอาคาร
(ที่มา : http://visceralintricacyexperientialresearch.blogspot.com/)

อีกแง่หนึ่งในการวิเคราะห์ของรูปแบบอาคาร ทฤษฎีเรื่องของรูปแบบอาคารที่ดัดแปลงมาจากบ้านถูกนำมาวิเคราะห์ถึงแนวความคิดว่าด้วย การไร้บ้านของชาวยิวเมื่อเกิดสงครามขึ้น ความรู้สึกที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จากบ้านที่พวกเขาอยู่ปรับเปลี่ยนไปเป็นการหลบหนีและถูกตัดขาด ดั่งเช่นในภาพที่แสดง ความเปลี่ยนแปลงของบ้านสู่ทางเดินที่ซิกแซก ไม่เป็นระเบียบ โดยตัวกลางคือเวลาที่ทำให้ทุกสิ่งเปลี่ยนไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

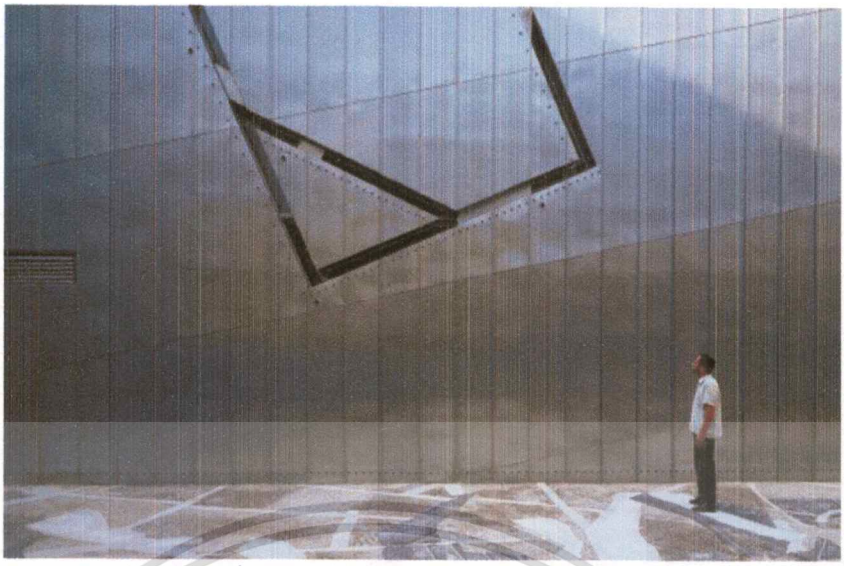

รูปที่ 3.57 แนวความคิดสัดส่วนอาคาร

(ที่มา : https://www.dezeen.com/)

สัดส่วนของอาคารแห่งนี้คอยข่มและกดสัดส่วนของมนุษย์ในทุกพื้นที่ เช่น ภายนอกอาคารเมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์ ทำให้เรารู้สึกว่าที่นี่ไม่ใช่บ้านหรืออะไรที่เราคุ้นเคย และสร้างผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ นอกจากการเปรียบเทียบภายนอกแล้ว ภายในอาคารยังมีช่องเปิดที่คอบเปรียบเทียบกับสัดส่วนของมนุษย์ตลอดเวลา ดั่งที่เคยกล่าวในบทก่อนหน้านี้

รูปที่ 3.58 ขนาดอาคารและที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : https://maps.google.com/)

ตารางที่ 3.4 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Jewish Museum

ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอยในอาคาร	อัตราส่วน
25,000	15,000	1.6 : 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาแสงและวัสดุ

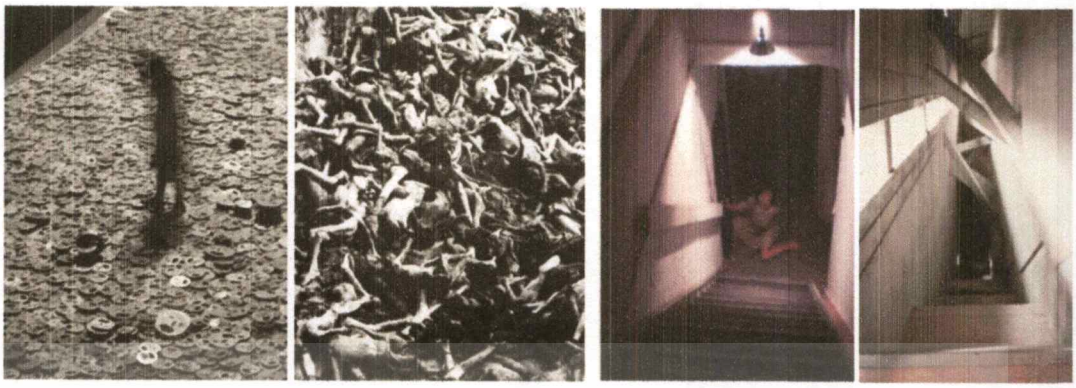

รูปที่ 3.59 ภาพเปรียบเทียบของสถานที่จริงและพิพิธภัณฑ์
(ที่มา : http://visceralintricacyexperientialresearch.blogspot.com/)

ภายในพิพิธภัณฑ์ เทคนิคแสงและวัสดุได้ทำการควบคุมความรู้สึกให้ได้รับตามแนวความคิดความหวาดกลัว ความรุนแรง ซึ่งหลายพื้นที่ได้จำลอง สถานที่จริงเข้ามาสู่พื้นที่ในอาคาร เช่นภาพเปรียบเทียบที่แสดง ซึ่งที่ว่างในอาคารมีความคล้ายคลึงกับภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์

รูปที่ 3.60 แสงธรรมชาติ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แสงธรรมชาติถูกใช้อย่างจำกัดภายในพิพิธภัณฑ์ แสงธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งในการนิยามความหมายของที่ว่างในส่วนต่างๆของอาคาร ที่ว่างที่ลอยตัวอยู่เหนือศีรษะมีปริมาตรที่มากแสงธรรมชาติที่เข้ามาจึงมีระยะทางที่ไกล แสงที่ลอดเข้ามาทำหน้าที่กระทบกับผนังคอนกรีตในแนวตั้ง และไล่ระดับความสว่าง จากผนังใกล้หลังคาที่มีความสว่างที่สุด ค่อยๆมืดลงมาจนถึงระดับมนุษย์ที่มีแค่ความมืดปกคลุม การเจาะช่องเปิดในลักษณ์เส้นเฉือน นอกจากควบคุมแสงแล้ว เรายังเห็นเส้นเหล่าเป็นสัญลักษณ์บางอย่าง เกิดการให้ความหมายด้วยเทคนิค Negative Space - Positive Space

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.61 แสงประดิษฐ์
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แสงประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นในอาคาร ถูกวางโคมในลักษณ์ที่ให้ออกมาเป็นเส้นตรงเช่นเดียวกับ ช่องเปิดของกรอบอาคาร การวางตำแหน่ง Downlight ยังคงยึดตำแหน่งตามเส้นตรงซึ่งเป็นการให้ความหมายเช่นเดิม จากการสังเกตุแสงเหล่านี้ถูกบังคับให้ออกมาเป็นเส้นเท่านั้น ในส่วนทางเดินจะใช้แสดง Daylight ให้สว่างและเห็นชัดที่สุด ซึ่งจะเกิดความ Contrast เมื่อพื้นที่ต่อไปคือ Holocaust Tower จากสว่างไปมืด หรือ Garden of Exile จากสว่างไปยังด้านนอก ส่วนนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์จะเลือกใช้แสง Warm white เป็นส่วนใหญ่ เพื่อสร้างบรรยากาศไม่ให้แข็งจนเกินไป

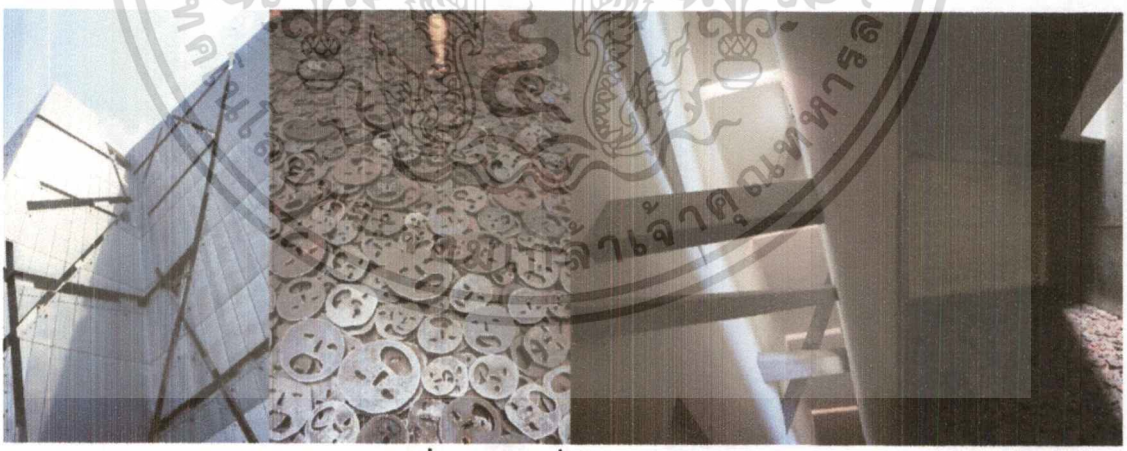

รูปที่ 3.62 วัสดุที่ใช้ภายในอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ภายนอกวัสดุปิดผิวทำด้วยสังกะสีจะถูกปกคลุมด้วยเส้นทแยงมุมเฉือนที่จะกลายมาเป็นหน้าต่าง และในส่วนด้านในจะเลือกใช้คอนกรีตเพื่อให้ความรู้สึกแข็งแกร่งเป็นส่วนใหญ่เป็นการเล่าเรื่อง นอกเหนือจากนั้นจะเป็นผนังทาสีขาว แผ่นพื้นที่เป็นงานศิลปะทำจากเหล็ก เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.63 Hiroshima Peace Memorial Museum
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.2.2 Hiroshima Peace Memorial Museum

ที่ตั้งโครงการ : Otemachi, Naka Ward, Hiroshima, Japan

ประเภทของอาคาร : สวนสันติภาพประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์, อนุสรณ์สถาน และ อาคารเก่า

Hiroshima Peace Memorial Meseum เป็นพิพิธภัณฑ์ที่กล่าวถึง การทิ้งระเบิดปรมาณูลูกแรกในประวัติศาสตร์โลกในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมี ผู้เสียชีวิตกว่า 220,000 คน จากเหตุการณ์ครั้งนั้น ออกแบบโดยสถาปนิกญี่ปุ่น Kenzo Tange ตั้งอยู่ที่ใจกลางเมืองฮิโรชิม่า นอกจากจะเป็นพิพิธภัณฑ์แล้ว ยังยกระดับกลายเป็นสวนสันติภาพที่จะมีการระลึกถึงผู้เสียชีวิตทุกปี โดยมีสวนสาธารณะ และอนุสรณ์สถานอยู่รายล้อมตัวพิพิธภัณฑ์ เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์ ไม่ใช่การกล่าวโทษต่อผู้กระทำในสงคราม แต่เป็นการเล่าเรื่องตามความจริงที่เกิดขึ้น และผลกระทบหลังจากนั้น เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิด และไม่ให้ประวัติศาสตร์เช่นนี้ เกิดขึ้นซ้ำ เนื้อหาภายในนิทรรศการอาจจะก่อให้เกิดความสะเทือนใจเพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของสันติภาพ

รูปที่ 3.64 **ภายในพิพิธภัณฑ์** Hiroshima Peace Memorial Museum
(ที่มา : https://en.japantravel.com/hiroshima/hiroshima-peace-memorial-museum/1102)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

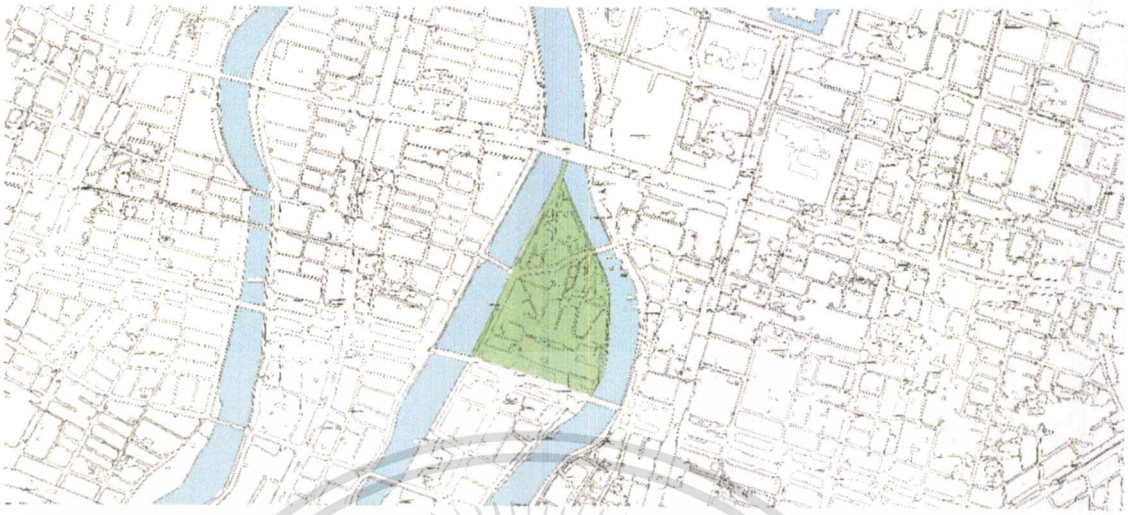

รูปที่ 3.65 ที่ตั้งของโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

พิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Memorial Museum เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดที่หนึ่ง ในการแสดงแบบแผนการวางผังโดยการอิงบริบททางกายภาพมาเป็นองค์ประกอบหลักในการก่อตัวของสถาปัตยกรรมโดยเห็นได้อย่างชัดเจนเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ด้วยการเลือกที่ตั้งที่มีความสำคัญ โดย 4 ปีหลังจากการระเบิด รัฐบาลญี่ปุ่นเล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้ประกาศให้พื้นที่นี้เป็นเขตอนุรักษ์เพื่อสร้างเป็นสวนสันติภาพ แทนการพัฒนาให้กลายเป็นเมืองเช่นเดิม

รูปที่ 3.66 Atomic Bomb Dome
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

อาคาร Atomic Bomb Dome เป็นอาคารเพียงไม่กี่หลังที่รอดจากการทิ้งระเบิดปรมาณู Littleboy และอยู่ใกล้กับจุดศูนย์กลางของปรมาณูมากที่สุดด้วยความแข็งแรงทางโครงสร้างของงานวิศวกรรมในสมัยนั้น ซึ่งออกแบบโดยสถาปนิกชาวฮังการี ปัจจุบันขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เมื่อปี พ.ศ. 2539 อาคาร Atomic Bomb Dome เปรียบเสมือนตัวแทนร่องรอยรำลึกเหตุการณ์ปรมาณูเพื่อให้ตระหนักถึงความรุนแรงของสงคราม และเป็นสัญลักษณ์ของการเรียกร้องสันติภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

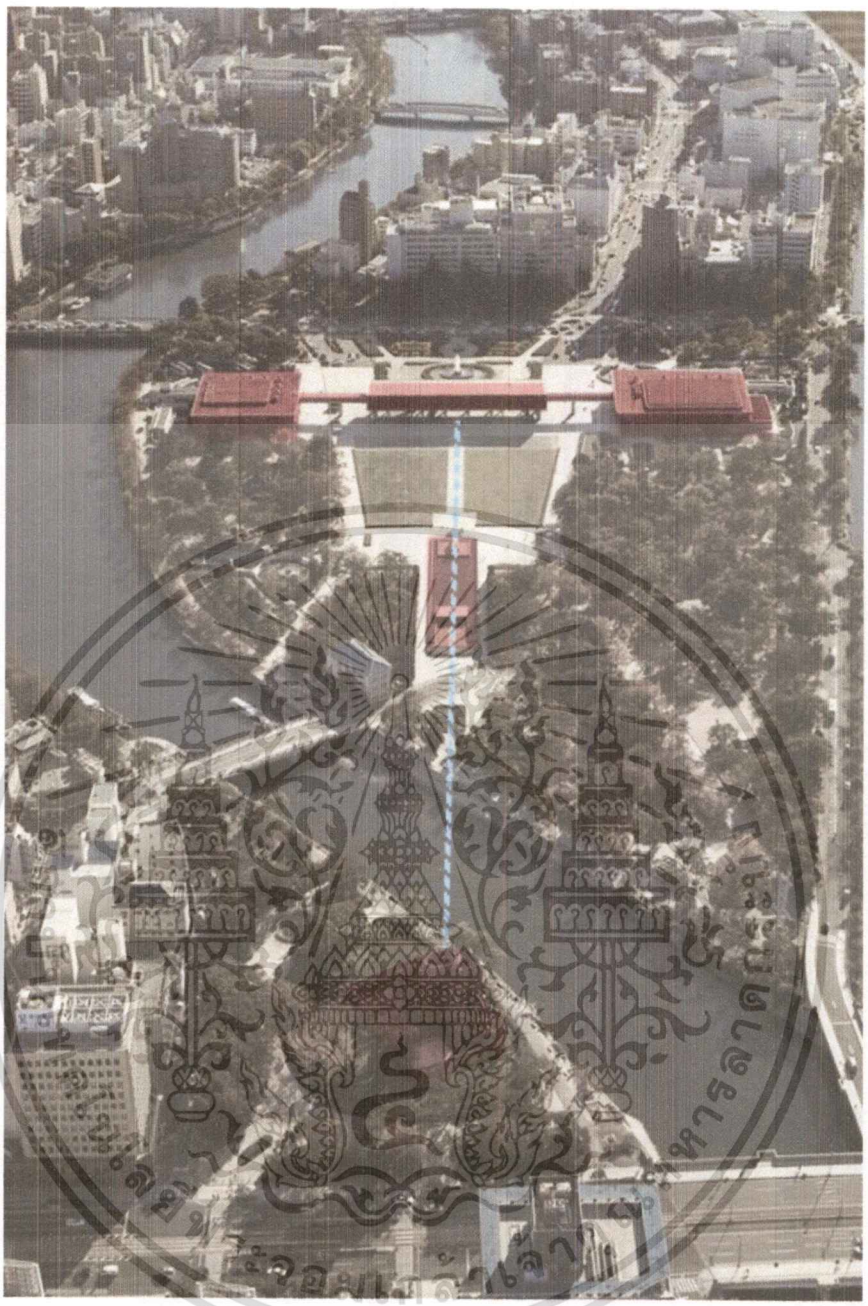

รูปที่ 3.67 แกนที่ส่งผ่านจาก พิพิธภัณฑ์ ถึง Atomic Bomb Dome
(ที่มา: megaconstrucciones.net)

เราสามารถเห็นแกนของพิพิธภัณฑ์ ส่งผ่านมาถึงอาคาร Atomic Bomb Dome อย่างชัดเจน ซึ่งตรงกลางระหว่างอาคารทั้งสอง เป็นที่ตั้งอนุสรณ์สถานคบเพลิงเพื่อเคารพผู้เสียชีวิตซึ่งจะจารึกชื่อบุคคลที่สูญเสีย การวางผังบริเวณจะออกแบบโดยใช้แกนเป็นตัวกำหนดในการออกแบบและวางตำแหน่งอาคารหรือภูมิสถาปัตยกรรม เราสามารถเห็นแกนได้ชัดที่สุด หลังจากจบนิทรรศการจากอาคารหลัก ซึ่งจะเป็นพื้นที่ให้ได้นั่งพัก หลังจากต้องเจอกับเรื่องราวที่โศกเศร้าในนิทรรศการ หากแต่พื้นที่ดังกล่าวนั้นจะคอยตอกย้ำความร้ายแรงของสงครามยิ่งขึ้นอีก ซึ่งเป็นเทคนิคการใช้พื้นที่ทางประวัติศาสตร์สร้างผลกระทบทางจิตใจแบบเดียวกันกับพิพิธภัณฑ์สันติภาพของ Okinawa

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.68 พื้นที่สุดท้ายของพิพิธภัณฑ์ซึ่งเชื่อมสู่บริบท ฮิโรชิม่า (ซ้าย), โอกินาว่า (ขวา)
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เมื่อนำพื้นที่ทั้งสองพิพิธภัณฑ์มาเปรียบเทียบกันแล้วนั้นพบว่า ที่ฮิโรชิม่าเลือกที่จะแสดงให้เห็นถึงแกนเส้นตรงที่วิ่งไปสู่ผลของสงคราม ส่วนโอกินาว่าเลือกทิ้งความว่างเปล่าของทะเลแห่งโอกินาว่าไว้ให้เห็น

รูปที่ 3.69 แหลมที่ยื่นออกไปในทะเลโอกินาว่า โดยมีนัยยะแอบแฝง
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แต่ถ้าผู้เข้าชมขยับไปที่หน้าต่างนอกจากความว่างเปล่าของทะเลโอกินาว่า ทางซ้ายมือเรายังจะสามารถเห็นแหลมที่มออกไปในทะเล ซึ่งไม่ใช่แหลมปกติทั่วไป เพราะนี่คือสถานที่สำหรับการทำอัตวินิบาตกรรม เพื่อหนีภัยสงครามที่เข้าสู่แปซิฟิค การเลือกสร้างพื้นที่ที่เชื่อมต่อบริบททั้งสองรูปแบบนี้ สามารถสร้างผลกระทบทางจิตใจได้คล้ายเคียงกันและเป็นการเชื่อมต่อบริบทที่ถือว่าสำเร็จ เราสามารถสัมผัสได้ถึงความเศร้าจากผู้เข้าชมได้ในพื้นที่นี้ ทั้งสองแห่ง ในทุกๆปี ทั้งสองที่จะมีการรำลึกถึง ผู้เสียชีวิตและสันติภาพเหมือนหลายๆแห่งทั่วโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการวางผังบริเวณ

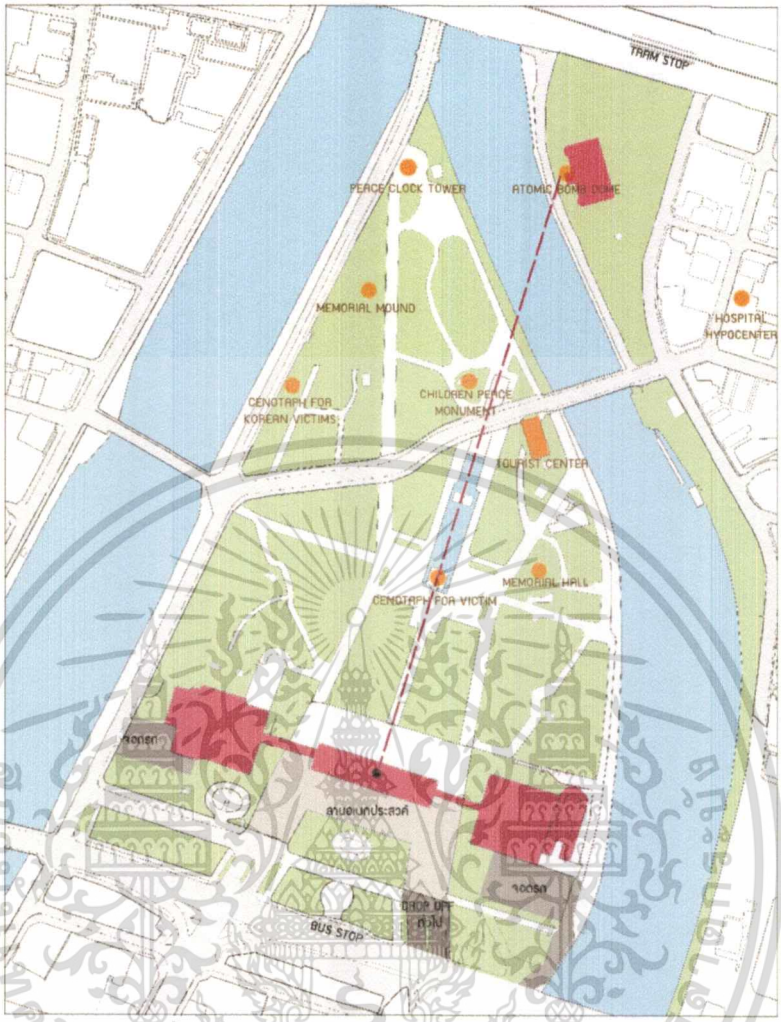

รูปที่ 3.70 **ผังบริเวณ** Hiroshima Peace Memorial
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ตัวอาคารถูกวางทางทิศใต้ของผังบริเวณโดยสร้างแกนส่งผ่าน Cenotaph For Victims ไปถึง Atomic Bomb Dome ดังที่กล่าวในการศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท โดยสามารถใช้ระบบสัญจรสาธารณะเข้าโครงการได้จาก ทั้งทิศเหนือและทิศใต้ ส่วนรถยนต์ส่วนบุคคลมีที่จอดรถอยู่ติดกับอาคารทั้งสองฝั่ง ส่วนรถบัสจะจอดในลานอเนกประสงค์ ซึ่งลานอเนกประสงค์จะถูกใช้เป็นพื้นที่ Drop off สำหรับแขกผู้มีเกียรติหากมีพิธีการด้วย นอกจากนี้ยังมีอนุสาวรีย์อื่นๆ กระจายอยู่รอบทางเดินในสวนสันติภาพแห่งนี้

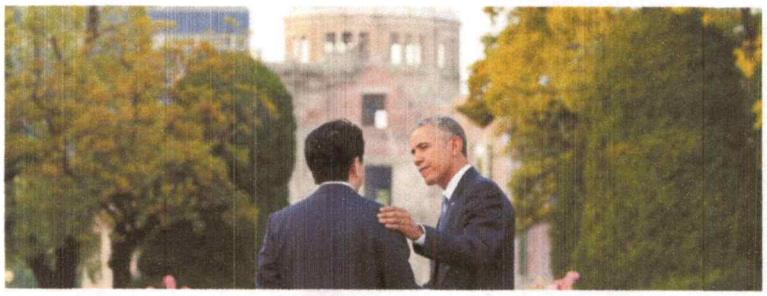

รูปที่ 3.71 **บารัค โอบามา ประธานาธิบดีอเมริกาคนแรกที่เยือนฮิโรชิม่าหลังการทิ้งปรมาณู**
(ที่มา : https://spfusa.org/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.72 อนุสาวรีย์และอนุสรณ์สถานที่จัดแสดงในสวนสันติภาพ

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

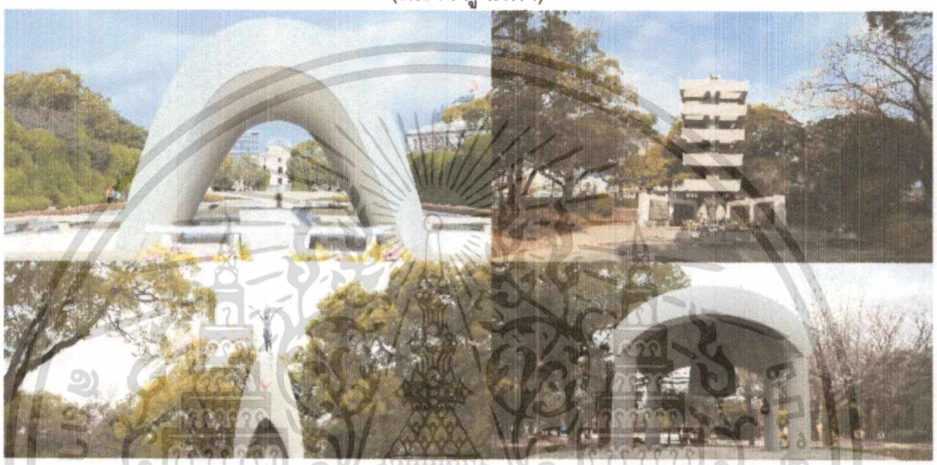

รูปที่ 3.73 อนุสรณ์สถานภายในสวนสันติภาพ

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

อนุสรณ์สถานทั้งหมดจะเล่าเรื่องในหัวข้อที่ต่างกันออกไป เช่น Children Peace Monument จะเป็นอนุสาวรีย์เพื่อรำลึกถึง เด็กสาว ซาดาโกะ ซาซากิ ผู้ที่ได้รอดจากการทิ้งปรมาณูแต่กลับเสียชีวิต ด้วยกัมมันตภาพรังศีในภายหลังด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ซึ่งระหว่างเธอรักษาตัวที่โรงพยาบาล เธอใช้ชีวิตช่วงสุดท้ายพับนกกระเรียนให้ครบ 1000 ตัว เพื่อสื่อถึงสันติภาพ

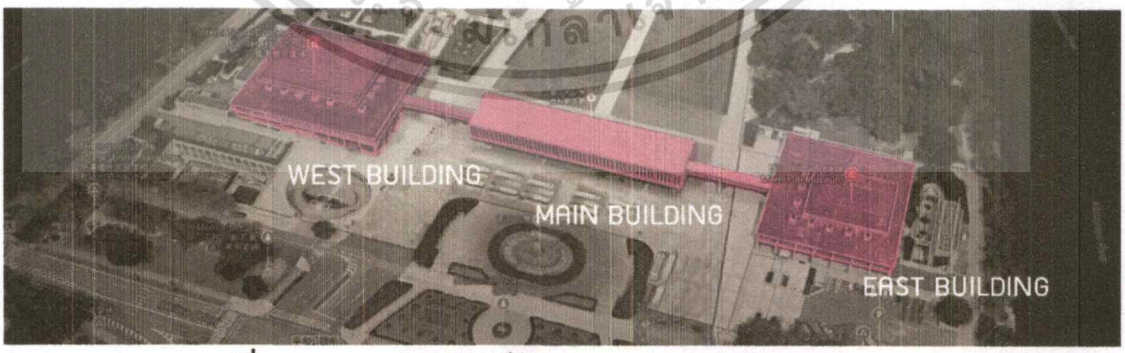

รูปที่ 3.74 อาคารพิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Memorial Museum

(ที่มา : https://maps.google.com/)

อาคารจะถูกแบ่งออกเป็นสองปีกเชื่อมด้วยอาคารหลักตรงกลาง โดยปีกทิศตะวันออกเป็นส่วนทางเข้าและโถงต้อนรับของพิพิธภัณฑ์ ในขณะที่ฝั่งตะวันตกเป็นห้องประชุมขนาดใหญ่ 1,504 ที่นั่ง และอาคารหลักตรงกลางจะเป็นส่วนนิทรรศการหลักของพิพิธภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

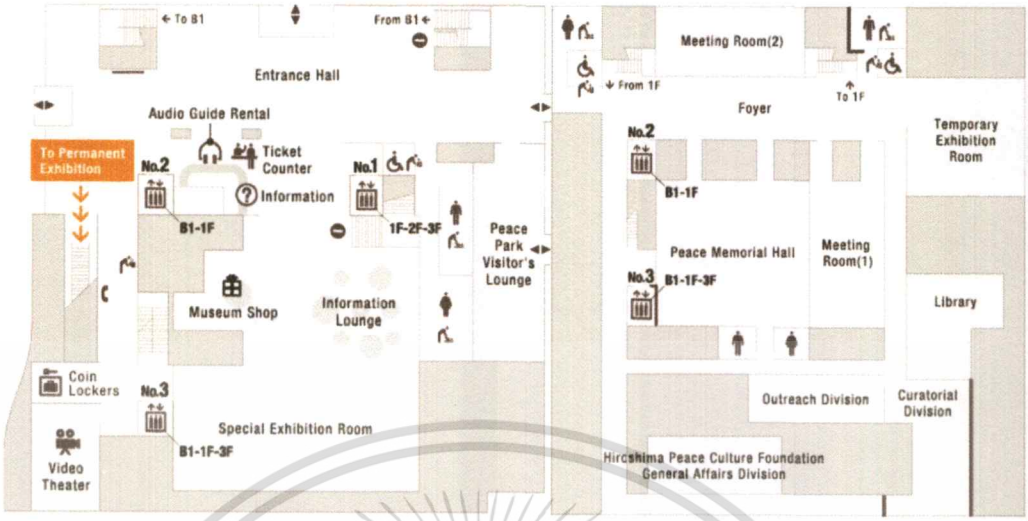

รูปที่ 3.75 แสดงการสัญจร ในชั้นที่ 1 (ซ้าย) และชั้นใต้ดิน (ขวา)

(http://hpmmuseum.jp/)

การสัญจรจะเข้าที่อาคารฝั่งตะวันออก โดยมีส่วนต้อนรับที่ชั้นที่ 1 เช่น จุดจำหน่ายตั๋ว จุดประชาสัมพันธ์ ตู้เก็บสัมภาระ ร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหาร และในบางครั้งจะมีนิทรรศการหมุนเวียนมาจัดที่ชั้นที่ 1 โดยมีบันไดหลัก เพื่อขึ้นชั้นต่อไป และมีบันไดอื่นเพื่อลงสู่ชั้นใต้ดินโดยชั้นใต้ดินมีห้องประชุมและห้องสมุด

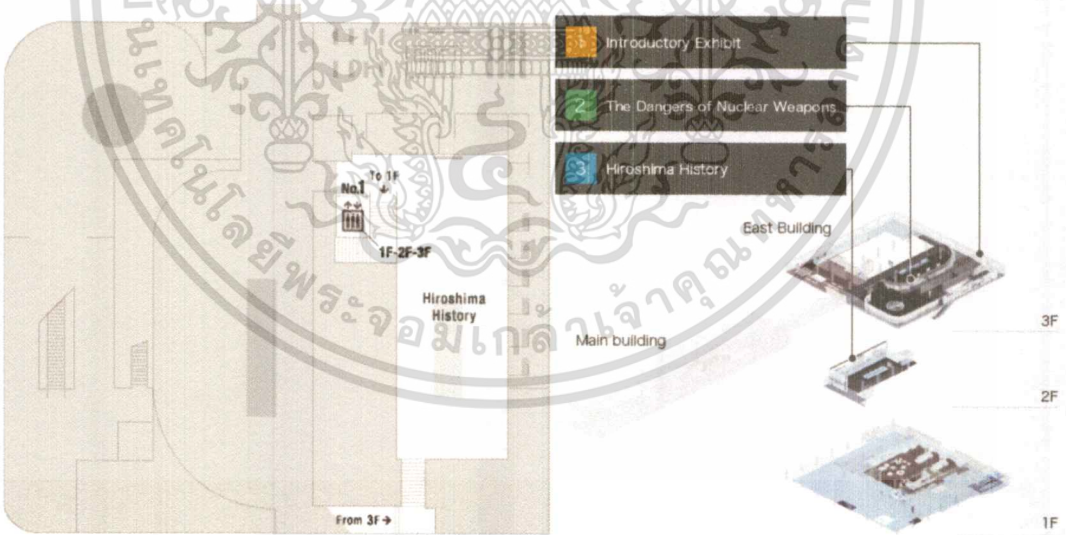

รูปที่ 3.76 แสดงการสัญจร ในชั้นที่ 2 (ขวา) เนื้อหานิทรรศการในอาคารฝั่งตะวันออก

(http://hpmmuseum.jp/)

ชั้น 2 และชั้นที่ 3 จะเป็นการเกริ่นนำ ก่อนเข้าสู่พิพิธภัณฑ์หลัก ซึ่งจะเป็นนิทรรศการย่อย เช่น การเกริ่นนำของนิทรรศการ, อันตรายของปรมาณู, ประวัติศาสตร์ของฮิโรชิม่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

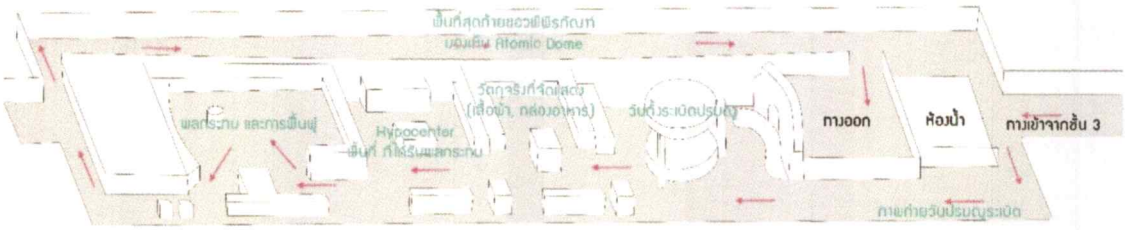

รูปที่ 3.77 Diagram การสัญจร ภายในพิพิธภัณฑ์ Main Building
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การสัญจรภายในพิพิธภัณฑ์จะเป็นการจัดผังแบบ Open Plan โดยสามารถเดินรอบนิทรรศการจัดแสดงอย่างอิสระ โดยมีการนำทางอย่างเป็นขั้นเป็นตอนด้วย เทคนิคหมายเลขที่ติดอยู่กับนิทรรศการแต่ละชิ้นซึ่งส่งต่อไปถึงเครื่องบรรยายเสียงที่ผู้เข้าชมนิทรรศการสามารถเช่าเพื่อฟังนิทรรศการแปลความหมายในภาษาของตน โดยสื่อที่นำมาจัดแสดงนั้นเป็นวัตถุจริงที่เหลือรอดจากการทิ้งปรมาณู และการออกแบบสื่อเหล่านี้แสดงออกด้วยความเคารพ โดยไม่มีการออกแบบให้กล่าวล่วง หากแต่ให้วัตถุเหล่านั้นแสดงตัวเองพร้อมคำบรรยาย โดยแบ่งโซนนิ่งการเดินชมออกเป็นสี่ส่วนแต่ความรู้สึกเมื่อเดินไม่แยกจากกันอย่างชัดเจน

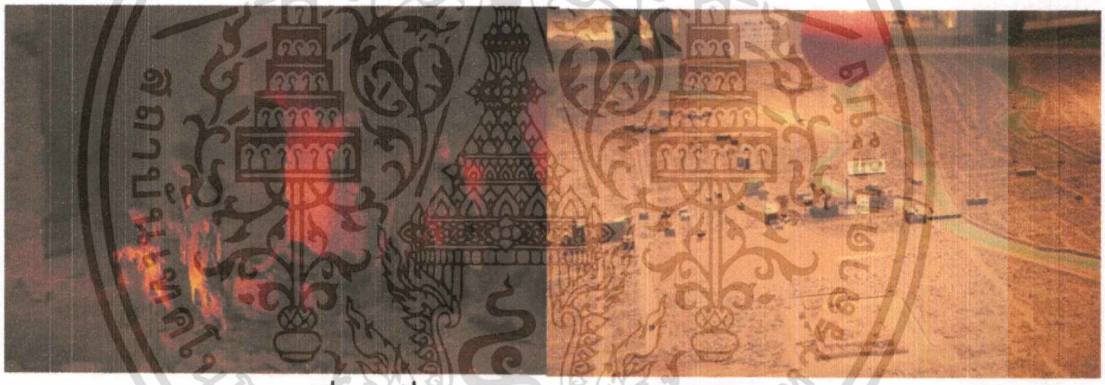

รูปที่ 3.78 สื่อจัดแสดงเหตุการณ์วันเกิดปรมาณู
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศการในส่วนแรกจะเล่าถึงเหตุการณ์วันทิ้งระเบิดปรมาณู ตั้งแต่การวางแผน การเลือกที่จะทิ้งที่จุดยุทธศาสตร์สะพานหลักของเมือง และเล่าถึงความโหดร้ายในวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2488 โดยเล่าผ่านสื่อ 2 มิติ และ 3 มิติ เช่น โมเดล,ปติมากรรม,บอร์ด และวิดีโอ เป็นต้น

ภาพซ้ายมือจะเป็นรูปปั้นของผู้คนที่โดนปรมาณู รูปปั้นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสยองของปรมาณู ซึ่งเนื้อหนังหลุดร่อน ความร้อนทำให้บางส่วนในร่างกายละลาย โดยสามารถชมรูปปั้นร่วมกับการฟังบรรยายที่เหล่าเป็นเรื่องราว เสมือนรูปปั้นเหล่านี้เป็นบุคคลที่เล่าความรู้สึกในวันนั้นให้ฟัง เมื่อชมนิทรรศการชุดนี้เกิดความสะเทือนใจตั้งแต่ สิ่งจัดแสดงแรกในพิพิธภัณฑ์

ภาพขวามือ เป็นการบรรยายถึงการทิ้งระเบิด จุดศูนย์กลางหรือที่เรียกว่า Hypocenter โดยบรรยายให้เห็นตั้งแต่ ความตั้งใจที่จะทิ้งลงที่สะพาน ซึ่งพลาดเป้าไม่กี่เมตร แต่ก็เพียงพอต่อการทำลายเมืองให้ราบ ซึ่งจะเห็นได้จากภาพว่าจะเหลืออาคารไม่กี่หลังที่รอดจากการทิ้งระเบิด ในขณะที่อาคารอื่นๆ หายไปกับความร้อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

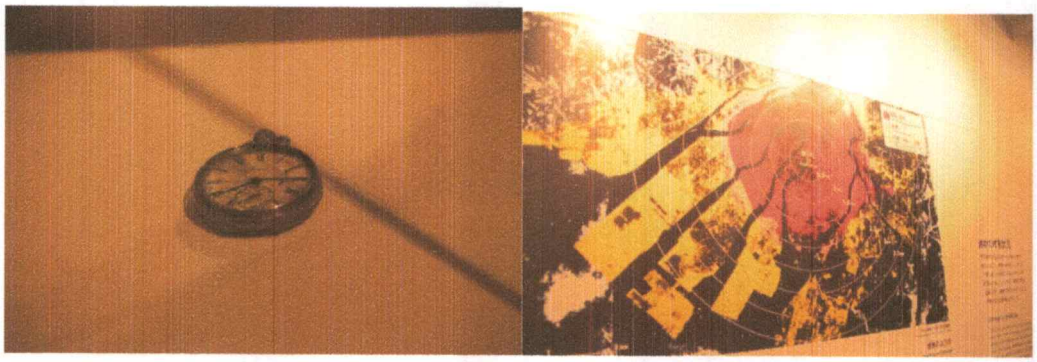

รูปที่ 3.79 วัตถุจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ Hiroshima Peace Museum
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ส่วนต่อมาเป็นวัตถุจริงที่จัดแสดง จากภาพเราสามารถเห็นถึงนาฬิกาจริงที่หยุดเดินในเวลา 8.15 น. ซึ่งเป็นเวลาที่เกิดการระเบิด นอกจากนี้ยังมีวัตถุจัดแสดงอื่นๆ ที่น่าหดหู่อีก เช่น จักรยานที่เปื้อนคาบสนิมจากกัมมันตรังศี กล่องข้าวของเด็กที่ข้าวด้านในไหม้จนเป็นสีดำ เสื้อผ้าที่ขาด และที่น่ากลัวที่สุดคือ ผู้เสียชีวิตที่ร่างของเขาหายไปเหลือเพียงแต่เงาที่ติดอยู่ที่เสาของธนาคาร เป็นการจัดนิทรรศการที่ไม่ต้องออกแบบเพิ่มเติมใดๆ แต่เรื่องราวของวัตถุแต่ละชิ้นถูกบรรยายออกมาด้วยตัววัตถุจนเกิดผลกระทบต่อจิตใจผู้เข้าชมนิทรรศการในทันที ส่วนต่อมาเป็นการบรรยายถึงการระเบิด รัศมี และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบซึ่งจุดระเบิดหรือ Hypocenter อยู่ห่างจากพิพิธภัณฑ์ไม่ถึง 400 เมตร โดยตั้งใจทิ้งระเบิดที่สะพาน Aioi แต่พลาดเป้าไม่ไกลไปตกที่บริเวณใกล้เคียง เป็นการจัดนิทรรศการด้วยบอร์ดนิทรรศการและวิดีโอ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม หลังจากนั้นส่วนสุดท้าย เป็นการพูดถึงผลกระทบหลายปีหลังจากการทิ้งระเบิด เช่น โรคที่เกิดจากกัมมันตรังศี เช่น เรื่องราวของซาดาโกะ ซาซากิ กับตำนานการพับนกกระดาษ และการฟื้นฟูเมืองหลังจากเหตุการณ์ทิ้งระเบิด เมื่อเสร็จจากการเข้าชมนิทรรศการ จะเป็นพื้นที่สุดท้าย ที่กล่าวถึงในบทความสัมพันธ์กับบริบท และมีทางเดินแสดงทัศนียภาพทั้งหมดของสวนสันติภาพ เพื่อต่อไปยังทางออกซึ่งจะไม่เข้าไปที่อาคารตะวันออกอีก

รูปที่ 3.80 ทางออกของพิพิธภัณฑ์ ใต้อาคาร Main Building
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศการไม่ได้สร้างอารมณ์ให้เกลียดอเมริกาเลยแม้แต่น้อย หากแต่ทำให้เข้าใจความรุนแรงของสงครามเพื่อที่จะไม่เกิดขึ้นอีก โดยใช้สันติภาพเป็นการเล่าเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาขนาดและรูปทรง

รูปที่ 3.81 Hiroshima Peace Museum
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

Kenzo Tange เป็นสถาปนิกญี่ปุ่นคนแรกที่ได้รับรางวัล Pritzker Prize ซึ่งงานของเขาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากงานตะวันตก ในญี่ปุ่นอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมตะวันตกในช่วงดังกล่าวเข้มข้นไม่น้อยหน้าประเทศใดในภูมิภาคเอเชีย แน่นอนว่าความคิดเรื่องที่ว่างย่อมมีผลต่ออิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาหลังจากเปิดประเทศ ซึ่งในยุคดังกล่าว ส่วนหนึ่ง ได้รับอิทธิพล Modern Architecture จาก Le Corbusier อาคารได้ใช้ความสง่างามของคอนกรีตเป็นหลัก ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในประเทศญี่ปุ่น เช่นงานของเขา หรือ Kunio Maekawa, Togo Murano และแม้แต่ Le Corbusier ที่ Ueno เอง โดย Modern Architecture เป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นเส้นขนานกับงานสถาปัตยกรรมประเพณีของญี่ปุ่นที่เป็นที่นิยมในภายหลัง หลังจากความยากลำบากที่จะพัฒนาสถาปัตยกรรมในปรัชญาของ Modern Architecture ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งงานของเขาทำให้สถาปนิกรุ่นหลัง เช่น Tadao Ando หรือ Arata Isozaki ค้นพบว่า ที่ว่างในทางตะวันตก ไม่เพียงพอต่อการจำกัดความสถาปัตยกรรมญี่ปุ่น

นอกจากจะเป็น Modern Architecture แล้ว ส่วนตัวมองว่าอาคารดังกล่าวมีอารมณ์ที่เป็น Brutalism ซึ่งมีความหนักแน่นของสถาปัตยกรรมและมุ่งให้สถาปัตยกรรมเป็นปติมากรรมยิ่งขึ้น อาคาร Hiroshima Peace Museum ตั้งสง่าท่ามกลางเวลา โดยไม่ดูเก่าแต่กับดูแข็งแกร่ง นับเป็นรูปแบบอาคารที่น่าสนใจ แหละเหมาะสมกับการเล่าเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์ตั้งแต่ยังไม่เข้าชมนิทรรศการเป็นอย่างยิ่ง

ตารางที่ 3.5 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Hiroshima Peace Memorial Museum

ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอยในอาคาร	อัตราส่วน
115,932.60 ตารางเมตร	24,649.02 ตารางเมตร	1 : 4.7

เนื่องจากเป็นโครงการขนาดใหญ่กว่าพิพิธภัณฑ์แต่เป็นสวนสันติภาพทำให้มีอัตราส่วนที่ต่างกันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

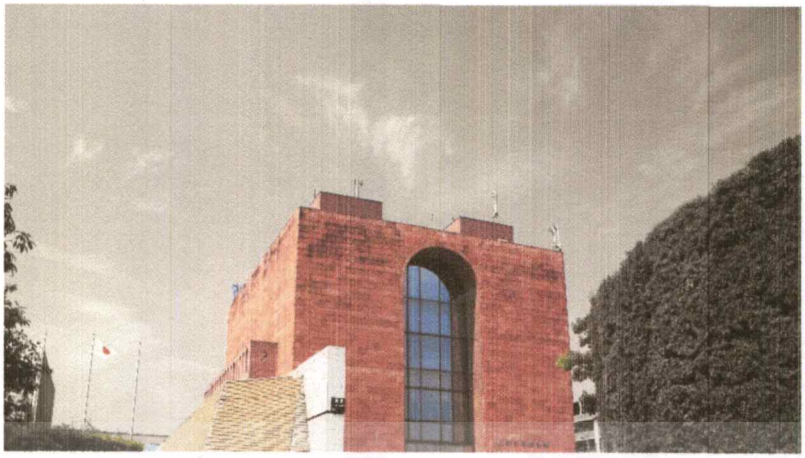

รูปที่ 3.82 **พิพิธภัณฑ์** Nagasaki Atomic Bomb
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

3.2.3 Nagasaki Atomic Bomb Museum

ที่ตั้งโครงการ : Hiranomachi, Nagasaki, Japan

ประเภทของอาคาร : พิพิธภัณฑ์และอนุสรณ์สถาน

Nagasaki Atomic Bomb Museum ออกแบบโดยสถาปนิกที่มีชื่อเสียงมาก ชาวญี่ปุ่น Akira Kuryu ซึ่งมีผลงานมากมาย เช่น Byodo-in Museum ที่เมือง Uji, Kyoto เป็นต้น Nagasaki Atomic Bomb Museumเป็นพิพิธภัณฑ์ที่กล่าวถึงระเบิดปรมณูลูกที่สองที่ลงสู่ญี่ปุ่น ในสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื้อหาของนิทรรศการมีความคล้ายคลึงกับที่ฮิโรชิม่า แต่ขนาดของโครงการกับความคึกคักของผู้เข้าชม แตกต่างกันอย่างมาก Nagasaki Atomic Bomb Museum มีความคึกคักน้อยกว่า แต่ยังคงด้วยความเศร้าของพิพิธภัณฑ์

รูปที่ 3.83 Byodo in Museum **โดย** Akira Kuryu
(ที่มา : http://www.kuryu.com/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

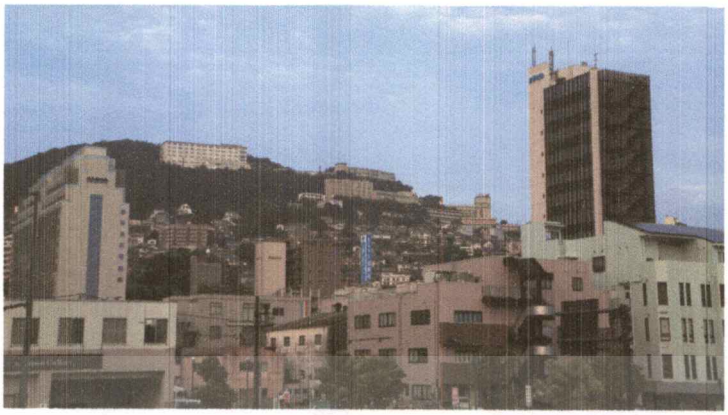

รูปที่ 3.84 สภาพเมืองของนางาซากิ

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การเชื่อมต่อกับบริบท เราสามารถสัมผัสได้ตั้งแต่มาถึง นางาซากิ สภาพแวดล้อมของเมืองดูเก่าและเงียบหมองต่างจากเมืองใกล้เคียงอย่างฟุกุโอกะ และด้วยประวัติศาสตร์พื้นฐานที่ทราบกันเป็นพื้นหลัง ทำให้สภาพแวดล้อมดังกล่าวสามารถสัมผัสได้ถึงเรื่องของเหตุการณ์ปรมาณูก่อนเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ด้วยซ้ำ ด้วยเหตุผลที่นางาซากิเป็นเมืองที่แทรกตัวอยู่ระหว่างหุบเขา จึงเป็นเมืองที่สวยและเศร้าในเวลาเดียวกัน การเข้าถึงที่ตั้งต้องเดินทางขึ้นเขา ซึ่งมีความชันมาก ประมาณเกือบ 1 กิโลเมตรถึงเห็นพิพิธภัณฑ์ที่สงบนิ่งแห่งนี้แทรกตัวอยู่ระหว่างเมือง

รูปที่ 3.85 ศูนย์กลางปรมณูใน Nagasaki Atomic Bomb Museum

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

บริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งของ Nagasaki Atomic Bomb Museum เป็นอย่างมาก ไซต์ที่ตั้งโครงการพิพิธภัณฑ์ Nagasaki Atomic Bomb Museum ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของปรมณูที่ระเบิดขึ้นซึ่งจะเรียกว่า Hypocenter ในใจกลางของเมือง นางาซากิ ซึ่งผู้เข้าชมจะรับรู้ผ่านนิทรรศการที่จัดขึ้นภายในพิพิธภัณฑ์ **ซึ่งจะสังเกตุได้ว่าทั้งฮิโรชิม่า และ นางาซากิ รัฐบาลญี่ปุ่นจะเลือกเขตอนุรักษ์เพื่อสร้างสวนสันติภาพในพื้นที่ Hypocenter หรือบริเวณใกล้เคียง**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการวางผังบริเวณ

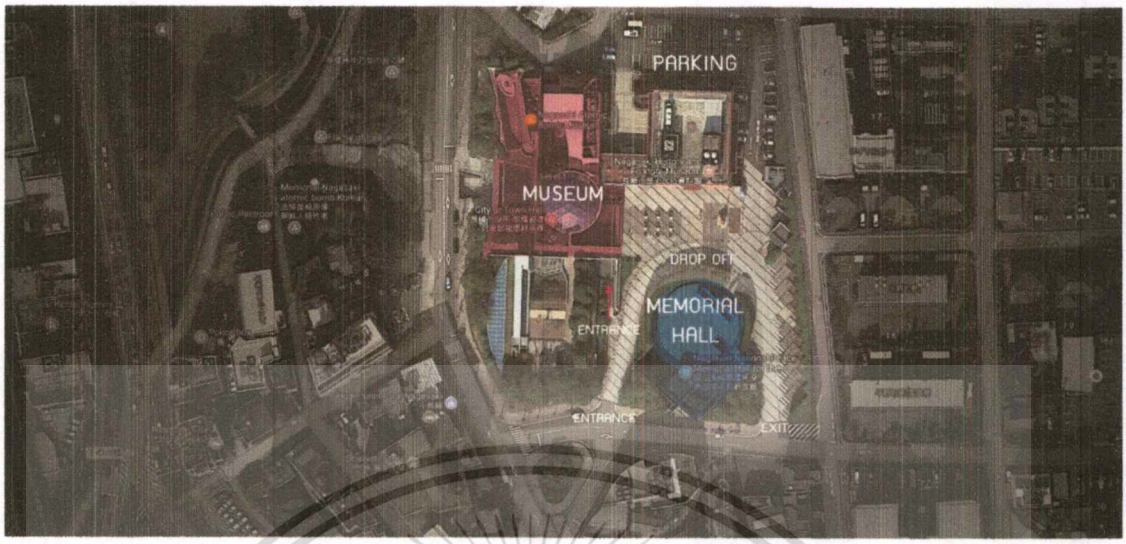

รูปที่ 3.86 ผังบริเวณ พิพิธภัณฑ์ Nagasaki Atomic Bomb
(ที่มา : https://maps.google.com/)

โครงการจะตั้งอยู่ในที่สูงของเนินเขาหนึ่งใกล้เคียงกับจุด Hypocenter ในโครงการมีทั้งส่วนพิพิธภัณฑ์และ Memorial Hall แยกจากกันโดยมีทางเดินเชื่อมในชั้นใต้ดินเชื่อมกัน โดยใช้ทางเข้าร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกว่าหากจะเดินชมในพิพิธภัณฑ์ก่อนแล้วจึงจบที่ Memorial Hall ทั้งนี้ ผู้ชมมีอิสระว่าจะเลือกเข้าอาคารไหนก่อน โดยใช้ทางเข้าร่วมกัน ส่วนพื้นที่จอดรถจะอยู่บริเวณด้านหลังโครงการ โดยอาคารจะแทบไม่สามารถมองเห็นจากทางเข้าเนื่องจากระดับความชันของที่ตั้ง จะเห็นเพียงโดมกระจกที่ยื่นออกมาจากพื้น กับอาคารพิพิธภัณฑ์คติชน Folklore Museum จะมีขนาดและองค์ประกอบน้อยกว่าที่ ฮิโรชิม่ามาก

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

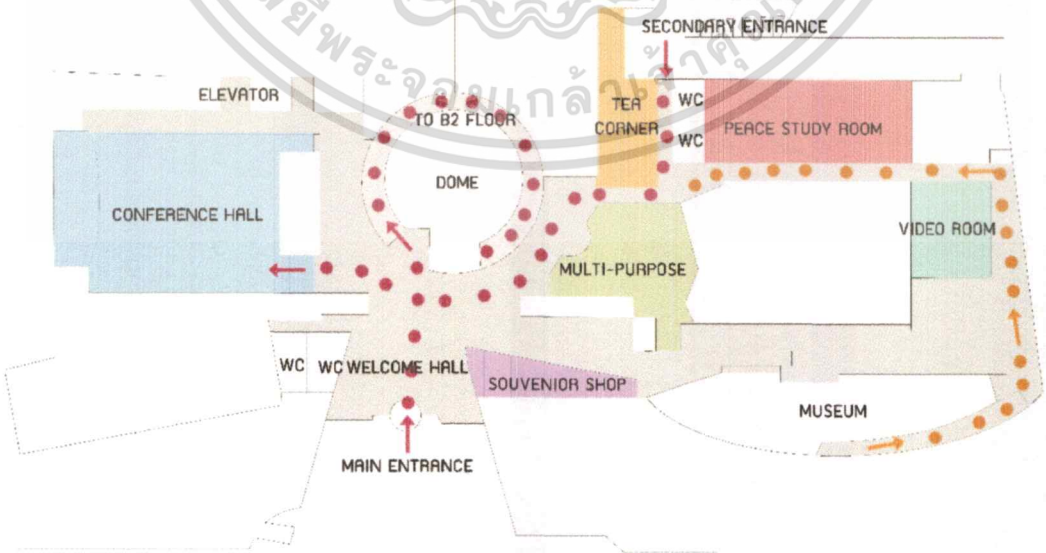

รูปที่ 3.87 ผังพื้นชั้น B1
(ที่มา : http://nagasakipeace.jp)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

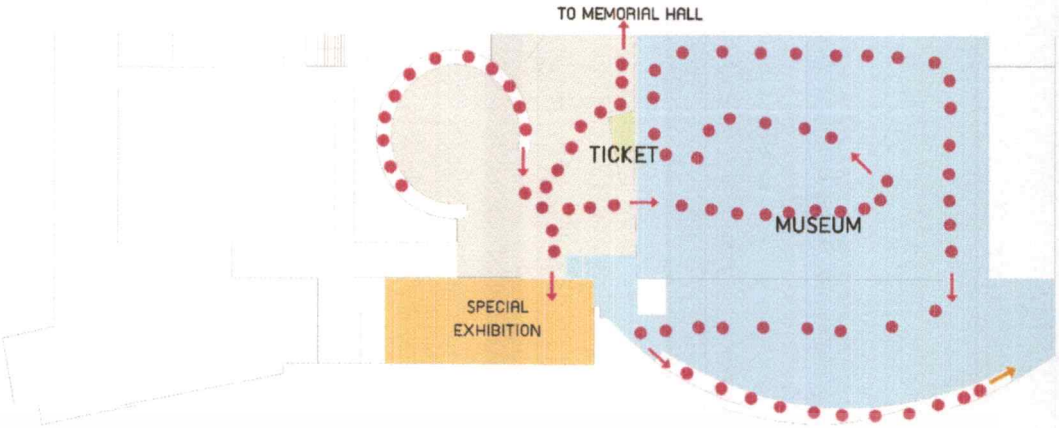

รูปที่ 3.88 ผังพื้นชั้น B2

(ที่มา : http://nagasakipeace.jp)

เส้นทางการเดินในพิพิธภัณฑ์ จะเริ่มต้นในชั้น B1 หรือ ใต้ดินชั้นที่1 โดยชั้น 1 จะเป็นองค์ประกอบส่งเสริมโครงการต่างๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ห้องเรียน มุมชา และพื้นที่อเนกประสงค์ โดยจะมี ห้องประชุมขนาดใหญ่ไว้ฉายภาพยนตร์เป็นรอบ เกี่ยวกับเหตุการณ์การทิ้งระเบิดปรมาณูที่ นางาซากิ โดยการเข้าสู่นิทรรศการถาวรจะถูกนำด้วยทางเดินวนโดมรูปทรงวงกลมลงไปที่ชั้นล่างB2 ซึ่งกำแพงจะติดด้วยเลขปี เมื่อเราเดินลงไปเรื่อย ปี ค.ศ. จะถูกลดลงไปเรื่อยๆ จนถึง ค.ศ. 1945 เสมือนเรากำลังย้อนเวลากลับไปเหตุการณ์วันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ที่มีการทิ้งระเบิด Fat man ลงที่นางาซากิ ผลของการทิ้งระเบิดคร่าชีวิตผู้คนไปถึง 80,000 คน และนำมาซึ่งจุดสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง หลังจากเดินลงไปถึงชั้น B2 แล้ว จะพบพื้นที่จำหน่ายตั๋วเข้าชมนิทรรศการ ซึ่งตรงนี้ ผู้เข้าชมสามารถเลือกเดินไปได้สามทาง คือ พิพิธภัณฑ์ Memorial Hall และ นิทรรศการชั่วคราวในบางโอกาส

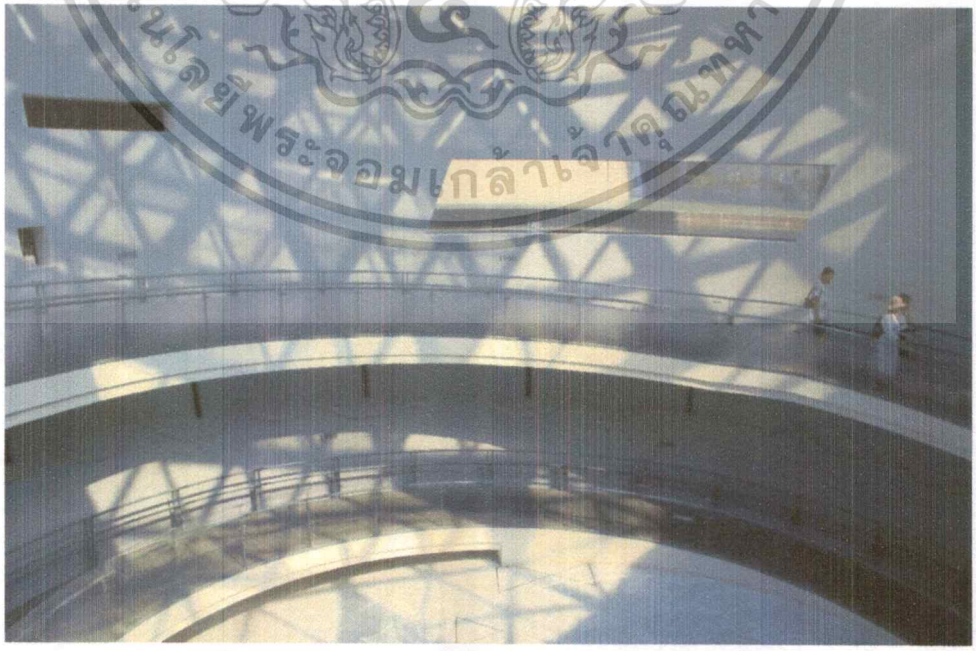

รูปที่ 3.89 ทางเดินวนโดมรูปทรงวงกลมเพื่อลงไปสู่ชั้น B2

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

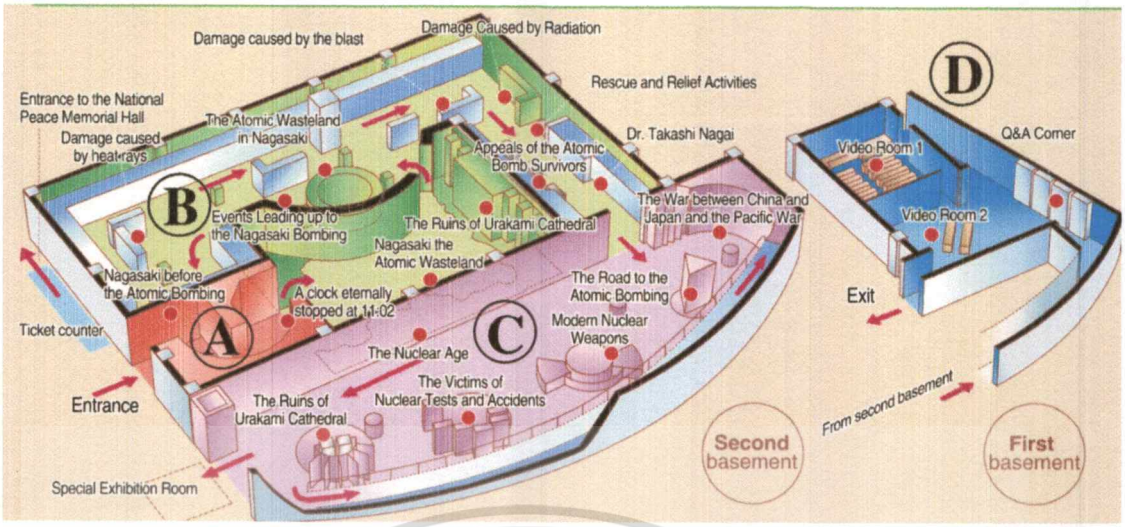

รูปที่ 3.90 ผังสามมิติ การเข้าชมส่วนของพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : http://nagasakipeace.jp)

นิทรรศการจะถูกแบ่งเป็น 4 ห้องจากผังสามมิติ โดยนิทรรศการห้องแรก คือ เวลาที่จะหยุดเดิน ตั้งแต่วันที่ทิ้งระเบิดปรมาณู ห้องที่สองคือ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทิ้งระเบิด เช่น สาเหตุ วัตถุที่เหลือ ผลของการทิ้งระเบิด จำนวนเซลล์ศึกที่เสียชีวิต และ บาทหลวง Takashi Nagai ผู้ที่รอดจากการระเบิด และช่วยเหลือผู้คนจนถึงนาทีสุดท้ายของชีวิต ห้องที่สาม เป็นการให้ความรู้เรื่องปรมาณู การคิดค้น การทดลอง และการครอบครองนิวเคลียร์ในปัจจุบัน ห้องที่สี่ 4 ซึ่งจะย้อนกับไปใน ชั้น B1จะเป็นห้องวิดีโอที่จะฉายสารคดีของการทิ้งระเบิดปรมาณูในวันนั้น

รูปที่ 3.91 นิทรรศการห้องแรก "เวลา"

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นิทรรศการห้องแรกจะเปรียบกับการย้อนเวลากลับไปในวันที่มีการทิ้งระเบิดปรมาณู เมื่อเวลา 11.02 น. 9 สิงหาคม ค.ศ. 1945 โดยนาฬิกาชิ้นนี้ถูกจัดวางให้หยุดเดินในเวลาดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

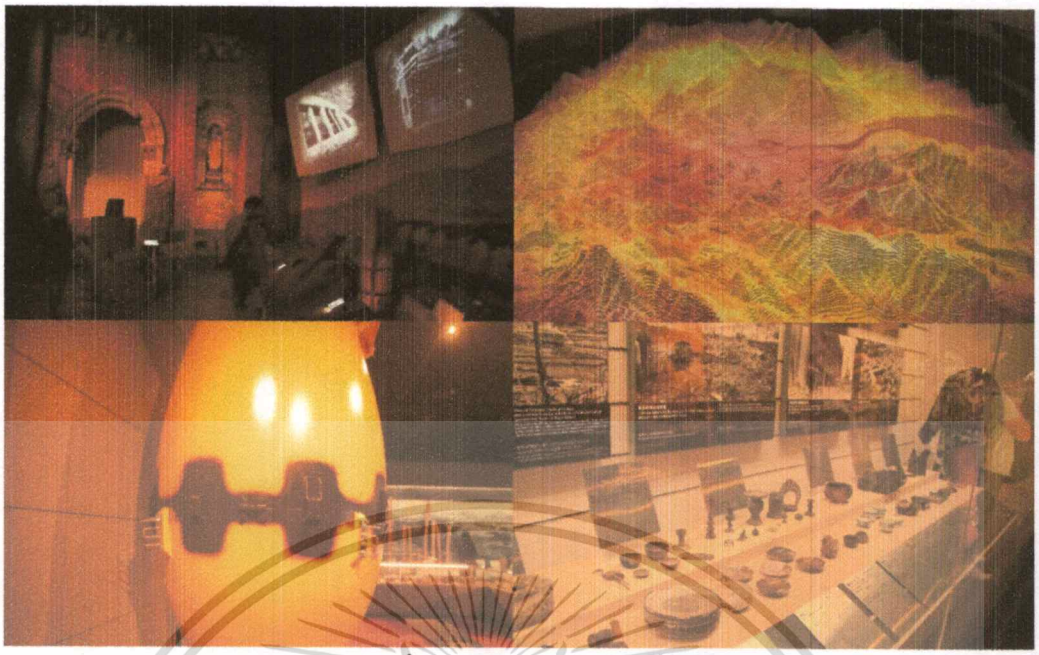

รูปที่ 3.92 นิทรรศการห้องที่สอง

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

หลังจากนั้นนิทรรศการห้องที่สองจะเป็นการจำลองผลของการระเบิด จากพื้นที่จริงทั้งหมดมาเป็นโมเดลในห้อง และเล่าเรื่องด้วยวิดีโอ และเมคนิคการฉายภาพลงบนโมเดลเพื่อเล่าเหตุการณ์การทิ้งระเบิด ตั้งแต่การวางแผนการเลือกเมืองที่จะทิ้งปรมาณูอื่นๆ เช่น เกียวโต โยโกฮาม่า ซาเซโบะ ก่อนที่จะตัดสินใจทิ้งที่นางาซากิ หลังจากนั้นมีการรวบรวมหลักฐานที่เหลืออยู่จากการทิ้งระเบิดปรมาณู เหมือนกับที่ฮิโรชิม่า เช่น ต้นไม้ ถ้วยจาน เสื้อผ้า แผ่นกระเบื้อง เป็นต้น หลังจากนั้นจะเป็นบอร์ดเล่าเรื่อง ผลของกัมมันตรังสีต่อคนที่ได้รับ เชลยของสงครามที่เสียชีวิตกับการทิ้งระเบิดครั้งนี้ด้วย และ บาทหลวง Takashi Nagai

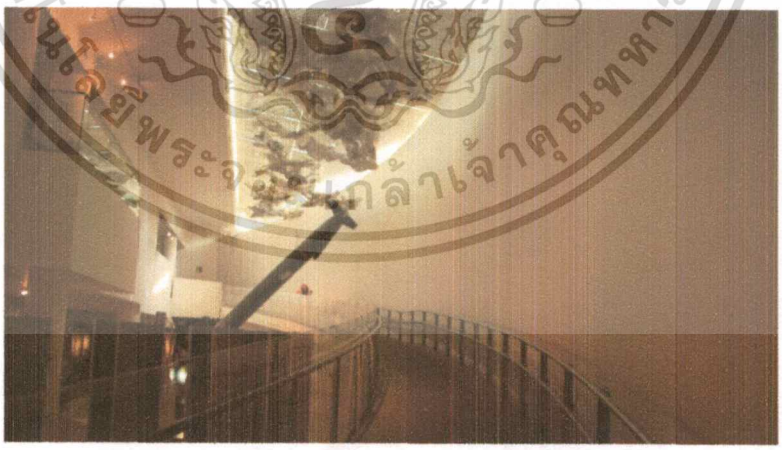

รูปที่ 3.93 นิทรรศการห้องที่สาม

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

โดยนิทรรศการห้องที่สามจะเริ่มกล่าวถึงประเทศอื่นมากขึ้น โดยกล่าวถึงเหตุผลที่ต้องผลิตปรมาณู ผู้คิดค้น ขั้นตอน การทดลอง จนถึงการครอบครองของประเทศใดในปัจจุบัน หลังจากนั้นจะเดินขึ้นสู่ชั้น B1 ด้วยทางลาด โค้งไปตามแนวผนังเพื่อสู่นิทรรศการที่ 4 ซึ่งเป็นห้องฉายสารคดี และภาพยนตร์ เกี่ยวกับปรมาณู และกลับออกไปที่โถงต้อนรับ และพื้นที่อื่นๆ เพื่อผ่อนคลายจากนิทรรศการที่เคร่งเครียดในชั้น B2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

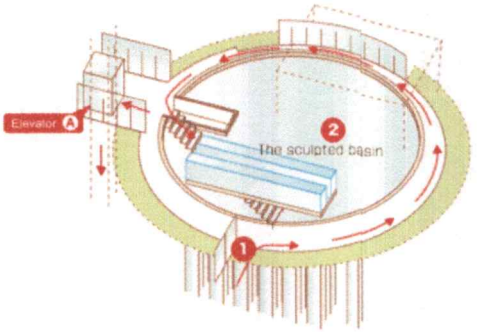

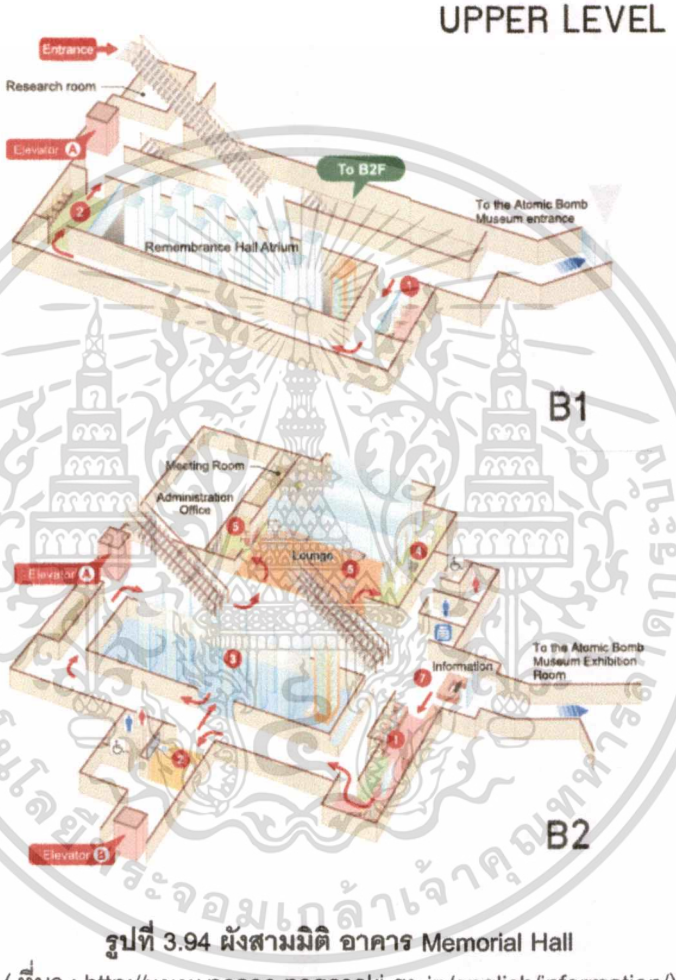

รูปที่ 3.94 ผังสามมิติ อาคาร Memorial Hall

(ที่มา : http://www.peace-nagasaki.go.jp/english/information/)

สำหรับการใช้งาน ในอาคาร Memorial Hall จะเชื่อมต่อจากชั้น B2 จากฝั่งพิพิธภัณฑ์ โดยมีพื้นที่ห้องสมุด ห้องประชุมและสำนักงานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว แต่พื้นที่ที่น่าสนใจมากที่สุดคือ Remembrance Hall หลังจากนั้นจะมีบันไดหลักเพื่อไปชั้น B1 ที่มีห้องวิจัย และชั้น บนสุดซึ่งจะเป็น บ่อสระน้ำต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

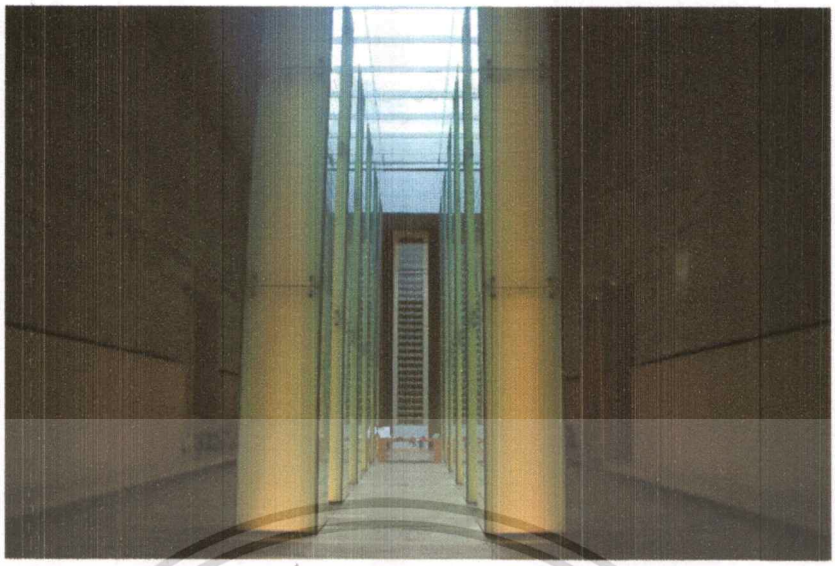

รูปที่ 3.95 Remembrance Hall
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แท่งเสากระจกฝ้าและแสงอ่อนๆ 12 ต้น สูง 10 เมตร โดยประมาณ ถูกออกแบบสำหรับความทรงจำต่อการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไปในเหตุการณ์การทิ้งระเบิด เมื่อเข้าไปในที่ว่างดังกล่าว ความรู้สึกสงบนิ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับการยืนอยู่ใน พื้นที่ทางศาสนา หรือสุสาน แสงธรรมชาติที่เข้าสู่พื้นที่ส่วนนี้ ถูกจำกัดให้ออกมาในจุดที่เหมาะสมที่สุด สอดรับกับแสงอ่อนๆ ที่ออกมาจากแท่งเสา

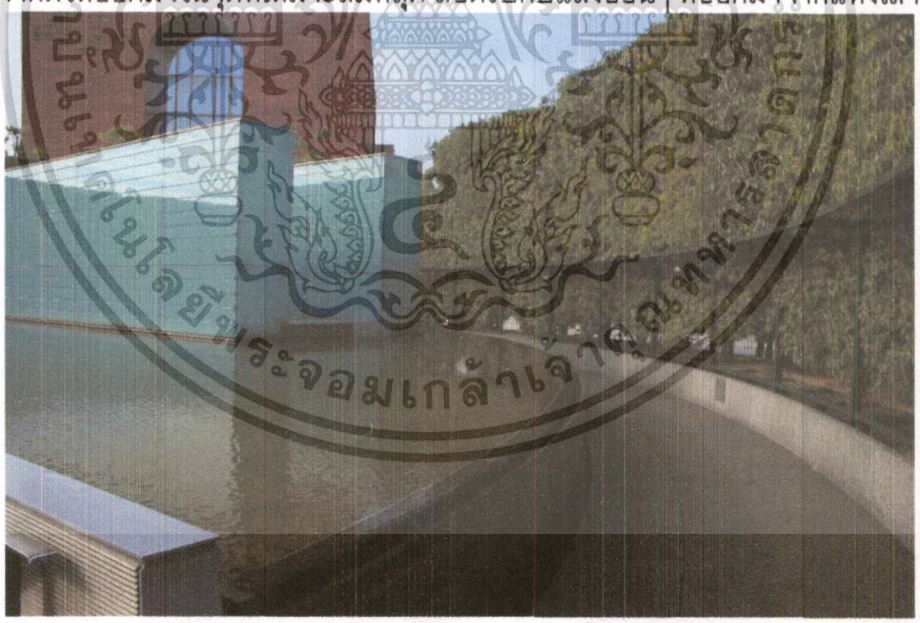

รูปที่ 3.96 **บ่อน้ำในชั้นบนสุดของ** Memorial Hall
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

บ่อน้ำในชั้นบนสุดของ Memorial Hall ถูกผ่ากลางด้วยทางเดินที่ลงไปสู่ชั้น B1และB2 โดยมีต้นไม้ควบคุมลมให้สงบนิ่งมากที่สุดที่จะทำได้ ขวามือของบ่อน้ำ มีแท่งเสาจากชั้น B2 สอดขึ้นมา ในบ่อ ในเวลากลางคืนจะเป็นการให้แสงสว่างแก่บริเวณนี้และให้ความรู้สึกสงบนิ่งมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาแสงและวัสดุ

รูปที่ 3.97 เงาที่ตกกระทบทางเดินภายใต้โดมทรงกลม
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ในส่วน นิทรรศการอาจจะใช้แสงธรรมชาติไม่มากนักแต่พื้นที่โดม ตรงใจกลางพิพิธภัณฑ์เป็นการสร้าง เงาให้เกิดขึ้น โดยพื้นที่ดังกล่าว รู้สึกได้ถึงมุมแหลมที่ มาจากโครงสร้างของโดมในข้างบน ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งเชื่อได้ว่าหากเป็นรูปทรงอื่น จะไม่มีความรู้สึกรุนแรงเท่ากับสามเหลี่ยม ถือเป็นการใช้โครงสร้าง สร้างบรรยากาศในพิพิธภัณฑ์เป็นอย่างดี

รูปที่ 3.98 แสงธรรมชาติในอาคาร
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นอกจากส่วนโดมดังกล่าว การนำแสงธรรมชาติมาใช้อย่างถูกจังหวะ เกิดขึ้นที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ภาพแรกแสงที่ถูกจำกัดพื้นที่ ทำให้พื้นที่ที่มีแสงชัดเจนและแข็งแรง ช่วยขับประติมากรรม ที่ประดับฝ้าให้เด่นชัด ส่วนในภาพที่สอง แสงธรรมชาติถูกนำมาใช้ ใน Remembrance Hall ดั่งที่กล่าว ในบทการศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อแสดงแล้ว แต่นอกจากแสงธรรมชาติที่นำเข้ามา ช่องเปิดดังกล่าวทำหน้าที่เชื่อม คนกับท้องฟ้าเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นตัวแทนในการระลึกถึงผู้เสียชีวิต ด้วยความบางของช่องเปิดดังกล่าว ทำให้เราสัมผัสได้ถึงท้องฟ้าอย่างใกล้ชิด โดยแสงธรรมชาติที่เข้าสู่พื้นที่นี้จะถูกจำกัด ด้วยแท่งเสาทั้ง 12 ต้น ให้อยู่ในอาณาเขตที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

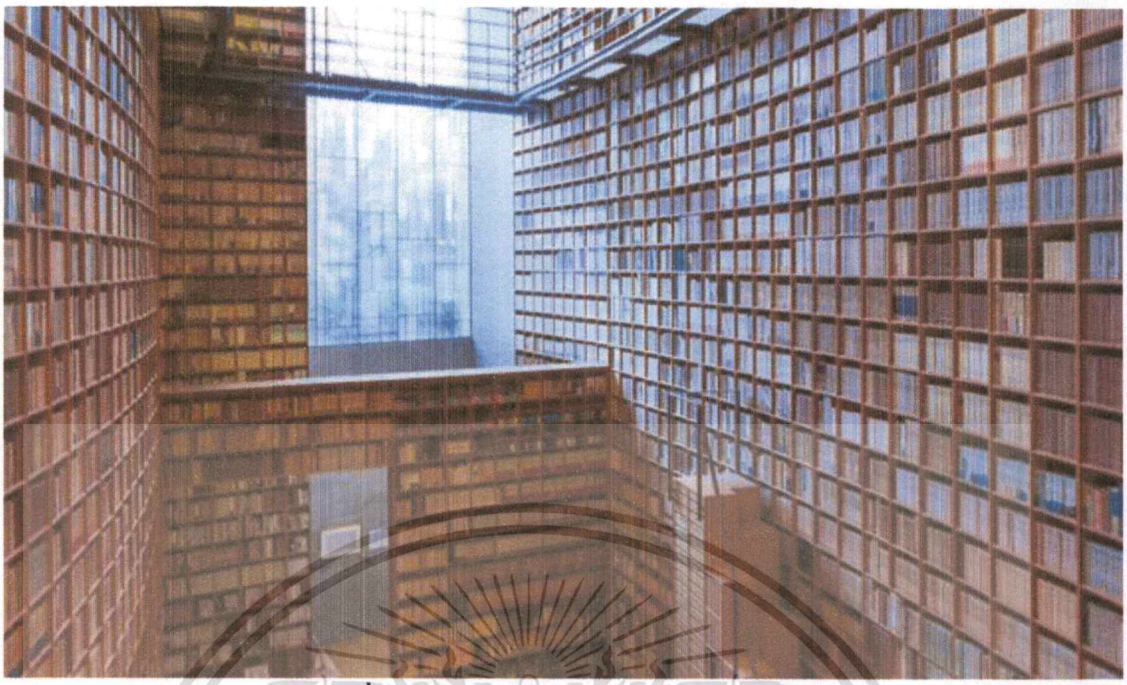

รูปที่ 3.99 Shiba Ryotaro Memorial Museum
(ที่มา: www.pinterest.com)

3.2.4 Shiba Ryotaro Memorial Museum

ที่ตั้งโครงการ : Higashi-Osaka, Osaka, Japan

ประเภทของอาคาร : **พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์**

พิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ในพื้นที่ตะวันออกของ เมือง Osaka เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กที่สุดที่ถูกนำมาศึกษา แต่ในขนาดที่เล็กกับสร้างความประทับใจเมื่อได้เข้าชม ออกแบบโดย Tadao Ando ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เล่าประวัติของ Shiba Ryotaro ซึ่งเป็นนักประพันธ์คนสำคัญของโอซาก้า ที่มักจะนำประวัติศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งของการประพันธ์ โดยที่ งานของเขาได้ถูกนำไปทำเป็นละครภาพยนตร์มากมาย เขามีบทประพันธ์ถึง 1,146 เรื่อง ระหว่างการเดินทางรอบเอเชียของเขา จนได้รับ รางวัลโนเบลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมื่อ ค.ศ. 1959

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

รูปที่ 3.100 โซนนิ่งพิพิธภัณฑ์ Shiba Ryotaro Museum
(ที่มา : https://maps.google.com/)

เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่สร้างขึ้นบนพื้นที่จริง โดยสร้างอยู่ในพื้นที่เดียวกับบ้านของ Shiba Ryotaro จริง โดยบ้านของเขาเป็นส่วนหนึ่งในทางเดินก่อนจะไปสู่พิพิธภัณฑ์ โดยที่เราสามารถเห็นโต๊ะทำงาน โซฟาของเขา ก่อนที่จะเข้าสู่พิพิธภัณฑ์ ในบางครั้งบ้านของเขาเป็นเหมือนพื้นที่สาธารณะของบริเวณนี้ มีผู้คนเข้ามาใช้สวนในบ้านของเขา ตัวพิพิธภัณฑ์พรางตัวอยู่ในพุ่มไม้ ขนาดของอาคารไม่ทำลายและบดบังบริบทโดยรอบ

การศึกษาการวางผังบริเวณ

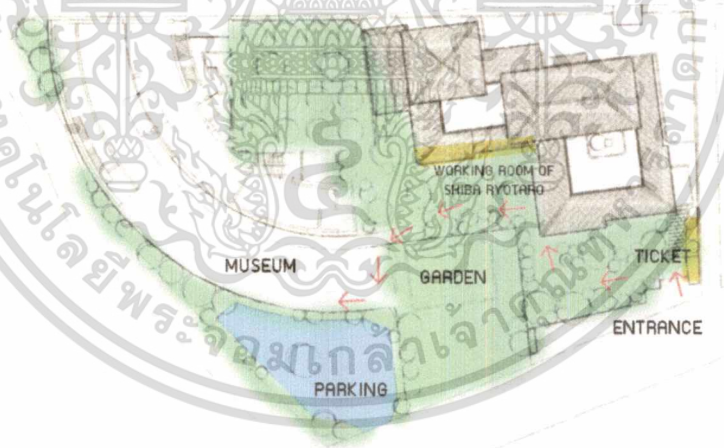

รูปที่ 3.101 ผังบริเวณของ Shiba Ryotaro
(ที่มา : http://www.th7.cn)

โครงการมีทางเข้าออกเพียงแค่ทางเดียวหลังจากเข้าต้องย้อนกับมาออกทางเดิม ซึ่งหลังจากเข้ามาเราจะต้องซื้อตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์ทันที หลังจากนั้นเดินลัดรอบต้นไม้ที่จะมีป้ายบอกความรู้ทุกต้นในโครงการ ผ่านห้องทำงานจริงของเขา เราสามารถมองพื้นที่ที่เข้าใช้ประพันธ์ บทประพันธ์เหล่านั้น ก่อนเข้าสู่ตัวอาคารที่เป็นเส้นโค้งไปตามแนวต้นไม้และที่ดินของโครงการ ส่วนที่จอดรถจะอยู่ภายนอกรั้วของโครงการ ต้องจอดรถก่อนเข้าสู่พื้นที่จำหน่ายตั๋วเข้าชมโครงการ ซึ่งสามารถจอดได้ห้าคัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

รูปที่ 3.102 ผังพื้นชั้นที่ 1 (ซ้าย) และ ผังพื้นชั้นใต้ดิน 1 (ขวา)
(ที่มา : http://images.lib.ncsu.edu/)

หลังจากเดินรอบสวนและแนวเส้นโค้งของอาคาร ภายในอาคารจะพบกับโถงต้อนรับซึ่งจะนำไปสู่ชั้นล่าง ซึ่งจะเป็นส่วนของ Exhibition จัดผังแบบ Open Plan ให้อิสระแก่ผู้เข้าชมนิทรรศการ ถึงแม้จะอิสระแต่แฝงทางสัญจรในรูปแบบการเคลื่อนที่ชมในแนวตรง Rectilinear Circuit ซึ่งนิทรรศการจะมีหนังสือทั้งหมดที่ Shiba Ryotaro ประพันธ์ขึ้น นอกจากนี้ยังมีแผนที่สถานที่ ที่ Shiba Ryotaro เดินทางรอบเอเชียเพื่อบทประพันธ์เหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีห้องประชุมสำหรับฉายภาพยนตร์ ซึ่งจะเปิดภาพยนตร์เป็นรอบ หลังจากเสร็จจากการเข้าชมนิทรรศการ ก็กลับขึ้นไปชั้นที่ 1 ซึ่งส่วนสุดท้ายคือ โซนร้านคาเฟ่ และของที่ระลึก

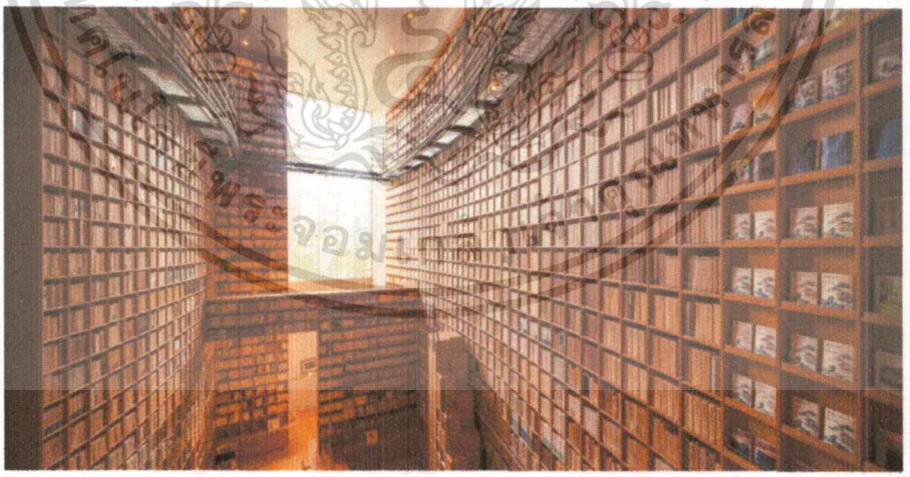

รูปที่ 3.103 โถงนิทรรศการ
(ที่มา : www.pinterest.com)

เทคนิคการจัดการแสดงคือการสร้างจุดเด่นให้กับพื้นที่ ด้วยการจำลองผนังให้กลายเป็นตู้หนังสือที่เก็บรวบรวมงานประพันธ์และหนังสือสะสมของ Shiba Ryotaro กว่า 40,000 เล่ม ถึงแม้จะเหมือนกับการประดับแต่กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการตามการจัดวางหมวดหมู่และการอธิบาย นอกจากนี้ยังมีบอร์ดแสดงแผนที่และภาพถ่ายของ Shiba Ryotaro ในการเดินทางทั้งหมดของเขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาขนาดและรูปทรง

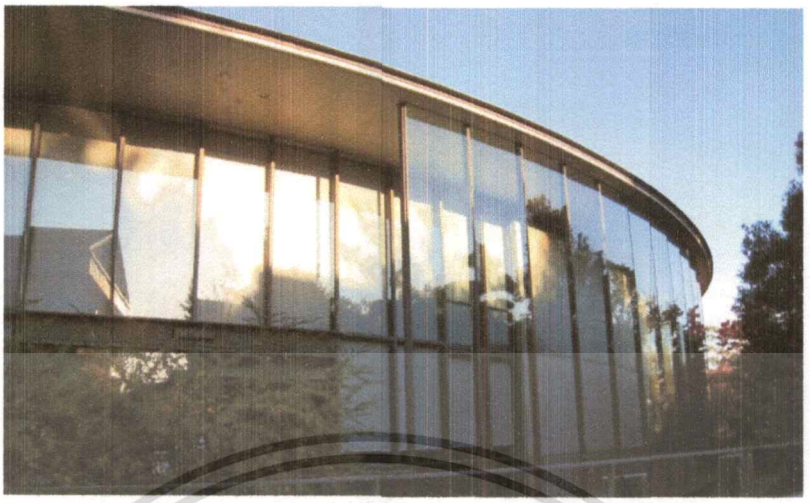

รูปที่ 3.104 ทางเดินผนังโค้งในรูปแบบของ Tadao Ando
(ที่มา : 4travel.jp)

ทาดาโอะ อันโดะ เลือกวางทางเดินที่ยาว ในภาษาของ อันโดะ ที่เป็นเส้นโค้งขนานไปกับตัวอาคารโดยผนังฝั่งหนึ่งเป็นกระจกและอีกฝั่งเป็นผนังคอนกรีต ผนังคอนกรีตนี้บดบังทัศนวิสัยและทำให้เราเห็นทางเข้าอาคารเมื่อจวนตัวแล้ว เมื่อเข้าไปพบว่าที่เก็บหนังสือขนาดใหญ่สองชั้นที่เก็บรวบรวมหนังสือของ Shiba Ryotaro เสมือนเราได้เข้าไปอยู่ในหัวของเขา [1]

รูปที่ 3.105 ทัศนียภาพอาคาร จากมุมมองที่จอดรถ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เราจะไม่สามารถเห็นอาคารทั้งหมดได้ในมุมมองที่ชัดนัก เนื่องจากอาคารถูกวางท่ามกลางต้นไม้ และระยะระหว่างถนนถึงอาคารกระชั้นมาก ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้รูปทรงที่สะดุดตามากนัก แต่อันโดะยังคงภาษาและการวางอาคารในแบบที่เหมาะสม การเลือกวางอาคารลงไปใต้ดิน ทำให้ชั้นบนมีเพียง 1 ชั้น ความสูงของอาคารจึงไม่ทำลายสภาพแวดล้อมแต่ได้บรรยากาศแบบเดียวกับอาคารสองชั้น โดยการเลือกกำหนดช่องแสงเข้ามาอย่างจำเป็นในจุดใดจุดหนึ่ง

[1] ชัยยศ อิษฎ์วรพันธุ์. รู้สึกและนึกคิด เรขาคณิตของทาดาโอะ อันโดะ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.106 ผังอาคารในผังที่ดิน

(ที่มา : https://maps.google.com/)

ตารางที่ 3.6 สรุปพื้นที่ใช้สอยของ Shiba Ryotaro Museum

ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอบในอาคาร	อัตราส่วน
2,600	1,000	2.6 : 1

การศึกษาแสงและวัสดุ

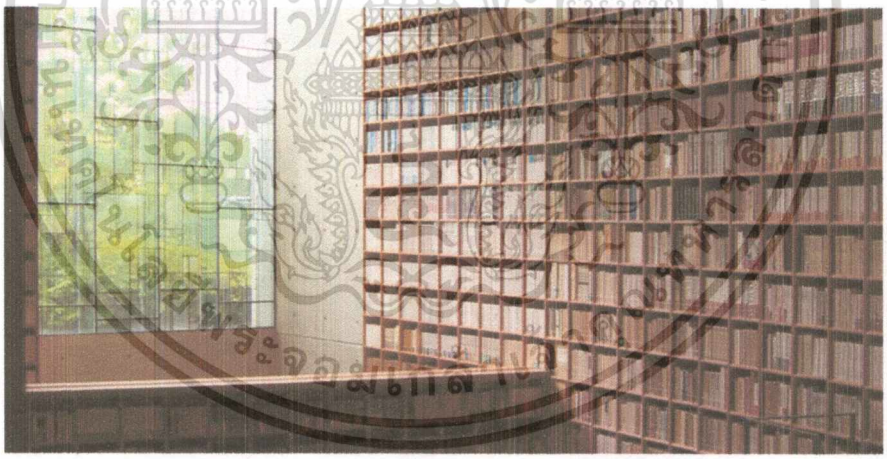

รูปที่ 3.107 ช่องแสงขนาดใหญ่ในพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : thefunambulist.net)

อันโดะเลือกเปิดช่องแสงไม่กี่ตำแหน่งในพิพิธภัณฑ์ แต่เป็นการเปิดในตำแหน่งที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งหมดของอาคาร โดยการเลือกเปิดช่องแสงขนาดสองชั้น ไว้ที่ด้านตะวันออก แสงธรรมชาติจะถูกกรองความร้อนด้วยแนวต้นไม้และกรอบบานกระจก และชั้นหนังสือความสูงไม่มาก เพื่อควบคุมแสงที่เข้ามาในอาคาร ในความเป็นจริง ฤดูร้อนในภูมิภาคคันไซ แสงแดดมีความร้อนและรุนแรงมาก แสงธรรมชาติเดินทางผ่านช่องเปิดดังกล่าวทำให้อาคารภายในทั้งหลังมีความสว่างจากการใช้ช่องเปิดไม่กี่ช่องในอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

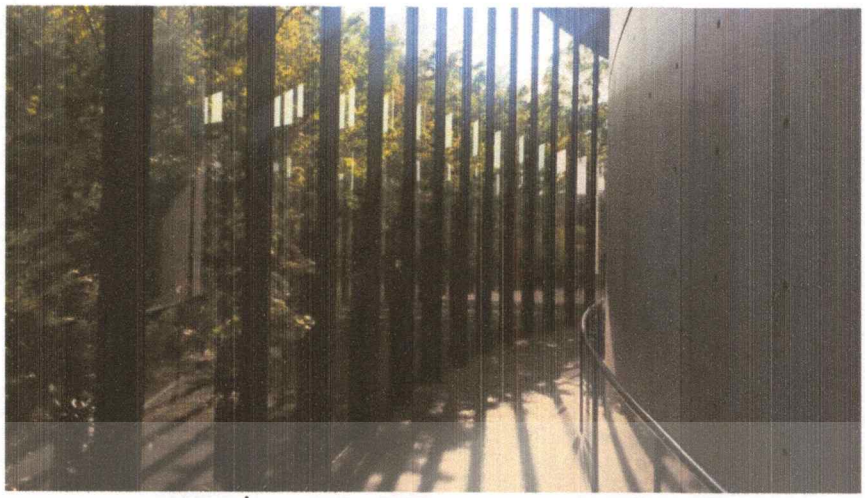

รูปที่ 3.108 ทางเดินโค้งก่อนเข้าสู่ตัวอาคาร

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

วัสดุที่ใช้ในอาคาร มีไม่กี่ชนิด ประกอบด้วยคอนกรีต เหล็ก กระจก ไม้ซึ่งวัสดุที่อันโดะใช้เป็นประจำในแทบทุกอาคารที่เขาออกแบบ แต่ที่นี่มีความได้นำความงามจากวัสดุมาทำให้เกิดมิติใหม่ ดังเช่น ทางเดินโค้งที่ขนานอาคาร อันโดะเลือกใช้ กระจก เหล็ก และคอนกรีต โดยใช้ศูนย์กลางของความงามนี้ที่เวลา ในเวลาที่แตกต่างกัน มิติของแสงและเงาที่ตกกระทบและสะท้อนให้ความรู้สึกที่ต่างกัน ทำให้มิติของการเข้าสู่อาคารมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา ซึ่งเป็นหัวใจหนึ่งของสถาปัตยกรรมประเพณีญี่ปุ่น ซึ่งไม่ใช่สถาปัตยกรรมที่ว่าด้วยที่ว่าง แต่เป็น สถาปัตยกรรมแห่งสถานที่ ที่เรียกว่า 間 ซึ่งเป็นการผสมคันจิระหว่าง 門 (ประตู) และ 日 (พระอาทิตย์) มีความหมายนัยยะถึงการเปลี่ยนแปลงที่ว่างตามกาลเวลา[1]

3.3 สรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง

3.3.1 สรุปการศึกษาความสัมพันธ์กับบริบท

จากการศึกษาพบว่าพิพิธภัณฑ์เชิงประวัติศาสตร์ที่ศึกมานั้น ถ้าเป็นไปได้ ควรเลือกที่ตั้งให้สอดคล้องกับเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศตั้งแต่ก่อนเข้าพิพิธภัณฑ์ บริบทของที่ตั้งโครงการสามารถเล่าเรื่องของโครงการได้ดีในระดับหนึ่ง และทำให้ ผู้เข้าใช้โครงการได้มีความรู้สึกร่วมมากขึ้น

3.3.2 สรุปการศึกษาการวางผังบริเวณ

ผังบริเวณ มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของที่ตั้งโครงการ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างอาคาร อนุสรณ์ ส่วนงานบริการ การขนส่งต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งอาคารตัวอย่างที่นำมามีขนาดที่แตกต่างกัน แต่ความสำคัญในส่วนนี้ไม่ได้ถูกลดถอยคุณค่าลง นอกจากนั้น การวางผังบริเวณโดยการอิงบริบทยังทำให้ เป็นการนำศักยภาพที่ตั้งโครงการมาเป็นประโยชน์ต่อการเล่าเรื่องนิทรรศการอย่างเช่นที่ ฮิโรชิม่า

---

[1] ชัยยศ อิษฎ์วรพันธุ์. ธรรมชาติที่ว่างและสถานที่ รวมบทความที่ว่าด้วยสถาปัตยกรรมญี่ปุ่น. บริษัท คอปปอเรชั่น โฟร์ดี จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 สรุปการศึกษาการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง

จากการศึกษาพบว่า ขึ้นอยู่กับเนื้อหา และยุคสมัยที่ก่อสร้างของโครงการ อย่างที่เห็นได้ชัด การนำนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มาเปรียบเทียบ กับ ฮิโรชิม่า เนื้อหา และ ปีสร้างที่ต่างกัน นำมาซึ่งการตอบสนองผู้ใช้งานที่ต่างช่วงเวลากัน เทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เพื่อนำเสนอให้เข้าใจง่ายสำหรับคนในยุคปัจจุบัน ควรพิจารณาในส่วนนี้เป็นหลัก นอกจากนี้ พบว่า การสร้างพื้นที่ ที่เป็นเหมือนจุดเด่นให้โครงการ จะทำให้โครงการได้รับความนิยมมากขึ้น อย่างเช่น ที่ Jewish Museum การมีพื้นที่ที่ทำให้ผู้เข้าชมนิทรรศการได้สัมผัสความรู้สึกของยิวในสมัยสงครามโลก ช่วยส่งเสริมการเล่านิทรรศการ ทั้งก่อนและหลังการชมส่วนนิทรรศการหลัก เส้นทางเดินที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบ ถูกถ่ายทอดออกมาในเนื้อหาที่ต่างกัน เส้นทางสัญจรที่เป็นระเบียบทำให้การเดินมีความสบายและเข้าใจได้ง่ายเหมือนที่พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้า แต่เส้นทางที่ไม่เป็นระเบียบ จะสร้างความสับสนและสร้างความลึกลับน่าสนใจให้กับเนื้อหา อย่างเช่นที่ พิพิธภัณฑ์ที่นางาซากิ

3.3.4 สรุปการศึกษาขนาดและรูปทรง

ตารางที่ 3.7 สรุปขนาดของอาคารตัวอย่าง

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด	พื้นที่ใช้สอยในอาคาร	อัตราส่วน	จำนวนชั้น	ผู้เข้าชมต่อวัน
นิทรรศน์รัตนโกสินทร์	2,500	8,000	1 : 3.2	4	302
พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้า	2,800	1,500	1.8 : 1	3	200
Jewish Museum	25,000	15,000	1.6 : 1	3	3,300
Shiba Ryotaro Memorial Museum	2,600	1,000	2.6 : 1	2	-

การศึกษาขนาดอาคารกับที่ตั้งโครงการพบว่ามีเพียง นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ที่พื้นที่ใช้สอยมากกว่าที่ตั้งโครงการอาจเนื่องจากข้อจำกัดอาคารเก่า แต่อาคารอื่น โดยเฉลี่ย ควรมีขนาดประมาณ 1.6 - 2.6 ของที่ขนาดโครงการ หรือ ประมาณ 2 เท่าของพื้นที่อาคาร

การศึกษารูปทรงเนื่องจากอาคารตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ทำให้การออกแบบต้องมีความสัมพันธ์กับราชดำเนิน ซึ่งเราสามารถศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมราชดำเนิน ได้จากหอสมุดกรุงเทพมหานครที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ไว้แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.5 สรุปการศึกษาแสงและวัสดุ

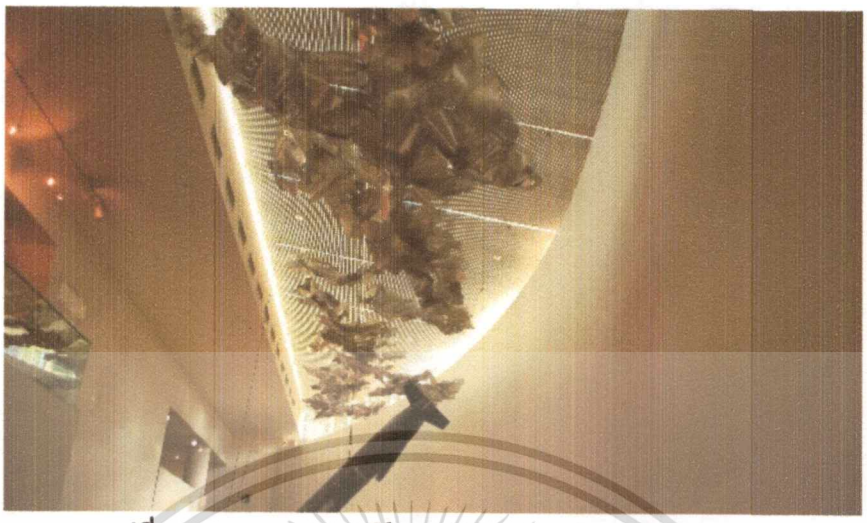

รูปที่ 3.109 แสงธรรมชาติใน Nagasaki Atomic Bomb Museum
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

จากการศึกษาแสงและวัสดุพบว่า แสงธรรมชาติที่ถูกควบคุมตำแหน่งการเข้า และปริมาณของแสงที่เข้าสู่ตัวอาคารเป็นสิ่งสำคัญ ดั่งที่เห็นในภาพที่แสดงด้านบน การให้แสงธรรมชาติเข้ามาในลักษณะนี้ ทำให้สามารถขับ ตัวปฏิมากรรมให้เด่นชัดขึ้น

การใช้แสงประดิษฐ์จะถูกออกแบบให้สอดคล้องกับการออกแบบผังพื้นและสื่อจัดแสดง เพื่อตอบรับกับนิทรรศการและความหมายที่เลือกใช้ ในงานพิพิธภัณฑ์ไม่ควรวางตำแหน่งอย่างไร้ความหมาย ควรวิเคราะห์และพิจารณาอย่างดี

รูปที่ 3.110 ช่องแสงขนาดใหญ่ในพิพิธภัณฑ์
(ที่มา : thefunambulist.net)

การเลือกใช้วัสดุนอกจากการเลือกใช้วัสดุให้สื่อถึงความหมายอย่างเช่นใน Jewish Museum Berlin แล้ว ได้ค้นพบเทคนิควิธีการใหม่ในการนำเสนอวัสดุ คือการใช้วัตถุจัดแสดง จัดการความซ้ำ และ จังหว่ะ ให้เปรียบเสมือเป็นวัสดุไปในตัวเลย อย่างเช่นที่ เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดที่ Shiba Ryotaro Museum ซึ่งเป็นวิธีการที่ทาดาโอะ อันโดะ นำมาใช้อย่างลงตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

บทที่ 4 การศึกษาผู้ใช้และองค์ประกอบของโครงการ

การศึกษาโครงการแบ่งออกเป็น การศึกษาผู้ใช้โครงการและองค์ประกอบโครงการ โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของโครงการ ทฤษฎีและหลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์ และจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง โดยการศึกษาผู้ใช้และองค์ประกอบของโครงการแบ่งหัวข้อการศึกษา ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ผู้ใช้สอยโครงการ

4.1.1 โครงสร้างการบริหารงานของโครงการ

โครงการพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับของประธานรัฐสภา โดยมีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ และองค์กรหรือมูลนิธิที่นำเดินงานโดยเอกชน ให้การร่วมสนับสนุนโครงการในด้านต่างๆ การดำเนินการตลอดจนการจัดหากองทุน โดยมุ่งหวังให้ก่อประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ ดังนั้นจึงนิยามบทบาทและหน้าที่ขององค์กรบริหารพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย ไว้ดังนี้

1. เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐาน แนวคิดและทฤษฎี ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองหลัง พ.ศ. 2475 เพื่อให้ความรู้ แก่ประชาชน นักเรียนและนักศึกษา นักท่องเที่ยว ในรูปแบบนิทรรศการในโครงการและกิจกรรมทางการศึกษา
2. เพื่อดำเนินการโดยการเป็นสื่อกลางในการดำเนินการสร้างกิจกรรมศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เข้าชมนิทรรศการ เกิดความประทับใจในการเรียนรู้
3. เพื่อดำเนินการแสวงหาวิธี ให้ผู้ใช้โครงการเกิดการเรียนรู้โดยปราศจากความเกลียดชัง
4. เพื่อให้ผู้เข้าใช้โครงการ ได้เกิดทักษะในการแสดงออก โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้อื่น จนสามารถนำไปต่อยอดชีวิตประจำวัน ในทางอื่นต่อไป
5. เพื่อดำเนินการ และกระตุ้นให้เห็นคุณค่าต่อการรักษามรดกทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า ที่เกิดขึ้นในยุคดังกล่าว

พิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันมีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบและกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีการจัดการการดำเนินงานให้เป็นระเบียบแบบแผนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องนำหลักการการจัดการจากพิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ มาร่วมกับการจัดการของธุรกิจอื่นๆ เพื่อพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในการจัดการพิพิธภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

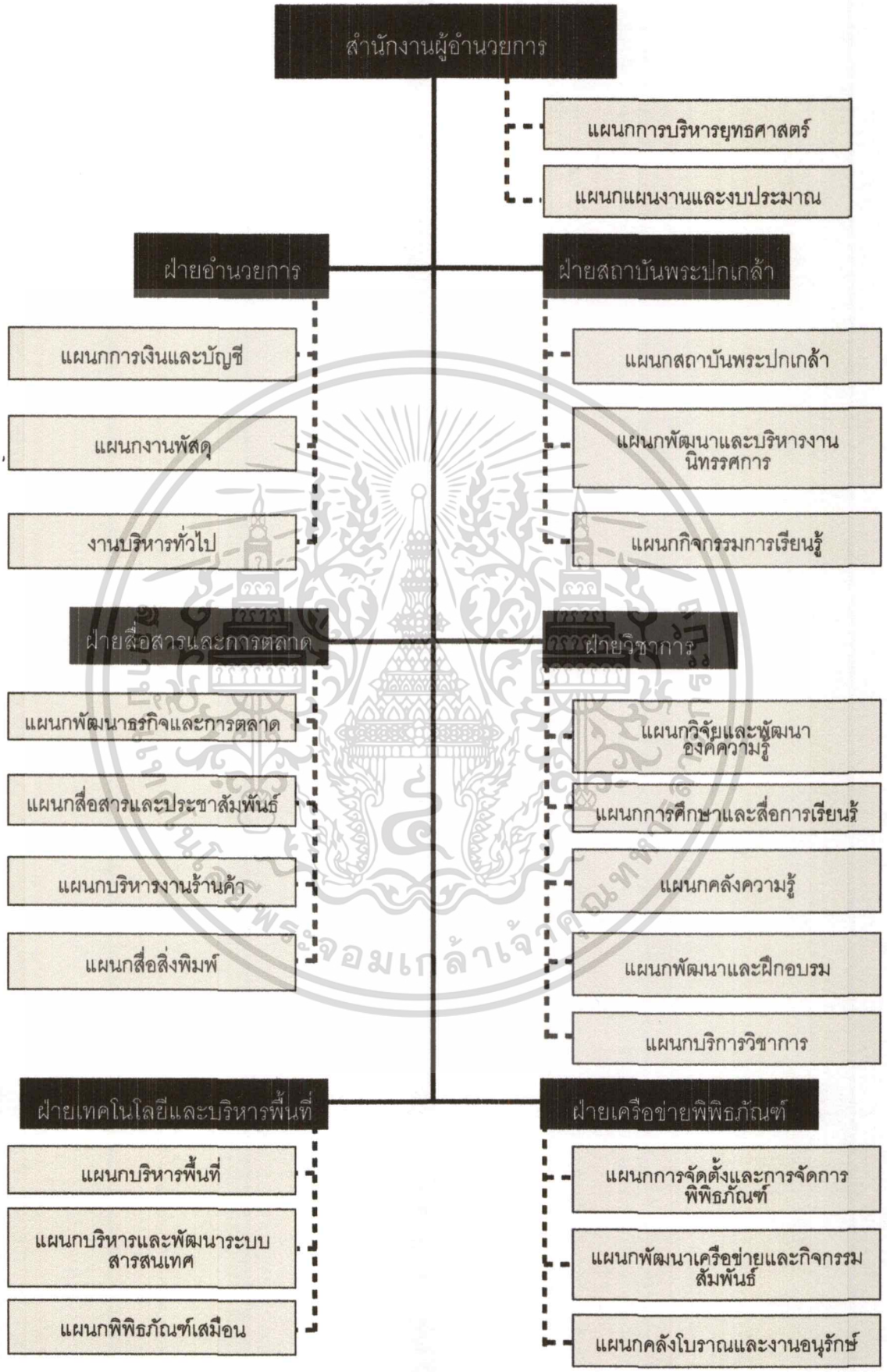

รูปที่ 4.1 แผนผังองค์กรและการบริหารงาน ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.1.1 หน้าที่ความรับผิดชอบและจำนวนขององค์กรและการบริหารงาน

1.) สำนักงานผู้อำนวยการ

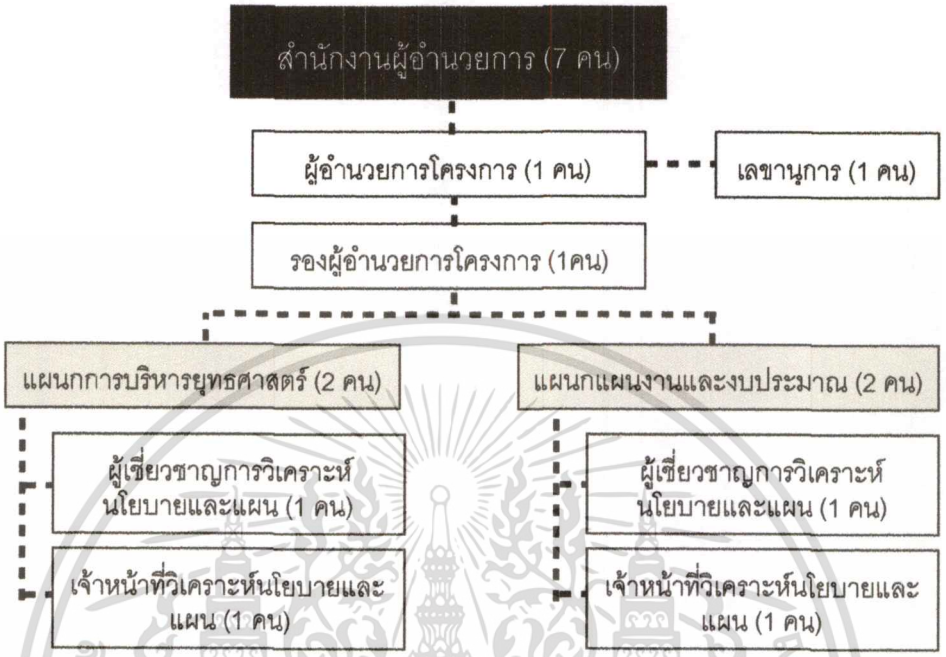

รูปที่ 4.2 **ผังองค์กร สำนักผู้อำนวยการ**
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

ผู้อำนวยการโครงการ 1 คน
ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามนโยบาย

รองผู้อำนวยโครงการ 1 คน
ช่วยงานผู้อำนวยการโครงการในการดำเนินงานแต่ละฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ

เลขานุการ 1 คน
ทำงานด้านเอกสาร จัดทำรายงาน และเตรียมการในด้านต่างๆช่วยผู้อำนวยการโครงการ

แผนกการบริหารยุทธศาสตร์ 2 คน
- จัดทำยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการของรัฐบาล
- จัดทำและพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน
- ประสานงานเพื่อให้มีแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

แผนกแผนงานและงบประมาณ 2 คน
- กำกับดูแลและดำเนินงานในด้านการงบประมาณ การวิเคราะห์แผนงาน โครงการงบประมาณเพื่อเสนอของบประมาณประจำปี การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามรายไตรมาสและรายปี
- ประสานเพื่อให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน
- ตัดจ่ายงบประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) ฝ่ายอำนวยการ

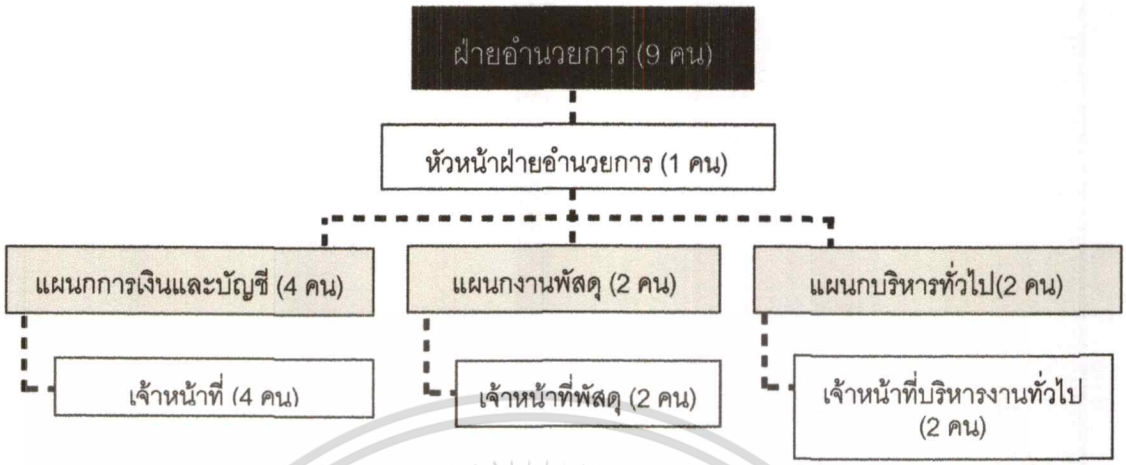

รูปที่ 4.3 ผังองค์กร ฝ่ายอำนวยการ
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ 1 คน
ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ และประสานงานกับสำนักผู้อำนวยการ

แผนกการเงินและบัญชี 4 คน
- ตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่าย ใบสำคัญจ่ายการเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินสดย่อย จัดทำเอกสารบันทึกทางการเงินและนำส่งภาษี
- บันทึกรายการบัญชีตามแบบที่กำหนด จัดทำงบการเงินประจำเดือน รายไตรมาส รายปี จัดทำทะเบียนคุมบัญชีย่อยต่างๆ
- ตรวจนับ และจัดเก็บเงินรายได้
- ตัดงบประมาณ

แผนกพัสดุ 2 คน
- ดำเนินการจัดจ้าง จัดซื้อพัสดุ จัดทำสัญญา การแจกจ่ายพัสดุ จัดทำทะเบียนพัสดุ ทะเบียนควบคุมพัสดุ
- ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนพัสดุการขายทอดตลาด

แผนกบริหารทั่วไป
- ดำเนินการในเรื่องระบบงานสารบรรณการรับส่งเอกสารการแจกจ่ายเอกสารจัดทำทะเบียน
- งานบริหารความเสี่ยงภายในองค์กร รวบรวมและจัดทำรายงาน
- อำนวยความสะดวกในการจัดการประชุม
- กำกับดูแลงานยานพาหนะ งานบ้านงานครัว
- ดำเนินการในเรื่องการรับสมัคร คัดเลือกการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง การปรับย้าย การประเมิน การวินัยและลงโทษ การจัดทำประวัติบุคคล ดูแลการบันทึกเวลาปฏิบัติงาน การลาและการขาดงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า

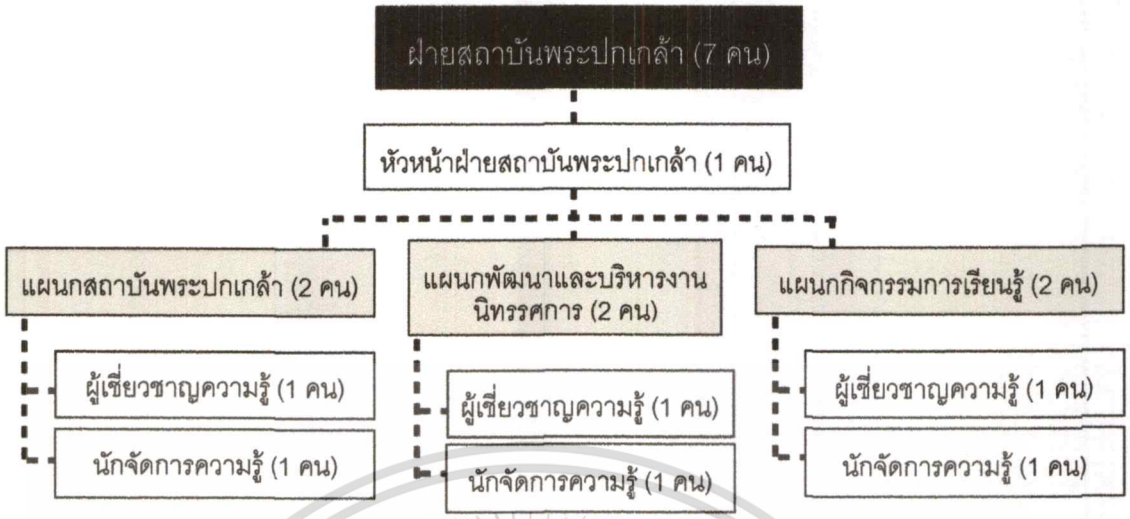

รูปที่ 4.4 ผังองค์กร ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

หัวหน้าฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า 1 คน
ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ และประสานงานกับสำนักผู้อำนวยการ

แผนกสถาบันพระปกเกล้า 2 คน
- บริหารจัดการ และกำกับดูแลการดำเนินงานบริหารจัดการเนื้อหาการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์
- การให้บริการความรู้ให้กับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลพื้นฐาน
- ประชาสัมพันธ์การให้บริการของสถาบันพระปกเกล้า
- จัดทำนโยบายให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการของรัฐบาล

แผนกพัฒนาและบริหารงานนิทรรศการ 2 คน
- วางแผน กำหนดงบประมาณ บริหารจัดการและกำกับดูแลการดำเนินงานบริหารจัดการเนื้อหาการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์
- บริหารจัดการ ดูแล ตรวจสอบเนื้อหา ความเรียบร้อย บำรุงรักษาปรับปรุงและแก้ไขชุดนิทรรศการถาวรหมุนเวียนและชั่วคราว
- ศึกษาพัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการชุดนิทรรศการ
- ศึกษาแนวทางการจัดทำข้อกำหนดเพื่อการออกแบบ สถาปัตยกรรม และชุดนิทรรศการ

แผนกกิจกรรมการเรียนรู้ 2 คน
- สร้างสรรค์และจัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์และเนื้อหาของสถาบันพระปกเกล้า เพื่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
- สร้างสรรค์ สนับสนุนกิจกรรมนันทนาการกิจกรรมประกอบชุดนิทรรศการ และกิจกรรมที่สร้างสรรค์สนับสนุนการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ทั้งภายในพิพิธภัณฑ์และนอกพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) ฝ่ายสื่อสารและการตลาด

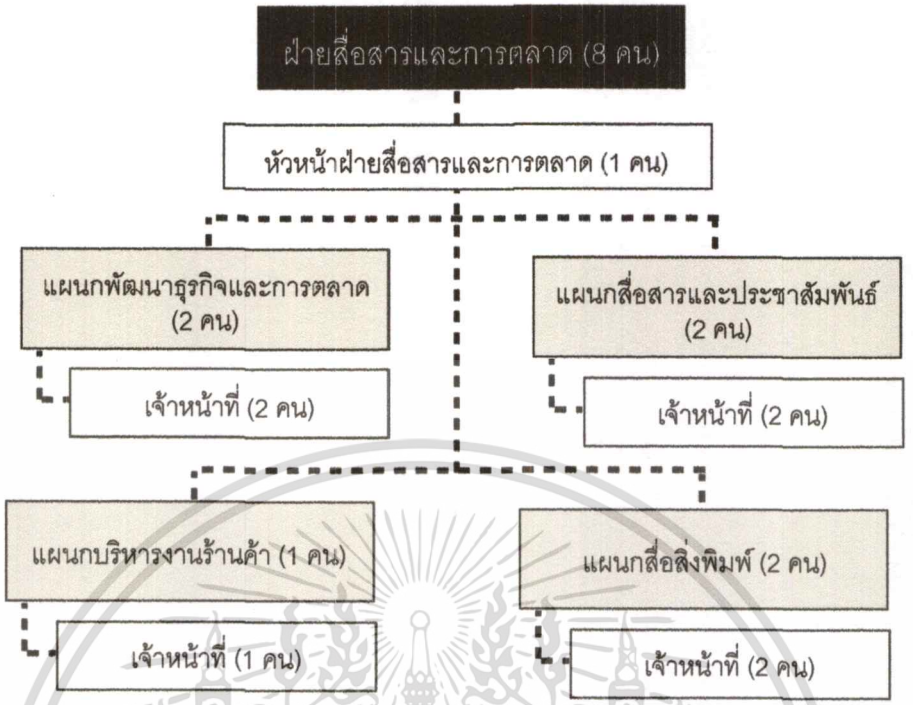

รูปที่ 4.5 ผังองค์กร ฝ่ายสื่อสารและการตลาด ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam

(ที่มา: ผู้จัดทำ)

หัวหน้าฝ่ายสื่อสารและการตลาด 1 คน

ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ และประสานงานกับสำนักผู้อำนวยการ

แผนกพัฒนาธุรกิจและการตลาด 2 คน

- จัดทำแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ในระยะสั้นและระยะยาว
- ประสานงานและทำการตลาดเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล
- พัฒนางานวางระบบสมาชิกสัมพันธ์
- การระดมทุนระยะสั้นและระยะยาว จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ระดมทุนประจำปี

แผนกสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 2 คน

- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์และกิจกรรมต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ผ่านช่องทางสื่อสารที่มีความหลากหลาย
- ดูแล ปรับปรุงข้อมูล พัฒนาเว็บไซต์ และบริหารงานสื่อออนไลน์
- ประสานงานสื่อมวลชนในแขนงต่างๆ

แผนกบริหารงานร้านค้า 1 คน

- วางระบบการจำหน่ายสินค้าในร้านค้าพิพิธภัณฑ์การจัดกาสินค้าที่จะมาจำหน่าย รวมทั้งการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคและการกำหนดราคาสินค้า
- ประเมินผลการดำเนินการของร้านค้าในพิพิธภัณฑ์

แผนกสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 2 คน

- จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสื่อสารองค์กรสนับสนุนงาน การตลาด การจัดกิจกรรมและการหารายได้
- จัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่การดำเนินงาน และภาพลักษณ์องค์กร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.) ฝ่ายวิชาการ

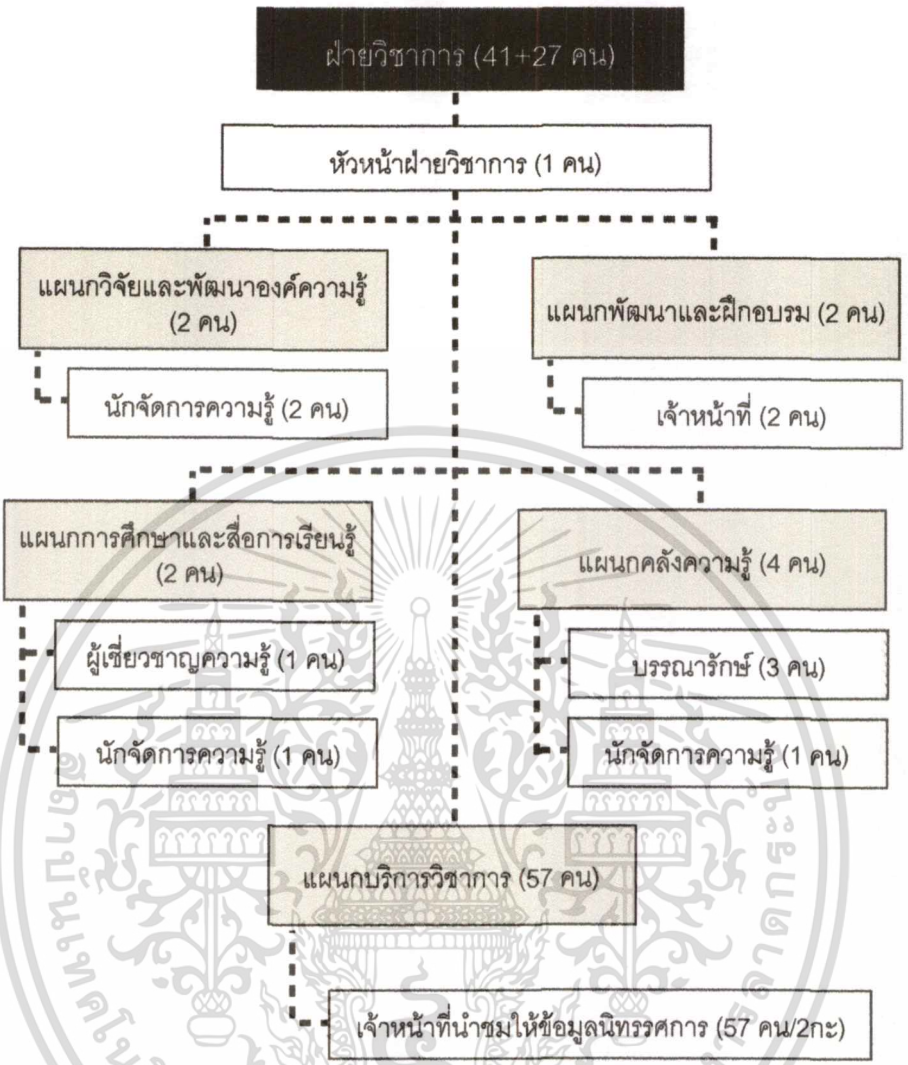

รูปที่ 4.6 ผังองค์กร ฝ่ายวิชาการ ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน

ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ และประสานงานกับสำนักผู้อำนวยการ

แผนกวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ 2 คน

- วางแผน กำหนดงบประมาณ บริหารจัดการและกำกับดูแลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์
- พัฒนาเนื้อหาและการตรวจสอบข้อมูลทางวิชาการเพื่อจัดทำชุดนิทรรศการ
- สรรหาหัวข้อเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการ และจัดทำบทนิทรรศการ
- สนับสนุนข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของงานวิชาการ
- ติดตามความคืบหน้าของงานวิชาการด้านประวัติศาสตร์ตรวจสอบและพิสูจน์อักษรงานสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ของสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกพัฒนาและฝึกอบรม 2 คน

- วางแผนพัฒนา และจัดทำรายงานประเมินบุคคลากร ประจำปี
- ฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลากรให้มีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการบริการยิ่งขึ้น

แผนกการศึกษาและสื่อการเรียนรู้ 2 คน

- จัดทำ กำกับ ควบคุมการผลิต ออกแบบและสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
- จัดทำคู่มือการเรียนรู้และสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ

แผนกคลังความรู้ 3 คน

- บริหารจัดการและดำเนินการคลังความรู้จัดการหนังสือและสื่อต่างๆ เพื่อการบริการ
- สร้างสรรค์มุมอ่านหนังสือหรือมุมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการต่อยอดองค์ความรู้และดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการ รักการอ่านหนังสือ

แผนกบริการวิชาการ กะรอบเช้า 30 คน กะรอบบ่าย 27 คน

ตารางที่ 4.1 ช่วงเวลาทำงานของแผนกบริการวิชาการ

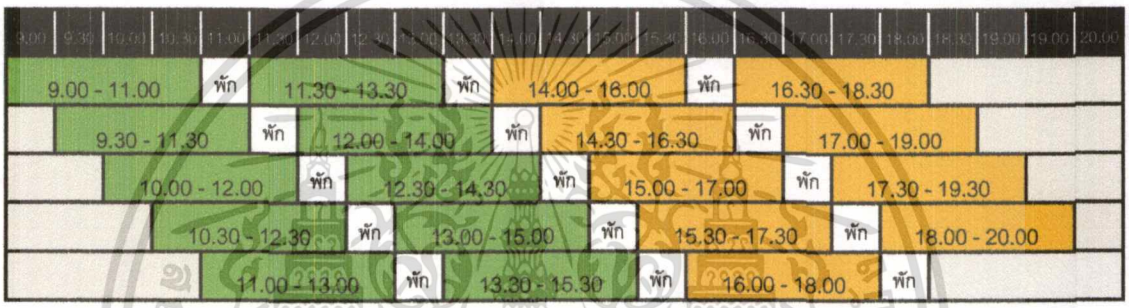

กะรอบเช้า รอบละ 3 คน ทำงาน 2 รอบ

กะรอบบ่าย รอบละ 3 คน ทำงาน 2 รอบ

- ให้ความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการต่อผู้ใช้โครงการด้วยการบริการ
- ดำเนินการบริการนำชมนิทรรศการในแต่ละกลุ่มรอบผู้ใช้งาน
- ประจำตำแหน่งเพื่อคอยให้บริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิทรรศการ

6.) ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่

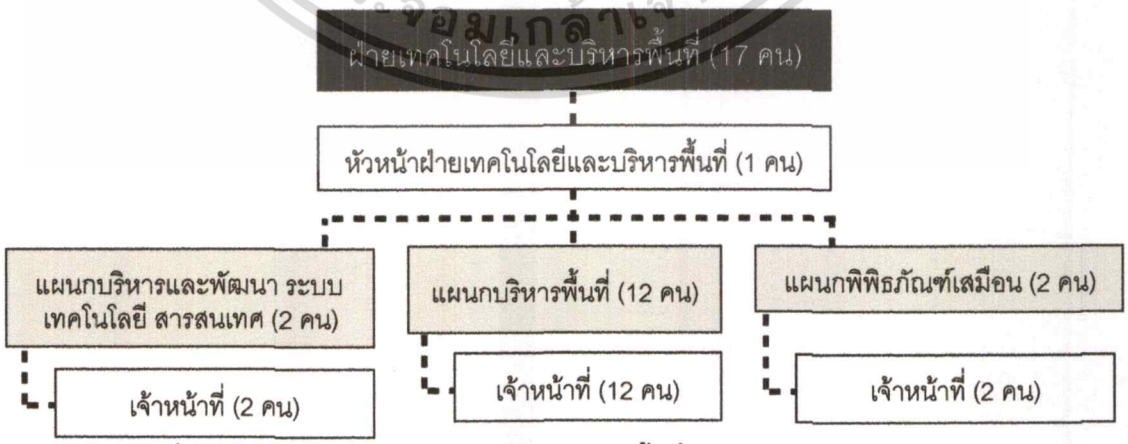

รูปที่ 4.7 **ผังองค์กร ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่ ดัดแปลงจาก** Museum Siam
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่ 1 คน

ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ และประสานงานกับสำนักผู้อำนวยการ

แผนกบริหารและพัฒนาระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศ 2 คน

- วางแผน ให้คำปรึกษา ปรับปรุง ประเมินผล และแก้ไขปัญหาขัดข้องต่างๆ
- บริหารจัดการ ดูแลระบบการสื่อสารภายในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- ดูแลระบบคอมพิวเตอร์อาคารนิทรรศการและในระบบสำนักงาน
- จัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกับการซ่อมบำรุงรักษา

แผนกบริหารพื้นที่ 12 คน

- บริหารจัดการการใช้งาน การปรับปรุงและการบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ ดูแลระบบสาธารณูปโภค ทั้งภายในและภายนอกอาคารรวมถึงภูมิทัศน์ (ภารโรง,คนสวน)
- ควบคุม ดูแลระบบการรักษาความปลอดภัย (รปภ.)
- ควบคุมดูแลระบบยานพาหนะ
- งานบำรุงดูแลรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ (ภารโรง)

แผนกพิพิธภัณฑ์เสมือน 2 คน

- พัฒนาและบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เสมือน
- จัดทำ Digital Collection & Knowledge
- พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่าย Virtual Museum

7.) ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

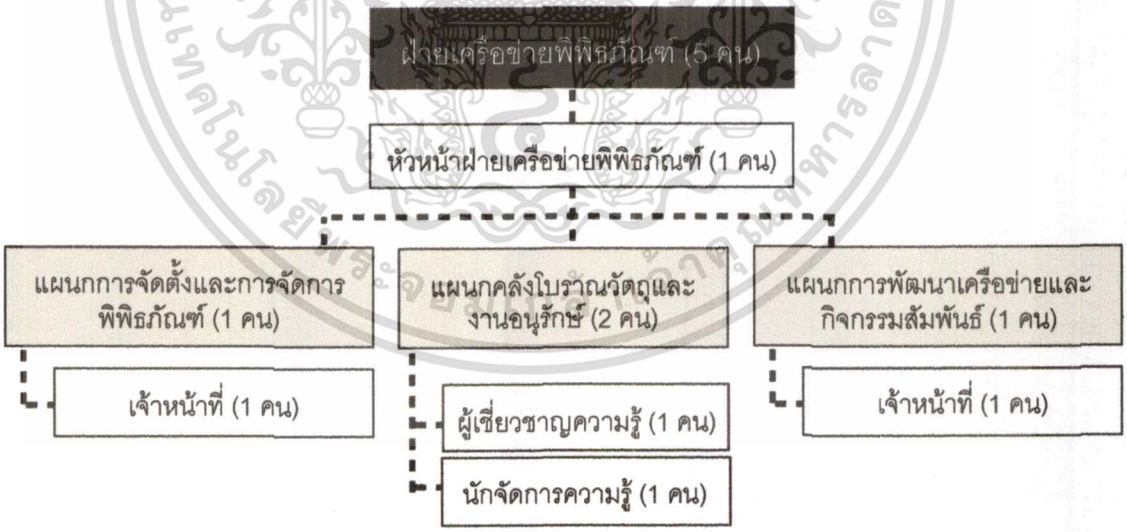

รูปที่ 4.8 ผังองค์กร ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ดัดแปลงจากโครงสร้างของ Museum Siam
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

แผนกการจัดตั้งและการจัดการพิพิธภัณฑ์ 1 คน

- รวบรวมและศึกษาความรู้ด้านการออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการต่างๆ เพื่อการเผยแพร่
- กำหนดแนวทางการจัดทำข้อกำหนดเพื่อการออกแบบและก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมและชุดนิทรรศการสถาปัตยกรรมภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกคลังโบราณวัตถุและงานอนุรักษ์ คน

- บริหารโบราณวัตถุและสิ่งของจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ให้เป็นระบบ
- ดำเนินการอนุรักษ์เชิงป้องกันสิ่งของจัดแสดงและโบราณวัตถุ

แผนกการพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสัมพันธ์ คน

- ศึกษา วิเคราะห์ และฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ทางเลือก
- สำรวจและวิเคราะห์แนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ เพื่อยกมาตรฐานการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ไทย และจัดสัมมนาพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 4.2 ตารางสรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ

ประเภทงาน	จำนวน
สำนักงานผู้อำนวยการ	7
ฝ่ายอำนวยการ	9
ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า	7
ฝ่ายสื่อสารและการตลาด	8
ฝ่ายวิชาการ	41+27 = 68
ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	17
ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์	5
รวม	121

***สรุป** อัตราจำนวนเจ้าหน้าที่ภายในโครงการทั้งสิ้น 121 คน*

4.1.2 ประเภทของผู้ใช้โครงการ

ประเภทของผู้ใช้งานจะถูกแบ่งตามพฤติกรรมและภาระหน้าที่ ที่มีเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ โดยสามารถ แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.) เจ้าหน้าที่

หมายถึงเจ้าหน้าที่ของโครงการ ทำหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ ในส่วนงานที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายต่างๆ โดย สามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ 5 ประเภท ดังนี้

1.1) เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร

เป็นผู้ดำเนินการบริหารโครงการและบริหารงานในส่วนต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์และนโยบายของพิพิธภัณฑ์และเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

1.2) เจ้าหน้าที่ระดับทั่วไป

เป็นผู้ทำงานในส่วนต่างๆ ภายในโครงการและรับหน้าที่จากเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย

1.3) เจ้าหน้าที่จากรัฐบาล

เพื่อดำเนินการดูแล ควบคุม ขอบเขตการนำเสนอเนื้อหาและความสงบเรียบร้อยของโครงการ โดยคอยประสานงานกับรัฐบาลในด้านนโยบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4) **นักวิจัย นักวิชาการ**

เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำกับผู้เข้าชมโครงการได้

1.5) **ลูกจ้างประจำ**

เป็นผู้ที่ถูกบรรจุเข้ามาเพื่องานบริการในด้านต่างๆ นอกเหนือจากงานบริหารภายในโครงการ เช่น ช่างเทคนิค พนักงานรักษาความปลอดภัย ภารโรง คนสวน เป็นต้น

2.) **บุคคลพิเศษ**

หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้เข้ามาใช้โครงการเพียงเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อดำเนินการตามจุดประสงค์ต่างๆ โดยประสานงานติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ โดยจำแนกได้ ดังนี้

2.1) **ผู้ที่ต้องการพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือสำหรับประชุม**

เนื่องจากโครงการมีพื้นที่ ที่สามารถจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือประชุมได้ ทำให้มีบุคคลภายนอกติดต่อเข้ามาใช้พื้นที่ ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

2.2) **นักวิจัยหรือนักวิชาการ**

โดยโครงการเป็นผู้เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายแลกเปลี่ยนความรู้ในวาระต่างๆ

3.) **บุคคลภายนอก**

หมายถึง บุคคลที่เข้ามาใช้บริการโครงการสำหรับการเรียนรู้ หรือแลกเปลี่ยนทัศนคติ ที่มีต่อสังคมไทยทั้งปัจจุบันและอดีต โดยสามารถ จำแนกประเภทได้ ดังนี้

3.1) **นักวิจัย นักวิชาการ**

เป็นกลุ่มผู้มีความรู้ในด้านวิชาการและการวิจัย ด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย โดยเข้ามาใช้โครงการเพื่อขอข้อมูลจำเพาะหรือศึกษานิทรรศการด้วยตนเอง

3.2) **นักเคลื่อนไหวทางอุดมการณ์**

เพื่อเข้ามาศึกษาประวัติศาสตร์ในแง่มุมอื่นๆ ในนิทรรศการ รวมถึงสามารถใช้พื้นที่แสดงทัศนคติของตนต่อสาธารณะ

3.3) **ประชาชนทั่วไป**

เป็นกลุ่มที่เข้ามาชมโครงการเพื่อหาความรู้ และศึกษาประวัติศาสตร์ และสามารถใช้พื้นที่แสดงทัศนคติของตนต่อสาธารณ

3.4) **นักเรียน นักศึกษา**

เป็นกลุ่มที่เข้ามาชมโครงการเพื่อหาความรู้ และศึกษาประวัติศาสตร์ โดยโครงการอาจจัดกิจกรรมพิเศษหรือการบรรยายพิเศษ เพื่อประโยชน์ต่อ นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา

3.5) **นักท่องเที่ยวต่างชาติ**

เป็นอีกกลุ่มที่เป็นเป้าหมายหลักของโครงการ เพื่อที่จะนำเสนอความรู้และประวัติศาสตร์ผ่านนิทรรศการ เพื่อเข้าใจ สังคมการเมืองแบบไทยมากขึ้น และเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว

4.) **ผู้ให้บริการอาคารอื่นๆ**

หมายถึง บุคคลที่เข้ามาให้บริการชั่วคราว ซึ่งไม่ใช่พนักงานประจำของโครงการ แต่เป็นผู้เข้ามาให้บริการเป็นบางเวลาหรือบางกรณี เช่น พนักงานเก็บขนะ หรือ พนักงานส่งของ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

อธิบายโดยแยกตามประเภทผู้ใช้งาน จากบทที่ 4.1.2 ประเภทผู้ใช้โครงการ

1.) เจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการอาคารอื่นๆ

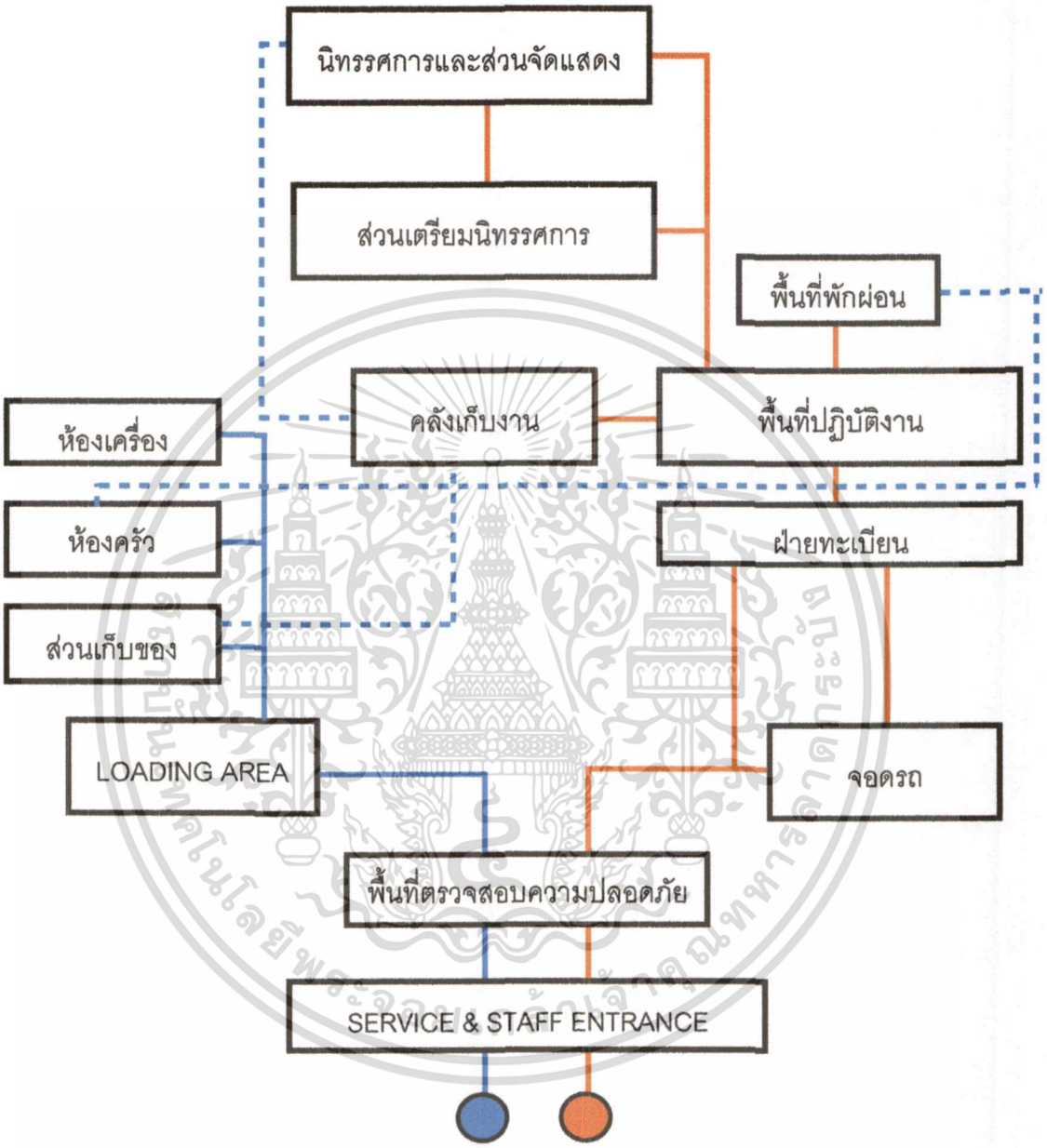

รูปที่ 4.9 ผังพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการอาคารอื่นๆ

(ที่มา: ผู้จัดทำ)

เจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการอื่นๆ จะเข้าสู่ตัวอาคารโดยโดยผ่านพื้นที่ตรวจสอบความปลอดภัย หลังจากนั้นจึงแยก โดยเจ้าหน้าที่ภายในโครงการจะเข้าสู่อาคารโดยผ่านการลงทะเบียนเข้างาน แล้วจึงแยกไปยังพื้นที่ปฏิบัติงานหรือพื้นที่พักผ่อน ส่วนผู้ให้บริการอื่นๆ หลังจากผ่านพื้นที่ตรวจสอบความปลอดภัยแล้วจะไปยังพื้นที่ Loading Area เพื่อส่งของ โดยทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการอื่นๆ จะใช้ทางเข้าออกเพียงทางเดียวเพื่อตรวจเช็คความปลอดภัยและป้องกันของมีค่าสูญหาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) บุคคลพิเศษ

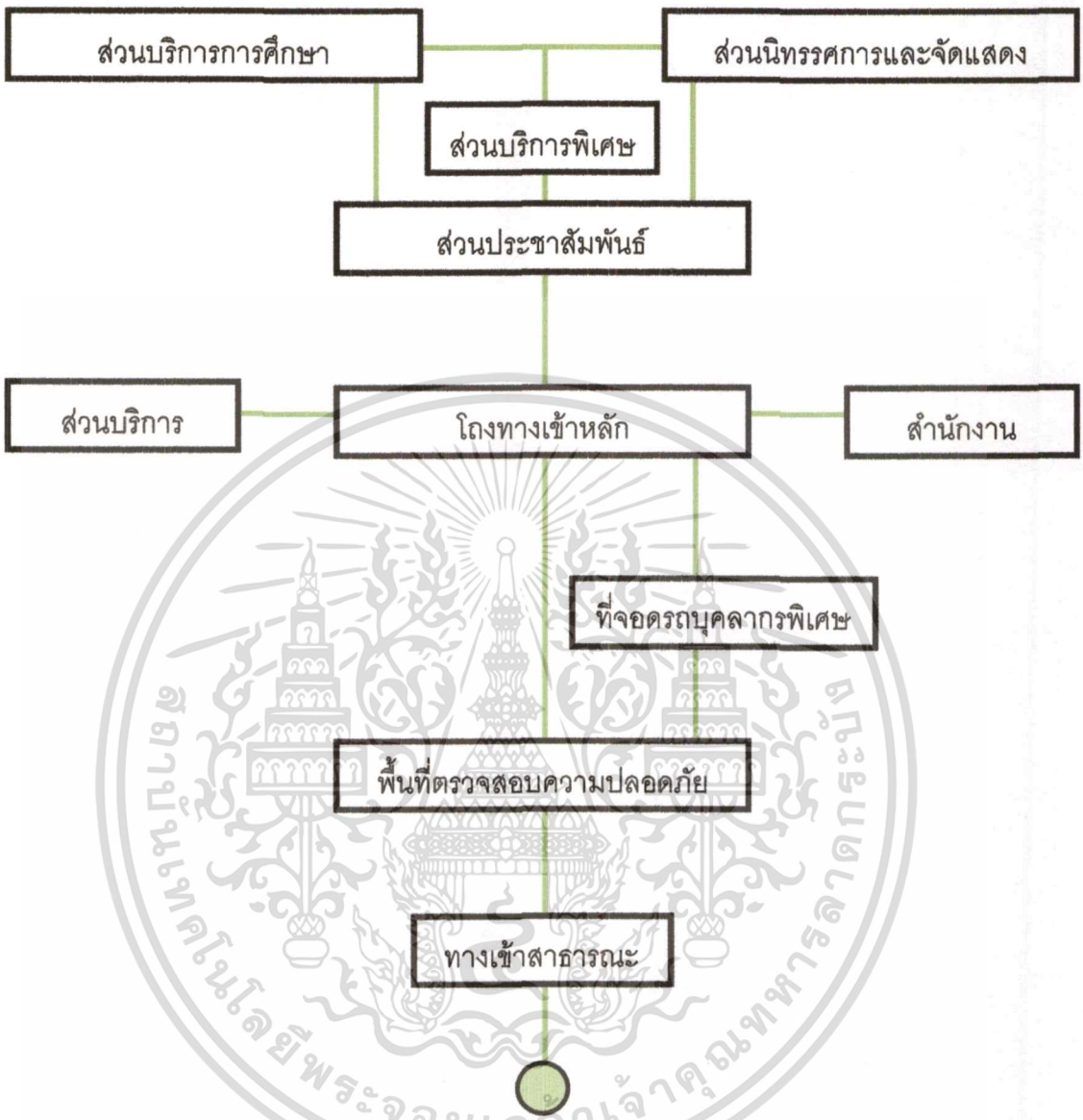

รูปที่ 4.10 ผังพฤติกรรมของบุคคลพิเศษ

(ที่มา: ผู้จัดทำ)

แสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลพิเศษ เช่น วิทยากรพิเศษ หรือผู้มาติดต่อดำเนินการพื้นที่โดยเข้าออกในทางเดียวกับบุคคลภายนอกทั่วไป แต่จะส่วนบริการพิเศษภายในโครงการสำหรับ บริการวิทยากรเป็นกรณีพิเศษ โดยสามารถเลือกเดินไปยังส่วนต่างๆได้อย่าอิสระ โดยแต่ละส่วนจะมีพื้นที่ต้อนรับ หลังจากเสร็จภารกิจ จะใช้ทางเข้าออกเพียงทางเดิมเพื่อตรวจเช็คความปลอดภัยและป้องกันของมีค่าสูญหาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) **บุคคลภายนอก**

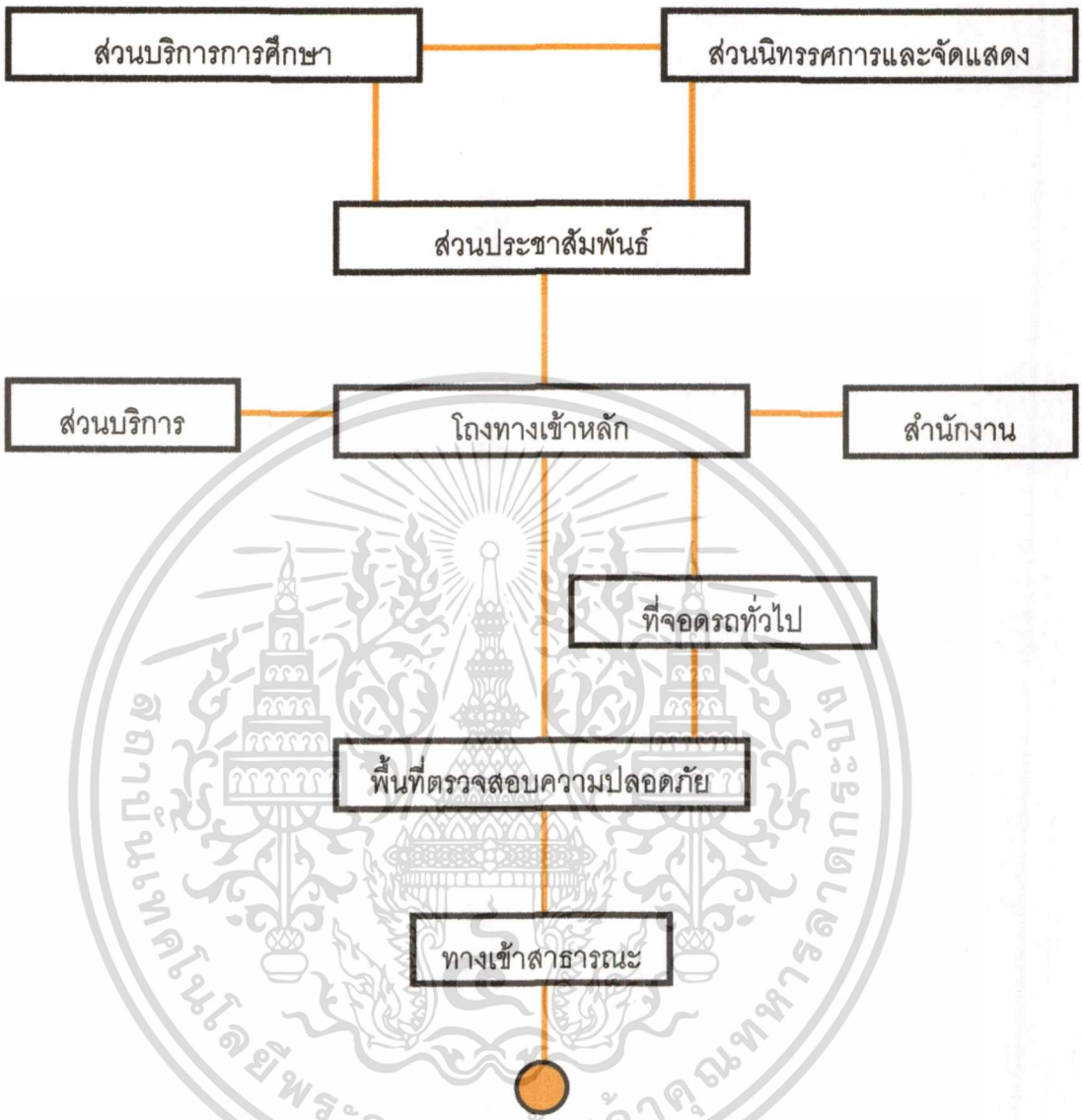

รูปที่ 4.11 **ผังพฤติกรรมของบุคคลภายนอก**
(ที่มา: ผู้จัดทำ)

แสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลภายนอก ที่เข้ามาใช้บริการในโครงการ โดยใช้เข้าออกในทางเดียวเพื่อตรวจเช็คความปลอดภัยและป้องกันของมีค่าสูญหาย และสามารถสัญจรได้เป็นอย่างอิสระ โดยมีโถงทางเข้าหลัก ไว้เป็นตัวกระจายผู้ใช้โครงการไปยังส่วนต่างๆ ภายในโครงการ โดยผู้ชมงาน จะใช้เวลา 20 วินาที โดยเฉลี่ย ต่อการชมงาน 1 ชิ้น และมีความต้องการพักผ่อนหลังจากชมงานแล้ว ทุกๆ 30 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงพฤติกรรมของผู้เข้าชมทั่วไป โดยแบ่งเป็นส่วนตัวและหมู่คณะ

ส่วนบุคคล	หมู่คณะ
1. เข้าสู่โถงทางเข้าหลัก - ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ - ซื้อบัตรเข้าชมนิทรรศการ - ฝากของที่ Locker - ใช้บริการห้องสุขาหรือพื้นที่พักคอย	1. เข้าสู่โถงทางเข้าหลัก - ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ - ซื้อบัตรเข้าชมนิทรรศการ - ฝากของที่ Locker - ใช้บริการห้องสุขาหรือพื้นที่พักคอย
2. เข้าฟังบรรยายในรอบที่จัดไว้หลังจากเสร็จสิ้นจึงสามารถเข้าชมการจัดแสดงโดยไม่รับฟังการบรรยายนำ	2. เข้าฟังการปฐมนิเทศ ในวาระพิเศษก่อนเข้าชมนิทรรศการ และฟังบรรยายระหว่างชมจนจบนิทรรศการ
3. กลับสู่โถงทางเข้าหลัก - ใช้บริการห้องสมุด - ซื้อของที่ระลึก - รับของคืน - ใช้บริการห้องสุขาหรือพื้นที่พักคอย - ใช้บริการส่วนร้านอาหาร	3. กลับสู่โถงทางเข้าหลัก - ใช้บริการห้องสมุด - ซื้อของที่ระลึก - รับของคืน - ใช้บริการห้องสุขาหรือพื้นที่พักคอย - ใช้บริการส่วนร้านอาหาร
4. ออกจากโครงการที่ทางเข้าออกสาธารณะ	4. ออกจากโครงการที่ทางเข้าออกสาธารณะ

พฤติกรรมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและความสนใจในแต่ละกลุ่มคณะหรือบุคคล รวมทั้งภาษาในการบรรยายในแต่ละรอบการเข้าชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 การคาดการณ์จำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์

โครงการพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แบ่งการคาดการณ์ผู้เข้าใช้โครงการโดยศึกษาจากพิพิธภัณฑ์ที่มีความใกล้เคียงกับโครงการ โดยได้เลือกมิวเซียมสยามมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมิวเซียมสยามถือเป็นพิพิธภัณฑ์ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยทำการศึกษา การเปรียบเทียบ ระหว่างปี 2554 - 2557 และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับที่ตั้งโครงการมากที่สุด

ตารางที่ 4.4 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการมิวเซียมสยาม

2554	2555	2556	2557	ค่าเฉลี่ย	ต่อเดือน
154,252	153,104	151,756	113,592	143,176	11,932

ที่มา : รายงานประจำปี Museum Siam 2554 - 2557

ตารางที่ 4.5 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

ตุลา - ธันวา 2559	ตุลา - ธันวา 2559	ค่าเฉลี่ย	ต่อเดือน
53,913	225,052	139,483	46,495

หมายเหตุ : เนื่องจากนโยบายปรับปรุงการจัดแสดง ทำให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 317.44

ที่มา : https://www.m-culture.go.th/mculture_th/ewt_news.php?nid=8106

ตารางที่ 4.6 จำนวนผู้เข้าใช้โครงการในแต่ละช่วงเวลา

ลักษณะช่วงเวลา	จำนวนคน / ช่วงเวลา
ต่อเดือน	29,214
ต่อปี	350,562 คน / ปี
ต่อวัน (หยุด 1 วันต่ออาทิตย์)	1,120 คน / วัน
เวลาเปิดบริการ (09.00-20.00 น.)	11 ชั่วโมง / วัน
ต่อชั่วโมง	102 คน / ชั่วโมง

4.1.5 สรุปการศึกษาผู้ใช้โครงการ

สามารถสรุปเจ้านวนผู้ใช้โครงการได้ โดยแบ่งเป็น บุคลากรในโครงการ และ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ โดยการคาดการณ์จำนวนคนในต่อละวันได้ดังนี้ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ตารางสรุปผู้ใช้โครงการ

ประเภทผู้ใช้โครงการ	จำนวนคน
บุคลากรในโครงการ	121 คน
ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์	1,120 คน

ซึ่งข้อมูลผู้ใช้โครงการเหล่านี้จะถูกนำไปใช้วิเคราะห์พิจารณาในขั้นตอนการศึกษาหาองค์ประกอบโครงการในส่วนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 การศึกษาองค์ประกอบ ความสัมพันธ์และพื้นที่ในโครงการ

4.2.1 การศึกษาองค์ประกอบโครงการ

การกำหนดองค์ประกอบโครงการ จะถูกกำหนดด้วยวิธีการ 3 วิธีการ โดยได้จากวัตถุประสงค์ของโครงการ จากการศึกษาพฤติกรรมจากประเภทผู้ใช้งาน และจากการศึกษาอาคารตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง

4.2.1.1 การศึกษาองค์ประกอบจากวัตถุประสงค์โครงการ

สรุป จากวัตถุประสงค์ของโครงการใน บทที่ 1.2 ทำให้เราสามารถจำแนกประเภทขององค์ประกอบได้จากวัตถุประสงค์ซึ่งเปรียบเสมือนจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยโครงการจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ตัวชี้วัดหนึ่งคือเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่โดยการออกแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดองค์ประกอบโครงการให้สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4.8 ตารางสรุปองค์ประกอบจากวัตถุประสงค์

ประเภทผู้ใช้งาน	องค์ประกอบจากพฤติกรรม
1.) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร, คลังเก็บวัตถุสำคัญของนิทรรศการ), ห้องสมุด
2.) เป็นสถานที่ให้ความรู้เรื่อง สิทธิเสรีภาพ	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร), ห้องสมุด, ห้องบรรยายและฉายวิดีทัศน์, ห้องประชุมสำหรับอบรม
3.) เป็นเครื่องเตือนใจถึงความขัดแย้งในอดีต	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร, นิทรรศการชั่วคราวตามกิจกรรมรำลึกแต่ละช่วงเวลา), ห้องสมุด, อนุสรณ์สถาน
4.) เป็นสถานที่ที่ให้นานาชาติเข้าใจ เหตุการณ์รัฐประหารที่เกิดขึ้นในประเทศไทย	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร), ห้องสมุด, ห้องบรรยายและฉายวิดีทัศน์, ห้องประชุมสำหรับอบรม
5.) เป็นสถานที่แลกเปลี่ยน ทัศนคติ ความรู้	พื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยน ทัศนคติ ความรู้
6.) เป็นสถานที่ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร), ห้องสมุด, ห้องบรรยายและฉายวิดีทัศน์, ห้องประชุมสำหรับอบรม, ส่วนสนับสนุนโครงการ
7.) ชี้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของมรดกในยุคดังกล่าว	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร, นิทรรศการชั่วคราวตามกิจกรรมรำลึกแต่ละช่วงเวลา)
8.) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	พิพิธภัณฑ์, อนุสรณ์สถาน, สวนสาธารณะ, พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ใกล้เคียงที่ตั้งโครงการ
9.) เป็นสถานที่ศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีความทันสมัย	ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.2 การศึกษาองค์ประกอบจากพฤติกรรมของผู้ใช้งาน

สรุป จากบทที่ 4.1.3 (พฤติกรรมของผู้ใช้งานในโครงการ) ที่จำแนกเป็นประเภทเพื่อที่จะทำการศึกษาองค์ประกอบที่สนับสนุนพฤติกรรมเหล่านี้ ให้โครงการมีการใช้งานที่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด

ตารางที่ 4.9 ตารางสรุปองค์ประกอบจากพฤติกรรม

ประเภทผู้ใช้งาน	พฤติกรรม	องค์ประกอบจากพฤติกรรม
เจ้าหน้าที่	บริหารงานและดำเนินโครงการ พักผ่อนระหว่างทำงาน แลกเปลี่ยนทัศนคติ	พื้นที่สำหรับทำงานตามแผนก พื้นที่สำหรับพักผ่อน พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ
นักวิจัย นักวิชาการ	ศึกษาและวิจัย บรรยาย แลกเปลี่ยนทัศนคติ	ห้องสมุด ห้องทำงาน ห้องประชุม ห้องบรรยาย ส่วนจัดแสดง พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ
ประชาชนทั่วไป	ท่องเที่ยว พักผ่อน ฟังอบรม ศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนทัศนคติ	ส่วนนิทรรศการ สวนสาธารณะ ส่วนสนับสนุนอื่นๆ ห้องประชุม ห้องบรรยาย ห้องสมุด พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ
นักเรียน นักศึกษา	ท่องเที่ยว พักผ่อน ฟังอบรม ศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนทัศนคติ	ส่วนนิทรรศการ สวนสาธารณะ ส่วนสนับสนุนอื่นๆ ห้องประชุม ห้องบรรยาย ห้องสมุด พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ
นักท่องเที่ยวต่างชาติ	ท่องเที่ยว พักผ่อน ฟังอบรม ศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนทัศนคติ	ส่วนนิทรรศการ สวนสาธารณะ ส่วนสนับสนุนอื่นๆ ห้องประชุม ห้องบรรยาย ห้องสมุด พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.3 การศึกษาองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

การกำหนดองค์ประกอบของโครงการผ่านการศึกษาอาคารตัวอย่างที่มีขนาดใกล้เคียงกัน จากบทที่ 3 (การศึกษาอาคารตัวอย่าง) เพื่อที่จะนำองค์ประกอบที่เป็นมาตรฐานมาเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของโครงการเพื่อให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับโครงการอื่น

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

องค์ประกอบโครงการ	นิทรรศน์รัตนโกสินทร์	พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	Jewish Museum Berlin	Hiroshima Peace Museum	Nagasaki Peace Museum	Shiba Ryotaro Museum
นิทรรศการถาวร	●	●	●	●	●	●
นิทรรศการชั่วคราว	●	●	●	●	●	●
นิทรรศการกลางแจ้ง			●	●		●
พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนติ แนวคิด ความคิดเห็น						
สวนสาธารณะ			●	●	●	●
อนุสรณ์สถาน				●	●	
ห้องสมุด	●		●	●	●	
ห้องบรรยายขนาดใหญ่				●	●	
ห้องประชุมและอบรม	●		●	●	●	
ร้านขายของที่ระลึก	●		●	●	●	●
ร้านขายหนังสือ	●		●	●	●	●
ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	●		●	●	●	●
สวนและลานอเนกประสงค์กลางแจ้ง			●	●	●	●
เค้าน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และจำหน่ายบัตรเข้าชม	●	●	●	●	●	●
Locker Room	●	●	●	●	●	
สำนักงาน	●	●	●	●	●	●
ที่จอดรถในโครงการ				●	●	●

สีเหลือง หมายถึง องค์ประกอบที่จำเป็นต้องมีในโครงการ
เมื่อองค์ประกอบนั้นมีในอาคารตัวอย่าง 4 แห่งขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 การกำหนดและสรุปรายละเอียดโครงการ

การกำหนดองค์ประกอบจะได้มาจากการศึกษาในบทที่ 4.2.1 (การศึกษาองค์ประกอบ) โดยการนำการศึกษาทั้งสามประเภท มาเป็นตัวกำหนดว่าเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีในโครงการ

ตารางที่ 4.11 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

องค์ประกอบโครงการ	จากวัตถุประสงค์ของโครงการ	จากพฤติกรรมผู้ใช้งาน	จากอาคารตัวอย่าง	สรุปองค์ประกอบโครงการ
นิทรรศการถาวร	●	●	●	●
นิทรรศการชั่วคราว	●	●	●	●
นิทรรศการกลางแจ้ง		●		
พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนติ แนวคิด ความคิดเห็น	●	●		●
สวนสาธารณะ		●	●	●
อนุสรณ์สถาน	●			
ห้องสมุด	●	●	●	●
ห้องบรรยายขนาดใหญ่	●	●		●
ห้องประชุมและอบรม	●	●	●	●
ร้านขายของที่ระลึก		●	●	●
ร้านขายหนังสือ		●	●	●
ร้านอาหารและเครื่องดื่ม		●	●	●
สวนและลานอเนกประสงค์กลางแจ้ง	●	●	●	●
เค้าน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และจำหน่ายบัตรเข้าชม		●	●	●
Locker Room		●	●	●
สำนักงาน		●	●	●
ที่จอดรถในโครงการ		●	●	●

สีเขียว หมายถึง องค์ประกอบที่จำเป็นต้องมีในโครงการ
เมื่อองค์ประกอบนั้นมีในการศึกษาองค์ประกอบ ตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไป

สีส้ม หมายถึง สรุปองค์ประกอบภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการพิจารณาจากการศึกษาองค์ประกอบ จะได้องค์ประกอบของโครงการ **โดยสรุป** ดังนี้

ส่วนองค์ประกอบหลักของโครงการ

1.) ส่วนนิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)
2.) ส่วนนิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exhibition)
3.) พื้นที่แลกเปลี่ยนแนวความคิด ทัศนคติ ความคิดเห็น
4.) สวนสาธารณะและลานอเนกประสงค์

ส่วนสนับสนุนโครงการ

1.) ห้องสมุด
2.) ห้องอเนกประสงค์สำหรับการประชุมเสวนาหรือฉายวิดีโอ 200 ที่นั่ง
3.) ห้องประชุมเอนกประสงค์ขนาดเล็ก รองรับ 60 - 90 ที่นั่ง 2 ห้อง
4.) ร้านขายของที่ระลึก
5.) ร้านขายหนังสือ และห้องเก็บหนังสือ
6.) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
7.) ห้องครัวและพื้นที่ล้างจาน
8.) ลานอเนกประสงค์กลางแจ้ง
9.) โถงต้อนรับสำหรับพักคอย
10.) โถงทางเข้า
11.) ห้องน้ำ
12.) เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และจำหน่ายบัตรเข้าชม

การคิดพื้นที่ ส่วนบริหารโครงการ

1.) สำนักงานผู้อำนวยการ
2.) สำนักงานฝ่ายอำนวยการ
3.) สำนักงานฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า
4.) สำนักงานฝ่ายสื่อสารและการตลาด
5.) สำนักงานฝ่ายวิชาการ
6.) สำนักงานฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่
7.) สำนักงานฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

การคิดพื้นที่ ส่วนบริการ

1.) พื้นที่จอดรถ
2.) ส่วนดูแลและซ่อมบำรุง
3.) ห้องคลังเก็บวัตถุสำคัญของนิทรรศการ
4.) ห้องระบบประกอบอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

4.2.3.1 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบจากทฤษฎีและอาคารตัวอย่าง

การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการจำเป็นที่จะต้องนำ ทฤษฎีและอาคารตัวอย่างมาเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นว่าเป็นตามหลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์

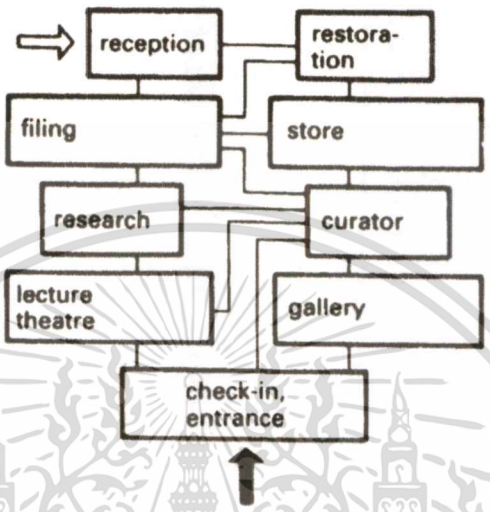

รูปที่ 4.12 Function Diagram
(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

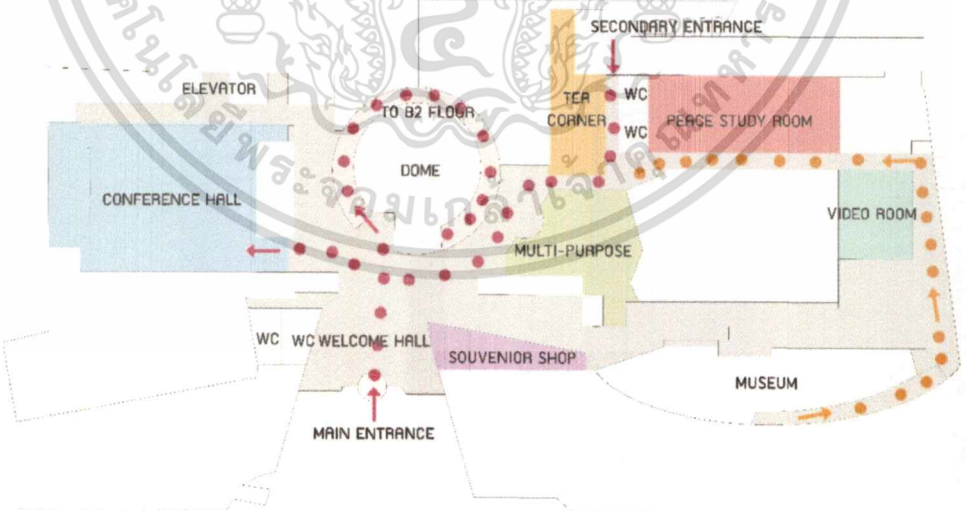

รูปที่ 4.13 **ผังอาคารของ** Nagasaki Atomic Bomb Museum
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.2 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับผู้เข้าชมนิทรรศการ

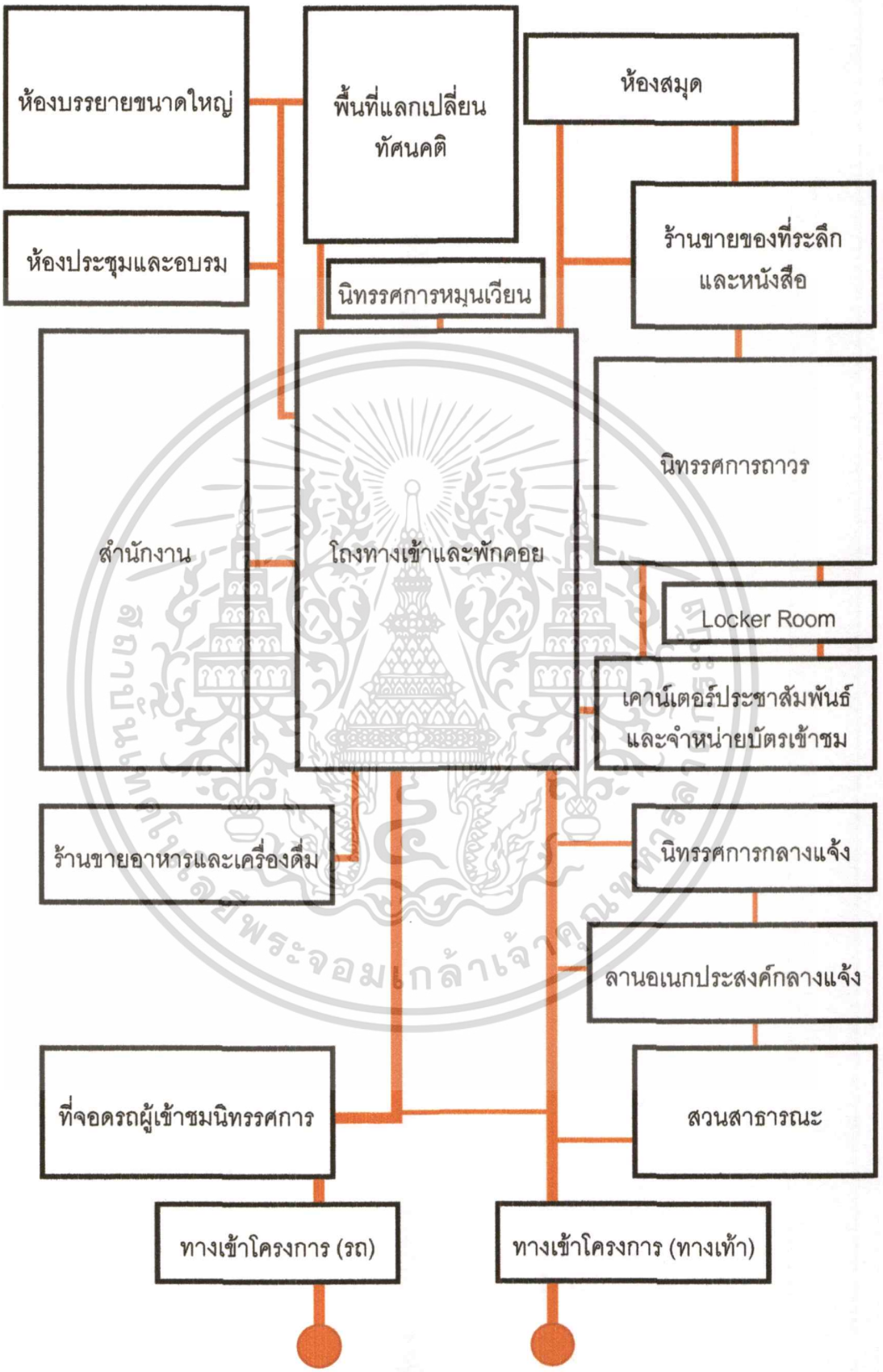

รูปที่ 4.14 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับผู้เข้าชมนิทรรศการ

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.3 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับเจ้าหน้าที่ในโครงการ

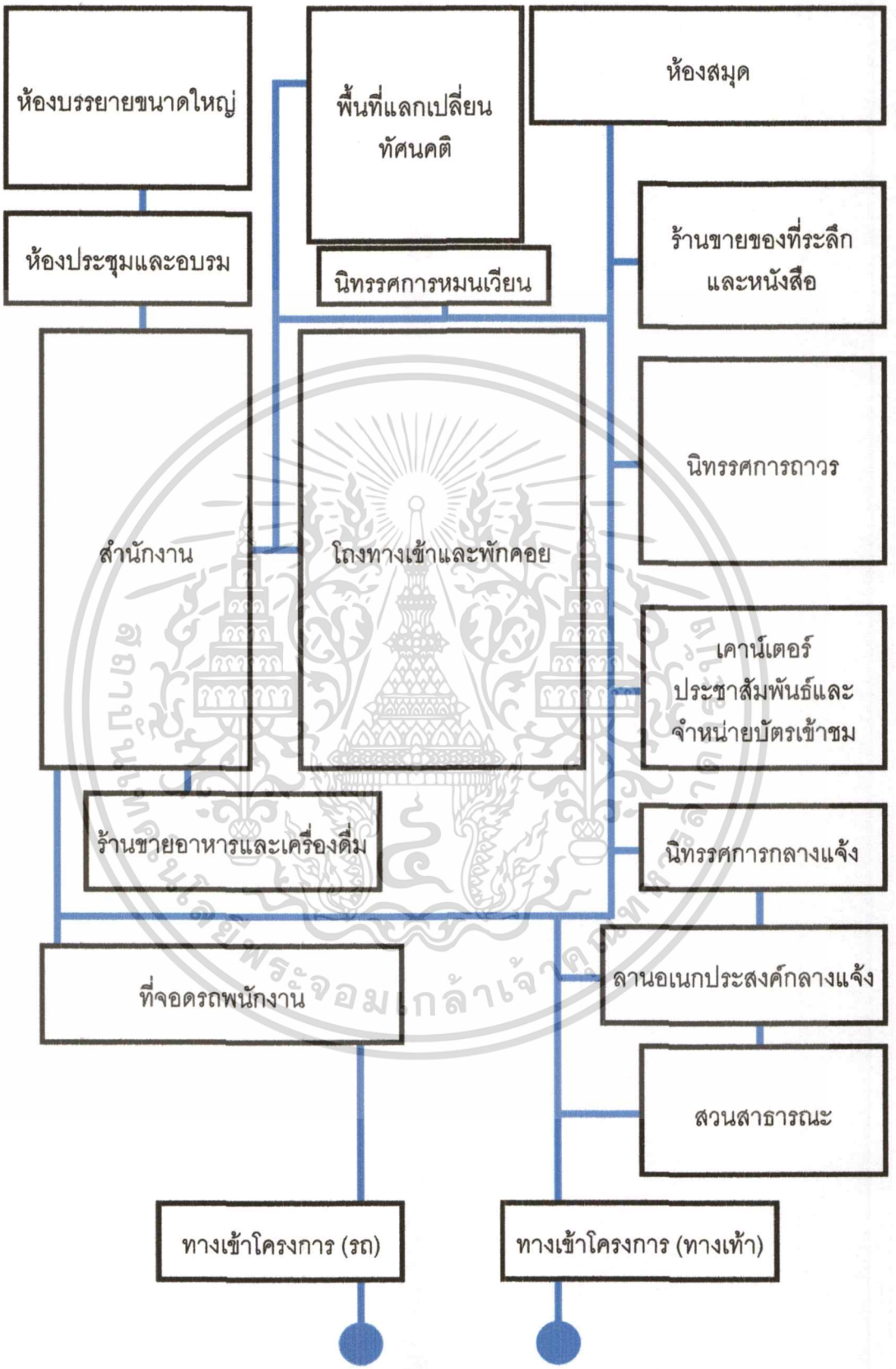

รูปที่ 4.15 การศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.4 การกำหนดพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

4.2.4.1 การคิดพื้นที่ ส่วนองค์ประกอบหลักของโครงการ

นิทรรศการถาวร

เนื่องจากโครงการ ได้จำกัดรูปแบบการเข้าชมเป็นรอบพร้อมการบรรยายทุก 30 นาที 1 รอบสามารถรับจำนวนผู้ชมสูงสุด 100 คนต่อรอบ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง โดยประมาณ วันละ 19 รอบ ด้วยการเดินผ่านพื้นที่จัดแสดงทีละส่วนด้วยเทคนิคแสงสีเสียงที่ต่างกัน จนไปจบที่ห้องความหวังและความศรัทธาหลังจากรับชมครบทุกห้องแล้ว จึงสามารถรับชมในรูปแบบอิสระในส่วนเฉพาะที่เป็นบอร์ดข้อมูลได้ หรือจะเลือกไปยังส่วนอื่นๆ ต่อไป

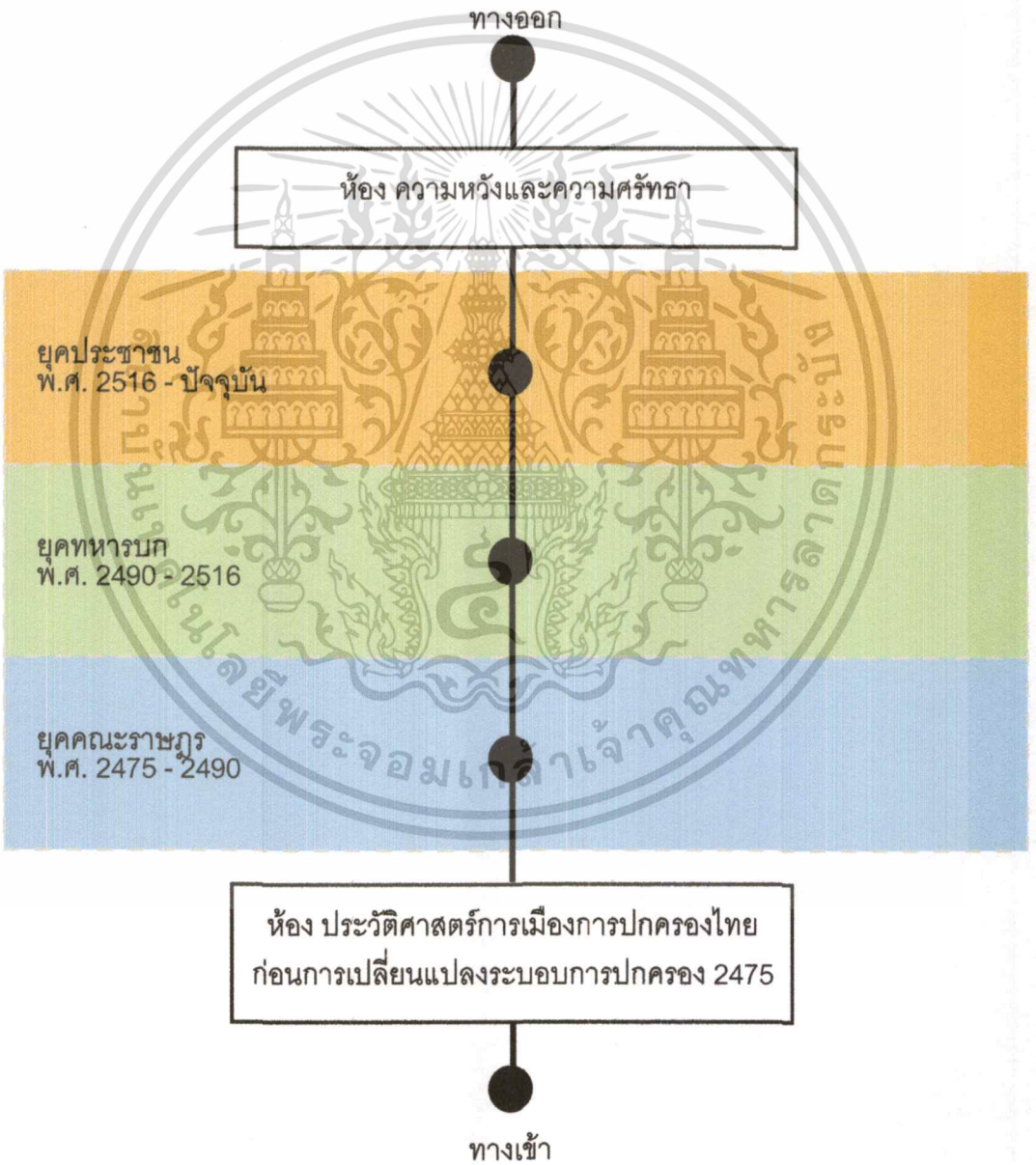

รูปที่ 4.16 การลำดับเรื่องราวในนิทรรศการถาวรในโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความต้องการของพื้นที่ในรูปแบบต่างๆของนิทรรศการ

รูปแบบที่ 1 Board A

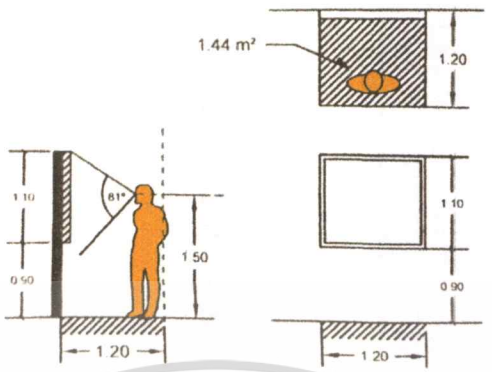

รูปที่ 4.17 การจัดแสดงรูปแบบ Board A

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 1.20 เมตร = 1.44 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 2 Board B

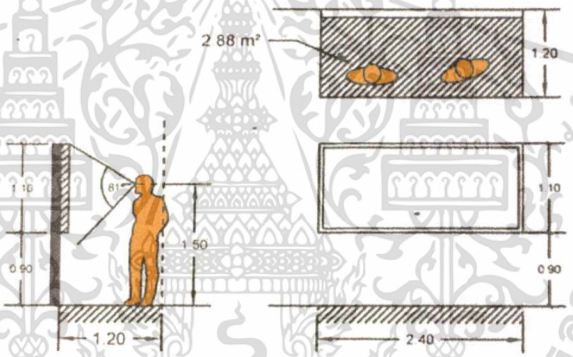

รูปที่ 4.18 การจัดแสดงรูปแบบ Board B

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 2.40 เมตร = 2.88 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 3 Board C

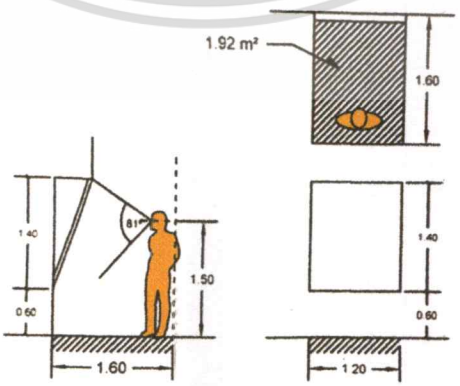

รูปที่ 4.19 การจัดแสดงรูปแบบ Board C

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 1.60 เมตร = 1.92 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 4 Board D

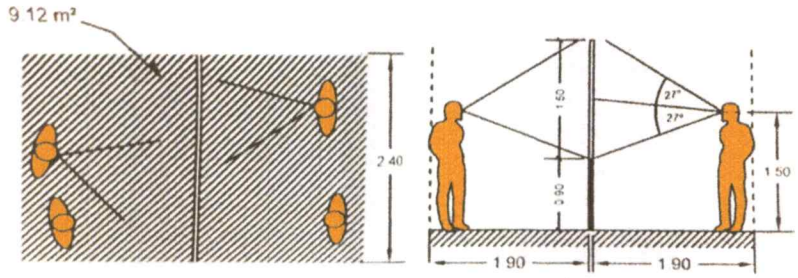

รูปที่ 4.20 การจัดแสดงรูปแบบ Board D

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 2.80 เมตร x 2.40 เมตร = 9.12 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 5 Electronic Board

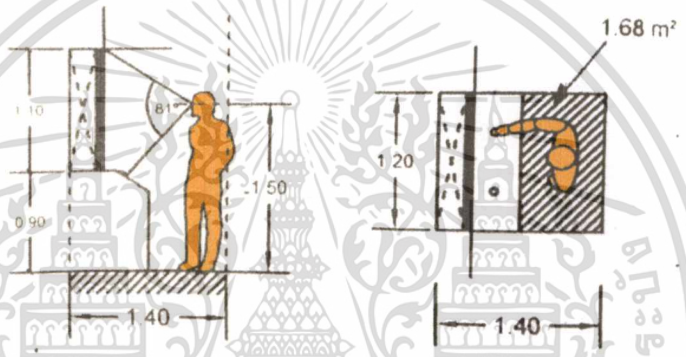

รูปที่ 4.21 การจัดแสดงรูปแบบ Electronic Board

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 1.40 เมตร = 1.68 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 6 Audio Board

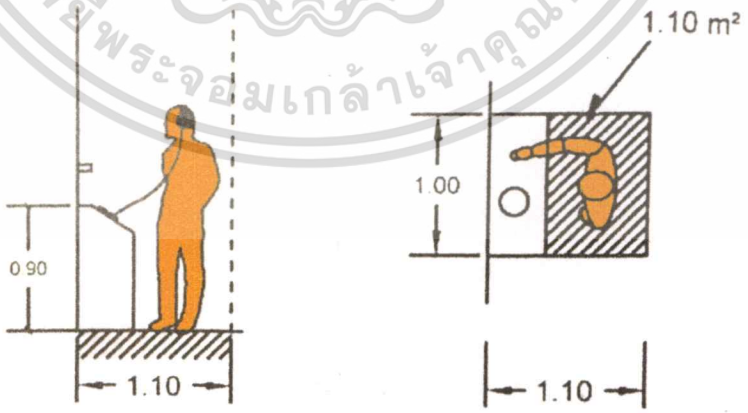

รูปที่ 4.22 การจัดแสดงรูปแบบ Audio Board

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.00 เมตร x 1.10 เมตร = 1.10 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 7 Diorama แบบ 1 คน

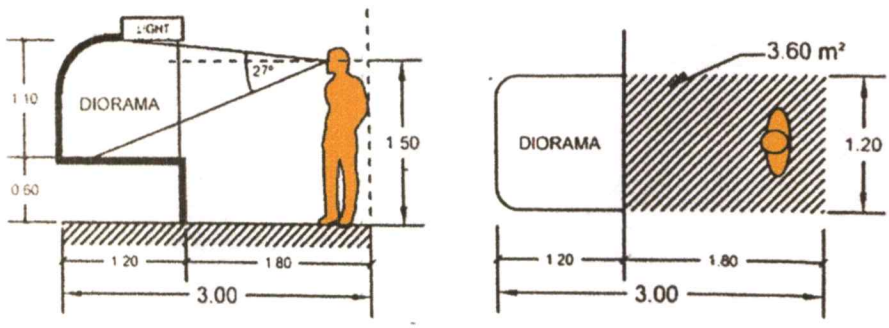

รูปที่ 4.23 การจัดแสดงรูปแบบ Diorama แบบ 1 คน

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 3.00 เมตร x 1.20 เมตร = 3.60 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 8 Diorama แบบ 2 คน

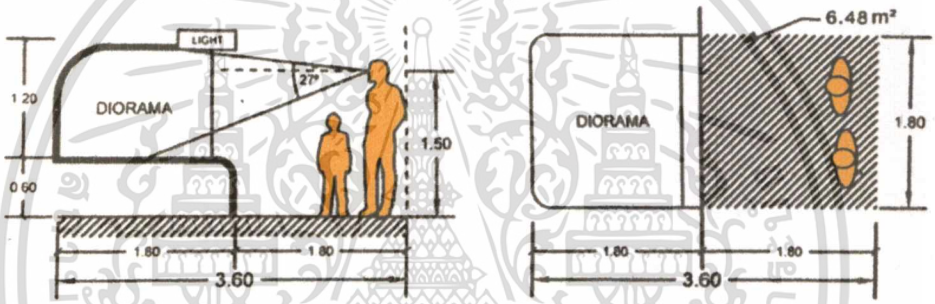

รูปที่ 4.24 การจัดแสดงรูปแบบ Diorama แบบ 2 คน

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 3.60 เมตร x 1.80 เมตร = 6.48 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 9 Theatre / Projector ขนาดเล็ก

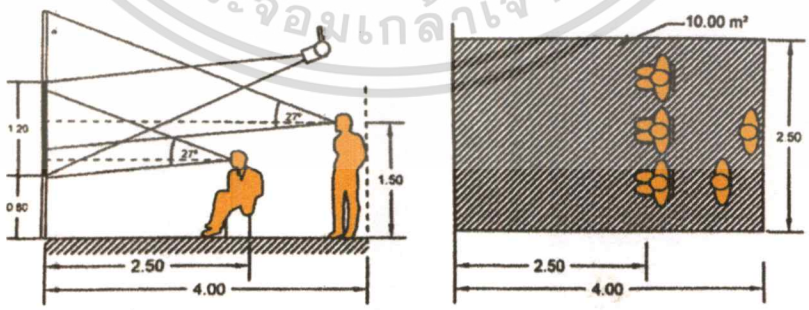

รูปที่ 4.25 การจัดแสดงรูปแบบ Theatre / Projector ขนาดเล็ก

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 4.00 เมตร x 2.50 เมตร = 10.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 10 Model / Sculpture A

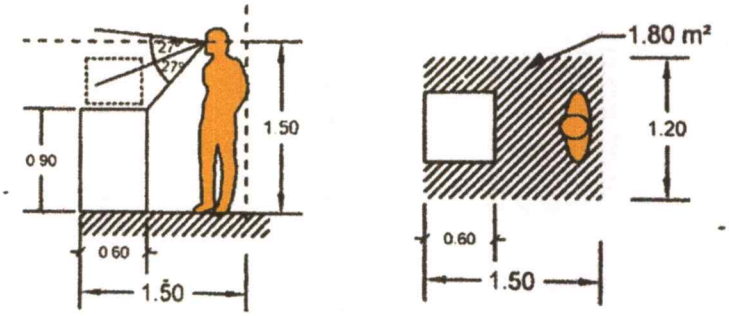

รูปที่ 4.26 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture A

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 1.50 เมตร = 1.80 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 11 Model / Sculpture B

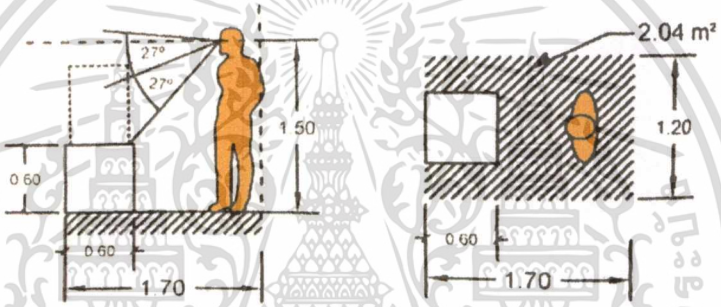

รูปที่ 4.27 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture B

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 1.20 เมตร x 1.70 เมตร = 2.04 ตารางเมตร

รูปแบบที่ 12 Model / Sculpture C

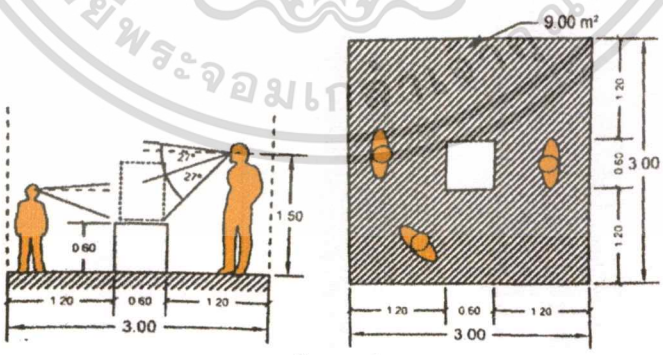

รูปที่ 4.28 การจัดแสดงรูปแบบ Model / Sculpture C

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 3.00 เมตร x 3.00 เมตร = 9.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 13 Model / Sculpture D

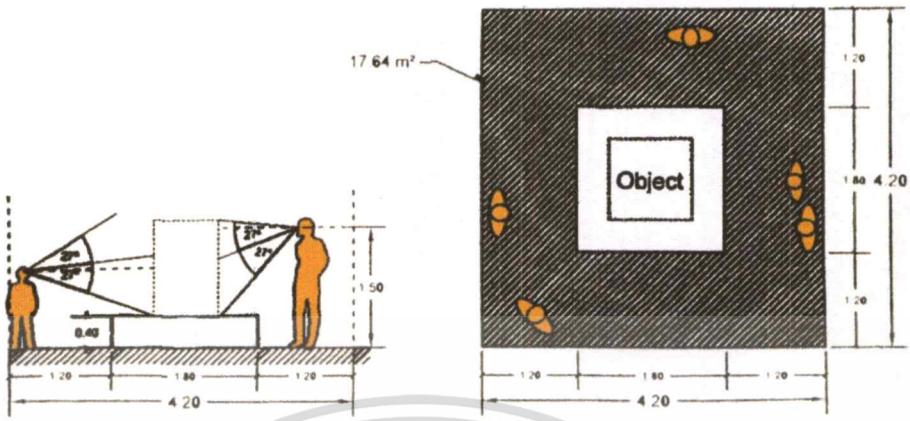

รูปที่ 4.29 **การจัดแสดงรูปแบบ** Model / Sculpture D

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ใช้ขนาดพื้นที่ 4.20 เมตร x 4.20 เมตร = 17.64 ตารางเมตร

ตารางที่ 4.12 สรุปขนาดพื้นที่ของรูปแบบการจัดแสดง

สัญลักษณ์	ประเภทจัดแสดง	ขนาด	ขนาดพื้นที่
A	Board A	1.20 เมตร x 1.20 เมตร	1.44 ตารางเมตร
B	Board B	2.40 เมตร x 1.20 เมตร	2.88 ตารางเมตร
C	Board C	1.60 เมตร x 1.20 เมตร	1.92 ตารางเมตร
D	Board D	2.80 เมตร x 2.40 เมตร	9.12 ตารางเมตร
E	Electronic Board	1.40 เมตร x 1.20 เมตร	1.68 ตารางเมตร
F	Audio Board	1.10 เมตร x 1.00 เมตร	1.10 ตารางเมตร
G	Diorama แบบ 1 คน	3.00 เมตร x 1.20 เมตร	3.60 ตารางเมตร
H	Diorama แบบ 2 คน	3.60 เมตร x 1.80 เมตร	6.48 ตารางเมตร
I	Theatre / Projector	4.00 เมตร x 2.50 เมตร	10.00 ตารางเมตร
J	Model / Sculpture A	1.50 เมตร x 1.20 เมตร	1.80 ตารางเมตร
K	Model / Sculpture B	1.70 เมตร x 1.20 เมตร	2.04 ตารางเมตร
L	Model / Sculpture C	3.00 เมตร x 3.00 เมตร	9.00 ตารางเมตร
M	Model / Sculpture D	4.20 เมตร x 4.20 เมตร	17.64 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 1 เริ่มต้น

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
1.) ประวัติศาสตร์การปกครองสยามก่อนการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง	- ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ - การปฏิรูปการปกครอง ร.5 - เหตุการณ์ ร.ศ. 130 - ดุสิตธานี ประชาธิปไตยจำลอง - ความหมายของสิทธิ เสรีภาพ	D (2) D (2) I M F (2)	66.32

ตารางที่ 4.14 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 2 ยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2475 - 2490

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
2.) ปฏิวัติสยาม	- พระราชพิธีบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ 7 - กระแสสังคมและรากฐานประชาธิปไตยในรัชกาลที่ 7 - การก่อตั้งคณะราษฎร - หลัก 6 ประการ - การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475	I I D (4) E (2) I, M	87.48
3.) ผลกระทบปฏิวัติสยาม	- ผลกระทบจากการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 - การรัฐประหารครั้งที่ 1 - การรัฐประหารครั้งที่ 2 - กบฏบวรเดช - พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ - พระบาทสมเด็จพระปรเมนทร-มหาอานันทมหิดลขึ้นครองราชย์ - กบฏนายสิบ	M D D D(4), M I I D (2)	128.24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) มหาสงครามโลก	- จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี	H (2)	
	- ระบอบพิบูลยุคแรก	D (2)	
	- กบฏพระยาทรงสุรเดช	E	
	- สถาปัตยกรรมแห่งคณะราษฎร	M (2)	
	- สงครามโลกและเสรีไทย	I	
	- ข้อพิพาทอินโดจีน	B (2), L	
	- สงครามโลกสิ้นสุด และอาชญากรสงคราม	D	149.30
	- เส้นทางทางการเมืองของนายปรีดีย์ พนมยงค์	D (2)	
	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต	I	
	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชย์	I, D	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 3 ยุคทหารบก พ.ศ. 2490 - 2516

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
5.) ยุคสมัยแห่งจอมพล ป.	- การรัฐประหารครั้งที่ 3	D (2), H (2)	167.48
	- กบฏแบ่งแยกดินแดน	D	
	- การรัฐประหารครั้งที่ 4	D	
	- พระราชพิธีราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	B	
	- พระราชพิธีอัญเชิญพระบรมอัฐิของรัชกาลที่ 7 กลับพระนคร	B	
	- กบฏเสนาธิการ	B	
	- กบฏวังหลวง	D (2)	
	- ปรีดี พนมยงค์ และมรดก คณะราษฎรหลังล่มสลาย	I	
	- การรัฐประหารครั้งที่ 5	D	
	- แนวทางการสร้างชาตินิยม และการบริหารงานของ จอมพล ป.	I, D (2)	
	- การลอบสังหาร จอมพล ป.	B (2)	
	- กบฏแมนฮัตตัน	M, H, D	
	- กบฏสันติภาพ	C	
	- สงครามเวียดนามและการปราบปรามคอมมิวนิสต์	A (2)	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
6.) สู่วันเสียงปืนแตก	- การรัฐประหารครั้งที่ 6	D(4)	169.14
	- การลี้ภัยของจอมพล ป.	H	
	- การรัฐประหารครั้งที่ 7	D(2)	
	- บทบาทการเมืองจอมพล สฤษดิ์ และ จอมพล ถนอม	D(2)	
	- สู่อำนาจเผด็จทางการทหาร	F	
	- การถึงแก่อสัญกรรมของ จอมพล สฤษดิ์	D	
	- บทบาทจอมพลถนอม ภายใต้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี	D	
	- เส้นทางทางการเมืองของจอมพล ประภาส	D	
	- การเสด็จประพาสต่างประเทศของรัชกาลที่ 9	D	
	- การสร้างเขื่อนและถนนในยุคนี้	L	
	- กบฏ 2507	B	
	- วันเสียงปืนแตก	D, I	
	- ทหารไทยในสงครามเวียดนาม	B	
	- พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย	D (2)	

ตารางที่ 4.16 รูปแบบนิทรรศการส่วนที่ 4 ยุคแห่งประชาชน พ.ศ. 2516 - ปัจจุบัน

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
7.) ตุลามหาวิปโยค	- การรัฐประหารครั้งที่ 8	D	144.96
	- เหตุการณ์ 14 ตุลา	I(2), D(4)	
	- การลี้ภัยของ จอมพล ถนอม, จอมพลประภาส, พ.อ. ณรงค์	D	
	- การยึดทรัพย์จากการตรวจสอบ	D	
	- เหตุการณ์ 6 ตุลา	I, D(2)	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
8.) คอมมิวนิสต์และนิรโทษกรรม	- การรัฐประหารครั้งที่ 9 - พระบรมราชโองการแต่งตั้ง นายธานินทร์ กรัยวิเชียร - กบฏ 26 มีนาคม 2520 - การรัฐประหารครั้งที่ 10 - เส้นทางการต่อสู้ของกลุ่มคอมมิวนิสต์ - นโยบายขวาจัดของรัฐบาล ปราบปรามคอมมิวนิสต์ - เส้นทางทางการเมืองของ พลเอกสงัด ชลออยู่ - การต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ - บทบาท พลเอก เปรม - การนิรโทษกรรม 66/2523 - กบฏยังเติร์ก - กบฏทหารนอกราชการ	E B B D K (2),D (2), F (2) C (2) D I (2), D D E D B	104.28
9.) พฤษภาประชาธรรม	- พลเอกชาติชายรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี - การรัฐประหารครั้งที่ 11 - เส้นทางการเมืองพลเอก สุจินดา - เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ - พระมหากรุณาธิคุณในการแก้สถานการณ์เมื่อครั้งวิกฤตการณ์พฤษภาทมิฬ	D D D I (2), D(4) H (2), D, E	107.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10 .) 85 ปี ประชาธิปไตย	- รัฐบาลและการต่อสู้กับกลุ่มประชาชน - ชนวนการกลับมาของรัฐประหาร - การรัฐประหารครั้งที่ 12 - ขั้วอำนาจทางพรรคการเมือง - การนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการเมืองในยุคดังกล่าว - สภาพเมืองไทยในยุคดังกล่าว - กลุ่มประชาชนและการต่อสู้กับรัฐบาล - การรัฐประหารครั้งที่ 13 - พระมหากษัตริย์ รัฐบาล ประชาชนและประชาธิปไตย ในรอบ 80 ปี	I, D(2) I, D(2) I D (2) D H (2) I, D(2) D, I D (4)	190.64

ตารางที่ 4.17 รูปแบบนิทรรศการส่วนสุดท้าย

ชื่อห้องจัดแสดง	เนื้อหาจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	ขนาดพื้นที่
11.) ห้องความหวังและความศรัทธาร่วมกัน	- ความหวังและความศรัทธา - สรุปจุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ - ฝันถึงประเทศไทยในอนาคต - ไทม์ไลน์สรุปเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย - ไทม์ไลน์สรุปเหตุการณ์โลก	M E E D(4) D(2)	75.72

ตารางที่ 4.18 ขนาดพื้นที่นิทรรศการถาวร

ประเภทนิทรรศการ	จำนวนห้อง	พื้นที่
นิทรรศการส่วนที่ 1 เริ่มต้น	1	66.32
นิทรรศการส่วนที่ 2 ยุคคณะราษฎร พ.ศ. 2475 - 2490	3	365.12
นิทรรศการส่วนที่ 3 ยุคทหารบก พ.ศ. 2490 - 2516	2	336.62
นิทรรศการส่วนที่ 4 ยุคแห่งประชาชน พ.ศ. 2516 - ปัจจุบัน	4	647.76
นิทรรศการส่วนสุดท้าย	1	75.72
รวม	11	1,491.54
+ CIRCULATION 30% (447.432)		1,940

สรุป พื้นที่นิทรรศการถาวรก่อนการออกแบบ = 1,940 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทรรศการชั่วคราว

การคิดพื้นที่ใช้สอยในส่วนนิทรรศการชั่วคราว ไม่สามารถกำหนดประเภทขนาดได้อย่างแน่นอนจึงจำเป็นต้องจัดพื้นที่เพื่อความยืดหยุ่นของการจัดแสดง โดยทั่วไปมีวิธีคิดพื้นที่ด้วยการใช้พื้นที่ขั้นต่ำ 20 % ของนิทรรศการถาวร (1,940 ตารางเมตร)

สรุป พื้นที่ใช้สอยนิทรรศการชั่วคราวก่อนการออกแบบ = 390 ตารางเมตร

พื้นที่แลกเปลี่ยนทัศคติ

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่พิเศษที่เกิดขึ้นเฉพาะโครงการพิพิธภัณฑ์รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะมีการออกแบบความเหมาะสมของพื้นที่ส่วนนี้ในขั้นตอนออกแบบในภายหลัง จึงใช้วิธีคิดพื้นที่ด้วยการใช้พื้นที่ขั้นต่ำ 1 ใน 3 ของนิทรรศการถาวร (1,940 ตารางเมตร)

สรุป พื้นที่ใช้สอยพื้นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติก่อนการออกแบบ = 650 ตารางเมตร

ตารางที่ 4.19 สรุปพื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับองค์ประกอบหลักของโครงการ

สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่ต่อหน่วย	พื้นที่สุทธิ	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่รวม
ห้องน้ำชาย	-				
- โถปัสสาวะ	6	0.63	3.78		
- อ่างล้างหน้า	3	1.30	3.90		
- ห้องส้วม	3	1.24	3.72		
รวม			11.4	3.42	15 ตารางเมตร
ห้องน้ำหญิง					
- อ่างล้างหน้า	3	1.30	3.90		
- ห้องส้วม	6	1.24	7.44		
รวม			11.34	3.40	15 ตารางเมตร
				รวม	30 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.4.2 การคิดพื้นที่ ส่วนสนับสนุนโครงการ

ห้องสมุด

1.) พื้นที่โถง

ตารางที่ 4.20 คำนวนพื้นที่โถงห้องสมุด

จำนวนคนที่รองรับสูงสุดต่อวัน	ครึ่งหนึ่งของผู้เข้าชมต่อวัน = 1,120 = 560 คน
เวลาเปิดทำการ	11 ชั่วโมง
ผู้ใช้โครงการเฉลี่ยใน 1 ชั่วโมง	50 คน
พื้นที่ใช้งานส่วนโถงต่อคน	0.81 ตารางเมตร
ขนาดพื้นที่โถง	40.50 ตารางเมตร

2.) ส่วนรับ - จ่ายหนังสือ

รูปที่ 4.30 พื้นที่สำหรับติดต่อยืมคืนหนังสือ

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ตารางที่ 4.21 พื้นที่สำหรับติดต่อยืมคืนหนังสือ ของห้องสมุด

กำหนดจำนวนช่อง	3 ช่อง
พื้นที่ใช้สอยต่อช่อง	0.72 ตารางเมตร
พื้นที่สำหรับติดต่อ ยืมคืนหนังสือ	2.16 ตารางเมตร

3.) ส่วนฝากสัมภาระ

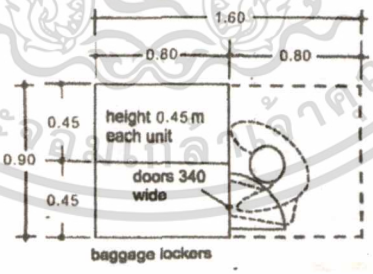

รูปที่ 4.31 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ

(ที่มา : David Littlefield. 2008)

ตารางที่ 4.22 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ

พื้นที่เก็บสัมภาระพร้อมที่ยืนหยิบ มีขนาด	1.44 ตารางเมตร / หน่วย
1 หน่วยสามาระเก็บของได้	6 ช่อง / หน่วย
จำนวนผู้เข้าใช้ห้องสมุดเวลา 1 ชั่วโมง	50 คน
ดังนั้นที่เก็บสัมภาระของผู้เข้าใช้มีพื้นที่	(50/6) x 1.44 = 12.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) พื้นที่สำหรับรอคิวเพื่อยืม - คืนหนังสือ

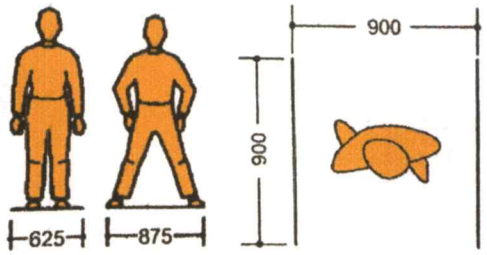

รูปที่ 4.32 พื้นที่รอต่อคนต่อคิว

(ที่มา : David Littlefield. 2008)

ตารางที่ 4.23 พื้นที่รอคิวเพื่อยืม - คืนหนังสือ

ระยะเวลายืม - คืนหรือสอบถาม ต่อคน/ครั้ง	10 นาที
จำนวนผู้เข้าใช้ต่อ 10 นาที	50/6 = 9 คน
ช่องสำหรับยืมคืนหนังสือ	3 ช่อง
จะต้องมีพื้นที่รอคิว	3 แถว แถวละ 3 คน (แต่ต้องเผื่อเป็น 5 คน)
พื้นที่ยืนรอต่อคน	0.81 ตารางเมตร
ดังนั้นจึงได้พื้นที่สำหรับคิว	0.81 x 3 x 5 = 12.15 ตารางเมตร

5.) พื้นที่สำหรับชั้นวางหนังสือ

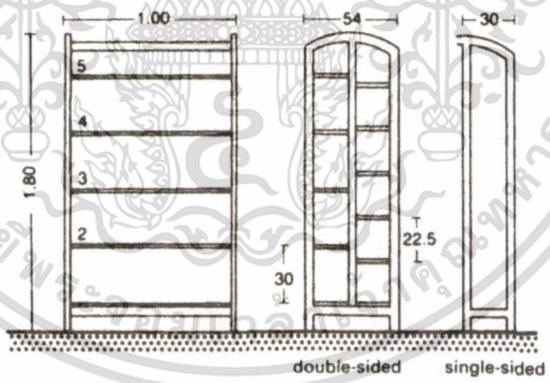

รูปที่ 4.33 ชั้นวางหนังสือ

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

ตารางที่ 4.24 พื้นที่สำหรับชั้นวางหนังสือ

ห้องสมุดเฉพาะทางมาตรฐานต้องมีหนังสือ	ไม่ต่ำกว่า 5,000 เล่ม
โดยที่ หนังสือ 250 เล่ม	ใช้พื้นที่ 1.30 ตารางเมตร
หนังสือ 5,000 เล่ม	ใช้พื้นที่ 26 ตารางเมตร
โดยแต่ละแถวชั้นวางต้องห่างกัน 1.6 เมตร	26 x 1.6 x 2 แถว = 83.2 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.) พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือ

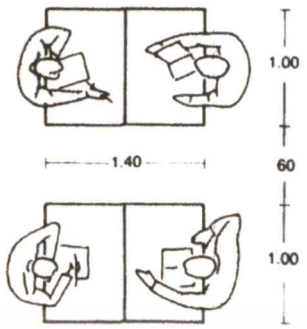

รูปที่ 4.34 พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือ

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

ตารางที่ 4.25 พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ

กำหนดจำนวนนั่งอ่านหนังสือ	50 ที่นั่ง
พื้นที่นั่งอ่าน 4 คนต่อหน่วย	1.4 x 2.6 = 3.64 ตารางเมตร
ดังนั้นพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือทั้งหมด	(50/4) x 3.64 = 45.5 ตารางเมตร

7.) พื้นที่สำหรับโสตทัศนศึกษา

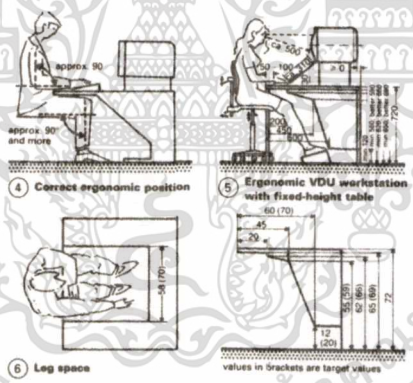

รูปที่ 4.35 พื้นที่สำหรับใช้งานคอมพิวเตอร์

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

ตารางที่ 4.26 พื้นที่สำหรับโสตทัศนศึกษา

กำหนดให้มีจำนวนคอมพิวเตอร์บริการ	8 เครื่อง
พื้นที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ต่อหน่วย	1.00 ตารางเมตร
ดังนั้นพื้นที่สำหรับโสตทัศนศึกษา	8.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.) ห้องทำงานรวมของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

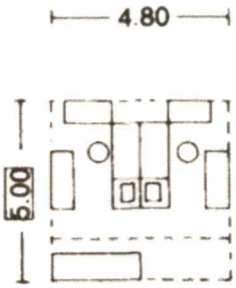

รูปที่ 4.36 พื้นที่ทำงานสำหนับเจ้าหน้าที่

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

ตารางที่ 4.27 พื้นที่ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พื้นที่ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	4 คน
พื้นที่สำหรับ 2 คนต่อหน่วย	24 ตารางเมตร
พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 4 คน	48 ตารางเมตร

9.) ห้องน้ำสำหรับห้องสมุด

ตารางที่ 4.28 ความต้องการขั้นต่ำของห้องน้ำ

ห้องสมุดมีผู้ใช้ไม่เกิน	200 คน
ห้องน้ำชาย	อ่างล้างหน้า 1 ชุด, โถปัสสาวะ 2 ชุด, ส้วม 1 ชุด
ห้องน้ำหญิง	มีอ่างล้างหน้า 1 ชุด, ส้วม 2 ชุด

ตารางที่ 4.29 สรุปพื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับห้องสมุด

สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่ต่อหน่วย	พื้นที่สุทธิ	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่รวม
ห้องน้ำชาย					
- โถปัสสาวะ	2	0.63	1.26		
- อ่างล้างหน้า	1	1.30	1.30		
- ห้องส้วม	1	1.24	1.24		
รวม			3.80	1.14	5 ตารางเมตร
ห้องน้ำหญิง					
- อ่างล้างหน้า	1	1.30	1.30		
- ห้องส้วม	2	1.24	2.48		
รวม			3.78	1.13	5 ตารางเมตร
				รวม	10 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โถงต้อนรับ

เป็นพื้นที่ต้อนรับผู้เข้าชมทั่วไป และเจ้าหน้าที่บางส่วน

1.) พื้นที่โถง

ตารางที่ 4.30 ตารางคำนวนพื้นที่โถง

จำนวนคนที่รองรับสูงสุดต่อวัน	เจ้าหน้าที่ 121 คน + ผู้เข้าชม 1,120 คน รวมเท่ากับ 1,241 คน
เวลาเปิดทำการ	11 ชั่วโมง
ผู้ใช้โครงการเฉลี่ยใน 1 ชั่วโมง	113 คน
พื้นที่ใช้งานส่วนโถงต่อคน	0.81 ตารางเมตร
ขนาดพื้นที่โถง	92.00 ตารางเมตร

2.) พื้นที่จำหน่ายตั๋วเข้าชม

รูปที่ 4.37 พื้นที่สำหรับจำหน่ายตั๋วเข้าชม

(ที่มา : วิชาการพิพิธภัณฑ์)

ตารางที่ 4.31 พื้นที่สำหรับจำหน่ายตั๋วเข้าชม

กำหนดจำนวนช่อง	4 ช่อง
พื้นที่ใช้สอยต่อช่อง	0.72 ตารางเมตร
พื้นที่สำหรับติดต่อ ยืมคืนหนังสือ	2.88 ตารางเมตร

3.) ส่วนฝากสัมภาระ

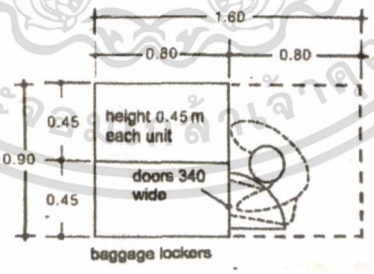

รูปที่ 4.38 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ

(ที่มา : David Littlefield. 2008)

ตารางที่ 4.32 พื้นที่สำหรับฝากสัมภาระ

พื้นที่เก็บสัมภาระพร้อมที่ยืนหยิบ มีขนาด	1.44 ตารางเมตร / หน่วย
1 หน่วยสามาระเก็บของได้	6 ช่อง / หน่วย
จำนวนผู้เข้าใช้ห้องสมุดเวลา 1 ชั่วโมง	102 คน
ดังนั้นที่เก็บสัมภาระของผู้เข้าใช้มีพื้นที่	(102/6) x 1.44 = 25.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) พื้นที่สำหรับรอคิวซื้อตั๋วเข้าชมนิทรรศการ

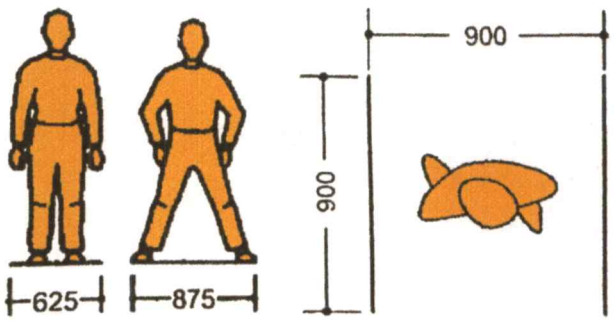

รูปที่ 4.39 พื้นที่รอต่อคนต่อคิว
(ที่มา : David Littlefield, 2008)

ตารางที่ 4.33 พื้นที่รอคิวซื้อตั๋วเข้าชมนิทรรศการ

ระยะเวลายืม - คืนหรือสอบถาม ต่อคน/ครั้ง	10 นาที
จำนวนผู้เข้าใช้ต่อ 10 นาที	102/6 = 17 คน
ช่องสำหรับยืมคืนหนังสือ	4 ช่อง
จะต้องมีพื้นที่รอคิว	4 แถว แถวละ 4-5 คน (แต่ต้องเผื่อเป็น 7 คน)
พื้นที่ยืนรอต่อคน	0.81 ตารางเมตร
ดังนั้นจึงได้พื้นที่สำหรับคิว	0.81 x 4 x 7 = 23.00 ตารางเมตร

ห้องอเนกประสงค์สำหรับการประชุมและเสวนา 200 ที่นั่ง

1.) พื้นที่โถงและพื้นที่ลงทะเบียน

ตารางที่ 4.34 พื้นที่โถงและพื้นที่ลงทะเบียนสำหรับการประชุมและเสวนา

จำนวนคนรองรับสูงสุด	200 คน
พื้นที่รวมส่วนโถง คิดเพียงครึ่งนึง	100 คน
พื้นที่โถงต่อคน	0.81 ตารางเมตร
ดังนั้นพื้นที่รวมโถงต้องเท่ากับ	81 ตารางเมตร
พื้นที่เก็บสัมภาระ คิดที่ 150 คน	(150/6) x 1.44 = 36 ตารางเมตร
พื้นที่ติดต่อลงทะเบียน มี 4 ช่อง	4 x 0.72 = 2.88 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) ห้องประชุมขนาด 200 ที่นั่ง

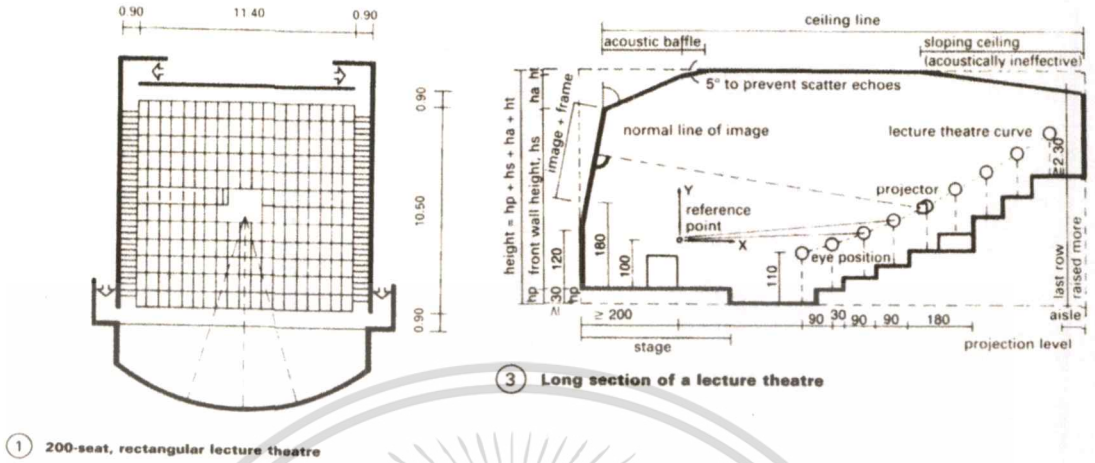

① 200-seat, rectangular lecture theatre

③ Long section of a lecture theatre

รูปที่ 4.40 แสดงห้องประชุมขนาด 200 ที่นั่ง

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

จากภาพอ้างอิง ห้องประชุม สำหรับ 200 ที่นั่ง 13.00 เมตร x 20.00 เมตร = 260 ตารางเมตร

ห้องประชุมอเนกประสงค์ขนาดเล็ก 60 - 90 ที่นั่ง

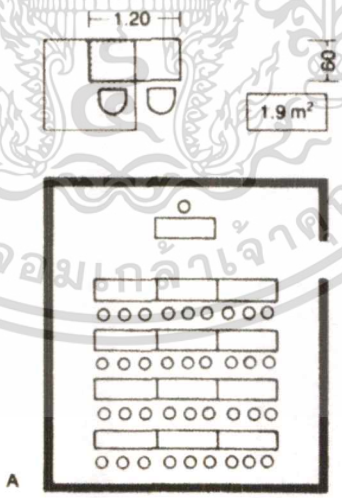

รูปที่ 4.41 แสดงห้องประชุมขนาดเล็ก

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

จากภาพอ้างอิง การจัดห้องสำหรับการประชุม 1.9 ตารางเมตร สามารถมีที่นั่งได้ 2 ที่ หากต้องการที่นั่ง 90 ที่ จะมีวิธีคิดดังนี้ (90/2) x 1.9 = 85.5 ตารางเมตร ต่อหนึ่งห้อง ซึ่งในโครงการมี 2 ห้อง เท่ากับ 171 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้านขายของที่ระลึก

รูปที่ 4.42 ห้องขายของที่ระลึก นิทรรศรัตนโกสินทร์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

อ้างอิงจาก นิทรรศรัตนโกสินทร์ 4 x 8 เมตร = 32 ตารางเมตร

ร้านขายหนังสือและร้านปล่อยเช่า 2 ร้าน

ใช้ขนาดเท่ากับร้านขายของที่ระลึก คือ 32 ตารางเมตร = 96 ตารางเมตร

ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

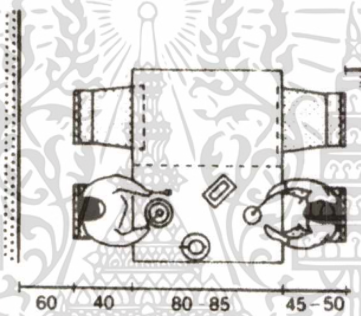

รูปที่ 4.43 พื้นที่รับประทานอาหาร

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

ตารางที่ 4.35 วิธีคำนวนพื้นที่รับประทานอาหารและครัว

จำนวนคนรองรับสูงสุดต่อชั่วโมง	113 คน
เวลาที่ผู้ใช้งานจะใช้บริการมากที่สูงสุด	11.00 - 13.00 , 18.00 - 20.00 (4 ชั่วโมง)
จำนวนคนต่อ 4 ชั่วโมง	452
กำหนดให้ร้านสามารถรองรับจำนวนได้ 40 %	รองรับ 180 คน (ชั่วโมงละ 45 คน) (รอบละ 90 คน)
จากภาพพื้นที่ที่นั่งสำหรับคน 4 คนได้ขนาด	5.5 ตารางเมตร
จะต้องมีทั้งหมด	23 ชุด สำหรับ 90 ที่นั่ง
ดังนั้นพื้นที่ส่วนนั่งรับประทานอาหาร	2.125 x 23 = 126.50 ตารางเมตร
พื้นที่ครัว = 30% ของพื้นที่รับประทาอาหาร	38.00 ตารางเมตร
พื้นที่เก็บอาหารและเครื่องดื่ม = 25 % ของครัว	9.50 ตารางเมตร
พื้นที่เตรียมอาหาร	15.00 ตารางเมตร
รวมพื้นที่	189 ตารางเมตร
+ 30% Circulation (56.7)	245.7 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องน้ำส่วนรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.36 พื้นที่ห้องน้ำขั้นต่ำสำหรับส่วนรับประทานอาหาร

สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่ต่อหน่วย	พื้นที่สุทธิ	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่รวม
ห้องน้ำชาย	-				
- โถปัสสาวะ	2	0.63	1.26		
- อ่างล้างหน้า	1	1.30	1.30		
- ห้องส้วม	1	1.24	1.24		
รวม			3.80	1.14	5 ตารางเมตร
ห้องน้ำหญิง					
- อ่างล้างหน้า	1	1.30	1.30		
- ห้องส้วม	2	1.24	2.48		
รวม			3.78	1.13	5 ตารางเมตร
				รวม	10 ตารางเมตร

ห้องพยาบาล

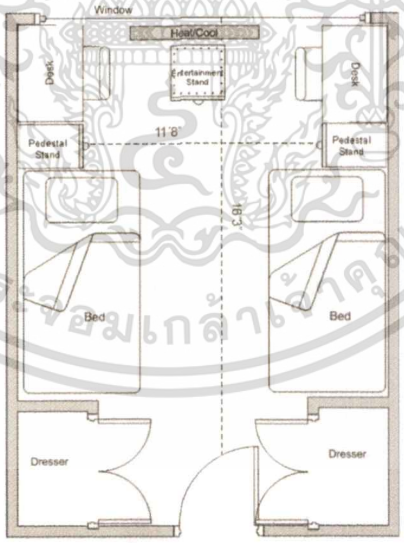

Lincoln-Washington Double

รูปที่ 4.44 ห้องพยาบาล (ห้องฉุกเฉิน)

(ที่มา : http://www.wiu.edu/)

ใช้ขนาดจากภาพอ้างอิง ขนาด 4.00 x 5.00 = 20.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

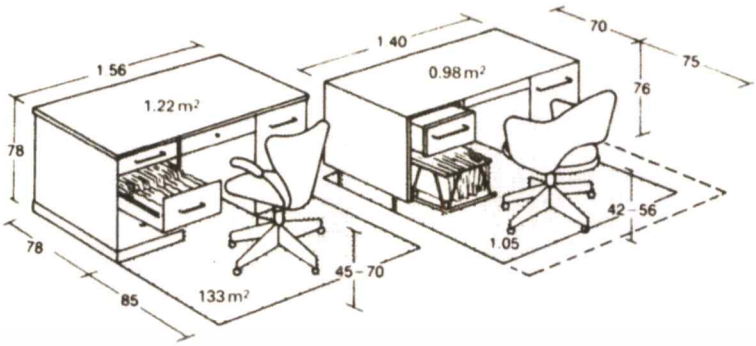

รูปที่ 4.45 ขนาดพื้นที่ทำงานขนาดเล็ก 2.50 ตารางเมตร

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

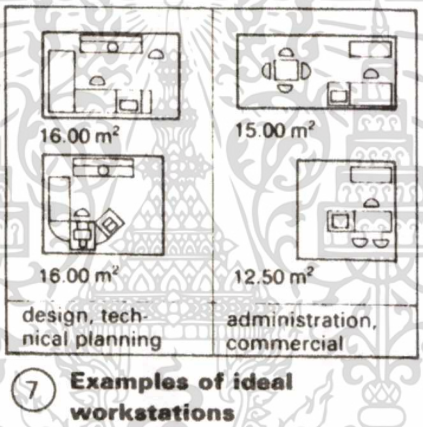

7 Examples of ideal workstations

รูปที่ 4.46 ขนาดพื้นที่ทำงานขนาดใหญ่

(ที่มา : Ernst Neufert. 1970)

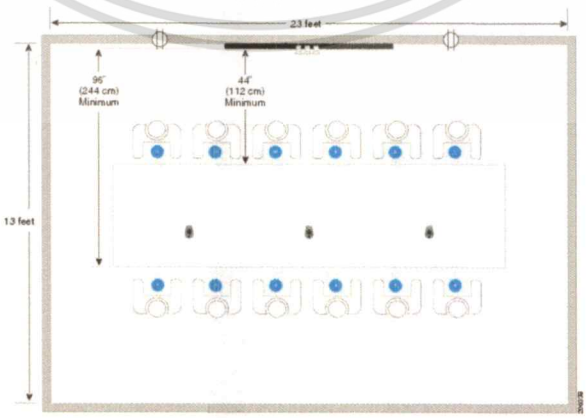

รูปที่ 4.47ห้องประชุม12 คน ขนาด 28 ตารางเมตร

(ที่มา : https://www.cisco.com/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.37 ตารางคำนวนพื้นที่สำนักงาน

องค์ประกอบ	คน	พื้นที่	หน่วย	รวม
สำนักงานผู้อำนวยการ				
ผู้อำนวยการ และ เลขานุการ	2	18.5	1	18.5
รองผู้อำนวยการ	1	12.5	1	12.5
แผนกบริหารยุทธศาสตร์	2	2.5	2	5
แผนกแผนงานและงบประมาณ	2	2.5	2	5
ฝ่ายอำนวยการ				
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ	1	12.5	1	12.5
แผนกการเงินและบัญชี	4	2.5	4	10
แผนกงานพัสดุ	2	2.5	2	5
แผนกงานบริหารทั่วไป	2	2.5	2	5
ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า				
หัวหน้าฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า	1	12.5	1	12.5
แผนกสถาบันพระปกเกล้า	2	2.5	2	5
แผนกพัฒนาและบริหารงานนิทรรศการ	2	2.5	2	5
แผนกกิจกรรมการเรียนรู้	2	2.5	2	5
ฝ่ายสื่อสารและการตลาด				
หัวหน้าฝ่ายสื่อสารและการตลาด	1	12.5	1	12.5
แผนกพัฒนาธุรกิจและการตลาด	2	2.5	2	5
แผนกสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2	2.5	2	5
แผนกบริหารงานร้านค้า	1	2.5	1	2.5
แผนกสื่อสิ่งพิมพ์	2	2.5	2	5
ฝ่ายวิชาการ				
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	1	12.5	1	12.5
แผนกวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้	2	2.5	2	5
แผนกพัฒนาและฝึกอบรม	2	2.5	2	5
แผนกการศึกษาและสื่อการเรียนรู้	2	2.5	2	5
แผนกคลังความรู้	4	2.5	4	10
แผนกบริการวิชาการ (Locker + พื้นที่พักผ่อน)	57	65	1	65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบ	คน	พื้นที่	หน่วย	รวม
ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่				
หัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	1	12.5	1	12.5
แผนกบริหารและพัฒนา ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ	2	2.5	2	5
แผนกบริหารพื้นที่	12	2.5	12	30
แผนกพิพิธภัณฑ์เสมือน	2	2.5	2	5
ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์				
หัวหน้าฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์	1	12.5	1	12.5
แผนกจัดตั้งและการจัดการพิพิธภัณฑ์	1	2.5	1	2.5
แผนกคลังโบราณวัตถุและงานอนุรักษ์	2	2.5	2	5
แผนกพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสัมพันธ์	1	2.5	1	2.5
รวม				338

ที่จอดรถ

ต้องรองรับที่จอดรถได้

โรงมหรสพ 200 คน ต้องจอดได้ 20 คัน

สำนักงาน 1 คัน ต่อพื้นที่ 60 ตารางเมตร = 8 คัน

อาคารขนาดใหญ่ 1 คัน 120 ตารางเมตร ต่อ 1 คัน = 54 คัน

รองรับรถจักรยานต์ได้ 10 คัน 2 ตรม./คัน = 20 ตรม.

รองรับรถบัส 2 คัน 40 ตรม./คัน = 80 ตรม.

ที่จอดรถขนส่ง 4 คัน 12.5 ตรม./คัน = 50 ตรม.

ที่จอดรถพนักงาน 20 คัน 12.5 ตรม. / คัน = 250 ตรม.

ที่จอดรถคนพิการ 2 คัน 22.8 ตรม. / คัน = 45.60

ห้องระบบประกอบอาคาร

ห้องเครื่องไฟฟ้า = 25.00 ตรม.

ห้องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง = 25 ตรม.

ห้องเครื่องสูบน้ำ = 20.00 ตรม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.5 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

การสรุปพื้นที่ใช้สอยคือการสรุปรวบรวมขนาดพื้นที่ใช้สอย จากการกำหนดขนาดพื้นที่ใช้สอยในอาคาร เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบในส่วนต่อไป

ตารางที่ 4.38 สรุปขนาดองค์ประกอบหลักของโครงการ

องค์ประกอบ	คน	พื้นที่	หน่วย	รวม
ส่วนนิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)	-	1940	1	1940
ส่วนนิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exhibition)	-	390	1	390
พื้นที่แลกเปลี่ยนแนวความคิด ทัศนคติ ความคิดเห็น	-	650	1	650
ลานเฉลิมพระเกียรติและอนุสรณ์พฤษภาประชาธรรม	-	-	-	-
ส่วนเตรียมการจัดแสดง	-	100	1	100
ห้องเก็บพัสดุทั่วไป	-	50	3	150
พื้นที่พักพนักงาน	-	50	1	50
ลานรับ-ส่งของ	-	20	1	20
ห้องน้ำ		30	6	180
รวม + ทางสัญจร 30 %	(3,740)+30% = 4,862			

ตารางที่ 4.39 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนบริหารโครงการ

องค์ประกอบ	ขนาดพื้นที่
สำนักงานผู้อำนวยการ	41.00
ฝ่ายอำนวยการ	32.50
ฝ่ายสถาบันพระปกเกล้า	27.50
ฝ่ายสื่อสารและการตลาด	30.00
ฝ่ายวิชาการ	102.50
ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	52.50
ฝ่ายเครือข่ายพิพิธภัณฑ์	22.50
ห้องน้ำ	30.00
รวม + ทางสัญจร 30 %	(338.50)+30% = 440

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.40 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนสนับสนุนโครงการ

องค์ประกอบ	คน	พื้นที่	หน่วย	รวม
ห้องสมุดสาธารณะ	-	252	1	252
โถงทางเข้าและโถงพักคอย	113	145.76	1	145.76
ห้องอเนกประสงค์สำหรับการประชุมเสวนา 200 ที่นั่ง	200	260	1	260
ห้องประชุมอเนกประสงค์ขนาดเล็ก ขนาด 60-90 ที่นั่ง	60-90	85.5	2	171
ร้านขายของที่ระลึกและร้านขายหนังสือ	-	64	1	64
ร้านกาแฟ	-	64	1	64
ส่วนร้านอาหารและครัว	-	245.7	1	245.7
ห้องพยาบาล	-	-	-	20
หน่วยบริการความปลอดภัย	6	2.5	1	15
ห้องน้ำ	-	30	6	180
รวม + ทางสัญจร 30 %	(1420) + 30% = 1846			

ตารางที่ 4.41 สรุปขนาดองค์ประกอบส่วนบริการ

องค์ประกอบ	คน	พื้นที่	หน่วย	รวม
ที่จอดรถ		12.5	82	1025
ที่จอดรถจักรยานยนต์		2	10	20
ที่จอดรถส่งของ		12.5	4	50
ส่วนดูแลและซ่อมบำรุง	-	20	1	20
ห้องคลังเก็บวัตถุสำคัญและนิทรรศการ	-	100	1	100
ห้องงานระบบประกอบอาคาร		150	-	150
รวม + ทางสัญจร 30 %	(1365) + 30% = 1774.5			

รวมพื้นที่ใช้สอยทั้งสิ้น 8,900 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 การศึกษาที่ตั้งโครงการ

การศึกษาที่ตั้งโครงการ

การเลือกที่ตั้งโครงการมีความสำคัญต่อสถาปัตยกรรมและสภาพของกายภาพของสังคมเป็นอย่างมาก เพราะการเลือกที่ตั้งโครงการที่มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหานิทรรศการอย่างเหมาะสม สามารถสร้างอิทธิพลต่อตัวสถาปัตยกรรมและสามารถสร้างผลกระทบต่อบริบทของเมืองโดยรอบ ซึ่งสามารถพิจารณาตามลำดับขั้นตอนและหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ กับแนวความคิดเพื่อใช้ในการเลือกที่ตั้งโครงการให้สัมพันธ์กับตัวสถาปัตยกรรมที่จะเกิดขึ้น
- หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมต((ามทฤษฎีของการออกแบบพิพิธภัณฑ์
- ข้อบัญญัติและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ
- การวิเคราะห์หาขนาดพื้นที่ ที่เหมาะสมกับขนาดโครงการ
- การหาที่ตั้งโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้างต้น
- พิจารณาและเลือกที่ตั้งโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด
- สรุปผลวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ
- การศึกษารายละเอียดที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 แนวทางและหลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

5.1.1 แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ

"พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่ หรือ สถาบัน ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาในลักษณะสันทนาการความรู้ที่ได้รับจากการจัดแสดง ร่วมกับการอนุรักษ์เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดง วัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์" [1]จากคำนิยามดังกล่าว สามารถจำแนกเป็นสองแนวทาง

1. พิพิธภัณฑ์จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาร่วมกับการอนุรักษ์
2. พิพิธภัณฑ์ได้ทำหน้าที่เก็บรวบรวมและจัดแสดงวัตถุ

แต่ทว่านิทรรศการและสิ่งที่จัดแสดงขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาร่วมกับการอนุรักษ์ไม่ได้เป็นเพียงวัตถุประเภทเดียว แต่ยังสามารถศึกษาได้จากพื้นที่ที่เคยเกิดขึ้นจริงและมีความเชื่อมโยงจริงทางประวัติศาสตร์การเมืองไทย จึงเกิดแนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการด้วยแนวความคิดนี้

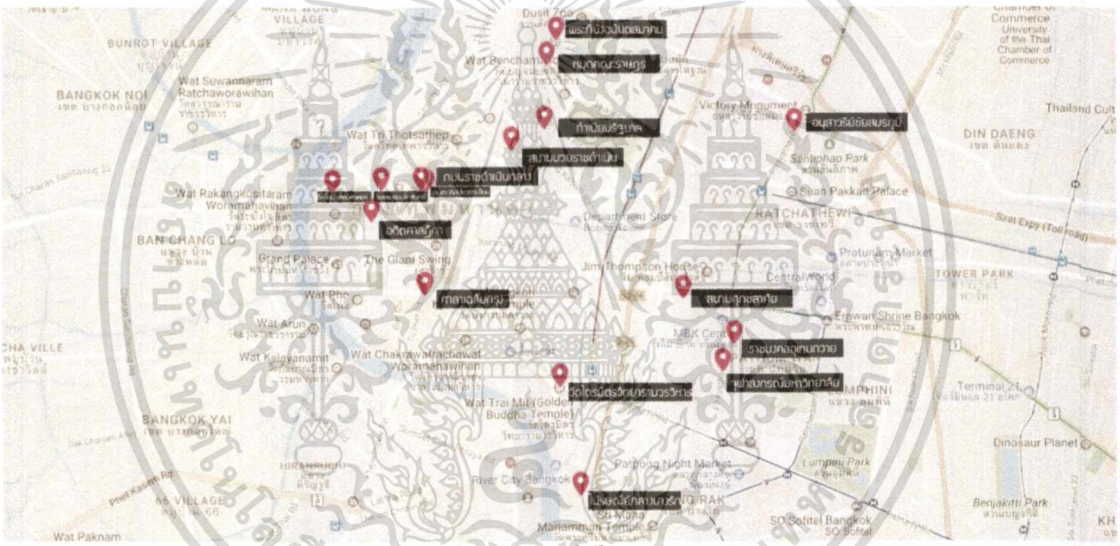

รูปที่ 5.1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร [2]

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ด้วยแผนผังดังกล่าว พบว่าพื้นที่ทางประวัติศาสตร์โดยส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่รอบบริเวณถนนราชดำเนินกลางจนถึงถนนราชดำเนินนอก หากวิเคราะห์พิจารณาถึงเหตุผลพบว่าบริเวณดังกล่าว ในอดีตเป็นพื้นที่ที่เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของความเจริญศิวิไลซ์และเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจของประเทศพร้อมทั้งมีพื้นที่ชุมนุมขนาดใหญ่อย่างสนามหลวงตลอดจนมีอาคารสัญลักษณ์ทางการเมือง เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นต้น ปัจจุบันพบว่าพื้นที่เศรษฐกิจอันเป็นศูนย์กลางของประเทศได้เปลี่ยนไปเป็นบริเวณพื้นที่ราชประสงค์ ทำให้การชุมนุมในช่วงหลายปีหลังได้เปลี่ยนฐานการชุมนุมจากถนนราชดำเนินมาสู่พื้นที่ราชประสงค์ เหตุผลที่การเลือกพื้นที่ชุมนุมเป็นพื้นที่เศรษฐกิจเนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมต้องการให้เกิดผลกระทบต่อตัวรัฐบาลซึ่งเป็นไปตามกลไกของผู้ชุมนุมในแต่ละครั้ง

---

[1] บทที่ 2.1.1 ความหมายและคำนิยามของพิพิธภัณฑ์ รัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย.

[2] บทที่ 2.2.4 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.2 กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการ Muse Pass[1]

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

นอกจากแนวทางจากการศึกษาร่วมกับพื้นที่จริงทางประวัติศาสตร์ อีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญในการเลือกที่ตั้ง คือการสร้างเครือข่ายในกลุ่มพิพิธภัณฑ์ด้วยกัน เพื่อเป็นเส้นทางศึกษาพิพิธภัณฑ์ ร่วมกับเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์ แนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการ ได้นำโครงการ Museum 4.0 ของรัฐบาลมาเป็นแนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ จึงเกิดการพิจารณาที่ตั้งโครงการผ่านความเชื่อมโยงกับกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการ Muse Pass ซึ่งดำเนินงานโดย Museum Thailand เพื่อพัฒนาจนเกิดเส้นทางการท่องเที่ยวรูปแบบการศึกษาในกรุงเทพมหานครขึ้น

รูปที่ 5.3 กรณีศึกษา เกาะพิพิธภัณฑ์ในกรุงเบอร์ลิน (ซ้าย) และ Berlin Pass (ขวา)

(ที่มา (ซ้าย) : https://www.preussischer-kulturbesitz.de)

(ที่มา (ขวา) : https://www.berlinpass.com/)

กรณีศึกษา การสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ร่วมกับการท่องเที่ยว เบอร์ลิน เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดที่หนึ่งในการสร้างย่านพิพิธภัณฑ์ขึ้นบนเกาะใจกลางแม่น้ำสปรีเมืองเบอร์ลิน โดยมักจะนิยมเรียกว่าเกาะพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย Neues Museum, Bode Museum, Pergamon Museum, Museum of Islamic Art และ Altes Museum สามารถเข้าชมโดยใช้บัตร Berlin Pass เข้าชมได้ทุกที่ นอกจากที่สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในเครือข่ายได้แล้วยังสามารถใช้บริการอื่นๆ เช่น รถบัส Hop on Hop off, ระบบขนส่งทุกประเภทและสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ กว่า 50 แห่ง ในกรุงเบอร์ลิน ถือเป็นหนึ่งในโมเดลเศรษฐกิจที่ได้ผลและได้รับความนิยมในกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งเป็นแนวทางที่ใกล้เคียงกับโครงการ Muse Pass และการสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ขึ้นในบางเส้นทางในกรุงเทพฯ

---

[1] บทที่ 2.3.1.2 การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง ภาครัฐบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

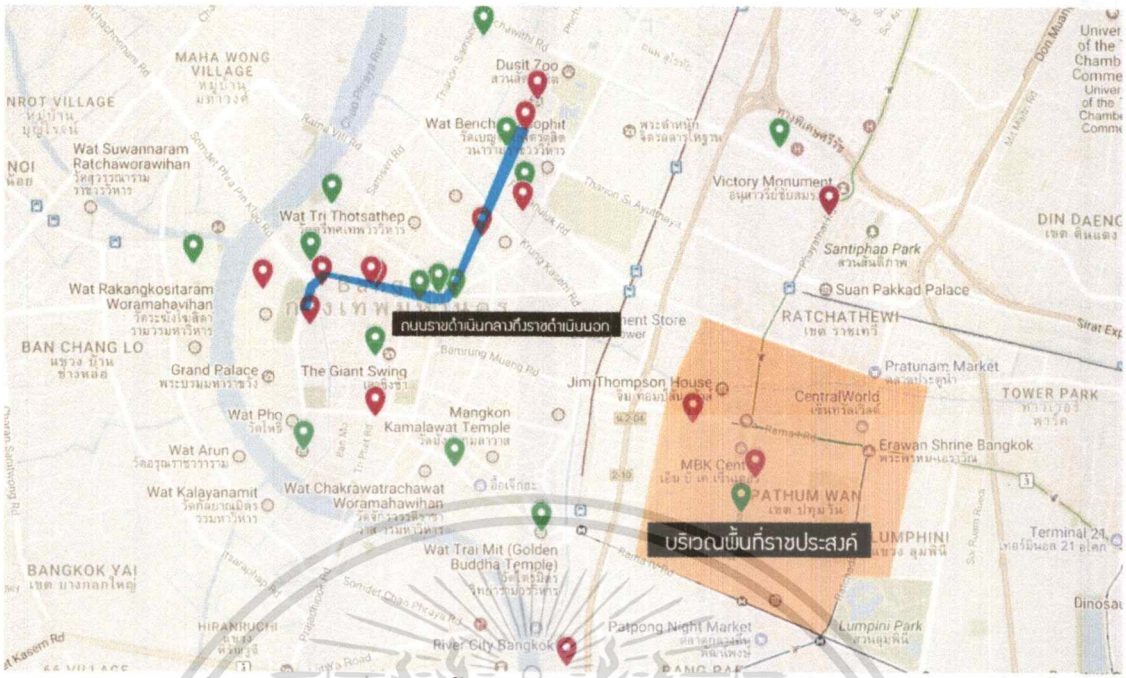

รูปที่ 5.4 แผนผังเชื่อมโยงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

จากแผนผังดังกล่าว พบว่าพื้นที่ราชดำเนินกลางตลอดจนถึงพื้นที่ราชดำเนินนอก ยังคงมีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และกลุ่มพิพิธภัณฑ์มากที่สุด ตรงกันข้ามกับบริเวณพื้นที่ราชประสงค์ จึงมีการ**สรุป**แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการให้อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพและสอดคล้องกับการเชื่อมต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์และกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์**ให้อยู่ในบริเวณถนนราชดำเนินกลางจนถึงถนนราชดำเนินนอก**

5.1.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

หลักเกณฑ์พิจารณาความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโครงการให้เหมาะสม สามารถสรุปข้อกำหนดได้ดังนี้ โดยอ้างอิงจากหนังสือ วิชาการพิพิธภัณฑ์ หน้า 169-170

5.1.2.1 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

- ตั้งอยู่ในบริเวณที่กำหนดให้สร้างอาคารทางวัฒนธรรมได้ตาม พระราชบัญญัติ การผังเมือง และต้องพิจารณาถึงข้อกำหนดต่างๆ ตามกฎหมายเทศบัญญัติอื่นๆด้วย
- โครงสร้างประชากร ต้องมีประชากรอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นพอสมควร แต่ต้องไม่เป็นแหล่งชุมชนแออัด เพราะจะมีผลเสียต่อความปลอดภัยและการควบคุมสภาพแวดล้อม ควรพิจารณาถึงอายุและการศึกษาด้วย
- ลักษณะความเป็นศูนย์กลางควรมีความเป็นส่วนกลางของแหล่งชุมชนหมู่อาคารหรือสถาบันอื่นๆเพื่อการติดต่อบริหารได้อย่างทั่วถึง
- มีความสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ สังคม และวัฒนธรรม
- มีความสัมพันธ์ ที่สามารถเชื่อมต่อกับย่านต่างๆ โดยที่มีความสะดวกทางการคมนาคมจากแหล่งที่พักอาศัย แหล่งธุรกิจ และแหล่งท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.2 **ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง**

- ลักษณะที่ดิน ควรมีสัดส่วนเหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

- สภาพแวดล้อมที่ไม่อยู่ใกล้ ตลาด, แหล่งอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะต่างๆ

- มีคุณค่าทางทัศนียภาพ ควรมีมุมมองที่ดี มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้

- อิทธิพลจากสถาปัตยกรรมข้างเคียง ไม่ควรมีตึกสูง หรืออาคารที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งทำให้การออกแบบมีข้อจำกัดมาก

- ความสามารถในการขยายตัวในอนาคตพื้นที่ตั้งโครงการมีความยืดหยุ่น หรือมีแนวทางในการขยายตัวในอนาคตได้

5.1.2.3 **ลักษณะการเข้าถึงที่ตั้งและสภาพการจราจร**

- สามารถดึงดูดให้มองเห็นโครงการได้จากหลายๆจุด

- สภาพการจราจร มีถนนที่อยู่ในสภาพที่ดี มีขนาดความกว้างของผิวถนนมากพอรองรับจำนวนยานพาหนะที่จะเข้าถึงโครงการได้ดี และทางเข้าเพียงพอกับการสัญจร

- มีความสะดวกสบายในการเข้าถึงโครงการ เช่น มีระบบขนส่งมวลชน

5.1.2.4 **ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ**

- เช่นระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบโทรศัพท์ ระบบระบายน้ำ

- ควรใกล้แหล่งสาธารณูปการ เช่น สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง เป็นต้น

5.1.2.5 **ภาพพจน์ และความบันดาลใจของที่ตั้ง**

- ความเหมาะสม ที่จะตั้งโครงการในบริเวณพื้นที่นั้นๆ ควรคำนึงถึงว่าโครงการจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดี ไม่ดี อย่างไรบ้าง

- บรรยากาศเกื้อหนุนต่างๆ ของบริเวณโดยรอบ สอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการมากน้อยเพียงใด

5.1.2.6 **การได้มาซึ่งที่ดิน**

- พิจารณาถึงเจ้าของ หรือกรรมสิทธ์ของที่ดิน

- ศึกษาราคาที่ดิน และศึกษาความเป็นไปได้ของที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 การวิเคราะห์และการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

5.2.1 ข้อบัญญัติสำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

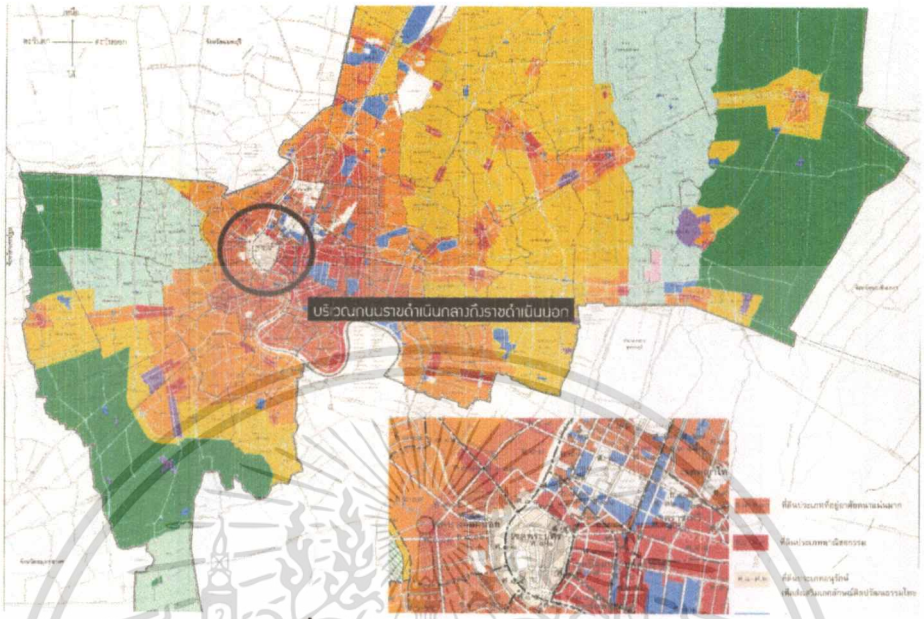

รูปที่ 5.5 แสดงผังสีกรุงเทพมหานคร

ข้อบังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 พื้นที่บริเวณดังกล่าวจัดเป็น ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (เขตสีน้ำตาล), ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม (เขตสีแดง), ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน), ที่ดินประเภทสถาบันราชการการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (สีน้ำเงิน) นอกจากนี้ ที่ดินในพื้นที่บริเวณดังกล่าว ยังมีความเกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์

รูปที่ 5.6 แสดงเขตพื้นที่ของกรุงรัตนโกสินทร์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผังดังกล่าว อาคารราชการ หรืออาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารที่ไม่ถูกห้ามก่อสร้าง[1] แต่ในกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกนั้นมีการห้ามก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกิด 16 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร และในส่วนพื้นที่ต่อเนื่องของกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก คือบริเวณแขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ก็มีข้อห้ามสร้างอาคารสูงเกิน 20 เมตร

5.2.2 นโยบายการขนส่งมวลชลสำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

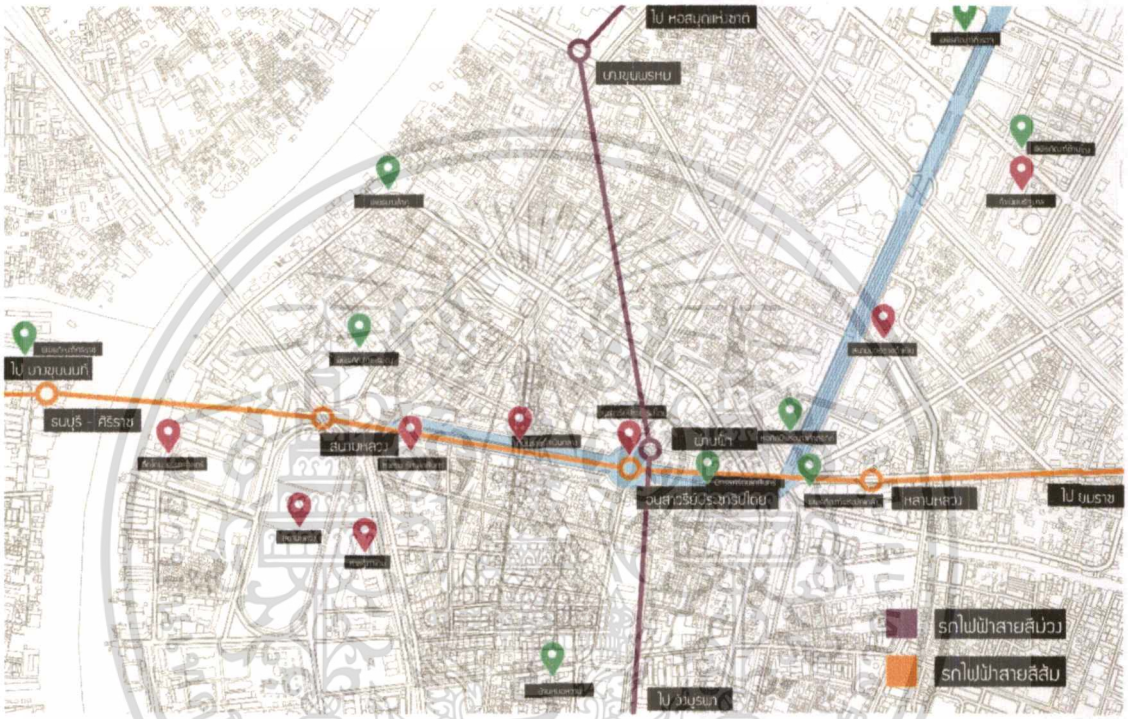

รูปที่ 5.7 แสดงแผนการขนส่งมวลชล รถไฟฟ้า (MRT) ในอนาคต
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ผังภาพแสดง[2] พื้นที่ที่จะเกิดขนส่งมวลชนรองรับในอนาคตคือ รถไฟฟ้ามหานคร (MRT) สายสีม่วง และสาย สีส้ม นอกจากนี้ภาพดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นว่าถนนราชดำเนินกลางมีความสะดวกสบายเรื่องการขนส่งมากกว่าราชดำเนินนอก จากแผนการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะรถไฟฟ้ามหานคร และถนนราชดำเนินกลาง ยังมีความสอดคล้องกับการสร้างโครงการควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวด้วยอาคารทางประวัติศาสตร์และกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ด้วยกัน

---

[1] ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการอาคารบางชนิด บางประเภท ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก พ.ศ. 2530 ข้อ 5

[2] สรุปผังรถไฟฟ้า-อัพเดตความคืบหน้า 11 สายหลัก. วันที่สืบค้น 24 ตุลาคม 2560. Sansiri. (https://www.sansiri.com/blog/2016/02/25/propertyinsight/bangkok-mass-transit/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 นโยบายการพัฒนาพื้นที่สำหรับการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

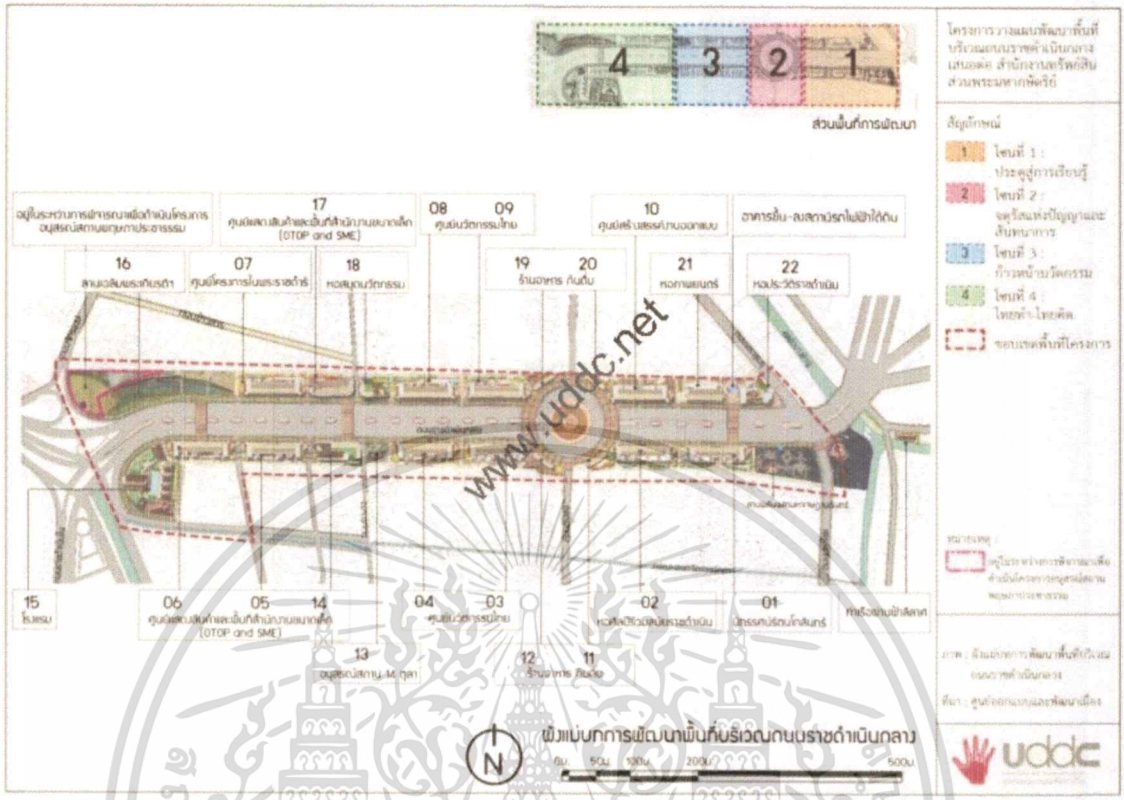

รูปที่ 5.8 โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่ราชดำเนินกลาง โดย UDDC

ตามผังแม่บทที่ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมืองได้วางแผนไว้เพื่อเสนอต่อสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยบริเวณพื้นที่ที่ 16 ตลอดจนพื้นที่ใกล้เคียง ศูนย์ฯ ได้ออกแบบให้เป็นพื้นที่สาธารณะ และโครงการเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองอยู่แล้ว จึงถือเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ในการเลือกพื้นที่ดังกล่าว ให้เป็นที่ตั้งโครงการ [1] [2]

รูปที่ 5.9 บริเวณพื้นที่ 16
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

---

[1] โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณราชดำเนินกลาง. วันที่สืบค้น 24 ตุลาคม 2560. ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง UDDC. (http://uddc.net/th/)

[2] บทที่ 2.3.1.1 การศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ของโครงการ. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการ

รูปที่ 5.10 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่
นิทรรศรัตนโกสินทร์(ซ้ายบน), พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าฯ(ขวาบน)
Jewish Museum Berlin(ซ้ายล่าง), Shiba Ryotaro Museum(ขวาล่าง)
(ที่มา : https://maps.google.com/)

จากการศึกษาและวิเคราะห์อาคารตัวอย่างเรื่องขนาดที่ดินที่เหมาะสมพบว่า โดยเฉลี่ยควรมีขนาดประมาณ 1.6 - 2.6 ของที่ขนาดโครงการ หรือถ้าหาไม่ได้ ควร น้อยกว่าเกณฑ์ไม่มาก หรือ ไม่น้อยกว่าขนาดของพิพิธภัณฑ์

5.2.5 การสรุปเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

จากการวิเคราะห์ได้ข้อผลสรุปเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งออกมาตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้ง	รายละเอียด
จังหวัดที่ตั้งโครงการ	กรุงเทพมหานคร
บริเวณที่ตั้งโครงการ	เขต พระนคร ถนน ราชดำเนินกลาง
นโยบายของรัฐบาล	นโยบาย “Museum 4.0”, โครงการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณราชดำเนินกลาง
การคมนาคม	มีระบบขนส่งมวลชลรองรับ
ขนาดพื้นที่ที่ดิน	ไม่ต่ำกว่า 8,900 ตารางเมตร
แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ	สัมพันธ์กับพื้นที่ทางประวัติศาสร์การเมืองการปกครองและประวัติศาสตร์เหตุการณ์รัฐประหาร รวมทั้งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลายเป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มพิพิธภัณฑ์ใกล้เคียงเพื่อสร้างเส้นทางศึกษาผ่านพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่บริเวณรัตนโกสินทร์ชั้นนอก
ผลกระทบต่อบริบท	ไม่สร้างผลกระทบหรือสร้างผลกระทบให้น้อยที่สุดต่อพื้นที่เดิมและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งไม่ก่อปัญหากับสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.6 การพิจารณาหาที่ตั้งโครงการ

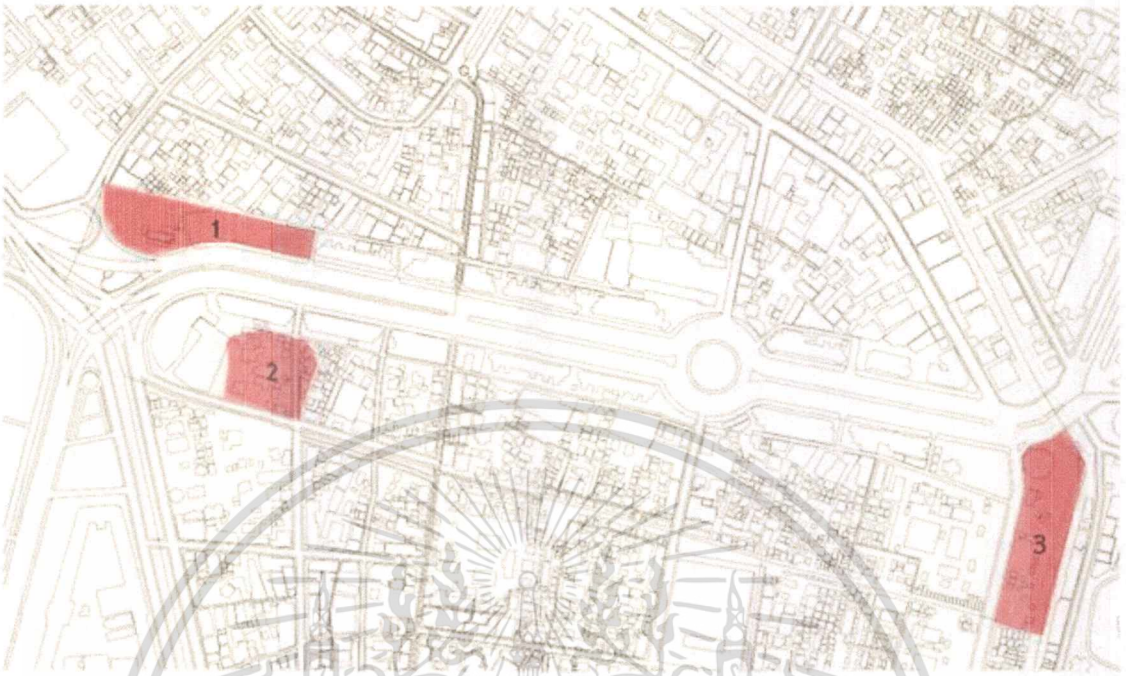

รูปที่ 5.11 พื้นที่ทั้ง 3 ที่มีความเป็นไปได้
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

จากผลสรุปเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการทำให้เราสามารถเลือกที่ดินที่มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพียงแค่สามแห่ง เนื่องจากพื้นที่ว่างในบริเวณราชดำเนินกลางเหลืออย่างจำกัดและเป็นเรื่องที่ยากที่จะไม่สร้างผลกระทบต่ออาคารเดิม โดยสรุป ที่ดินที่มีศักยภาพที่จะใช้เป็นที่ตั้งโครงการรัฐประหารแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

1. ที่ดินบริเวณที่ 1 (พื้นที่ตามผังแม่บทของ UDDC)
2. ที่ดินบริเวณที่ 2 (พื้นที่ของวังตรอกสาเก)
3. ที่ดินบริเวณ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

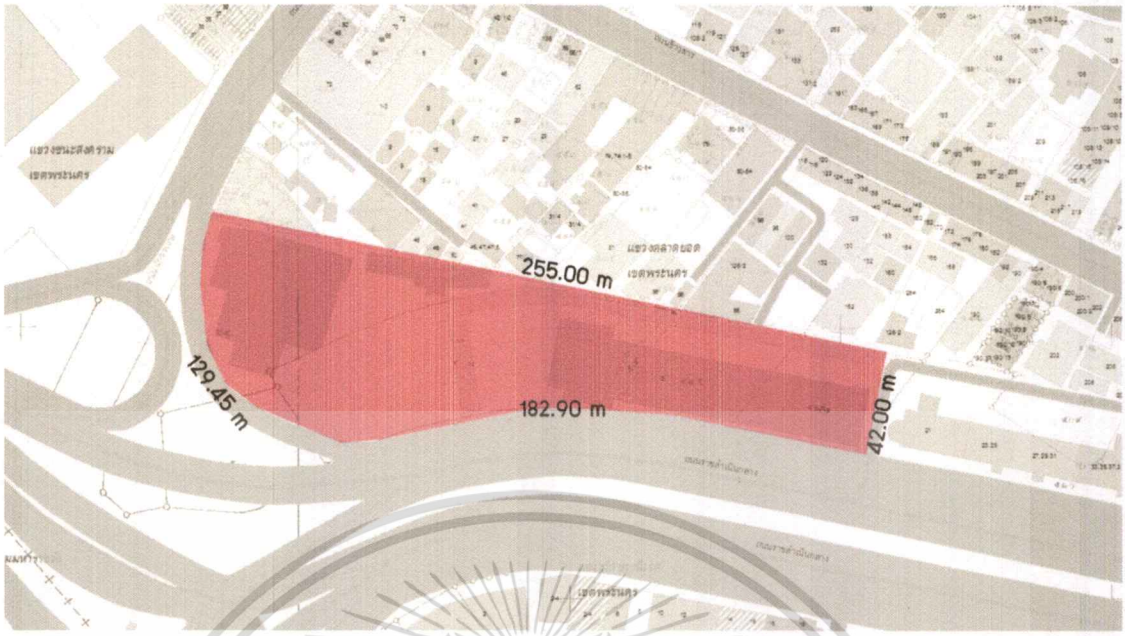

รูปที่ 5.12 ที่ดินบริเวณที่ 1
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

รูปที่ 5.13 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 1
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

- **ที่ดินบริเวณที่ 1 (พื้นที่ตามผังแม่บทของ UDDC)**

ในอดีต ส่วนหนึ่งเคยเป็นที่ตั้งกรมประชาสัมพันธ์เก่าและถูกทำลายจากเหตุการณ์ 14 ตุลา อีกส่วนเคยเป็นที่ตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ปัจจุบันเป็นดินของสำนักงานทรัพย์สินฯ โดยปัจจุบันใช้เป็นพื้นที่ลานอเนกประสงค์สำหรับจอดรถ โดยสามารถเสนอให้เป็นที่ตั้งโครงการได้ ด้วยสถานที่ตั้งสามารถเป็นจุดเด่นแห่งหนึ่งในแนวถนนราชดำเนินกลาง

ข้อจำกัด คือ ต้องออกแบบให้สอดคล้องกับผังแม่บทของ UDDC ในพื้นที่ ที่ 16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

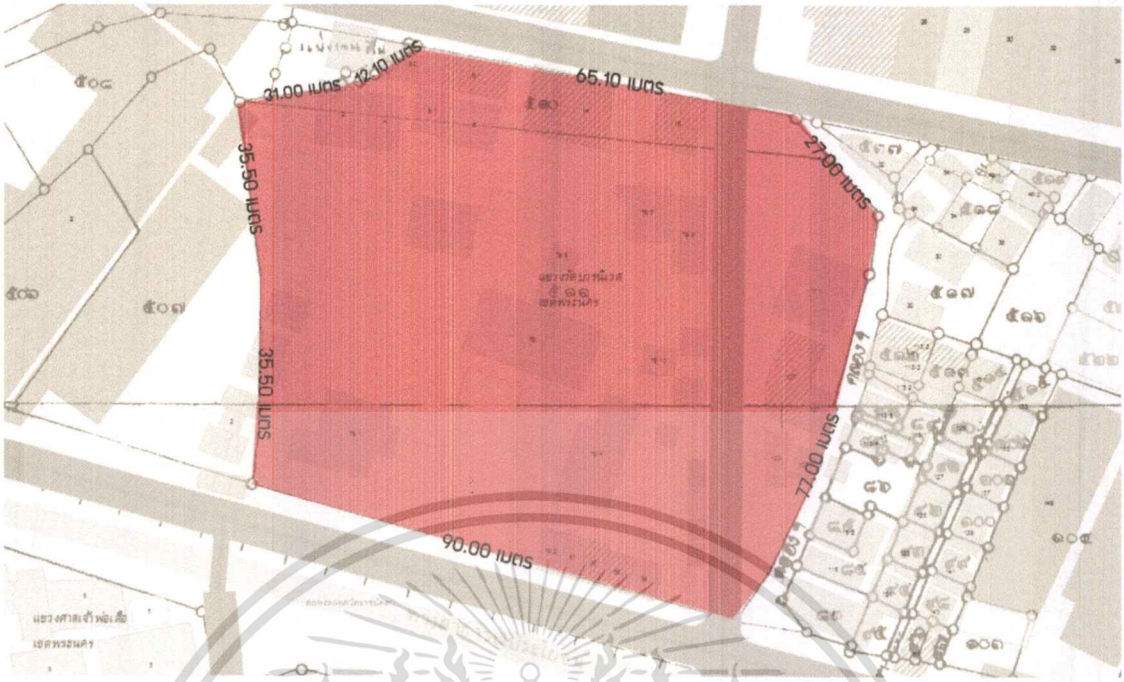

รูปที่ 5.14 ที่ดินบริเวณที่ 2
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

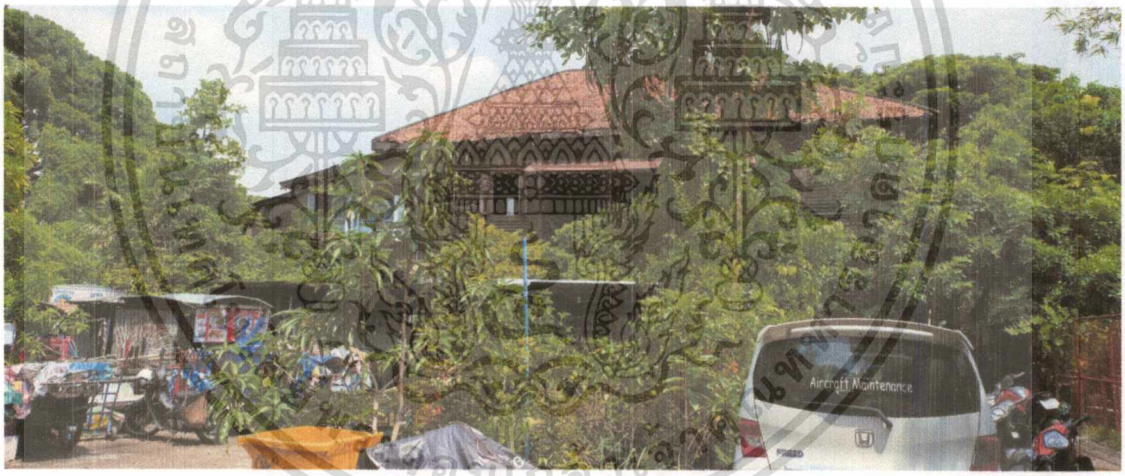

รูปที่ 5.15 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 2
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

- **ที่ดินบริเวณที่ 2 (พื้นที่ของวังตรอกสาเก)**

เป็นที่ตั้งของวังตรอกสาเก ส่วนในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะบริจาคเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานทรัพย์สินฯ จึงสามารถเสนอเป็นที่ตั้งโครงการได้ โดยมีศักยภาพสถานที่ตั้งที่อยู่ติดกับอาคารประวัติศาสตร์โรงแรมรัตนโกสินทร์ซึ่งถือเป็นศักยภาพส่วนหนึ่งของที่ตั้ง

ข้อจำกัด คือ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวังตรอกสาเก ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

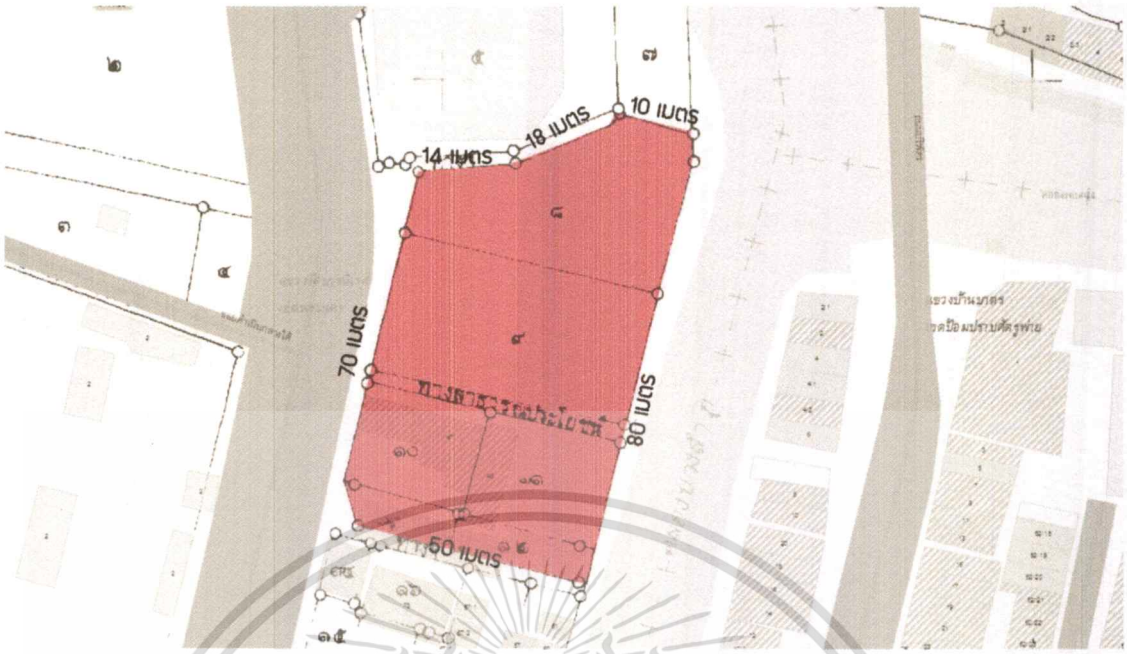

รูปที่ 5.16 ที่ดินบริเวณที่ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ)
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

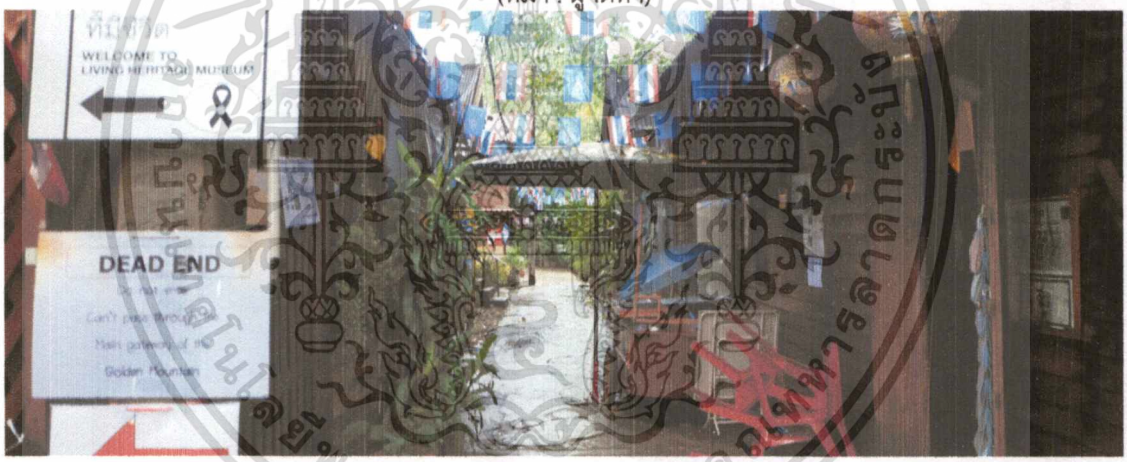

รูปที่ 5.17 ทัศนียภาพที่ดินบริเวณที่ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ)
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

- **ที่ดินบริเวณ 3 (พื้นที่ป้อมมหากาฬ)**

พื้นที่ชุมชมป้อมมหากาฬ ชุมชนเก่าแก่และมีป้อมปราการที่เหลือเพียง 2 แห่งในพระนคร อีกแห่งคือป้อมพระสุเมรุ ปัจจุบันกรุงเทพมหานครกำลังขอพื้นที่คืนเพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะ

ข้อจำกัด คือ ข้อพิพาทระหว่างชุมชนป้อมมหากาฬและกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการตาม บทที่ 5.1.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 5.18 พื้นที่ ที่ตั้งโครงการทั้งสามแห่ง
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

การวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งทั้งสามโครงการอยู่ในบริเวณที่กำหนดให้สามารถสร้างอาคารทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ได้ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง และข้อบัญญัติการผังเมือง บริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินชั้นนอกทั้งสิ้น

ถนนราชดำเนิน เป็นถนนเส้นหลักของกรุงเทพมหานคร ซึ่งความหนาแน่นของประชากรแขวงบวรนิเวศที่มีพื้นที่ 0.496 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 4980 คน อาศัยอยู่ ซึ่งความหนานแน่นของประชากรจะอยู่ที่ 10,040.32 ตามข้อมูลสถิติประชากร พฤษภาคม 2560 ซึ่งจัดทำโดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ถนนราชดำเนินถือเป็นถนน ที่ได้รับความนิยมในด้านการท่องเที่ยวถนนหนึ่งในกรุงเทพมหานครโดยมีสถานที่ท่องเที่ยวรายล้อมถนนราชดำเนินกลาง ทั้งสามที่ตั้งจึงสามารถเป็นที่ตั้งโครงการโดยสามารถสัมพันธ์กับพื้นที่ทางศิลปะ สังคม วัฒนธรรมอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ ในบริเวณที่ตั้งโครงการทั้งสาม

การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง

ที่ตั้งทั้งสามแห่งมีสัดส่วนที่เหมาะสมที่สามารถเป็นที่ตั้งโครงการได้ทั้งสิ้น และสภาพที่ตั้งอยู่ไม่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะต่างๆ และมีคุณค่าทางทัศนียภาพ มีมุมมองที่ดี และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่สามารถพัฒนาเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้

ด้านอิทธิพลจากอาคารใกล้เคียง ในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีอาคารสูงที่จะบดบังแสงและทัศนียภาพโครงการ โดยพื้นที่ ที่ 2,3 จะอยู่ในบริเวณที่ลึกเข้าไป ไม่ได้ ตั้งอยู่ในถนนหลัก ในขณะ พื้นที่ ที่ตั้งที่ 1 จะตั้งตัวอยู่บนถนนราชดำเนินกลาง ซึ่งอาจจะต้องมีการอิงสัดส่วนอาคารเดิมในการออกแบบ

การวิเคราะห์ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

ที่ตั้งทั้งสามแห่งมีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดี เนื่องจากอยู่ในพื้นที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร โดยมีสถานีดับเพลิงที่ใกล้ที่สุดคือสถานีดับเพลิงและกู้ภัยภูเขาทองและมีสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดคือ สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง ซึ่งทั้งสองแห่งจะใกล้พื้นที่ที่ 3 ที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ลักษณะการเข้าถึงที่ตั้ง

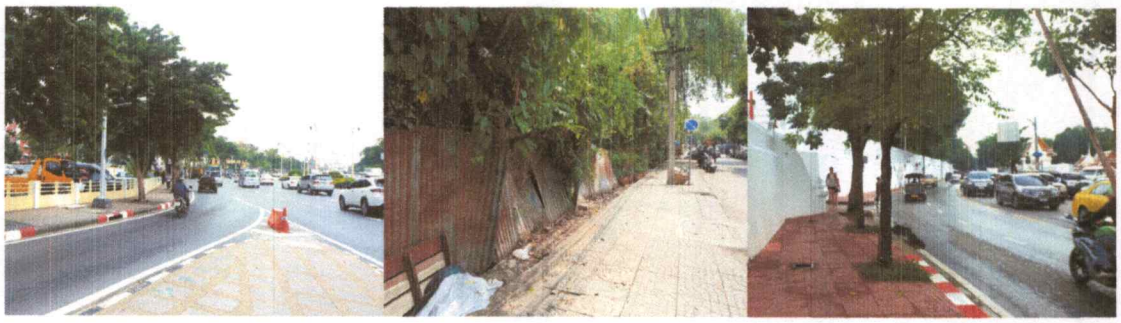

รูปที่ 5.19 พื้นที่ ที่ตั้งโครงการทั้งสามแห่ง
พื้นที่ที่ 1 (ซ้าย), พื้นที่ที่ 2 (กลาง), พื้นที่ที่ 3 (ขวา)
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เนื่องจากถนนราชดำเนินกลางเป็นถนนสำคัญในเขตพระนคร ทำให้สะดวกสบายทั้งจากการขนส่งสาธารณะและการเดินทางส่วนบุคคล โดยเมื่อพิจารณาดูแล้วพื้นที่ที่ 1 มีความรู้สึกสะดวกสบายที่สุด เนื่องจาก ตั้งอยู่บนถนนเส้นหลัก และเป็นป้ายรถเมล์สาธารณะหลักที่เดินทางมายังถนนราชดำเนิน นอกจากนี้ การที่ ที่ตั้งอยู่ที่ถนนเส้นหลัก ทำให้เป็นพื้นที่ ที่มีความปลอดภัยกว่า เมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ 2 และ พื้นที่ที่ 3 นอกจากนี้ พื้นที่ที่ 1 สามารถดึงดูดให้มองเห็นโครงการได้จากหลายจุด ในขณะที่ พื้นที่ที่ 2 และ 3 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปจากถนนหลัก ทำให้เปิดมุมมองได้ไม่กี่ด้าน และไม่เป็นจุดสนใจเท่าพื้นที่ที่ 1

การวิเคราะห์ภาพพจน์ และความบันดาลใจของที่ตั้ง

ถนนราชดำเนินกลางเป็นสถานที่มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานิทรรศการโดยตรง จากการวิเคราะห์ในบทที่ 5.1.1 (แนวทางในการเลือกที่ตั้งโครงการ) พื้นที่ที่ 1 และ พื้นที่ที่ 2 จะอยู่ใกล้กับพื้นที่ประวัติศาสตร์โดยตรง เช่น กรมประชาสัมพันธ์, โรงแรมรัตนโกสินทร์ เป็นต้น ในขณะที่ พื้นที่ที่ 3 จะอยู่ในเนื้อหาที่ต่างออกไป โดยพื้นที่ที่ 1 และ 2 ในด้านบรรยากาศสามารถสร้างบรรยากาศเกื้อหนุนโครงการที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ก่อผลกระทบต่อบริเวณใกล้เคียง

การวิเคราะห์การได้มาซึ่งที่ดิน

มีเพียงที่ดินบริเวณที่ 1 ที่ไม่สร้างผลกระทบกับที่ดินเดิมและบริบทรอบข้าง ในขณะที่ที่ตั้งอื่นสามารถสร้างความขัดแย้งกับเจ้าของที่ดินเดิม โดย พื้นที่ที่ 1 เป็นของสำนักงานทรัพย์สินฯ พื้นที่ที่ 2 ถึงแม้มีโอกาสที่จะเป็นของสำนักงานทรัพย์สินในอนาคต แต่ก็ยังมีวังตรอกสาเกซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางของชุมชน และมีวังเก่าอายุมากกว่า 100 ปีเป็นข้อจำกัดในที่ตั้ง ส่วนพื้นที่ที่ 3 ก็ยังเป็นข้อพิพาทของการคืนที่ดินระหว่างชุมชนเก่าแก่ป้อมมหากาฬและกรุงเทพมหานคร พื้นที่ที่ 1 จึงเหมาะสมที่สุดในการได้มาซึ่งที่ดิน

สรุป ทั้งสามที่ดิน สามารถผ่านหลักเกณฑ์ได้เกือบทั้งหมด โดยมีข้อดี ข้อเสียต่างกันไป แต่มีเพียงที่ดินบริเวณที่ 1 ที่ไม่สร้างผลกระทบกับที่ดินเดิมและบริบทรอบข้าง ในขณะที่ที่ตั้งอื่นสามารถสร้างความขัดแย้งกับเจ้าของที่ดินเดิม นอกจากนี้ยังมีความเป็นไปตามผังแม่บทของ UDDC ***"พื้นที่ ที่ดินบริเวณที่ 1 จึงมีความเหมาะสมที่สุด ในการเลือกเป็นที่ตั้งโครงการ"***

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การศึกษารายละเอียดที่ตั้งโครงการ

5.3.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่โครงการ

5.3.1.1 สภาพภูมิประเทศ

สภาพเดิมในอดีตเคยเป็นที่ตั้งกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ เพราะทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์รัฐประหารจะเป็นสถานที่แรกๆที่ถูกกำลังทหารเข้ายึด เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลา และ พฤษภาทมิฬ อาคารถูกเพลิงไหม้เสียหายหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ หลังจากนั้นกรมประชาสัมพันธ์ถูกย้ายออกไป พื้นที่นี้จึงกลายเป็นอาคารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ในปัจจุบันสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลย้ายออกไป จึงกลายเป็นที่โล่ง ใช้เป็นพื้นที่ลานอเนกประสงค์ ดังเช่น ที่ตั้งพระเมรุมาศจำลอง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ใน พ.ศ. 2560

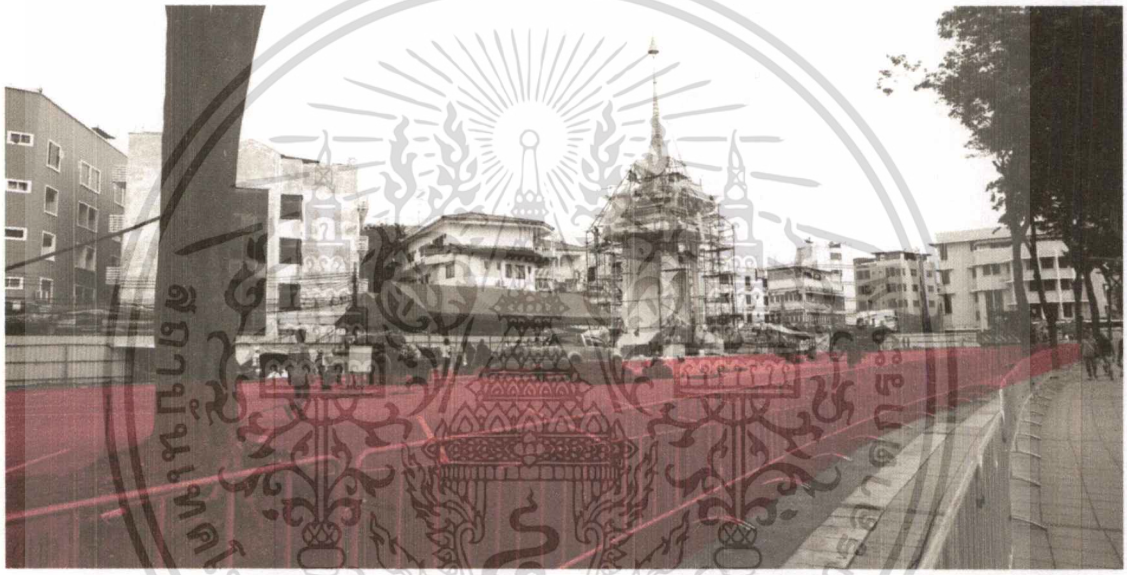

รูปที่ 5.20 ภาพถ่ายแสดงที่ตั้งโครงการในปัจจุบันซึ่งถูกใช้เป็นที่ตั้งพระเมรุมาศจำลอง
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

รูปที่ 5.21 ภาพถ่ายอาคารกรมประชาสัมพันธ์เดิม (ที่ตั้งโครงการ) ในเหตุการณ์ 14 ตุลา
(ที่มา: https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_3350)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

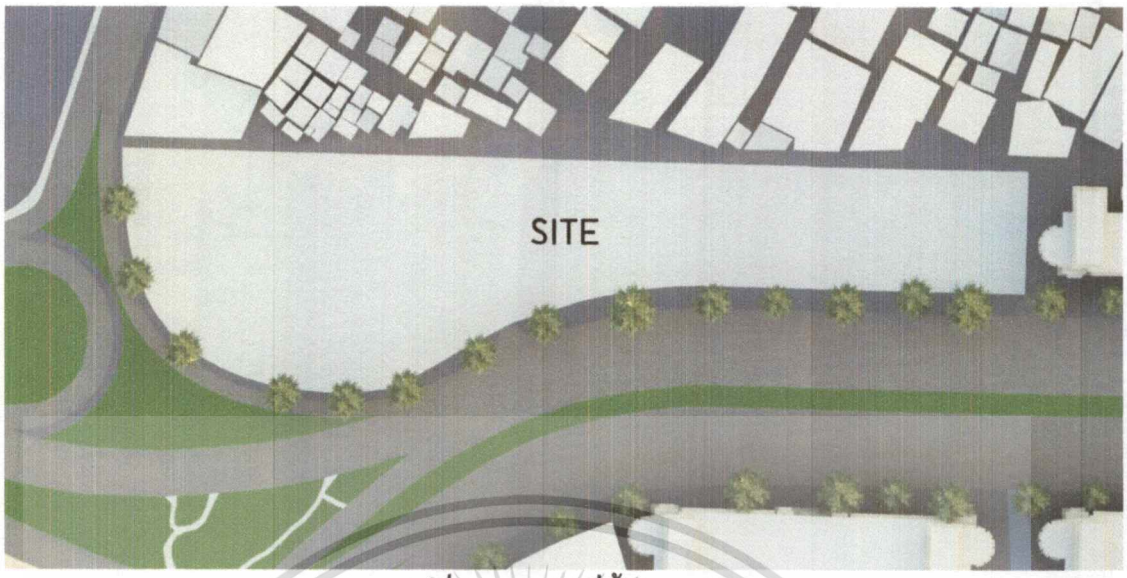

รูปที่ 5.22 สภาพที่ตั้งโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

5.3.1.2 **สภาพภูมิอากาศ**

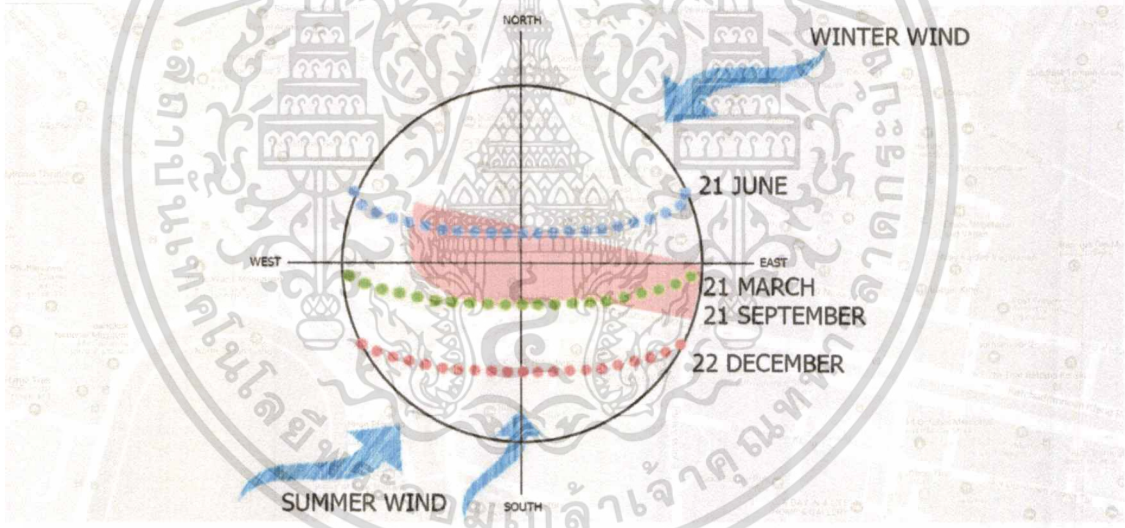

รูปที่ 5.23 การโคจรของแสงอาทิตย์และทิศทางลม ของที่ตั้งโครงการ
(ที่มา: http://www.suncalc.net/)

ภูมิอากาศโดยทั่วไปของที่ตั้งโครงการ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีแนวพัดผ่านของลมฤดูร้อนและลมมรสุม ในด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนในฤดูหนาวจะมีกระแสเย็นพัดผ่านจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตำแหน่งและการโคจรของดวงอาทิตย์และแนวพัดผ่านของลมตามฤดูกาล สามารถดูได้จาก รูปที่ 5.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

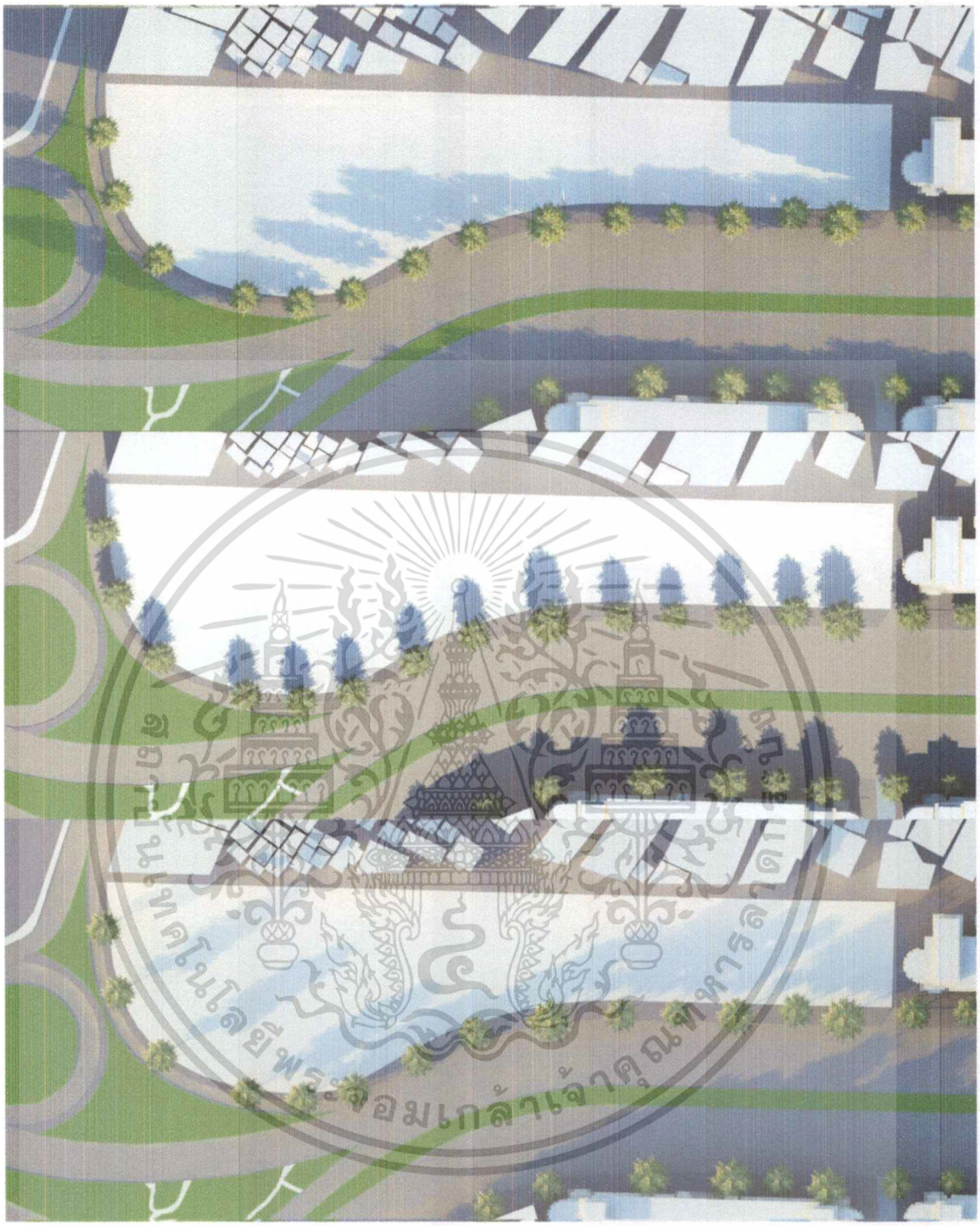

รูปที่ 5.24 แสดงลักษณะของเงาอาคารโดยรอบที่ตั้งโครงการตามเวลา

(เขตเวลา UTC:+07.00 เดือนตุลาคม)

ช่วงเวลาเช้า 06.00 (บน), ช่วงเวลากลางวัน 12.00 (กลาง), ช่วงเวลาเย็น 16.45 (ล่าง)

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

UTC คือ เวลาสากลเชิงพิกัด หน่วยเวลาที่ใช้ในการอ้างอิงการหมุนของโลก โดยใช้เครื่องหมายบวก (+) หรือลบ (-) เทียบจากหน่วยเวลาสากลซึ่งเป็นระบบอ้างอิงจากเวลามาตรฐานกรีนิช (GMT) จุดอ้างอิงของเวลาสากลเชิงพิกัดคือที่ลองจิจูด ที่ 0° ที่ตัดผ่านหอดูดาวหลวงกรีนิชในกรีนิช ลอนดอน สหราชอาณาจักร

โดยประเทศไทยจะใช้อยู่ที่ +07.00 เช่นเดียวกับประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย เวียดนาม และลาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1.3 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการสามารถเข้าถึงได้หลากหลายวิธีด้วยการเดิน การขับขี่จักรยาน รถยนตร์และรถจักรยานยนต์ นอกจากนี้ยังมีการขนส่งสาธารณะรองรับ เช่น รถเมล์สาธารณะ รถไฟฟ้า(MRT)ในอนาคต และในระยะประมาณ 1 กิโลเมตร ยังสามารถเดินทางด้วยเรือสาธารณะโดยมีท่าเรือผ่านฟ้าลีลาศในเส้นทางฝั่งคลองบางลำภู ส่วนฝั่งเจ้าพระยา มีท่าเรือมหาราช และเรือข้ามฟากท่าพระจันทร์ คอยให้บริการ

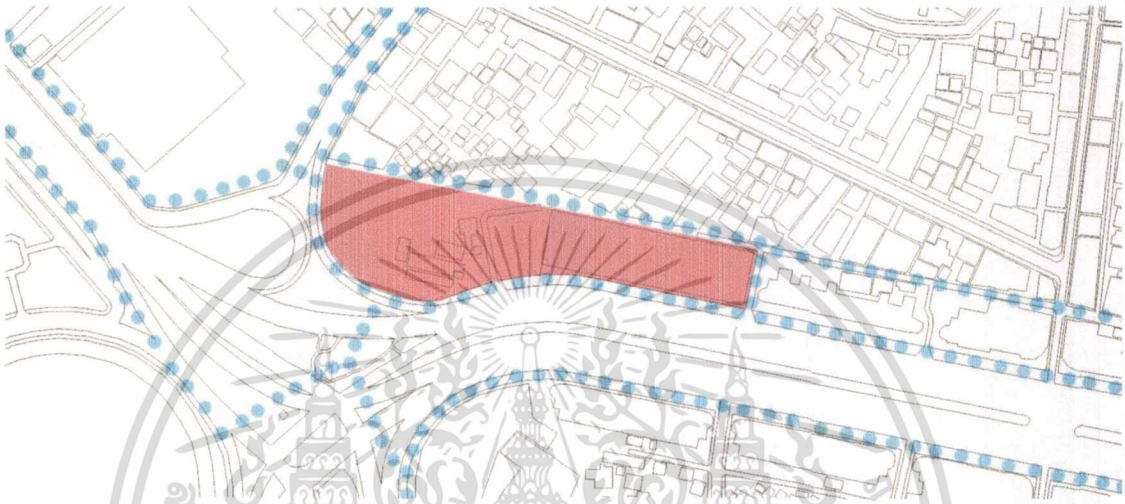

รูปที่ 5.25 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยการเดินและจักรยาน

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แผนภาพแสดงทางเท้าของบริเวณที่ตั้งโครงการ ตลอดจนถนนราชดำเนิน ถนนพระปิ่นเกล้า ถนนจักรพงษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีทางเท้ารอบที่ตั้งโครงการซึ่งสามารถเข้าถึงที่ตั้งได้จากทุกด้าน

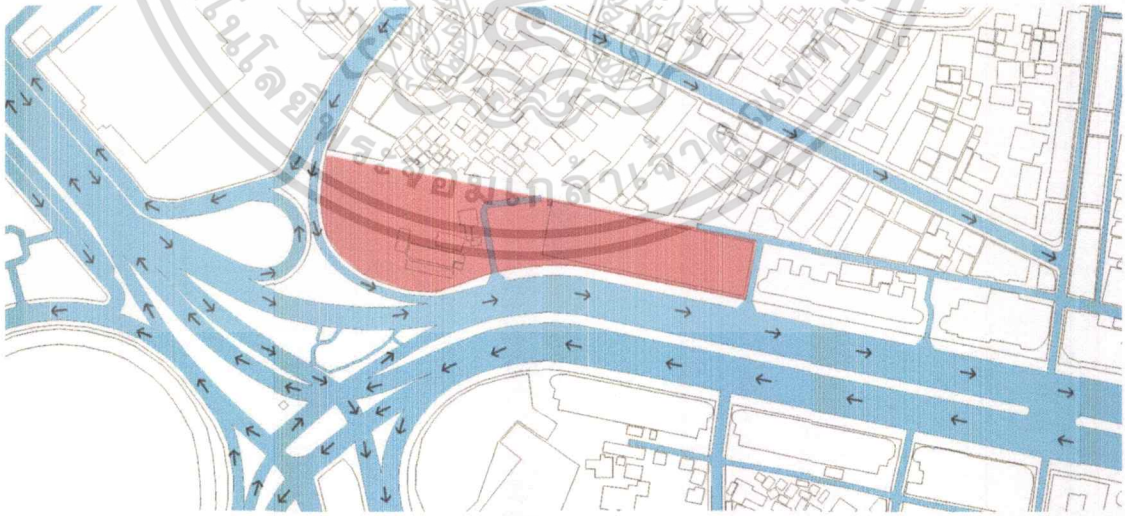

รูปที่ 5.26 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถยนต์และรถจักรยานยนต์

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แผนภาพแสดงเส้นทางการเดินรถทั้งสองฝั่งบริเวณรอบที่ตั้งโครงการ ซึ่งการเข้าที่ตั้งโครงการ ด้วยรถยนต์มีข้อจำกัดเนื่องจากอยู่บริเวณทางร่วมทางแยก ถือเป็นข้อจำกัดในการออกแบบทางเข้าหลักของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

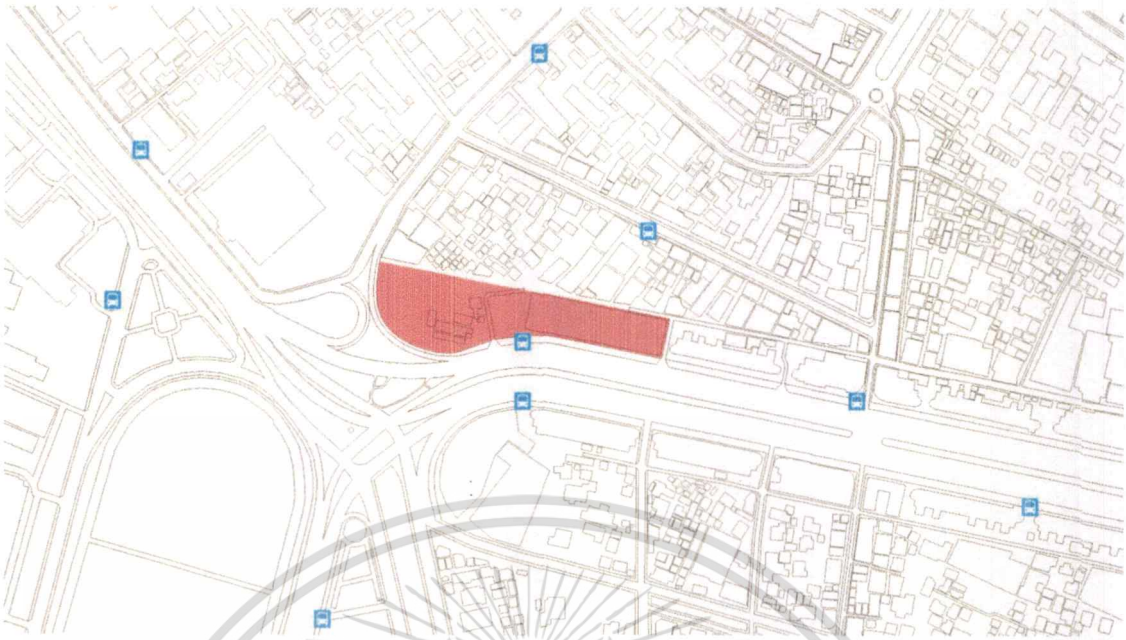

รูปที่ 5.27 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถเมล์สาธารณะ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

บริเวณที่ตั้งโครงการ ถือเป็นถนนเส้นหลักเส้นหนึ่งของกรุงเทพมหานคร จึงมีรถเมล์สาธารณะหลายสายผ่านที่ตั้งโครงการ โดยรถเมล์ทุกสายจะจอดที่ ป้ายราชดำเนิน(ผ่านภพลีลา) หน้าที่ตั้งโครงการ ซึ่งมีสายรถเมล์ที่จอดที่ป้ายราชดำเนิน(ผ่านภพลีลา) ดังนี้ หมายเลข 2,15,32,35,42,44,47,59,60,68,70,79,124,127,157,171,183,203,503,509,511,516,556, A4,80,91,123,507

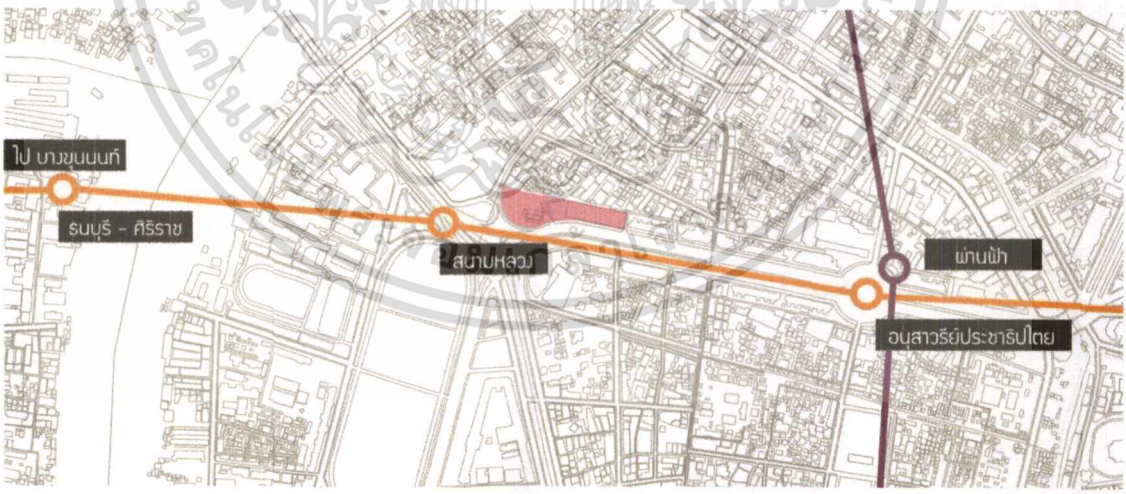

รูปที่ 5.28 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยรถไฟฟ้า (MRT) ในอนาคต
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แผนการก่อสร้างเส้นทางสัญจรรถไฟฟ้า MRT ในอนาคต จะเกิดขึ้นในบริเวณที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งโครงการ โดยในอนาคตจะมีรถไฟฟ้า 2 สาย ผ่านบริเวณที่ตั้งโครงการ โดยเส้นสีม่วง มีสถานีผ่านฟ้าใกล้เคียงกับที่ตั้งโครงการที่สุด ส่วนเส้นสีส้ม มีสถานีสนามหลวง และสถานีอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ใกล้เคียงที่ตั้งโครงการมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

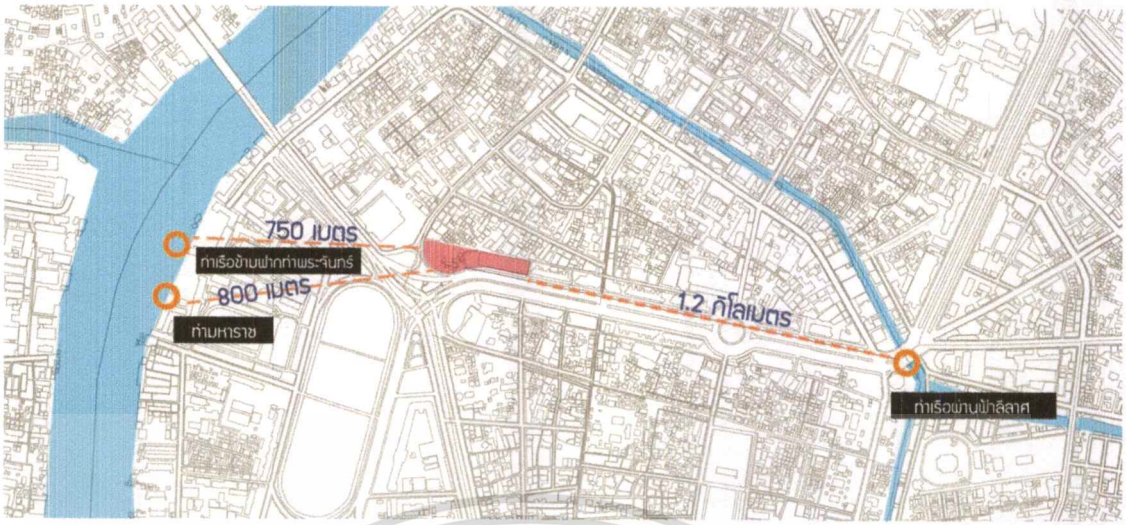

รูปที่ 5.29 แสดงเส้นทางการสัญจรด้วยเรือ

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

แผนภาพแสดงให้เห็นว่าในระยะ 1.5 กิโลเมตร สามารถใช้การสัญจรด้วยเรือได้ โดยฝั่งคลองบางลำภูและคลองมหานาคซึ่งต่อไปคลองแสนแสบ มีท่าเรือผ่านฟ้าลีลาศให้บริการ โดยอยู่ห่างจากที่ตั้งโครงการ 1.2 กิโลเมตร ตามระยะกระจัด ส่วนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีท่ามหาราช และท่าเรือข้ามฟากท่าพระจันทร์ให้บริการ ห่างจากที่ตั้งโครงการ 800 เมตร และ 750 เมตร ตามลำดับ

5.3.1.4 **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ**

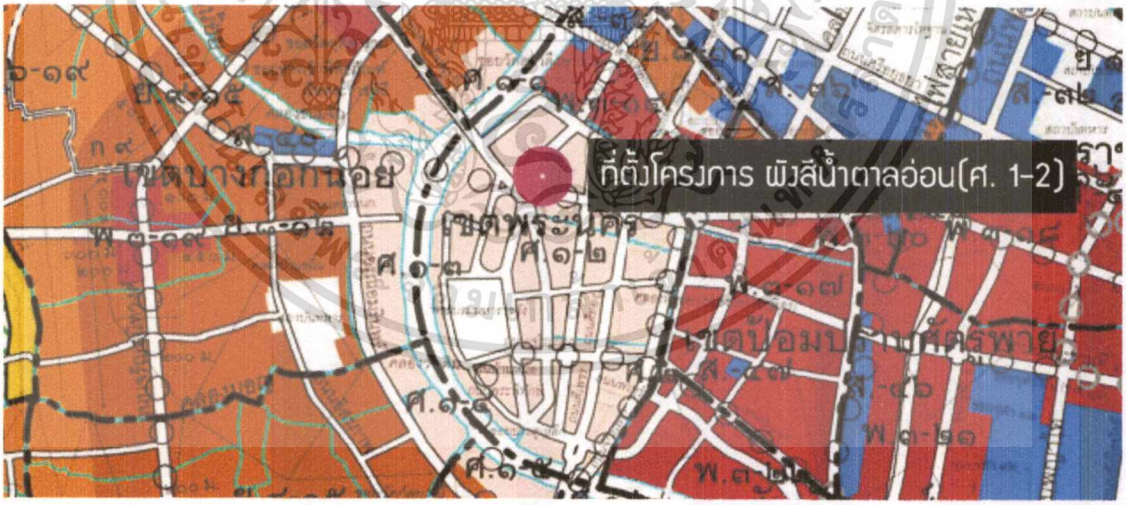

รูปที่ 5.30 แสดงที่ตั้งโครงการบนผังสีกรุงเทพมหานคร

(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ประเภทที่ดิน : ผังสีน้ำตาลอ่อน ที่ดินเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (ศ. 1-2)

ขนาดที่ดิน : 11,750 ตารางเมตร

การจำกัดความสูง : ไม่เกิน 16 เมตร

Floor Area Ratio (FAR) : 1 ต่อ 3 หรือไม่เกิน 35,250 ตารางเมตร

Open Space Ratio (OSR) : 10% หรือ มีพื้นที่เปิดโล่งไม่น้อยกว่า 1,175 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

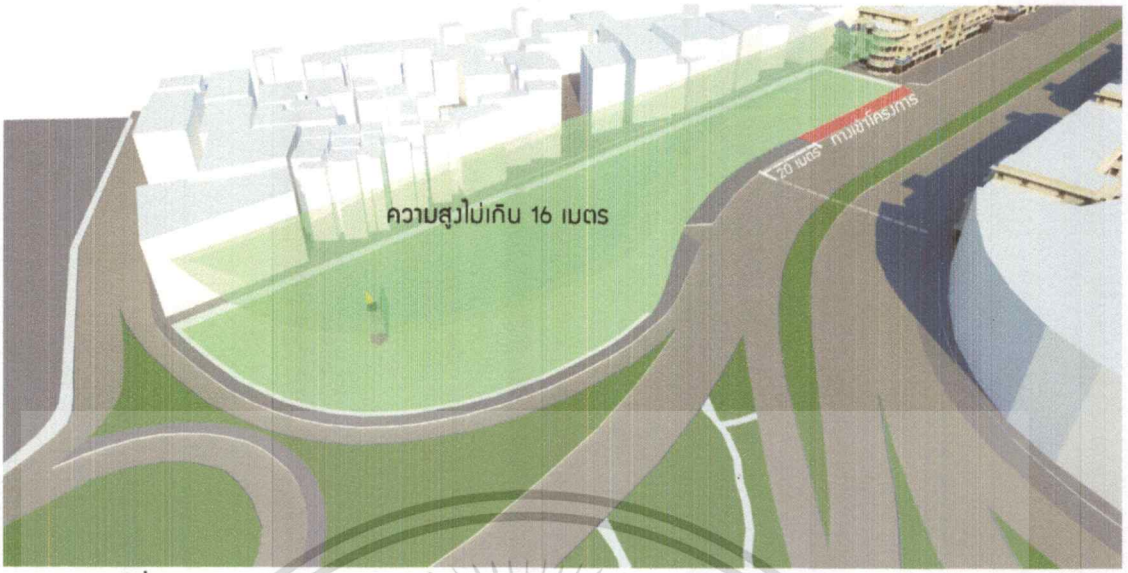

รูปที่ 5.31 แสดงลักษณะความสูงตามกฎหมายและแนวศูนย์กลางปากทางเข้าโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

ถึงแม้โครงการประเภทพิพิธภัณฑ์จะสร้างได้ในเขตรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการอาคารบางชนิด บางประเภท ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก แต่ภายในบริเวณนี้ จะมีการควบคุมความสูงของอาคาร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร และลักษณะของที่ตั้งโครงการ อยู่ในบริเวณทางร่วมทางแยกและจุดเริ่มต้นโค้งหรือหักมุมของขอบทางแยกสาธารณะ ซึ่งแนวศูนย์กลางปากทางเข้าโครงการจะต้องห่างจากจุดดังกล่าว ไม่น้อยกว่า 20 เมตร ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2544

รูปที่ 5.32 แสดงลักษณะระยะถอยร่นจากแนวเขตที่ดินและทางสาธารณะ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

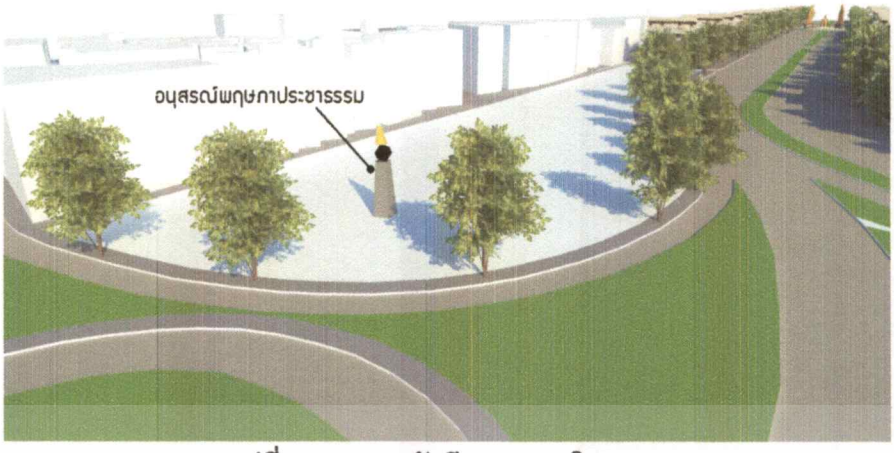

รูปที่ 5.34 แสดงทัศนียภาพของโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

โดยในโครงการมีสิ่งปลูกสร้างที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ ได้แก่ อนุสรณ์สถานพฤษภาประชาธรรม ซึ่งจะเข้าไปอยู่เป็นส่วนหนึ่งของทัศนียภาพของโครงการ

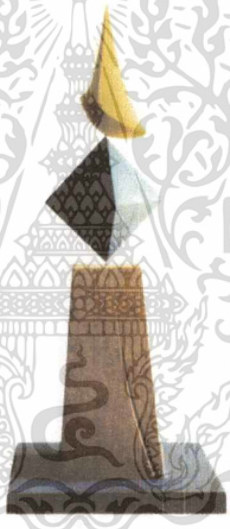

รูปที่ 5.35 อนุสรณ์สถานพฤษภาประชาธรรม
(ที่มา: http://www.supinya.com/)

อนุสรณ์สถานพฤษภาประชาธรรม ออกแบบโดย นายสมโภชน์ อุปอินทร์ ศิลปินแห่งชาติ ใช้งบประมาณกว่า 1.5 ล้านบาทเป็นศิลปะแบบร่วมสมัย มีลักษณะแบ่งเป็นสามท่อน ท่อนบนสุดเป็นรูปนก มีความหมายถึงสันติภาพ และการต่อสู้เพื่อสิทธิและระบอบประชาธิปไตย ขณะที่รูปสี่เหลี่ยมท่อนกลางมีลักษณะ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่สามารถหมุนเคลื่อนไปได้ สื่อถึงการพยายามเปลี่ยนแปลงสังคม ขณะที่ท่อนล่างสุดหมายถึงประชาชนที่เป็นรากฐานการเปลี่ยนแปลง มีรอยบาก ซึ่งหมายถึง การต่อสู้และความสูญเสียของประชาชน[1]

---

[1] ปริญญา เผยอนุสรณ์สถานพฤษภาประชาธรรม คือ ศิลปะสมัยใหม่ ชู ต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพ. วันที่สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2560. สำนักข่าวมติชน. (http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1431838181)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการกับบริบทโดยรอบ

รูปที่ 5.36 บริเวณใกล้เคียงที่ตั้งโครงการ
(ที่มา: https://maps.google.com)

นอกจากความสัมพันธ์กับอาคารหรือพื้นที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่กล่าวในบทอื่นๆ ก่อนแล้ว ที่ตั้งโครงการยังอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับสถานที่ท่องเที่ยว ที่สำคัญในเขตพระนครอีกด้วย

ที่ทำการรัฐบาล

เช่น ทำเนียบองคมนตรี, กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงกลาโหม, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมข่าวทหารบก, กรมศิลปากร, กองบัญชาการกองทัพบก, หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร, ศาลฎีกา เป็นต้น

วัด

เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม, วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม, วัดสุทัศนเทพวราราม, วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม, วัดบวรนิเวศวิหาร, วัดมกุฏกษัตริยาราม

นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่มี พระราชวังและวัง, โบราณสถาน, พระบรมราชานุสาวรีย์และอนุสาวรีย์, โรงเรียน มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยของรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

บทที่ 6 การศึกษาระบบโครงสร้างและงานระบบที่เกี่ยวข้อง

6.1 การศึกษาระบบโครงสร้างของอาคาร

การศึกษาระบบโครงสร้างของอาคารที่เหมาะสมกับโครงการมีความสำคัญตั้งแต่ช่วงการออกแบบอาคาร การก่อสร้าง จนถึงการบำรุงรักษาหลังอาคารก่อนสร้างเสร็จ

6.1.1 แรงที่ผลกระทบต่อโครงสร้าง

โครงสร้างโดยทั่วไปจะมีแรงมากระทำอยู่สองทิศทาง คือ แรงในทางราบ (Horizontal) และ แรงในแนวดิ่ง (Vertical)

6.1.1.1.) แรงในทางราบ (Horizontal) ได้แก่ พื้น คาน หรือโครงสร้างที่ถ่ายน้ำหนักลงสู่เสา หรือ ผนังรับน้ำหนัก ซึ่งออกแบบ ได้ 2 วิธี คือ

ก.) Long Span การคลุมพื้นที่ที่ต้องการส่วนเปิดโล่งกว้างๆ ไม่มีส่วนโครงสร้าง เช่น เสามาขวางเพื่อประโยชน์ใช้สอยขององค์ประกอบของโครงการ

ข.) Short Span การคลุมพื้นที่บริเวณเล็กๆ ที่จุดรับน้ำหนักไม่ทำให้เกิดปัญหาของส่วนใช้สอยซึ่งประหยัดกว่า Long Span

6.1.1.2.) แรงในทางดิ่ง (Vertical) ได้แก่ เสา และกำแพง รับน้ำหนักจากพื้นและคาน และโครงสร้างหลังคา แล้วถ่ายสู่ฐานรากซึ่งการใช้เสาและคานหรือกำแพงรับน้ำหนักขึ้นอยู่กับการรอกแบบและประโยชน์ของการใช้สอยในแต่ละองค์ประกอบ

6.1.2 ลักษณะโครงสร้างที่ใช้กับอาคาร

6.1.2.1.) เสาเข็มและฐานราก

ก.) เสาเข็มตอก เนื่องจากเหมาะกับกรุงเทพมหานครที่เป็นดินร่วนและดินร่วนปนดินเหนียวจึงสามารถใช้เสาเข็มตอก ซึ่งเสาเข็มตอกมีราคาถูก เสาเข็มตอก เป็นการนำเสาเข็มลงไปในดินด้วยการใช้น้ำหนัก ตอกลงบนหัวเข็ม เสาเข็มชนิดนี้ เสาเข็มที่ตอกลงไปจะเข้าไปแทนที่ดินทำให้มีการเลื่อนและเคลื่อนตัวของชั้นดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวราบ การใช้เสาเข็มชนิดนี้จึงเหมาะกับการก่อสร้างที่มีพื้นที่กว้างขวางห่างไกลจากอาคารอื่น

ข.) ฐานราก น้ำหนัก อาคารที่ถ่ายลงฐานรากจะถ่าย ต่อไปยังเสาเข็ม เสาเข็มอาจเป็นตัวต้านทานน้ำหนักโดยอาศัยความฝืดหรือแรงเสียดทาน(Friction)ระหว่าง ผิว เสาเข็ม กับดินที่อยู่โดยรอบ หรือหากเสาเข็ม ยาวมากพอ เช่นถูกตอกลงไปวางบนชั้น ดินที่แข็งแมาก หรือชั้นหิน (Hard strata) ก็จะต้านทานน้ำหนักโดยอาศัย ความฝืด และแรงแบกทาน(Bearing) ที่ ปลายเสาเข็มกับชั้นดิน ดินแข็ง หรือชั้น หิน นอกจากจะแบ่งประเภทฐานรากตามวิธี การถ่ายน้าหนัก แล้ง ยัง สามารถแยกชนิดของฐานรากตามรูปร่าง และตามลักษณะของน้ำหนักบรรทุก ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทของฐานราก ทั้งฐานราก ชนิดตื้น และชนิดลึกมีลักษณะของการก่อสร้างและความสามารถในการรับน้ำหนักที่แตกต่างกัน แบ่งได้ดังนี้

- **ฐานแผ่เดี่ยว** (Spread Footing) หมายถึงฐานรากที่รับน้ำหนักจากเสาอาคาร เพียงต้นเดียว แล้วถ่ายน้ำหนักลงสู่พื้นดิน ความหนาของตัวฐานต้องสามารถต้านทานโมเมนต์ดัดและแรงเฉือนได้อย่างเพียงพอ และสามารถป้องกันการกัดกร่อนตัวเหล็กเสริมเนื่องจากความชื้น ในบางกรณีที่เสาอาคารไม่วางอยู่บนศูนย์กลางฐานราก เช่นอยู่ติดเขตที่ดินอาจถูกออกแบบให้เสาวางอยู่ด้านใดด้านหนึ่งของฐานราก เราเรียกว่าฐานรากแบบนี้ว่า ฐานรากตีนเป็ด
- **ฐานต่อเนื่องรับกำแพง** (Continuous Footing) หมายถึงฐานรากที่ ทำหน้าที่รองรับน้ำหนักจากผนังก่ออิฐ หรือผนังคอนกรีตเสริมเหล็กของอาคารหลายๆ ชั้น ขนาดความกว้างของฐานรากขึ้นอยู่กับน้ำหนักที่กดลงสู่ฐานราก
- **ฐานแผ่ร่วม** (Combined Footing) เป็นการออกแบบฐานรากเพื่อแก้ปัญหากรณีไม่สามารถสร้างฐานรากเดี่ยวที่สมมาตรได้ ซึ่งฐานรากที่ไม่ สมมาตรนี้เมื่อรับน้ำหนักที่ถ่ายลงบนฐานไม่เท่ากันทำให้เกิดแรงเยื้องศูนย์ อาจทำให้อาคารทรุดตัวได้
- **ฐานรากชนิดมีคานรัด** (Cantilever Footing) เป็นการออกแบบฐานราก เพื่อ แก้ปัญหากรณีไม่สามารถสร้างฐานรากที่สมมาตรได้อีกวิธีหนึ่ง เหมาะกับเสาของอาคารที่มีความจำเป็นต้องสร้างประชิดติดกับอาคารเดิม หรือแนวเขตดินที่ไม่สามารถวางตำแหน่งของฐานให้ ตรงกับแนวเสาตอม่อได้ จึงออกแบบให้มีคานคอนกรีตแบกรับน้ำหนักจากเสาตอม่อ
- **ฐานรากแพ** (Mat or Raft Foundation) เป็นฐานร่วมขนาดใหญ่ใช้รับน้ำหนักบรรทุกของเสาหลายๆ ต้น โดยจะแผ่บนพื้นที่กว้างๆ บางครั้งจะใช้รับน้ำหนักบรรทุกของเสาทุกต้นของอาคารก็ได้โดยมากแล้วเราจะใช้ฐานแพกับอาคารสูง ข้อดีของฐานรากชนิดนี้เมื่อเทียบกับฐานรากเดี่ยวคือ กระจายน้ำหนักสู่ดิน หรือหินเบื้องล่างได้ดีกว่า และปัญหาการทรุดตัวต่างระดับแทบหมดไป เพราะฐานรากชนิดนี้มีความต่อเนื่องกันตลอดโยงยึดกันเป็นแพ แต่การก่อสร้างจะยุ่งยาก และสิ้นเปลือง

6.1.2.2.) **โครงสร้างพื้น**

พื้นไร้คาน (Flat Slab) มีทั้งที่เป็ นแบบ คอนกรีตเสริมเหล็ก และคอนกรีตอัดแรงที่เรียกว่า Post-tension การวิบัติของอาคารที่ ก่อสร้างด้วย ระบบนี้จะเกิดจากการเฉือนแบบ 2 ทางที่เรียกว่าการเฉือนทะลุ (Punching Shear) Flat Slab เป็นพื้นหล่อในที่ มีความหนา 25 เซนติเมตร โดยประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2.3.) **โครงสร้างผนัง**

ก.) ผนังก่ออิฐฉาบปูน นั้น เป็นผนังที่ใช้อิ ฐก่อขึ้นมา และฉาบทับด้วยปูน เพื่อความเรียบร้อย สำหรับการก่ออิฐในผนังชนิดนี้ จะต่างจาก การก่ออิฐของ ผนังก่ออิฐโชว์แนว เพราะจะต้องก่ออิฐให้ ผิวคอนกรีตมีรอยบุ๋ม ลึกประมาณ 3-5 มิลลิเมตร เพื่อเวลาฉาบปูนจะได้ยึดเกาะ ผิวคอนกรีตได้แน่นหนา ก่อนฉาบปูนก็ควร ทำความสะอาดผนัง ด้วยไม้กวาด หรือลมเป่า ให้เศษ หรือฝุ่นปูน หลุดออกเสียก่อน และทำการรดน้ำให้ชุ่มเสีย ทิ้งไว้ซักครึ่งนาทีก่อน ให้อิฐดูดน้ำให้เต็มที่ ป้องกันไม่ให้อิฐ ดูดน้ำไปจากปูน อันจะก่อให้เกิดการแตกร้าวของผนังได้

ข.) ผนังบล๊อคอิฐแก้ว (Glass block) นั้นส่วนใหญ่นิยมใช้ก่อเป็นผนั งในส่วนที่ต้องการแสงสว่างหรือตกแต่งเพื่อความสวยงาม ในการทำผนังบล๊อคอิฐแก้ว ก็มีข้อควรระวังคล้าย ๆ กับการก่อผนังอิฐโชว์แนว เพราะหากผนังอิฐบล๊อค เกิดการแตกร้าวขึ้นสักก้อน ก็ยากแก่การปรับเปลี่ยนแก้ไข เพราะฉะนั้น การทำผนังก่ออิฐบล๊อคแก้ว จึงนิยมทำกัน ในพื้นที่ไม่ใหญ่มากนัก ในกรณีที่ก่อเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ก็ควรมีการทำเสาเอ็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ทุก ๆ ระยะห่าง 3 เมตร

ค.) ผนังกระจก (Curtain wall) ด้วยวิทยาการปัจจุ บัน เราสามารถพั ฒนาการก่อสร้าง จนสามารถนำกระจกมาใช้เป็นผนังได้แล้ว ซึ่งผนังกระจกเหล่านี้จะมีลักษณะการติดตั้งต่าง ๆ กันตามลักษณะ การยึดเกาะของแผ่นกระจก คือ

- **กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 2 ด้าน** (two-side support) ซึ่งมักจะยึดที่พื้น หรือเพดาน ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือปล่อยให้ชิดกับกระจกแผ่นอื่นๆ การยึดติดกระจกแบบนี้จะมีปัญหาเรื่องการแอ่นตัวของกระจก ซึ่งสามารถป้องกันแก้ไขโดยเพิ่มความหนาของกระจก หรือเปลี่ยนการยึดติดกระจกเป็น 3 ด้านหรือ 4 ด้าน ตามความเหมาะสม
- **กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 3 ด้าน** (three-sided support) กระจกจะยึดติดกับกรอบ 3 ด้าน อีกด้านหนึ่งอาจจะวางลอยๆ หรือต่อกับ กระจกแผ่นอื่นๆ ซึ่งมีความแข็งแรงกว่าแบบแรก
- **กระจกยึดติดกับกรอบ 4 ด้าน** (four-sided support) เป็นรูปแบบการติดตั้งที่แข็งแรงที่สุด ในการติดตั้งผนังกระจกนั้น ควรหาช่างที่ชำนาญ มาติดส่วนผนัง ที่เป็นกระจกโค้งนั้น ก็สามารถทำได้ครับ เพียงแต่มีราคาแพง และต้องอาศัยความชำนาญ ในการติดตั้งมากเป็นพิเศษ เมื่อเสียหายก็ยาก ในการซ่อมแซม และหามาเปลี่ยนใหม่ครับ เพราะฉะนั้น หากท่านไม่ต้องการมีปัญหายุ่งยากกับการซ่อมแซมในภายหลัง ก็ควรที่จะหลีกเลี่ยงเสีย

ง.) ผนังยิปซั่ม หรือผนังเบา เป็นผนังที่นิยมใช้กันมาก ในปัจจุบัน เพราะมีน้ำหนักเบา ประหยัด และติดตั้งได้รวดเร็ว ในการติดตั้งผนังเบานั้น ต้องคำนึงถึงตำแหน่ง สวิทช์และปลั๊กไฟต่างๆให้ครบถ้วน เพราะหากต้องการ ติดเพิ่มเติมทีหลังนั้นจะมีความยุ่งยากมาก และอาจทำให้เกิด การเสียหาย กับผนังขึ้นได้ ผนังยิปซั่มมีอายุการใช้งานสั้น และมักจะมีปัญหาในเรื่องความชื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 การศึกษางานระบบประกอบอาคาร

6.2.1 ระบบไฟฟ้า

ระบบไฟฟ้า หมายถึงลักษณะการส่งจ่ายกระแสไฟฟ้าจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้ใช้ไฟฟ้าตามประเภทการใช้งาน โดยส่งจากสถานีไฟฟ้าผ่านสายไฟฟ้าแรงสูง สถานีไฟฟ้าย่อยหม้อแปลงแปลงไฟฟ้าให้ต่ำลง ไปยังบ้านพักอาศัย สำนักงาน หรือโรงงานอุตสาหกรรม ระบบไฟฟ้าแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้

1.) **ระบบไฟฟ้า 1 เฟส** คือระบบไฟฟ้าที่มีสายไฟฟ้าจำนวน 2 เส้น เส้นที่มีไฟเรียกว่าสายไฟหรือสายเฟส หรือสายไลน์ เขียนแทนด้วยตัวอักษร L (Line) เส้นที่ไม่มีไฟเรียกว่าสายนิวทรอล หรือสายศูนย์ เขียนแทนด้วยตัวอักษร N (Neutral) ทดสอบได้โดยใช้ไขควงวัดไฟ เมื่อใช้ไขควงวัดไฟแตะสายเฟส หรือสายไฟ หรือสายไลน์ หลอดไฟเรืองแสงที่อยู่ภายไขควงจะติด สำหรับสายนิวทรอล หรือสายศูนย์ จะไม่ติด แรงดันไฟฟ้าที่ใช้มีขนาด 220 โวลท์ (Volt) ใช้สำหรับบ้านพักอาศัยทั่วไปที่มีการใช้ไฟฟ้าไม่มากนัก

2.) **ระบบไฟฟ้า 3 เฟส** คือระบบไฟฟ้าที่มีสายเส้นไฟจำนวน 3 เส้น และสายนิวทรอล 1 เส้น จึงมีสายรวม 4 เส้น ระบบไฟฟ้า 3 เฟส สามารถต่อใช้งานเป็นระบบไฟฟ้า 1 เฟสได้ โดยการต่อจากเฟสใดเฟสหนึ่งและสายนิวทรอลอีกเส้นหนึ่ง แรงดันไฟฟ้าระหว่างสายเฟสเส้นใดเส้นหนึ่งกับสายนิวทรอลมีค่า 220 โวลท์ และแรงดันไฟฟ้าระหว่างสายเฟสด้วยกันมีค่า 380 โวลท์ ระบบนี้จึงเรียกว่าระบบไฟฟ้า 3 เฟส 4 สาย 220/380 โวลท์ ระบบนี้มีข้อดีคือสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้มากกว่าระบบ 1 เฟส ถึง 3 เท่า จึงเหมาะสมกับสถานที่ที่ต้องการใช้ไฟฟ้ามากๆ เช่น อาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นต้น

6.2.2 ระบบส่องสว่าง

ระบบแสงสว่างต้องได้รับการออกแบบและติดตั้ง เพื่อให้การประกอบกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้สภาพแวดล้อมทั่วๆ ไปของการมองเห็นมีความปลอดภัยและน่ารื่นรมย์ วิธีการให้แสงสว่างที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญของการออกแบบระบบแสงสว่างซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธีคือ

1.) การให้แสงสว่างแบบมีความสว่างเกือบเท่ากันตลอดพื้นที่ เป็นการให้ความสว่างจากโคมไฟแสงสว่างที่ติดตั้งกระจายอย่างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่เพดาน

2.) การให้แสงสว่างเฉพาะที่ โดยอาศัยหลักการที่แต่ละพื้นที่ต้องการความสว่างไม่เท่ากันแล้วแต่ประเภทของกิจกรรม

3..) การให้แสงสว่างเฉพาะตำแหน่ง เป็นการให้แสงสว่างเสริมสำหรับงานที่ต้องการความละเอียดสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3 ระบบปรับอากาศ

การสร้างระบบที่สามารถควบคุมสภาวะของอากาศที่คงที่ (Maintain) และเหมาะสมตามความต้องการไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือลดอุณหภูมิและความชื้นของอากาศ การกรองและระบายอากาศเพื่อทำให้อากาศบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งเจือปน รวมถึงการกระจายอากาศให้ทั่วทั้งพื้นที่ที่ต้องการ โดยที่ความเร็วของอากาศมีค่าเหมาะสม โดยเราเรียกระบบที่สามารถควบคุมสภาวะของอากาศในพื้นที่ที่เราต้องการให้มีค่าคงที่หรือเกิดการแปรปรวนน้อยที่สุดนี้ว่า ระบบ HVAC ซึ่งย่อมาจาก Heating, Ventilation and Air Conditioning

ระบบปรับอากาศแบบทำความเย็นจากส่วนกลาง (Central Air Conditioning) คือ ระบบปรับอากาศที่ทำความเย็นให้แก่อาคารโดยอ้อม กล่าวคือ แทนที่จะใช้สารทำความเย็นเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนความร้อนกับอากาศภายในอาคารโดยตรงเช่นเดียวกับเครื่องปรับอากาศทั้งสามแบบข้างต้น แต่กลับใช้สารทำความเย็นเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนความร้อนให้แก่น้ำที่คอยล์เย็น (Evaporator) ของเครื่องทำน้ำเย็น (Water Chiller) ทำให้น้ำกลายเป็นน้ำเย็น (Chilled Water) อุณหภูมิต่ำก่อนที่จะลำเลียงไปตามระบบท่อ (Piping System) โดยอาศัยแรงดันจากเครื่องสูบน้ำเย็น (Chilled Water Pump) ไปแลกเปลี่ยนความร้อนกับอากาศภายในห้องที่ AHU หรือ FCU ทำให้น้ำเย็นมีอุณหภูมิสูงขึ้น และน้ำเย็นอุณหภูมิสูงนี้ก็จะถูกส่งกลับไปแลกเปลี่ยนความร้อนให้กับสารทำความเย็นที่คอยล์เย็นของเครื่องทำน้ำเย็น ทำให้กลายเป็นน้ำเย็นอุณหภูมิต่ำ และนำกลับมาแลกเปลี่ยนความร้อนกับอากาศที่ AHU หรือ FCU อีกครั้งส่วนสารทำความเย็นเมื่อได้รับความร้อนจากน้ำก็จะถูกคอมเพรสเซอร์ (Compressor) ของเครื่องทำน้ำเย็นอัดทำให้สารทำความเย็นมีความดันและอุณหภูมิสูงขึ้นและส่งไประบายความร้อนที่คอยล์ร้อน (Condenser) ของเครื่องทำน้ำเย็น ทำให้สารทำความเย็นมีอุณหภูมิลดต่ำลง ก่อนจะส่งผ่านวาล์วลดความดัน (Expansion Valve) และไหลกลับเข้าสู่คอยล์เย็นเพื่อแลกเปลี่ยนความร้อนกับน้ำเย็นอุณหภูมิสูงต่อไปการระบายความร้อนของเครื่องทำน้ำเย็นจะมี 2 ชนิด คือ เครื่องทำน้ำเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยอากาศ (Air Cooled Water Chiller, ACWC) และเครื่องทำน้ำเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ (Water Cooled Water Chiller, WCWC)

ภาวะสบายเชิงความร้อนของมนุษย์ (HUMAN THERMAL COMFORT) ภาวะความสบายเชิงความร้อน คือ "สภาวะทางจิตใจที่แสดงออกซึ่งความพึงพอใจในสภาวะแวดล้อมทางความร้อน" ดังนั้นมนุษย์จะพึงพอใจภาวะสบายเชิงความร้อนก็ต่อเมื่อร่างกายมีสมดุลความร้อน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ P.O Fanger ในหนังสือ Thermal Comfort : Analysis and Application in Environmental Engineering ที่ว่า "สมดุลทางความร้อนของร่างกายเป็นความต้องการข้อแรกที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อภาวะสบายเชิงความร้อน" ความร้อนของร่างกายมนุษย์เกิดขึ้นย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเผาผลาญอาหารเพื่อดึงพลังงานมาใช้หรือที่เรียกว่า กระบวนการเมตาบอริซึม (Metabolizes) โดยความร้อนที่เกิดขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ในกิจกรรม อีกส่วนหนึ่งจะถูกถ่ายเทให้แก่สภาพแวดล้อมที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า เพื่อรักษาสมดุลทางความร้อนของร่างกาย ดังนั้นปัจจัยในการพิจารณาหาความรู้สึกร้อนมาก (Hot) หรือหนาว (Cold) ของมนุษย์ จึงหมายถึงการพิจารณาค่าอัตราการสูญเสียความร้อนออกจากร่างกาย (The rate of body heat loss)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

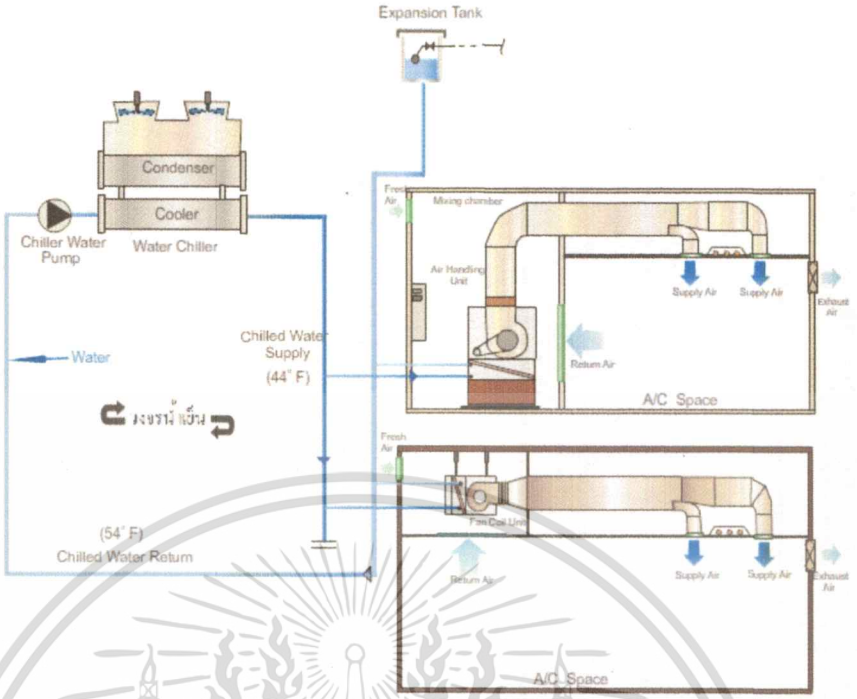

รูปที่ 6.1 ระบบ Air Cooled Water Chiller

(ที่มา : https://ienergyguru.com/2015/09/air-conditioning/)

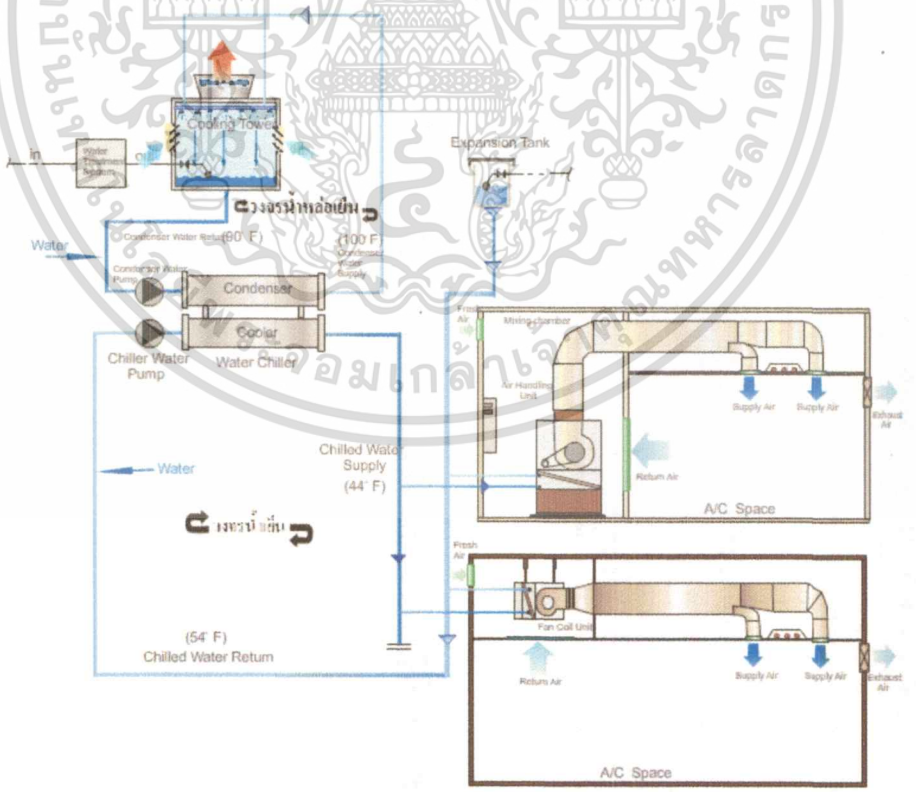

รูปที่ 6.2 ระบบ Water Cooled Water Chiller

(ที่มา : https://ienergyguru.com/2015/09/air-conditioning/)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.4 ระบบสุขาภิบาล

6.2.4.1) ระบบจ่ายน้ำ

ก.) ระบบจ่ายน้ำขึ้น (UP FEED SYSTEM) เป็นระบบจ่ายน้ำที่นิยมใช้ตามบ้านเรือนทั่วไป เหมาะกับอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น โดยระบบนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 2 ชนิดตามประเภทของการจ่ายน้ำ คือ การจ่ายตรงจากท่อน้ำประปาหลัก (Direct Feed Up) และการจ่ายผ่านปั๊มน้ำ (Pump Feed Up)

ข.) ระบบจ่ายน้ำลง (DOWNFEED SYSTEM) ระบบนี้ มีหลักการทำงานโดยการสูบน้ำขึ้นไปยังถังเก็บน้ำที่อยู่บนหลังคาอาคารหรือหอคอย แล้วจ่ายน้ำลงมาใช้ภายในอาคารด้วยแรงโน้มถ่วง วิธีนี้นิยมใช้กับอาคารสูงมากกว่า 3 ชั้นขึ้นไป โดยยิ่งความสูงมากเท่าไหร่น้ำจะยิ่งแรงมากขึ้น โดยชั้นล่างน้ำจะแรงที่สุด ดังนั้นอาคารที่ใช้การจ่ายน้ำระบบนี้ควรมีความสูงไม่เกิน 56 เมตร หรือประมาณ 12 ชั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแรงดันน้ำมากเกินไปที่บริเวณชั้นล่าง หากอาคารมีความสูงเกินกว่านี้ควรใช้วาล์วช่วยลดความดันที่บริเวณท่อแยกตามชั้นต่างๆ

6.2.4.2) ระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond) เป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่อาศัยธรรมชาติในการบำบัดสารอินทรีย์ในน้ำเสีย ซึ่งแบ่งตามลักษณะการทำงานได้ 3 รูปแบบ คือ บ่อแอนแอโรบิค (Anaerobic Pond) บ่อแฟคคัลเททีฟ (Facultative Pond) บ่อแอโรบิค (Aerobic Pond) และหากมีบ่อหลายบ่อต่อเนื่องกัน บ่อสุดท้ายจะทำหน้าที่เป็นบ่อบ่ม (Maturation Pond) เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม บ่อปรับเสถียรสามารถบำบัดน้ำเสียจากชุมชน หรือโรงงานบางประเภท เช่น โรงงานผลิตอาหาร โรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น และเป็นระบบที่มีค่าก่อสร้างและค่าดูแลรักษาต่ำ วิธีการเดินระบบไม่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้ควบคุมระบบไม่ต้องมีความรู้สูง แต่ต้องใช้พื้นที่ก่อสร้างมากจึงเป็นระบบที่เหมาะกับชุมชนที่มีพื้นที่เพียงพอและราคาไม่แพง ซึ่งโดยปกติระบบบ่อปรับเสถียรจะมีการต่อกันแบบอนุกรมอย่างน้อย 3 บ่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

บทที่ 7 สรุปผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากบทที่ 1-6 นำมาสู่การออกแบบตัวสถาปัตยกรรม การวางแนวความคิดทางสถาปัตยกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำการออกแบบบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายที่เป็นประโยชน์ต่อภาพรวม การออกแบบแนวความคิดสถาปัตยกรรม มีความจำเป็นจะต้องเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ทั้งหมดอย่างลึกซึ้งเพื่อนำมาสร้างที่ว่างภายในสถาปัตยกรรม

ในปัจจุบัน ประเทศไทยไม่ได้มีการพูดถึงเหตุการณ์ปฏิวัติ รัฐประหาร และ กบฏ ในวงกว้างอย่างที่ควรจะเป็น จึงทำให้เราไม่สามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อเรียนรู้และวิพากษ์วิจารณ์ได้

รูปที่ 7.1 แนวความคิดเส้นขนาน

ในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ มักมีผู้คนเข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆ โดยผู้คนต่างมีส่วนร่วมในเหตุการณ์กันในสถานะหรือสถานการณ์ที่ต่างกัน เปรียบเสมือนผู้คนคือเส้นขนานที่มุ่งตรงไปสู่ประชาธิปไตย (Parallel Universe) โดยอาจจะมีบางครั้งที่เกิดการอยู่ร่วมกันบ้าง

รูปที่ 7.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โดยการออกแบบรูปแบบเทคนิคการนำเสนอดังกล่าว ทำให้การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบพิพิธภัณฑ์ เช่น The Moon Is Down - John Steinbeck, Rashomon - Akira Kurosawa, ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน - วินทร์ เลี้ยววาริณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

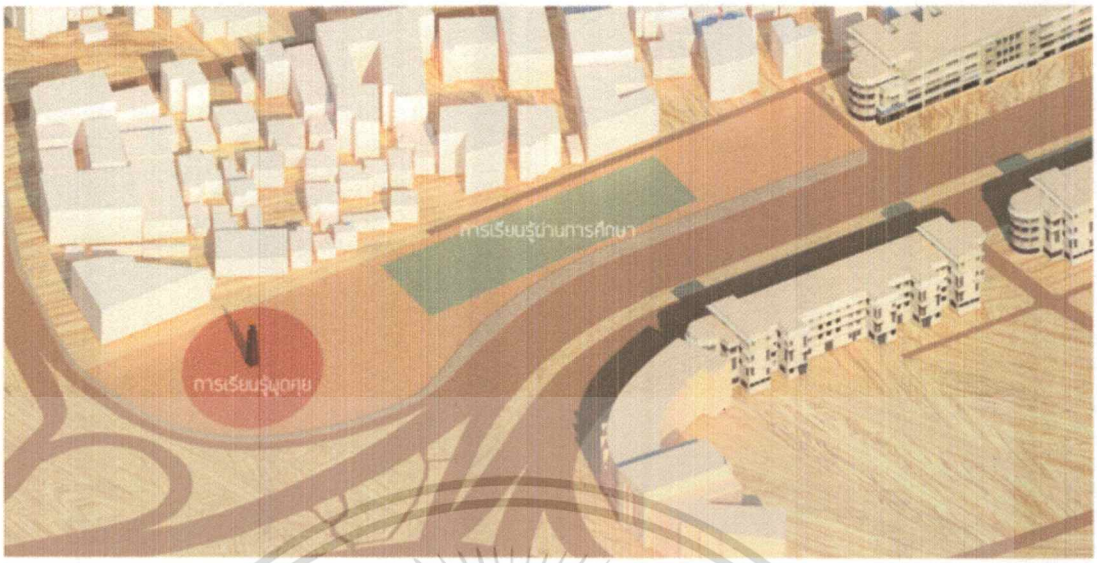

รูปที่ 7.3 การวางผังแนวความคิด

การออกแบบพื้นที่ในโครงการ จะแยกเป็นสองส่วนของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้สติปัญญาผ่านการศึกษา และ การเรียนรู้สติปัญญาผ่านการเสวนา จึงเป็นแนวความคิดหลักในการวางผัง

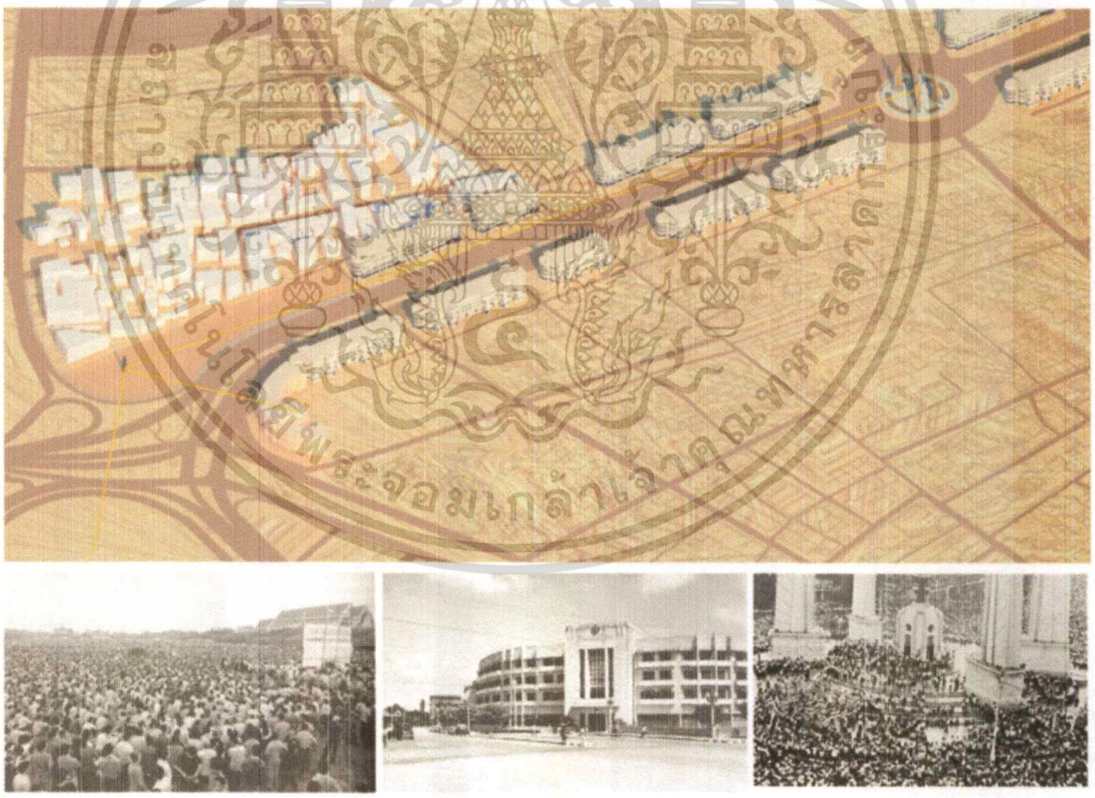

รูปที่ 7.4 การวางผังแกนสำคัญ

การวางผัง โดยการนำบริบทเข้ามาเกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการโดยการใช้แกน มุ่งสู่ความหมายที่เป็นตัวแทน ของสถานะ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย - ทหารและรัฐบาล คือผู้ที่ก่อสร้างขึ้น, โรงแรมรัตนโกสินทร์ - ประชาชนผู้สูญเสียในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์, สนามหลวงและพระบรมมหาราชวัง - เจ้านายและเชื้อพระวงศ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

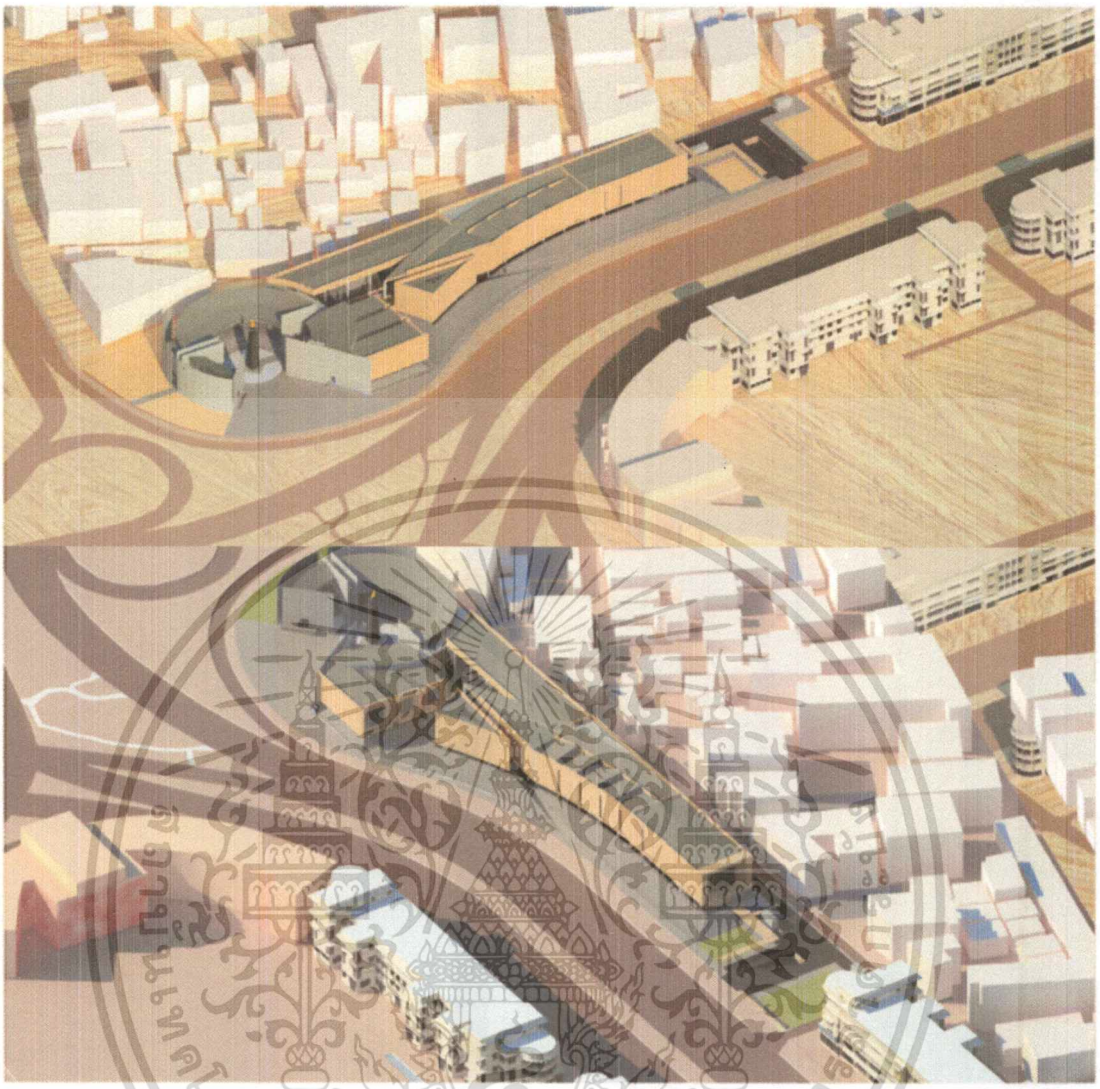

รูปที่ 7.5 รูปแบบสถาปัตยกรรม

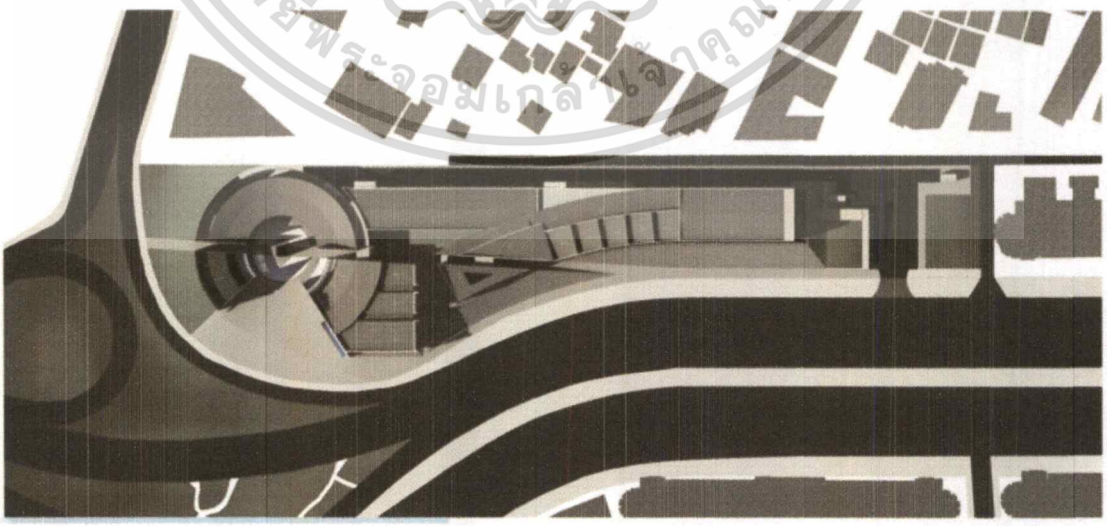

รูปที่ 7.6 ผังบริเวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

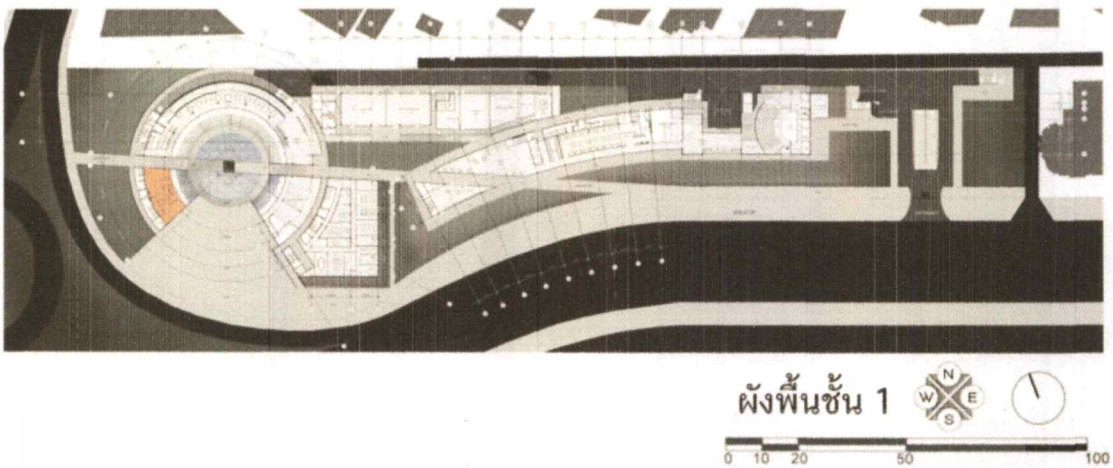

รูปที่ 7.7 ผังพื้นชั้นที่ 1

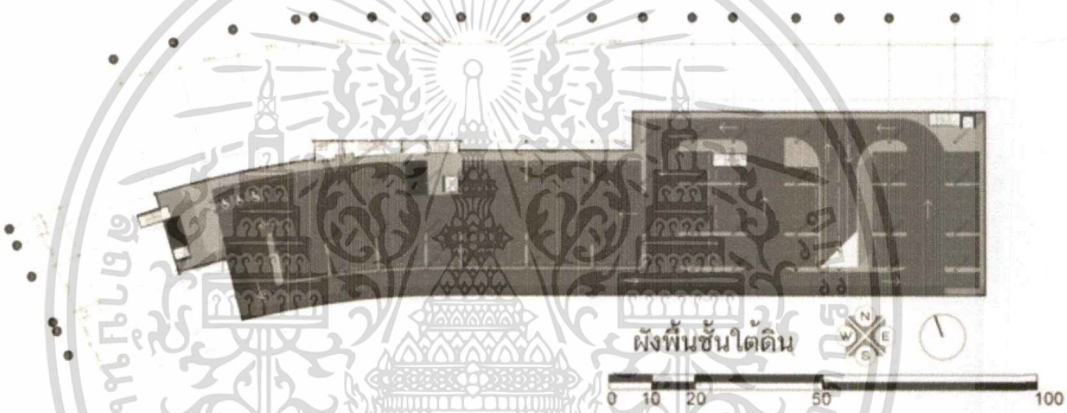

รูปที่ 7.8 ผังพื้นชั้นใต้ดิน

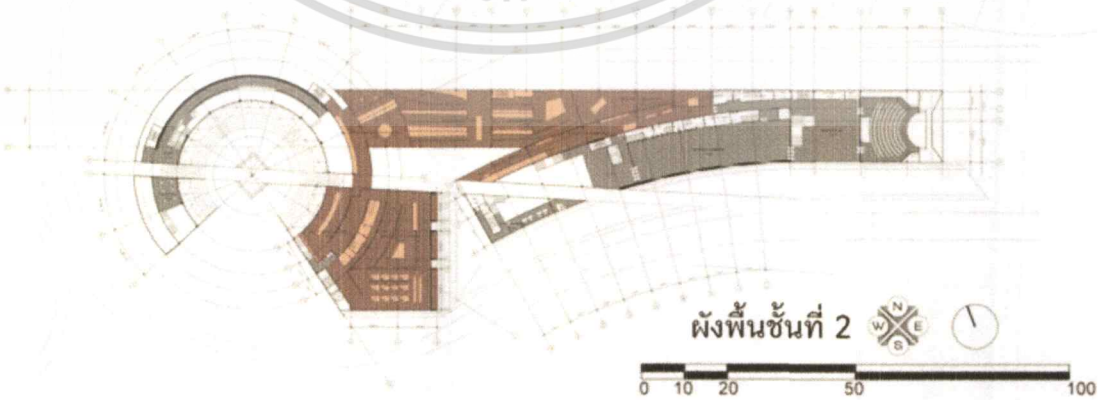

รูปที่ 7.9 ผังพื้นชั้นที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

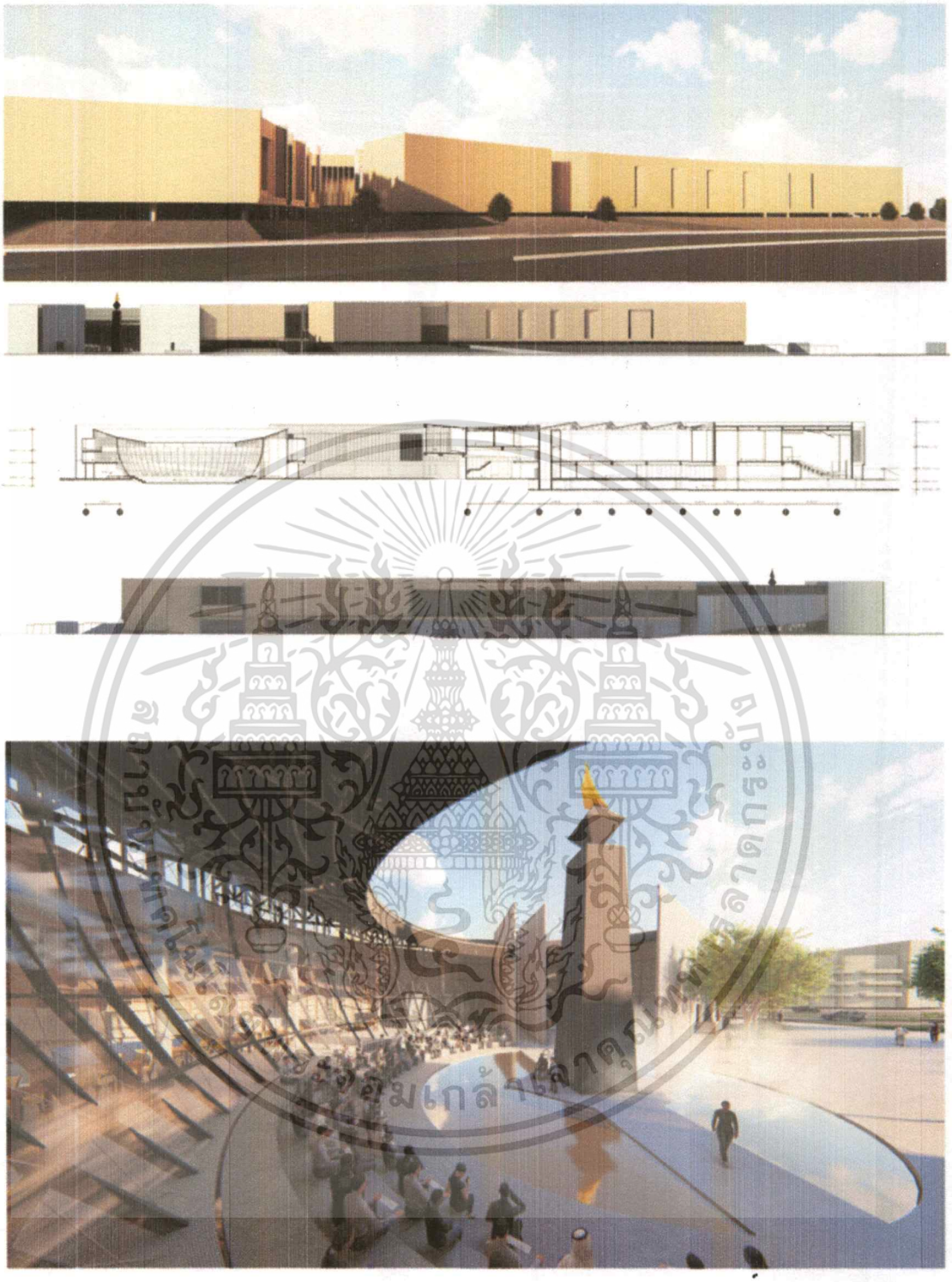

รูปที่ 7.10 รูปด้านและรูปตัด
รูปที่ 7.11 ลานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

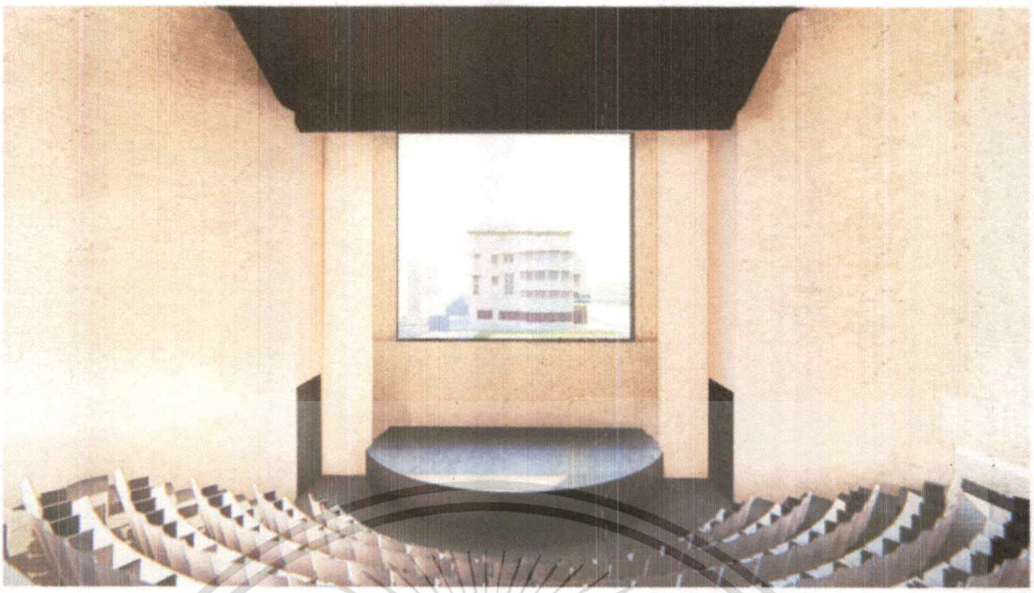

รูปที่ 7.12 ห้องประชุม

รูปที่ 7.13 นิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

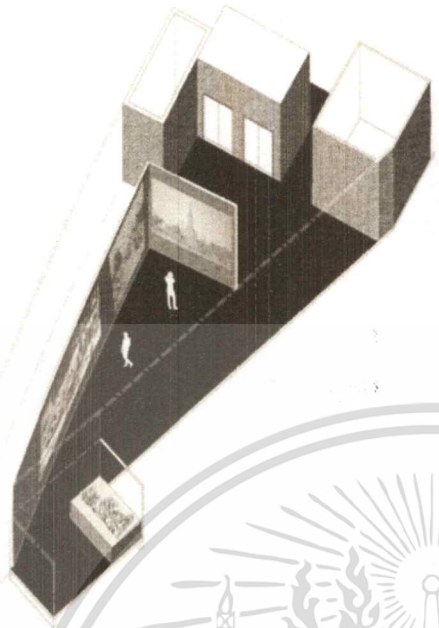

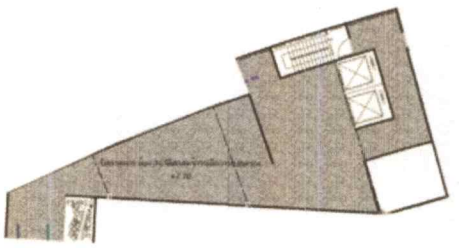

นิทรรศการห้องที่ 1 ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย

เนื้อหานิทรรศการ

- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ยุค สุโขทัย
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ยุค กรุงศรีอยุธยา
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ยุค กรุงธนบุรี
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ยุค รัตนโกสินทร์ตอนต้น รัชกาลที่ 1-3
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง สมัย รัชกาลที่ 4
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง สมัย รัชกาลที่ 5 (การปฏิรูปการปกครอง, รศ. 103)
- ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง สมัย รัชกาลที่ 6 (รศ. 130, ดุสิตธานี)

รูปที่ 7.14 นิทรรศการห้องที่ 1

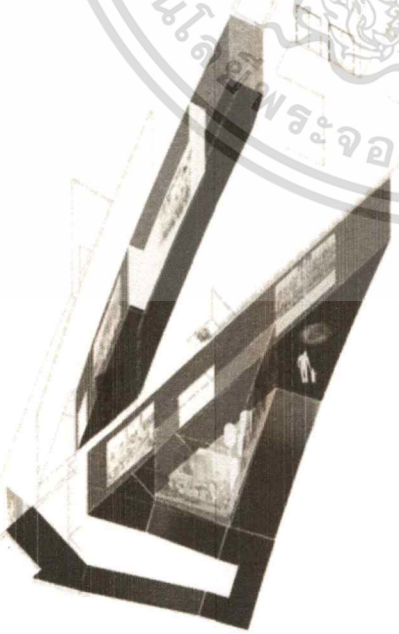

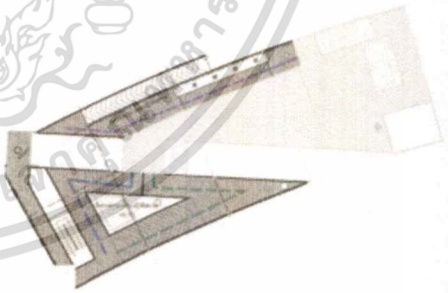

นิทรรศการห้องที่ 2 ปฏิวัติสยาม

เนื้อหานิทรรศการ

เส้นทางเจ้านายและเชื้อพระวงศ์

- การร่างรัฐธรรมนูญ
- พิธีฉลองกรุงรัตนโกสินทร์
- ประชาธิปไตยในรัชกาลที่ 7
- ปฏิวัติสยาม
- พระราชทานรัฐธรรมนูญ

เส้นทางรัฐบาลและทหาร

- การก่อตัวของคณะราษฎร
- ประชาธิปไตย
- ปฏิวัติสยาม
- พระราชทานรัฐธรรมนูญ

เส้นทางนักศึกษาและประชาชน

- วิถีชีวิต คนสยาม
- ปฏิวัติสยาม
- พระราชทานรัฐธรรมนูญ
- คำนิยามประชาธิปไตย

รูปที่ 7.15 นิทรรศการห้องที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

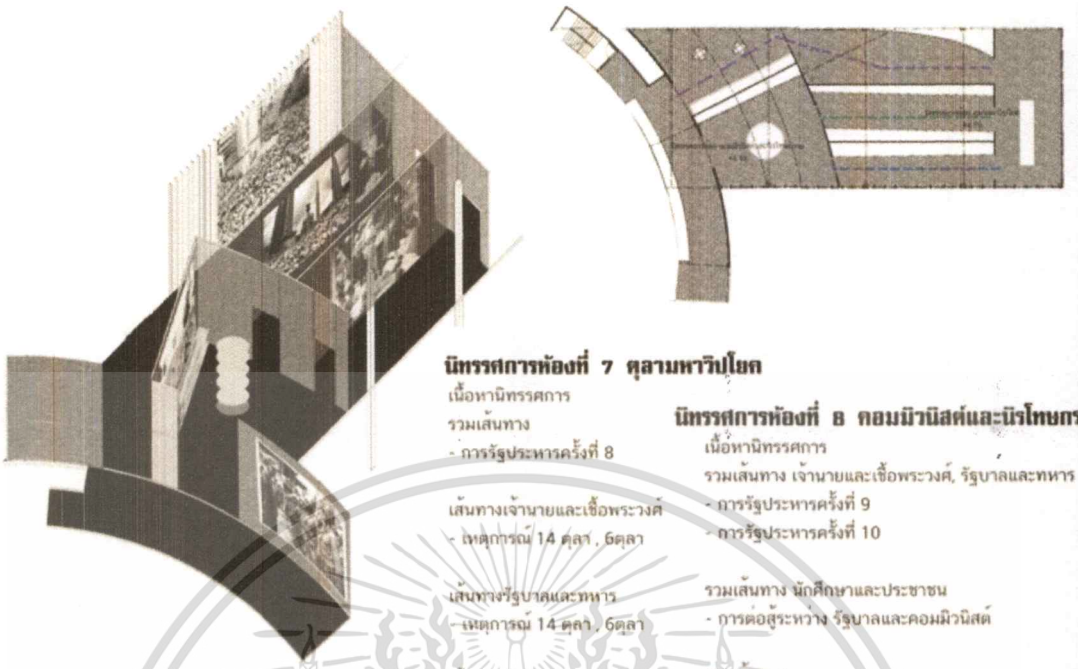

นิทรรศการห้องที่ 7 ตุลามหาวิปโยค

เนื้อหานิทรรศการ
รวมเส้นทาง
- การรัฐประหารครั้งที่ 8

เส้นทางเจ้านายและเชื้อพระวงศ์
- เหตุการณ์ 14 ตุลา , 6ตุลา

เส้นทางรัฐบาลและทหาร
- เหตุการณ์ 14 ตุลา , 6ตุลา

เส้นทางนักศึกษาและประชาชน
- เหตุการณ์ 14 ตุลา , 6ตุลา

นิทรรศการห้องที่ 8 คอมมิวนิสต์และนิรโทษกรรม

เนื้อหานิทรรศการ
รวมเส้นทาง เจ้านายและเชื้อพระวงศ์, รัฐบาลและทหาร
- การรัฐประหารครั้งที่ 9
- การรัฐประหารครั้งที่ 10

รวมเส้นทาง นักศึกษาและประชาชน
- การต่อสู้ระหว่าง รัฐบาลและคอมมิวนิสต์

รวมเส้นทาง
- การนิรโทษกรรม 66/2523

รูปที่ 7.20 นิทรรศการห้องที่ 7,8

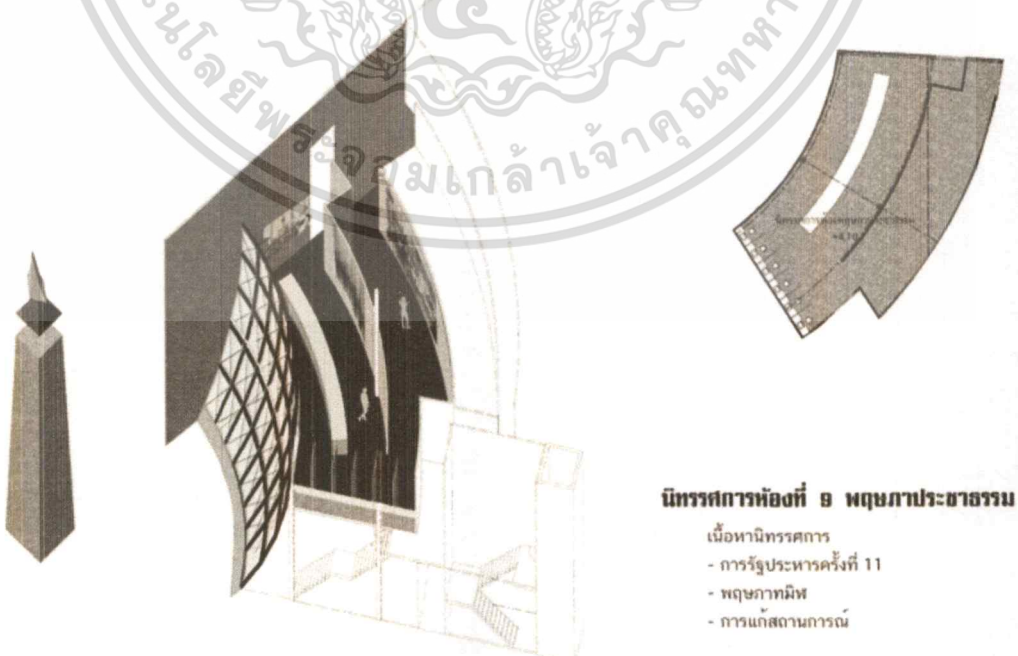

นิทรรศการห้องที่ 9 พฤษภาประชาธรรม

เนื้อหานิทรรศการ
- การรัฐประหารครั้งที่ 11
- พฤษภาทมิฬ
- การแก้สถานการณ์

รูปที่ 7.21 นิทรรศการห้องที่ 9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

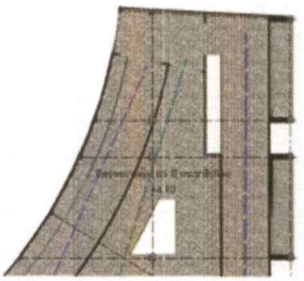

นิทรรศการห้องที่ 10 85 ปีประชาธิปไตย

เนื้อหานิทรรศการ
เส้นทางเจ้านายและเชื้อพระวงศ์
- การรัฐประหารครั้งที่ 12
- การรัฐประหารครั้งที่ 13

เส้นทางรัฐบาลและทหาร
- การรัฐประหารครั้งที่ 12
- การรัฐประหารครั้งที่ 13

เส้นทางนักศึกษาและประชาชน
- การรัฐประหารครั้งที่ 12
- การรัฐประหารครั้งที่ 13

รูปที่ 7.22 นิทรรศการห้องที่ 10

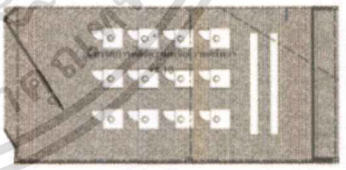

นิทรรศการห้องที่ 11 ความหวังและความศรัทธา

เนื้อหานิทรรศการ
- รวม Timeline
- ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยไทย

รูปที่ 7.23 นิทรรศการห้องที่ 11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

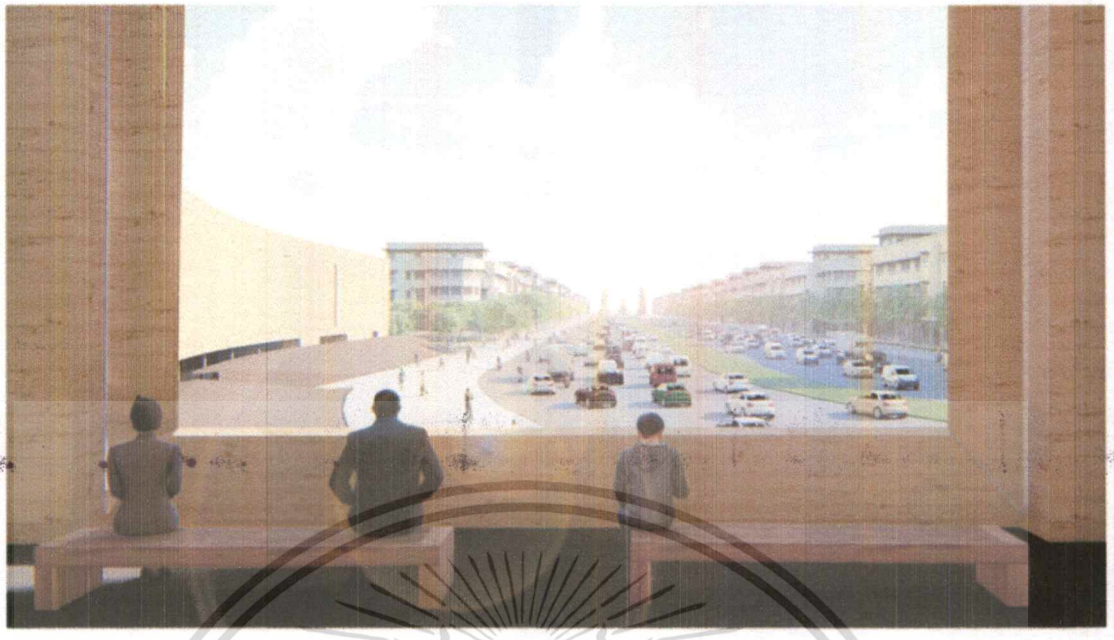

รูปที่ 7.24 ห้องนิทรรศการสุดท้าย

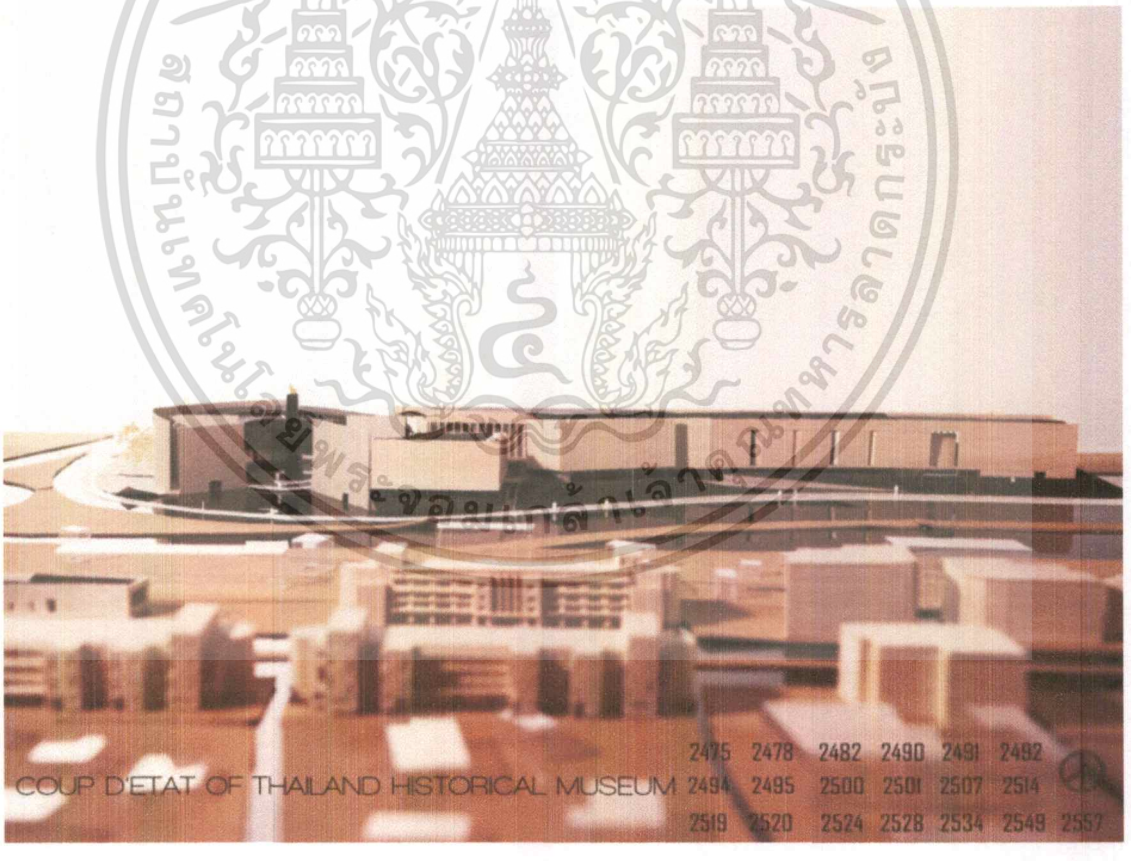

รูปที่ 7.25 หุ่นจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7.16 นิทรรศการห้องที่ 3

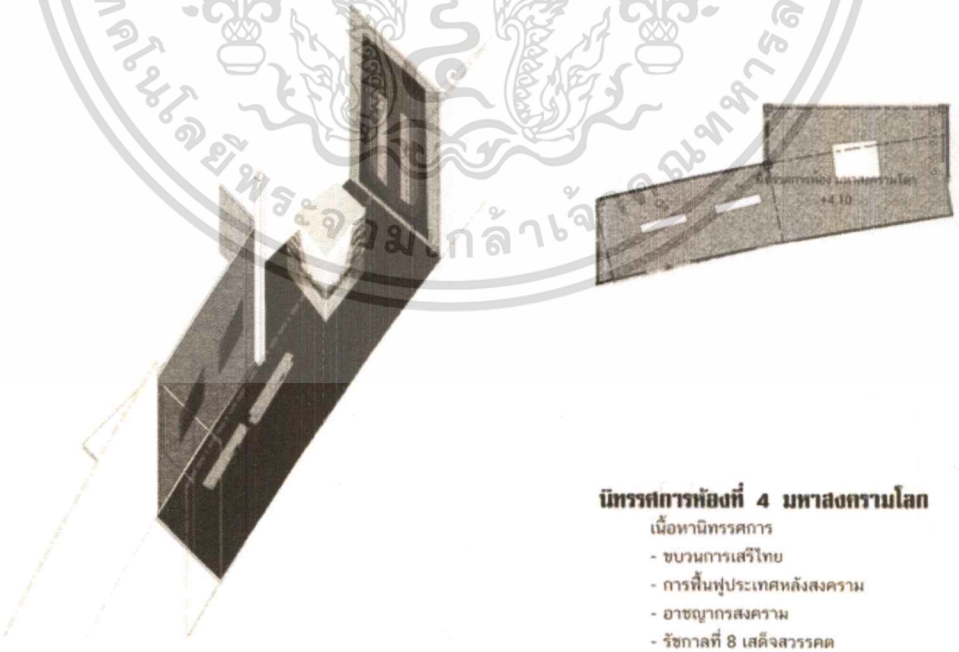

รูปที่ 7.17 นิทรรศการห้องที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

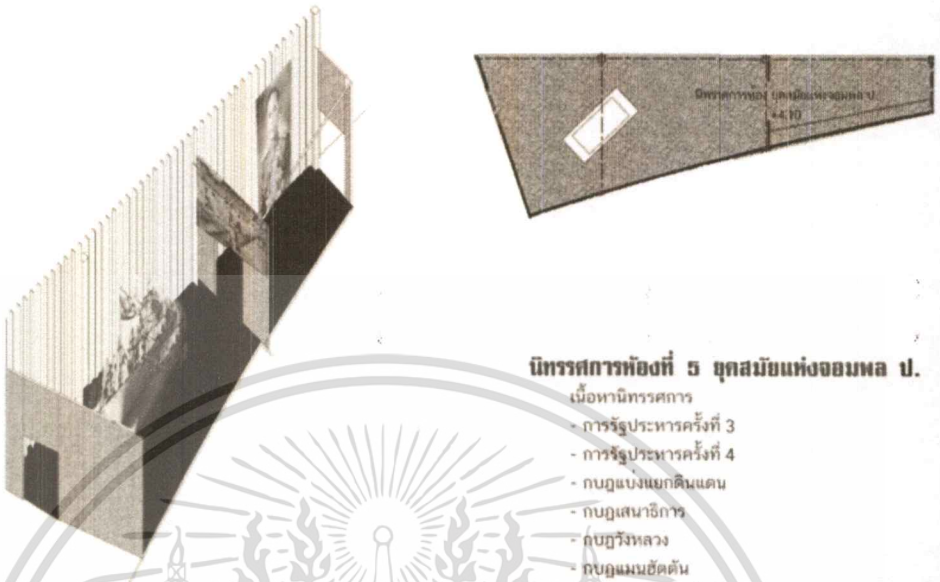

นิทรรศการห้องที่ 5 ยุคสมัยแห่งจอมพล ป.

เนื้อหานิทรรศการ
- การรัฐประหารครั้งที่ 3
- การรัฐประหารครั้งที่ 4
- กบฏแบ่งแยกดินแดน
- กบฏเสนาธิการ
- กบฏวังหลวง
- กบฏแมนฮัตตัน
- การรัฐประหารครั้งที่ 5
- สงครามเย็น

รูปที่ 7.18 นิทรรศการห้องที่ 5

นิทรรศการห้องที่ 6 สู่วันเสียงปืนแตก

เนื้อหานิทรรศการ
รวมเส้นทาง
- การรัฐประหารครั้งที่ 6
- การรัฐประหารครั้งที่ 7
- การถึงแก่อสัญกรรม
- กบฏ 2507

เส้นทางเจ้านายและเชื้อพระวงศ์
- การเสด็จประพาสในรัชกาลที่ 9

เส้นทางรัฐบาลและทหาร
- วันเสียงปืนแตก

เส้นทางนักศึกษาและประชาชน
- วันเสียงปืนแตก

รูปที่ 7.19 นิทรรศการห้องที่ 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ไชยะ เทพา. **"การรัฐประหารในการเมืองไทย Coups D' état in Thailand"**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2559

สำนักข่าวนิวส์พลัส. (2559). **"มิวเซียม 4.0" สร้างมิติใหม่พิพิธภัณฑ์ไทยแหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย"**. วันที่สืบค้นข้อมูล 13 สิงหาคม 2560 จาก สำนักข่าวนิวส์พลัส เว็บไซต์ : http://www.newsplus.co.th/105942

สถาบันพระปกเกล้า. **"แผนยุทธศาสตร์สถาบันพระปกเกล้า ฉบับที่ 5 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2563)"**. วันที่สืบค้นข้อมูล 13 สิงหาคม 2560 จาก สถาบันพระปกเกล้า เว็บไซต์ : http://kpi.ac.th/

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2552). "1932 Revolution in Siam" . มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สุชิน ตันติกุล. (2557). **"รัฐประหาร พ.ศ. 2490"** . สำนักพิมพ์มติชน

ชาตรี ประกิตนนทการ. (2552) **"ศิลปะ-สถาปัตยกรรมคณะราษฎร :สัญลักษณ์ทางการเมืองในเชิงอุดมการณ์"**. สำนักพิมพ์มติชน

ชาตรี ประกิตนนทการ. (2548) **"คณะราษฎรฉลองรัฐธรรมนูญ : ประวัติศาสตร์การเมืองหลัง 2475 ผ่านสถาปัตยกรรม "อำนาจ"**. สำนักพิมพ์มติชน

ชาตรี ประกิตนนทการ. (2559) **"สถาปัตยกรรมไทยหลังรัฐประหาร 19 กันยา 49"**. สำนักพิมพ์มติชน

เบอร์นาร์ด คริก. (2557) **"ประชาธิปไตย: ความรู้ฉบับพกพา (Democracy: A Very Short Introduction)"**. สำนักพิมพ์โอเพ่นเวิลด์ส (openworlds)

ภาษาอังกฤษ

Bangkok Post. (25 June 2017). **"Revolution's Legacy back from the brink"**. วันที่สืบค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2560 Bangkok Post เว็บไซต์ : http://www.bangkokpost.com/archive/revolutions-legacy-back-from-the-brink/1275247

Bangkok Post. (25 June 2017). **"What happened to Khana Ratsadon's architecture heritage?"**. วันที่สืบค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2560 Bangkok Post เว็บไซต์ : http://www.bangkokpost.com/archive/what-has-happened-to-khana-ratsadons-architectural-heritage-/1275251

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้